

PERSIAN GRAMMAR

CONTAINING

A SHORT GRAMMAR, DIALOGUES AND
EXTRACTS FROM NASIR-EDDIN SHAH'S DIARIES,
TALES, ETC. AND A VOCABULARY

BY

DR. FRITZ ROSEN.

491.555
Rs. 5

AWARD PUBLISHING HOUSE

2, ANSARI ROAD, DARYA GANJ

NEW DELHI-110002 (INDIA)

दिनांक... 19 12 79
निदेश सं 491.555/Ros.....
नई दिल्ली

केंद्रीय प्रशासनिक प्रकाशन

First Indian edition 1979
Originally Published in 1898

Published by

A.K. MERA

for Award Publishing House

2/44—B Ansari Road, Daryaganj
New Delhi 110002

Printed at Pearl Offset Press, New Delhi-110015.

TO HIS EXCELLENCY

The Right Honble the Marquis of DUFFERIN and AVA,

G. C. B., K. P., G. C. S. I., G. C. M. G., G. C. I. E.

IN GRATITUDE FOR THE EXAMPLE SET BY HIM IN THE ACQUIREMENT
OF THE PERSIAN LANGUAGE AND IN RECOLLECTION OF THE
PLEASANT HOURS SPENT, LISTENING WITH HIM TO
A PERSIAN STORY-TELLER IN INDIA

THESE PAGES ARE

DEDICATED BY

THE AUTHOR.

PREFACE.

The "*Modern Persian Colloquial Grammar*" is a translation and revision of my "*Neupersischer Sprachführer*" published at Leipzig by C. A. KOCH in 1890. Its object is to assist the student in learning the language now spoken in Persia.

The Persian Grammars hitherto written in English have, like FORBES' Grammar and CLARKE'S Manual, dealt with the Persian of India, which differs in every respect from the language of Irân. A few English books, it is true, such as FINN'S little vocabulary, HAGGARD and LESTRANGE'S able edition of the VAZIR of LANKURAN and WOLLASTON'S excellent dictionaries, have dealt with the Persian of Modern Persia, but I think that a work containing a grammar, dialogues and various specimens of colloquial prose together with some information regarding journeys and life in Persia will be found useful to all travellers and residents in that country as well as in Baluchistan and Afghanistan.

The principal additions to the German edition are

the introduction throughout the book of the Persian type along with the Latin transcription. This will enable the student to acquire the rudiments of reading as well as of speaking. Further-more an alphabetic vocabulary has been substituted for the tabulated collection of useful words contained in the German edition. Since publishing the "Neupersischer Sprachführer" a residence of six years in PERSIA has enabled me to make many corrections and amplifications.

The English translation of the diary of Nasir-Eddin SHAH'S journeys to Europe has been taken from Mr. REDHOYSE'S "The Diary of H. M. the Shah of Persia during his Tour through Europe in A. D. 1873. London, 1874".

I have much pleasure in thanking Prof. E. DENISON Ross, of University College, London, for the kind assistance he has lent me by reading a great part of the proofsheets while I was in Persia.

Teheran, April 1897

The Author.

INTRODUCTORY REMARKS TAKEN FROM THE PREFACE TO THE GERMAN EDITION.

Persian, the most elegant and harmonious of all the languages of Muhammedan nations has, from the earliest days, enjoyed an importance far beyond the boundaries of the Shah's dominions and has still survived the many vicissitudes of Eastern history.

As early as the seventh century Persia lost her independence and fell under the successive sway of the Arab, the Turk and the Mongol. But it was under the foreign rule of the Turkish dynasties of the Ghaznevide and Seldjuk kings and their successors the Atabegs that Persian literature attained its highest development. It so far influenced the turkish conquerors as to render them instrumental in spreading Persian thought and speech over a great part of Asia. Even the Mongols fell beneath its charm. When they first invaded Irân under Jangiz Khan they had attempted to extirpate from its soil the inhabitants together with their civilization. But we see them not long afterwards when they invaded India under Babur — the great grandson of Tamerlane — in 1526, appearing as the bearers of Persian speech and thought and introducing into India the higher standard of Persian civilization; and the country, as it fell beneath their undisputed sway, attained an unprecedented degree of wealth and magnificence. The

invaders introduced Persian art, Persian architecture and Persian industry, and *Persian* became the language of the court and government of the Moghuls. In fact, there can be no clearer illustration of Persian influence, than the transformation of a savage Tartar horde into the polished and magnificent courts of Dehli and Agra. To this day Persian is not only spoken at all the courts of India, but it is to a certain extent the official language of the Indian Foreign Office in its dealings with the native Princes, and it is taught in all the middle-class schools throughout Northern India. Out of the language of the Tartar conquerors has sprung up the language of the «horde» (*ordū* or *urdū*) or «*Royal camp*», the modern *Urdū* or *Hindūstānī*, which is itself three parts Persian.

Persian has exercised almost as much influence on the *Turkish* literature and language as on *Hindustani*, and the Persian classics are the foundation of higher education among the Turks both of Turkey and of Turkistan.

But though the Persian language has formed a bond of intellectual union between the nations of Islām inhabiting the immense tract between the *Syr*, the *Brahmaputra*, the *Euphrates* and the *Danube*, yet it has had to yield considerably to foreign influences even on its original territory, the plateau of Irān: All Persian provinces are more or less populated by Turkish tribes. Several races of Mongols are settled in Afghanistan, who have however partially adopted the Persian language or in some instances the East Persian dialect *Pukhtū*, while in Baluchistan a distinct race, the *Brahui* talk a language of their own.

It is clear that this incroachment of foreign nations on Persian territory must have necessarily exercised an influence on the language. Already with the invasion of the Arabs and the conversion of Persia to Islām a countless number of Arabic words and phrases had been adopted into the classical language. In the

same manner, at a subsequent period, Turkish expressions found their way into the language and literature

The addition of a considerable foreign vocabulary affected to some extent the original language. By far the greater number of foreign words were substantives and adjectives. The verb with its simple inflection remained for a long time untouched. But by degrees the Arabic or Turkish «*ism*» (noun or adjective), in conjunction with a Persian verb, supplanted the old *simple verb*. Thus there came into use a number of compound expressions formed by nouns and adjectives with auxiliary verbs, of which a list is given on page 47. This tendency produced a proportionate decrease in the number of simple verbs. E. g. آموختن *āmukhtan*, to learn has been replaced by یاد گرفتن *yād giriftan* or درس خواندن *dars khāndan*, — بخشیدن *bakhshīdan*, to bestow, has been replaced by مرحمت کردن *marhamat kardan*.

A further change resulting from the foreign elements was the introduction of *adverbs*. No special form had existed for this part of speech in classical Persian, the meaning being expressed by an adjective used adverbially. In the modern language the arabic adverbs in *ā*, *an*, are the rule, whereas in the classical language they were the exception.

Another class of modifications might be styled *organic* and to these all languages are subject with the lapse of time. Two forces, a desire for lucidity and an inclination to laxity of expression, are especially powerful in producing this change. The old words lose their power and must either be strengthened or replaced by stronger expressions.

This phenomenon is most clearly marked in the case of the *prepositions*, for the prepositions of the classical language are now either doubled or strengthened or their place taken by simple concrete nouns. — It has been found necessary in a similar way

to strengthen the pronouns, because like the prepositions, being small words, they were likely to be completely lost. Thus we now nearly always find *khudam*, *khudat khudash* used instead of the shorter form *khud* of the classical language. Double forms like: *chi kār* or *chi chīz* have replaced the simple form *chi*; *hīch kas na* is used for the original *kas na*; *chi vakht* for *key* etc.

Unfortunately the inclination towards laxity of expression has proved stronger in the development of modern Persian than the tendency towards lucidity. To this circumstance must be ascribed the great lack of rule and the partially apparent, partially real arbitrariness and inconsistency of the language, which renders the use of some parts of speech, especially the conjunctions and prepositions, a difficulty for the pupil and for the teacher. Also the inflection of the verb has lost some of its clearness and simplicity by the various forms being now frequently interchangeable, whereas in the classical language they were distinctly differentiated.

But vanity and love of effect, which, from the earliest days, have been weak points of the Persian character, have done even more harm to the language than inaccuracy of expression. It is owing to this love of display that the simplest subjects are mostly expressed in bombastic style, and quaint turns of speech are constantly drawn from the archaic or classical language and from Arabic. It is therefore, in dealing with the vocabulary and with the grammar, only possible to form a general distinction between the classical language and that of our own day. But such a distinction will not hold good in each particular case. *Modern Persian* must therefore to some extent be regarded as a mixture or *strictly modern Persian* and *classical Persian*. It is left to the taste of the individual to adopt whichever style he likes, the classical, the bombastic or the colloquial modern Persian. But it is always necessary to distinguish the language of Irān from the Persian which is still in use in *India*. The Persian of India may

be looked upon as a petrification of the old classical language. It has also preserved the «*majhūl*» vowels *e* and *o* for *ī* and *ū* and many other differences in pronunciation. The Persian speaking Indians, whose studies are mostly confined to the classics and to poetic exercises, have followed none of the developments of the modern language.

In order to obtain a fixed standard in the midst of this confusion of styles, I have submitted nearly everything that has been written in purely modern Persian to a careful examination. The limited number of these publications has considerably lightened my task. Besides a few plays, of which the *Vazīr of the Khān of Lankurān* is the best known, a small volume: *tādīb ul atfāl* (education of children) and the newspapers printed at Teheran, Isfahan and Constantinople, there are only the works of *Nāsir-eddīn Shāh* which are written in a modern and colloquial style. The excellent dialogues in Mirza Ibrahim's grammar of the Persian language (London 1841) belong half to the classical language, whose influence their author could not entirely shake off. In these it is only the uneducated people who use the style which *Nāsir-eddīn Shāh* has now raised to the dignity of a written language.

The descriptions which the late Shah has published of his travels in Persia and Europe are the best and truest specimens of the modern colloquial language spoken at the Persian court and capital. I have often during audiences with His Majesty been able to ascertain, in the course of long conversations, that the Shah spoke in exactly the same manner as he wrote, and frequently, in reading his most entertaining diaries, the very intonation of his voice has come back to me.

It is because the language of the Shah is the simple colloquial language committed to writing, that I have made it the foundation of the vocabulary, the grammar and the conversational parts of this book. All the examples given and all the dialogues are in

strict accordance with the style used by the late Shah in his diaries

As regards the *Turkish words* in the language, they follow the same rules in forming the plural etc. as purely Persian words. It has not therefore been necessary to devote a special chapter to them, as has been the case with the arabic words.

In drawing up the vocabulary and the conversations I have chiefly kept in view the requirements of the traveller. He may also derive useful information from particular chapters, as «a walk in the bazar» and «a journey through Persia» and others. I have taken especial pains to give such information as I have found useful in my first ride across the country, from the Persian Gulf to the Caspian Sea. A knowledge of the distances of the posthouses one from another, as given in the tables, may frequently save the «*tāza vārid*» (new arrival) from overcharge.

I would finally venture to express the hope that this *Grammar of Colloquial Persian* may awaken amongst some of my readers a certain interest in the modes of Persian thought and Persian expression, and that, after conquering the difficulties of the Persian characters, they may become acquainted with the very rich and fascinating classic literature, a knowledge of which is indispensable to the thorough mastery of the modern language. . .

• F. R.

CONTENTS.

	Page
Preface	III
Introductory Remarks from preface of German edition . . .	IX
Chapter I. Alphabet and Pronunciation	1
Chapter II. Grammar:	
I. Nouns	11
II. Adjectives	18
III. Numerals	20
IV. Pronouns	24
V. Verbs	31
VI. Prepositions	48
VII. Conjunctions	61
VIII. Adverbs	63
IX. Construction	64
X. Arabic Element in Persian	67
Chapter III. Dialogues	75
.. Extracts from Late Shah's Diaries	206
Appendix: Some of the titles most used in speaking . . .	286
Weights and measures.	288
Money	289
English-Persian Vocabulary	291

sent from Persian Book Service Centre, Delhi vide Bill No. PBSC/11/601
 23.11.79 price Rs. 100.00/-

CHAPTER I.

ALPHABET AND PRONUNCIATION. •

The Persian alphabet consists of 32 letters which differ according to their position at the beginning, middle or end of a word or group of letters. The letters are written from right to left and, when made into words form a sort of shorthand.

As the table of the alphabet shows, some letters: ا, و, and ژ, ز, ر are never joined to the following letter. If they occur in the middle of a word, a gap is formed, similar to the interval between two separate words ex: برادر *bar ā da r (barādar)*, brother.

In the so called شکسته *shikasta*, writing, all letters forming *one word* are connected. This greatly facilitates quick writing, but renders reading very difficult.

A number of letters, as may be seen in the table, represent *identical* sounds in Persian, f. i. ص and ث, س and ت = s, or ح and ه = h, or ز, ذ, and ظ = z, and ط = t, ا and ع = spiritus lenis. — In Arabic, from which language the Persian alphabet is taken, these letters represent *different* sounds, but in Persian no distinction whatever is made between them. It is therefore useless for the student to trouble about the pronunciation of arabic sounds like ص, ظ or ح.

[illegible]

sīn	ش	س	bas	قسم	سر	English s in mason.
shīn	ش	ش	kash	pashm	شه	» sh.
sād	ص	ص	raqs	qasd	صاف	» s in mason.
zād	ص	ص	ba'z	khizr	صد	» z.
ta	ط	ط	khatt	batn	طبر	» t.
za	ط	ط	hāfiz	nazm	ظلم	» z.
'ain	ع	ع	ma	ba'd	عقل	initial alif (see p. 5) i. e. spiritas lenis.
ghain	غ	غ	tigh	baghal	غل	a very guttural g not unlike the french r grasseillé.
fo	ف	ف	kaf	safar	فردا	English f.
qāf	ق	ق	haq	nuqra	قرآن	a very guttural k.
kaf	ك	ك	yak	bikun	كن	English k.
gaf	ك	ك	rang	jigar	گدا	» g in garden.
lam	ل	ل	gul	ma'lum	لب	» l.
mim	م	م	sum	namāz	من	» m.
nun	ن	ن	tan	banda	نام	» n.
vāf	و	و	shou			» v
ho	ه	ه	nuh	shabha	هنر	English h and a at the end of words.
ye	ی	ی	bī	bid	بیوت	English y in yard when a pure consonant; ی as a vowel see p. 5

The arabic alphabet contains no vowels proper. The three letters **ا**, **و**, and **ی** are semivocalic consonants, viz: **ا** = spiritus lenis, i. e. the sound, not written in English, which introduces every initial vowel. — **و** = *v* and **ی** = *y* in *yard*.

The vowel sounds short **ا** 1) *u* and *i* are expressed by the signs **ـَ** *fat'ha* or *zabar* for *a*, **ـِ** *zamma* or *pīsh* for *u* and **ـِ** *kasra* or *zīr* for *i*.

If these signs are added to the corresponding semivocalic consonants mentioned above, they form the long vowels **آ** 2), **و** and **ی**, ex: **جَالِينُوسَ** Jālinūs (Galen).

If they are added to the other consonants, they express short vowels, by which these consonants are followed ex:

مُنْتَظِرٌ *muntazir*, expecting.

If a letter is to be followed by no vowel sound at all, the sign **ـْ** (*jazm* or *sukūn*) is placed over it ex: **مُشْتٌ** *musht*, fist, **مُنْتَظِرٌ** *muntazir*, expecting.

As a matter of fact these signs are *hardly ever used*, either in print or in writing. The consequence is, that the reader must either *know* or *guess* the vowels. This

1) The *fat'ha* **ـَ** transcribed by *a* **ـَ** is a short vowel very nearly resembling the English *a* in *apple*, or *hat*. The final *a* represented by **ـَ** has the same sound, and *not* that of the Italian *a* in *Roma*, as is the case in *Hindustānī* and *Indian Persian*.

2) Long *ā* is pronounced very much like in the English word *bard*. Sometimes the sound is a little nearer the *o*, but never as much as in the English words *soft*, or *hawk*.

difficulty however is diminished by the general rule that:

ا, و, and ی between consonants represent long *ā*, long *ū* and long *ī* respectively, ex: مار *mār*, snake موش *mūsh*, mouse, ميز *mīz*, table.

In the transcription used in this book the long vowels, are marked with —, all vowels not bearing this sign being short.

ا in the beginning of a word, as also ع, is a mere spiritus lenis which can introduce any vowel or diphthong, ex: آسپ *asp*, horse, انسان *insān*, man, اردو *urdū*, camp, عرب *Arab*, Arab, عراق *Irāq*¹⁾, عرف *urf*, civil code, عين *ein*, eye, اوقات *ouqāt*, times.

Long initial *ā* is expressed by آ (the sign ~ is called *madd*, prolongation) and by عا ex: آدم *ādam*, Adam, عادت *ādat*, custom.

ا which may be sometimes replaced by ء *hamza* in the middle of a word, is in some cases a spiritus lenis as it is when initial, ex: راس *ra's* cape (pronounce *ra-as*), رئيس *ra-īs*, director. Whenever the sign ء occurs in the transcription, a distinct hiatus must be heard, i. e. the word must be as it were, interrupted by a very short pause.

Initial و, and ی are always pure consonants, ex: ورق *varag* leaf, یار *yāvar* major.

Final short *a* is expressed by the letter ا ex: بنده *banda* slave, صفحه *safha* page. No *h*-sound is heard.

1) Vulgar *Arāq*.

If this final *z* is to be followed by an *ī* or *i*, this is expressed by a *z* *hamza*, over the *z*, and the sound of a *y* is inserted, so as to avoid the hiatus, ex: صفحہ *safha-yī* a page, بندہ خدا *banda-yi khudā*, the slave of God.

The following words are spelt with a *z*, as if they had a long *ū*, but pronounced with a short *u*.

دو	<i>du</i>	two
تو	<i>tu</i>	thou
خود	<i>khud</i>	self
خوردن	<i>khurdan</i>	to eat
آخور	<i>ākhur</i>	manger
خوراک	<i>khurāk</i>	food
خورش	<i>khurish</i>	stew
خورد	<i>khurd</i>	small
خورده	<i>khurda</i>	a little
خورشید	<i>khurshīd</i>	the sun
خورسند	<i>khursand</i>	happy
خوش	<i>khush</i>	pleasant

The words چو and همچو are in modern Persian pronounced *chi* and *hamchi* as.

The syllables *ān* and *ām* are frequently pronounced *ūn* and *um*, especially in the South of Persia ex: نان *nān* or *nūn* bread, شام *shām* or *shūm* evening.

In the following words the *z* is not pronounced at all:

خواب	<i>khāb</i>	sleep
خوابیدن	<i>khābīdan</i>	to sleep

In some Arabic words final *ā* is represented by a *ā* عى Ex: مصطفى *Mustafā*, إلى *ilā* until

خواجه	<i>khāja</i>	eunuch
خوار	<i>khār</i>	abject
خوارزم	<i>khārizm</i>	the khanate of Khiva
خواستن	<i>khāstan</i>	to desire
خواهش	<i>khāhish</i>	desire
خوان, خوانچه	<i>khān, khāncha</i>	a tray
خواندن	<i>khāndan</i>	to read
خواهر	<i>khāhar</i>	sister

Diphthongs.

There are two diphthongs in Persian, *ei* and *ou*, ex:

خوس *houz* (not unlike English *hose*) a tank میل *meil*
(not unlike English *mail*) inclination.

The Consonants proper and Orthographical Signs.

The consonants require no particular explanations beyond what is said in the table of the alphabet.

The only case where the pronunciation differs from the writing is the *z* at the end of the words سه *si* three, به *bi* to چه *chi* what and که *ki* who (و) where no aspiration is heard.

The *z* standing for a short *a* at the end of words has been explained p. 5.

In order to show that a consonant is doubled, the sign *ˆ*, *tashdid* is placed over it, ex دره *darra* valley, محمد *Muhammad*.

Another orthographical sign much used in Persian is the *tanvīn* ِ. It is originally the termination of arabic

accusatives, used in Persian as adverbs ex: مثلاً *masalan* for instance, غالباً *ghāliban* mostly, اتفاقاً *ittifāqan* accidentally. The ا preceding the *tanvīn* is a short *a*.

When the ل *l* of the arabic article ال *al* is assimilated with the following consonant, which is always the case before the dentals ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ and ن, the sign ~ *vasla* is placed over the ل ex: هارون ارشید *Hārūn ar Rashīd*, جبل طارق *jabal at Tāriq* the mountain of Tāriq (Gibraltar) الشيطان *ash Sheitān* the devil.

All orthographical signs are frequently omitted in print and usually in writing.

The Accent.

The *accent* falls on the *last* syllable of all words except certain parts of the verb and some particles which are explained below.

The only Persian noun which has the accent on the first syllable is صتار *sónnūr* a penny, the contraction of صد دينار *sad dīnār* a hundred dinars.

The following parts of the verb have the accent on the first syllable:

1) All forms beginning by the prefixes می *mī* and به *bi* ex: میگیرد *mīgīrad* he takes بپرسم *bípursam* shall I ask?

When either *mī* or *bi* are omitted, the accent remains on the first syllable, ex: کنم *kūnam* I may do گوید *gūyad* he will say.

The accent is particularly strong on the *bi* of the Imperative ex: بزن *bīzan* strike! برویم *bīvayīm* let us go!

2) The *negative* forms, beginning with نه *na*, ex: نکن *ná-kun* do not! نکردم *ná-kardam* I did not نمیکنم *ná-míkunam* I do not.

In the *past tense* the syllable, which in the third person is either the last or the only one, keeps the accent throughout all the other persons of the tense ex: فرمود *farmūd* he ordered; the other persons are: *farmūdā*, *farmūdī*, *farmūdīm*, *farmūdīd*, *farmūdand*. داد *dād* he gave; the other persons are: *dādā*, *dādī*, *dādīm*, *dādīd*, *dādand* (compare conjugation table p. 49).

All other parts of the verb have the accent on the last syllable. These are:

1) The *infinitive*, full or shortened, ex: پرسیدن *pur-sīdān*, پرسید *pursīd* to ask.

2) The *participles*, present ex: کننده *kunandā* doing, خواننده *khānandā* singing,

and past ex: گرفته *giriftā* taken, برده *burdā* carried off.

3) The *gerund* ex: خوردنی *khurdānī* a thing to be eaten گفتنی *guftānī* a thing to be said.

A few *Arabic* and *Persian* particles have the accent on the first syllable:

آیا *āyā* interrogative particle بلی *bālī* yes

اما *ammā* but لیکن *līkan* but

ولی *vālī* however یعنی *yānī* that is to say.

The *ī* at the end of a word, when it is the *indefinite article* is not accentuated. In this way words connected with the indefinite article are to be distinguished from abstract nouns or adjectives spelt and otherwise pronoun-

ced in the same way, ex: پادشاهی *pādishāhī* a king, *pādishāhī* royal power. — دولتی *doulātī* a government, *doulātī* governmental. — شهری *shāhrī* a town, *shahrī* belonging to the town, municipal. — گدای *gadāi* a beggar, *gadāi* beggary.

There is a third *ī* in Persian, which may be called the *relative ī*. It connects the relative pronoun که *ki* with the preceding word. This relative *ī* has the accent, which makes it distinguishable from the *ī* of the indefinite article before mentioned, ex: شخصی که *shakhsī-ki* the person who, but *shākhsī ki* a person who کسی که *kasi-ki* the person who, but *kasi ki* a person who اسپه که *aspi-ki* the horse which, but *aspi ki* a horse which. اسپه که جو نخورد است *aspi ki jou nakhurda ast*, the horse which has eaten no barley, but *aspi ki jou na-khurda ast*, a horse which has eaten no barley.

A number of words are *enclitic*, i. e. they are so closely connected with the preceding word, that they have no accent of their own. These are:

1) The *suffixes* *pronouns* ام *am*, ات *at*, اش *ash*, مان *mān*, تان *tān*, شان *shān*, see p. 32, ex: مادرش *mādrash* his mother.

2) The *present* forms of the verb *to be* ای *am*, ای *ī*, است *ast*, ایم *im*, اید *id*, اند *and*. see p. 41, ex: چه ساعت است *chi sāt-ast*? what is the time?

3) The short *i* called *izāfa* see p. 13.

CHAPTER II.

GRAMMAR.

The *grammar* of the Persian language is extremely simple, there being only *one* declension, *one* conjugation and *no* gender.

1. THE NOUN.

The *Plural* in *classical Persian* used to be ان *ān* for persons and ها *hā* for things, ex: پادشاهان *pādishāh ān* kings, تختها *takht hā* thrones.

Names of animals used to have their plurals formed both ways, ex: سگها *saghā* and سگان *sagān* dogs.

In *modern Persian* the plural in ان *ān* is almost obsolete and ها *hā* is generally used for persons as well as for things, ex: سرباز *sarbāz* soldier, plur: سربازها *sar-bāzhā*, زن *zan* woman, plur: زنها *zanhā*, کتاب *kitāb*, book, plur: کتابها *kitābhā*, گدا *gadā* beggar, plur: گداها *gadāhā*.

The obsolete method of forming the plurals of Persian words in ا, viz: *agān* for persons and *ajāt* for things is still in use, especially in books and official writings, ex: بند *banda* slave, plur: بندگان *bandagān* نوشته *navishta* writing, plural: نوشتهجات *navishta-jāt* روزنامه *rūznāma* newspaper; plural: روزنامهجات *rūz-nāmajāt*. — کارخانه *kārkhāna* factory, plural: کارخانهجات *kārkhānajāt*. — But at the same time the modern forms are used:

کارخانها *kārkhānāhā*, روزنامهها *rūznāmahā*, نوشتهها *navishtahā*, بندگان *bandahā*.

Some arabic collective nouns in *s* form their plurals in *ajāt*.
ex: عمال *'amala* workmen, plur: عملجات *'amalayāt*.

مرد *mard* man, has three plural forms: مردها *mardhā*, men
مردم *mardum* and مردمان *mardumān*, people.

The *Accusative* is formed by adding *را* *rā* either to the singular or to the plural, ex: سگ *sag*, dog, acc: سگرا *sagrā*, noun plur.: شگها *saghā*, plural acc: سگهارا *saghārā*, سرباز *sarbāz* soldiers, acc: سربازرا *sarbāzrā*, plur. nominat. سربازها *sarbāzhā*, plur accusative سربازهارا *sarbāzhārā*, زن *zan* woman, accus: زنرا *zanrā*, plur. nominat: زنهارا *zanhārā*, plur. accusat: زنهارا *zanhārā*.

The accusative ending *را* *rā* is also added to the obsolete plurals mentioned above as well as to the arabic plurals.

The accusative ending *را* *rā* has the meaning of a *definite article* which otherwise does not exist in Persian. If *rā* is omitted, it leaves the word indefinite, ex: اسپر *asprā* *didam* I saw *the* horse, but اسپ دیدم *asp didam* I saw *a* horse.

In order to express the *indefinite article* in the singular *ی* *i* is added to the corresponding words. This *i* is long and not accentuated, see pp. 9 and 10, ex: اسپ *aspī* *a* horse, خوب اسپ *khūb aspī* *a* good horse. If a noun is followed by an adjective, the *i* of the indefinite article is added to the adjective ex: کوه بلندی *kūh-i bulandī* *a* high mountain, سگ زردی *sag-i zardī* *a* yellow dog.

The *izāfa*.

1) The *genitive* is formed by adding a short *i* called *izāfa* to the governing noun, which generally precedes the noun governed.

The *i* of the *izāfa* is either not written at all or expressed by a - (kasra).

Examples of the *genitive*.

اسب شاه *asp-i Shāh*, the horse of the King کوه نور *kūh-i nūr* the mountain of light
 زن وزیر پادشاه ایران *zan-i vazīr-i pādishāh-i Īrān*, the wife of the minister of the King of Persia.

When the governing word ends in a vowel, the *izāfa* is pronounced *yi*, so as to avoid the hiatus, and spelt with a ی, ex: پای فیل *pā-yi fīl* the foot of the elephant, روی زمین *rū-yi zamīn*, the surface of the earth.

If this vowel is the *a* expressed by ؤ, the *izāfa* takes the shape of a ؤ (hamza) over the ؤ, ex: خانه درویش *khāna-yi darvīsh* the house of the dervish, بنده خدا *banda-yī khudā* the slave of God.

2) *Adjectives* are connected in the same way with their nouns as the governed word with the governing in the case corresponding to the English genitive, ex: اسب شاه *asp-i shāh* the horse of the king, اسب سیاه *asp-i sīāh* the black horse — کوه نور *kūh-i nūr* the mountain of light کوه بلند *kūh-i buland* the high mountain. The above examples show that for the Persians there is no difference

between the possessive case and a noun connected with an adjective.

3) If several adjectives form attributes to the same noun, they are connected by the *izāfa* unless they are connected by the conjunction و *va*, and ex: اسبِ عربی سیاه *asp-i arabī-yi sūh-i khūbi*

a good black arab horse. کوهِ بلندِ سنگیِ برفدار *kūh-i buland-i sangi-yi barfdar* a high, rocky, snow-covered mountain.

4) The *izāfa* is furthermore used to form *possessive pronouns*, by connecting the personal pronouns with the governing word, in the same way as adjectives are connected with their nouns, ex: (من *man*, I) اسبِ من *asp-i man*, my horse (ما *mā* we) خانهٔ ما *khāna-yi mā* our house.

Omission of the *izāfa*.

The *izāfa* is omitted in certain *arabic genitives* ¹⁾ when the governing and the governed word form one compound noun or express one notion.

The most frequent governing words used in this way are: صاحب *sāhib* owner, possessor, امیر *amīr* or امیر *mīr* lord, ولی *valī* lieutenant, ابن *ibn* or بن *bin* son ex: صاحب منصب *sāhib mansab*, possessor of rank, officer.

صاحب قران *sāhib qarān* a Ruler over a space of 30 years.

صاحب کمال *sāhib kamāl* possessor of perfection.

1) In *Arabic* the genitive is formed by mere *juxta*-position ex: باب *bāb* gate, ال *al* the, وادی *vādī* valley باب ال وادی *bāb al vādī*, the gate of the valley, يد *yad* hand محمد *Muhammad* the hand of Muhammad.

The great number of *arabic titles* now used in Persia are all formed in the same way, by mere juxtaposition, i. e. without the *izūfa*, ex:

صدر اعظم *sadr a'zam* most high chief, grand vizier.

ولی عهد *vali 'ahd* lieutenant of the office, heir apparent.

ظل السلطان *zill as sultān* shadow of the King (title of the present Shah's eldest son).

نایب السلطنة *nāyib as saltana* lieutenant of royalty (the present Shah's third son).

بن سلطان *bin sultān* son of a king.

ولی نعمت *vali ni'mat* lord of bounty, Sovereign.

أسد الدوله *asad ad doula* lion of the state.

امین الملک *amīn al mulk* confidant of the Kingdom.

عزیز السلطان *'azīz as sultān* favourite of the king.

صمصام السلطنة *samsām as saltana* scimitar of the kingdom.

عزت الدوله	<i>'izzat ad doula</i> honour of the state	} titles of princesses
عصمت الملوك	<i>'ismat al mulūk</i> chastity of kings	

امیر تومان *amīr tūmān* lord over 10,000, general.

میر پنج *mīr panj* lord over 5(000).

میر غضب *mīr ghazab* lord of wrath, executioner.

میر شکار *mīr shikār* master of the hunt.

میر آخور *mīr ūkhur* lord of the manger, master of the horse.

In the same way some *turkish-persian* genitives are used without the *izūfa*, ex:

نایب چاپار *nāyib chapar* postmaster.

شاکرد چاپار *shāgird chapar* postboy.

بیگلربیک *beiglarbeig* under governor (lit. chief of chiefs. but also with the turkish sign of the possessive case ex: بیگلر بیگی *beiglar beig-ī* chief of chiefs.

دریا بیگی *daryā beig-ī* lord of the sea, admiral

In all the examples quoted above the two words connected without the *izāfa* express one notion and are to be considered as compound words. When this is *not* the case, the *izāfa* must be used ex: صاحب خانه *sāhib khāna* householder but *sāhib-i khāna* the owner of the house صاحب منصب *sāhib mansab* an officer, but صاحب منصبی *sāhib-i mansab-i sarhangī* the holder of the rank of a colonel.

The other cases are formed by prepositions as in English or French:

به <i>bi</i> , to	پیش <i>pīsh</i> , to, (used only
برای <i>barāyi</i> , for	for persons).
از <i>az</i> from	
با <i>bā</i> with.	

The following forms of frequently used verbs should be learnt by heart. They will be necessary in order to illustrate the formation of the cases.

آمد <i>āmad</i> , came	برد <i>burd</i> took away
رفت <i>raft</i> went	آورد <i>āvurd</i> brought
گفت <i>guft</i> said	گرفت <i>girift</i> took
دید <i>dīd</i> saw	داد <i>dād</i> gave

On the following page are given a few examples which will serve to illustrate some of the foregoing rules:

سرباز اسپ برای شاه آورد	sarbāz asp barāyi Shāh āvurd.	a soldier brought a horse for the King.
سگ نان گدازا برد	sag nān-i gadā-rā برد.	the dog carried off the beggar's bread.
کشتی انگلیس بایران آمد وزیر ماز طهران رفت به فرنگستان	kashī-yi Inglis bi Irān āmad. vazīr az Tahrān raft bi Farangistān.	an English ship came to Persia. the minister went from Tehran to Europe.
مرد شمشیر شمارا دید	mard shamshīr-i Shāhrā دید.	the man saw the sword of the King.
شاه پهل از وزیر گرفت و بگذا داد	Shāh pūl az vazīr girift va bi-gada dād.	the King took money from the minister and gave it to the beggar.
دوست من پیش من آمد.	dūst-i man pish-i man āmad.	my friend came to me.
دوست تو بتوجه گفت	dūst-i tu bi tu chi guft?	what did your friend say to you?
کتبها بمن نداد کتابی از من گرفت شاه با وزیر بمسجد آمد	kitāb-rā bi man na dād. kitābi az man girift. Shāh bā vazīr bi masjid āmad.	he did not give me the book. he took a book from me. the King came with the minister to the mosque.
درویش از خانه وزیر با حکام رفت	darvīsh az khāna-yi vazīr bi hammām raft.	the dervish went from the house of the minister to the bath.

2. ADJECTIVES.

Adjectives generally follow nouns and in this case are joined to them by the *izāfa* (see p. 13) ex. اسب عربی *asp-i ʿarabī* the arabian horse, کوه بلند *kūh-i buland* the high hill, دست راست *dast-i rāst* the right hand, پای چپ *pā-yi chap* the left foot.

To form the accusative ر *rā* is added to the adjective only, ex. اسب عربی را *asp-i ʿarabī-rā*, کوه بلند را *kūh-i buland-rā*, دست راست را *dast-i rāst-rā*, پای چپ را *pā-yi chap-rā*.

The termination of the plural is added to the nouns only, ex. اسبهای عربی *asphū-yi ʿarabī* arabian horses, کوههای بلند *kūhhū-yi buland* high hills, دستهای راست *dasthū-yi rāst* right hands, پایهای چپ *pāhū-yi chap* left feet

Examples of the plural accusative:

اسبهای عربی را *asphū-yi ʿarabī-rā*
کوههای بلند را *kūhhū-yi buland-rā*
دستهای راست را *dasthū-yi rāst-rā*
پایهای چپ را *pāhū-yi chap-rā*

If a number of adjectives follow a noun, ر *rā* is added to the last of these adjectives only, ex. قالی بزرگ خوشرنگ ترکمانی را *qālī-yi buzurḡ-i khushrang-i turkamānī-rā* the large finely coloured turkoman carpet.

A few adjectives sometimes precede the noun, which is generally followed by the indefinite article ی *i*, and in this case the *izāfa* is mostly omitted.

ex. عجب هوای *‘ajab havā-i*, (a) wonderful air خوب
اسبی *khūb aspī*, a good horse.

In very few cases adjectives precede the noun *with the*
izūfa. ex. پیر مرد *pīr-i mard* an old man, پیر زن *pīr-i*
zan an old woman, پیر بازار *Pīr-i bāzār* the Saint's ba-
zar, سبز میدان *sabz-i meidān* the green square.

Adjectives frequently precede nouns to form compounds,
ex. بدبو *badbū* of bad smell, خوش رنگ *khushrang* of
fine colour, سیاه بیشه *sīāh bīsha* Black Forest, سفید کوه
Safīdkūh White Mountain.

The *degrees of comparison* are formed by adding to
the adjective:

تر *tar* for the comparative and ترین *tarīn* for the su-
perlative.

Examples.

خوب *khūb* good خوبتر *khūbtar* better خوبترین *khūb-*
tarīn best.

به *bih* good بهتر *bihtar* better بهترین *bihtarīn* best.

بد *bad* bad بدتر *badtar* worse بدترین *badtarīn* worst.

بزرگ *buzurg* large بزرگتر *buzurgtar* bigger بزرگترین *buz-*
urgtarīn biggest.

کوچک *kūchik* small کوچکتر *kūchiktar* smaller کوچکترین *kū-*
chiktarīn smallest.

Than is expressed by از *az* ex. جان *bihtar*
az jan better than life, بزرگتر از فیل *buzurgtar az fīl*,
bigger than an elephant.

The *superlative construction* is the same as the ge-

nitive ex. *بهترین مردم bihtarīn-i mardum* the best of men, *بزرگترین پادشاهها buzurgtarīn-i padishāhā* the greatest of kings (the greatest king).

3. NUMERALS.

1. Cardinal Numerals.

۱	یک <i>yak</i>	1
۲	دو <i>du</i>	2
۳	سه <i>si</i>	3
۴	چهار <i>chahār</i>	4
۵	پنج <i>panj</i>	5
۶	شش <i>shish</i>	6
۷	هفت <i>haft</i>	7
۸	هشت <i>hasht</i>	8
۹	نه <i>nuh</i>	9
۱۰	ده <i>dah</i>	10
۱۱	یازده <i>yāzdah</i>	11
۱۲	دوازده <i>davāzdah</i>	12
۱۳	سیزده <i>sīzdah</i>	13
۱۴	چهارده <i>chahārdah</i>	14
۱۵	پانزده <i>punzdah</i>	15
۱۶	شانزده <i>shunzdah</i>	16
۱۷	هفده <i>hīvdah</i>	17
۱۸	هجده <i>hījdah</i>	18
۱۹	نوزده <i>nuzdah</i>	19
۲۰	بیست <i>bīst</i>	20
۲۱	بیست و یک <i>bīst u yak</i>	21
۲۲	بیست و دو <i>bīst u du</i>	22
۲۳	بیست و سه <i>bīst u si</i>	23

۲۴	بیست و چهار	<i>bīst u chahār</i>	24
۲۵	بیست و پنج	<i>bīst u panj</i>	25
۳۱	بیست و شش	<i>bīst u shish</i>	26
۲۷	بیست و هفت	<i>bīst u haft</i>	27
۲۸	بیست و هشت	<i>bīst u hasht</i>	28
۲۹	بیست و نه	<i>bīst u nuh</i>	29
۳۰	سی	<i>sī</i>	30
۳۱	سی و یک	<i>sī u yak</i>	31
۴۰	چهل	<i>chihil</i>	40
۵۰	پنجاه	<i>panjāh</i>	50
۶۰	شصت	<i>shast</i>	60
۷۰	هفتاد	<i>haftād</i>	70
۸۰	هشتاد	<i>hashtād</i>	80
۹۰	نود	<i>navad</i>	90
۱۰۰	صد	<i>sad</i>	100
۱۰۱	صد و یک	<i>sad u yak</i>	101
۲۰۰	دویست	<i>davīst</i>	200
۲۱۱	دویست و یازده	<i>davīst u yāzdah</i>	211
۳۰۰	سیصد	<i>sīsad</i>	300
۴۰۰	چهارصد	<i>chahārsad</i>	400
۵۰۰	پانصد	<i>punsad</i>	500
۶۰۰	ششصد	<i>shishsad</i>	600
۷۰۰	هفتصد	<i>haftsad</i>	700
۸۰۰	هشتصد	<i>hashtsad</i>	800
۹۰۰	نصد	<i>nuhsad</i>	900
۱۰۰۰	هزار	<i>hazār</i>	1000
۲۰۰۰	دو هزار	<i>du hazār</i>	2000
۱۰۰۰۰	ده هزار	<i>dah hazār</i> ¹⁾	10 000
۱۰۰۰۰۰	صد هزار	<i>sad hazār</i>	100 000

1) ل. ... is also called لک *Lak*. (The Indian lak is 100 000.)

۵۰۰...	کروڑ <i>kurūr</i>	500 000
۱۰۰۰...	میلیون <i>mīlūn</i>	1 000 000

صد *sadhā* hundreds, هزارها *hazārḥā* thousands, يك يك *yak yak* or يك يك *yak bi yak* one by one, يكايك *yakāyak* suddenly, دو دو *du du* or دو بدو *du bi du* by twos, etc.

جفت *juft* a pair, لنگه *linga* the other of a pair.

Rule After cardinal numbers the noun is employed in the singular, not in the plural, as in English ex. هفت لشکر *haft lashgar* seven armies (not *haft lashgarḥā*), چهل ستون *chihil sutūn*, forty columns, پنجاه روز *panjāh rūz* fifty days.

Often, and more especially in writing, collective nouns follow the numerals, ex. دویست باب خانه *davīst bāb*

khāna, 200 houses, پنج نفر فرّاش *panj nafar farrāsh* 1) 5 footmen, يك دستگاه فنجان *yak dastgāh finjān* a set

of cups, — راس اسپ ده *dah ra's asp* 10 horses.

چهارده رأس قاطر *chahārdah ra's qātīr*, 14 mules.

دو زنجیر فیل *du zanjīr fīl*, 2 elephants.

صد نفر شتر *sad nafar shutur*, 100 camels.

شش عراده توپ *shish arrāda tūp*, 6 cannons.

يك دانه سرداری *yak dāna sardārī*, 1 coat.

دوازده عدد صندلی *davāzdah adad sandalī*, 12 chairs.

دو تا دستمال *du tā dastmāl*, 2 handkerchiefs.

In ordinary conversation *nafar* is used for persons and generally تا *tā*, sometimes دانه *dāna* for things.

Learn the following idioms: دو سه تا *du si tā* two

1) It is difficult to translate the word *farrāsh*. A *farrāsh* may be called upon to act as housemaid or executioner.

or three; چهار پنج تا *chahār panj tā*, four or five; هفت هشت ده تا *haft, hasht, dah tā* some seven or ten (in this case نه *nuh* 9 is always omitted.)

Ordinals.

یکم <i>yakum</i> first	هشتم <i>haftum</i> seventh
دویم <i>duyum</i> second	هشتم <i>hashtum</i> eighth
سیم <i>siyum</i> third	نهم <i>nuhum</i> ninth
چهارم <i>chahārum</i> fourth	دهم <i>dahum</i> tenth
پنجم <i>panjum</i> fifth	صد <i>sadum</i> hundredth
ششم <i>shishum</i> sixth	هزارم <i>hazārum</i> thousandth.

Besides the Persian ordinals the *Arabic* ordinals are to a certain extent used:

اول <i>avval</i> first
ثانی <i>sānī</i> second
ثالث <i>sūlis</i> third
رابع <i>rābi</i> fourth
خامس <i>khāmis</i> fifth
سادس <i>sādis</i> sixth
سابع <i>sābi</i> seventh, etc.

Of these *arabic* ordinals اول *avval* the first, is used in dates, ex. ماه رمضان اول *avval-i māh-i Ramazān* the first of the month of Ramazan.

The first day of the month is also called غرة *ghurra* and the last day سلخ *salkh*.

The plural of اول *avval* is اوایل *avāyil*, which means the first days, the beginning.

The *arabic* ordinals are also used to distinguish so-

ver reigns bearing the same name, ex. شاه عباس اول

Shāh Abbās-i avval, Shah Abbas the First. شاه طهماسب
ثانی *Shāh Tahmāsp-i sālī*, Shah Tahmāsp II.

In enumeration the adverbial form of the arabic ordinals is mostly used: اولاً *avvalan* firstly, ثانياً *sānīan* secondly, ثالثاً *sālīsan* thirdly, etc.

Adverbial numbers.

These are formed by adding دفعه *daf'a*, بار *bār* or مرتبه *martaba* to the cardinals, ex. يك دفعه *yak daf'a* once, دو بار *du bār* twice, سه مرتبه *si martaba* three times.

دو باره *du bāra* means: over again, once more.

$2 \times 2 = 4$: دو تا دو چهار میشود *du tā du chahār mīshavad*.

Fractions.

$\frac{1}{2}$ نیم *nīm* or نصف *nisf*

$\frac{1}{3}$ ثلث *suls* or يك سه *si yak*

$\frac{1}{4}$ ربع *rub'* or چهار يك *chahār yak*

$\frac{1}{5}$ خمس *khums* or پنج يك *panj yak*, etc.

5% صد و پنج *sad u panj*

20% صد و بیست *sad u bīst*

20° (twenty degrees) بیست درجه *bīst daraja*.

4. PRONOUNS.

1) Personal pronouns.

من *man* I

ما *mā* we

تو *tu* thou

شما *shumā* you

او *ū* he, she, it

ایشان *ishān* they.

The second person singular تو *tu* thou, is used in speaking to inferiors only, especially to servants. Otherwise شما *shumā* you, is used like in English or *vous* in French.

In speaking of a person of superior rank, the plural ایشان *ishān* is used instead of the singular او *ā*.

The accusative of من *man* is مرا *marā*. Otherwise the declension of the personal pronoun is the same as that of the noun.

The personal pronoun in the accusative can also be expressed by adding the shorter form of the possessive pronoun to the word preceding the verb. Thus there is no distinction between the personal and the possessive pronoun in Persian.

2) Possessive pronoun, shorter form.

	Singular.	Plural.
1 person	ام <i>am</i> my, me.	مان <i>mān</i> our, us.
2 „	ات <i>at</i> thy, thee.	تان <i>tān</i> your, you.
3 „	اش <i>ash</i> his, hers, its, him.	شان <i>shān</i> their, them.

Examples of this pronoun used both as personal and as possessive:

دلم *dil-am*, my heart, کنم *kun*, let me go, صدات نشنیدم *sadā-at na-shanīdam* I have not heard your voice, کردم صدات *sadā-at kardam* I called you, میبینم اش *mībīnam ash* I see him, پیشش بیا *pīsh-ash biā* bring him forward.

These forms are also sometimes used for the dative (which in classical Persian was identical with the accusative), ex. بده نانم *nān-am bidih* give me bread, گفتشان *guft-i shān* he told them.

The longer form of the possessive pronoun is identical with the personal pronoun on page 24. ex. *اسب من* *asp-i man* my horse.

Illustration of the two forms of the possessive pronoun.

<i>اسبم</i> <i>asbam</i>	or	<i>اسب من</i> <i>asp-i man</i>	my horse
<i>اسبت</i> <i>asp-at</i>	„	<i>اسب تو</i> <i>asp-i tu</i>	thy horse
<i>اسبش</i> <i>asp-ash</i>	„	<i>اسب او</i> <i>asp-i ū</i>	his horse
<i>اسبمان</i> <i>asp-i mān</i>	„	<i>اسب ما</i> <i>asp-i mā</i>	our horse
<i>اسبتان</i> <i>asp-i tīn</i>	„	<i>اسب شما</i> <i>asp-i shumā</i>	your horse
<i>اسبشان</i> <i>asp-i shān</i>	„	<i>اسب ایشان</i> <i>asp-i īshan</i>	their horse.

The former of these two forms is the more frequent one in ordinary conversation.

In order to form the accusative, *را* *rā* is added to the pronoun: *اسبمرا* *asbamrā* or *اسب مرا* *asp-i marā*.

To form the plural *ها* *hā* is added to the noun ex. *اسبهای من* *asphū-yi man* or: *اسبهام* *asphū-am*.

The possessive case is often expressed by *مال* *māl* (property) ex. *اسب مال من* *asp māl-i man* my horse کتاب *kitāb māl-i hakīm* the doctor's book.

3. The Reflexive Pronoun in classical Persian is *خود* *khud*. Though this form is sometimes used in colloquial Persian, the following forms are much more usual:

خودم *khudam* myself
خودت *khudat* thyself

خودش *khudash* himself, herself, itself
 خودمن *khudimān* ourselves
 خودتان *khuditān* yourselves
 خودشان *khudishān* themselves.

Rule: Personal and possessive pronouns must be replaced by the reflexive pronoun when they refer to the same subject, ex. من خودمرا نمی‌شناسم *man khudamrā na-mīshanāsam* I do not know myself, اسب خودشرا دید *asp-i khudashrā دید* he saw his horse.

In ordinary conversation this rule is not always strictly observed, ex. دستمرا می‌خواهم بشورم *mīkhāham dast-am-rā bishūram* I want to wash my hands, for دست خودمرا *dast-i khudam-rā*.

4. Demonstrative Pronouns.

این *īn* this آن *ān* (commonly pronounced *un*) that. When used as nouns they are declined in the ordinary way.

همین *hamīn* this same one
 همان *hamīn* (*hamun*) that same one
 چنین *chunīn* همچنین *hamchunīn* such a one as this
 چنان *chunān* همچنان *hamchunān* such a one as that
 همچو *hamchu* generally pronounced *hamchi* so, such
 چندان *chandīn* and چندان *chandīn* so much.

5. Relative Pronouns.

که *ki* who, that, accusative: او را *chī* which.
ki *ūrū* or اش *ki* *ash*, ex.

سرباز که اسب او را کشته بودند *sarbāz ki asp-i ūrā kushta būdand* the soldier whose horse they had killed,
 اسب که دم‌شرا بریدند *asp-i ki dum-ashrā burrīdand* the horse whose tail they cut off.

The *relative* pronouns **که** *ki* and **چه** *chi* are often connected with the demonstrative pronouns:

اینکه *īnki*, **آنکه** *ānki* (*unki*), **اینچه** *īnchi*, **آنچه** *ānchi* (*unchi*). ex. **اینکه رفت** *īnki raft* this one who went, **آنچه گفتی** *ānchi gufti* that which you said.

If a noun is followed by a relative sentence which is to define it, a **ی** *i* is added to that noun ex. **شخصی که** *shakhsī-ki* the person that, **سگبیرا که** *sagīrā-ki* the dog which (accus.).

This relative *i* must not be confounded with the *i* of the indefinite article or the *i* which serves to form adjectives and abstract nouns, see pp. 12 and 13.

Note the construction of the following examples: **شخصی که باو پول داده بودم** *shakhsī-ki bi ū pūl dāda būdam* the person to whom I had given money, **چوبی که از او قاشق میسازند** *chūbi-ki az ū qāshuq mīsāzand* the wood out of which they make spoons.

شهری که در او یک فقیر نبود *shāhrī-ki dar ū yak faqīr na-bāshad* a town in which there is not one poor person.

6. *Interrogative pronouns.* These are identical with the relative pronouns: **که** *ki* who? and **چه** *chi* what? The latter is generally followed by **چیز** *chīz* thing, **کار** *kār* business, **حرف** *harf* word.

که	<i>ki</i>	who?	} what?
چه	<i>chi</i>		
چیز	<i>chi chīz</i>	(thing)	
کار	<i>chi kār</i>	(business)	
حرف	<i>chi harf</i>	(word)	

Among the common people *چی چه* *chi chī* is often used for *چی چه چیز* *chi chīz*.

Note the construction of the following sentences: *این کیست* *in asp-i kī-st?* (*ki ast*) whose horse is this?

این چه حرف است *in chi harf ast?* what word is this? (what do you mean by this?) *آن مرد بود* *ān mard ki būd?* who was that man? *از این چه بهتر است* *az in chi bihtar ast?* what is better than this?

کدام *kudām* which? ex: *کدام شخص* *kudām shakhs?* which person? *کدام کتاب* *kudām kitāb?* which book? *چند نفر بودند* *chand nafar būdand?* how many were they? *این تفنگرا چند خریدی* *in tufang-rā chand kharīdī?* how much did you give for this gun?

چرا *chirā* (originally the accusative or dative of *چی* *chi*) why? ex. *چرا نگفتی* *chirā na guftī?* why did you not say (so)?

چرا *chirā* in vulgar Persian is very frequently used instead of the affirmative *بلی* *bālī* or *آری* *ārei* yes, ex. *چرا پول داری* *pūl dārī?* — *chirā* have you any money? — yes. This is an abbreviation of *چرا نداشته باشم* *chirā na dāshta bāsham?* why should I not have any?

کجا *kujā?* where?

کی *kei?* } *when?*
کی چه وقت *chi vakht?*

کی *kei* is also used in the meaning of *how*, ex. *کی میشود* *kei mishavad?* how can it be?

Table of Indefinite Pronouns and Adverbs.

همه *hama* all

همه همه *hama hama* all together

هر يك	<i>har yak</i>	every one	
هر کدام	<i>har kudūm</i>		
هر كه	<i>har ki</i>		
هر آنكه	<i>har ān-ki</i>		
هر كس	<i>har kas</i>		
هر كسيكه	<i>har kasī-ki</i>		whoever
چند نفر	<i>chand nafar</i>	some (persons)	
چند تا	<i>chand tā</i>	some (things)	
هر چيز	<i>har chīz</i>		
هر چيزي	<i>har chīzī</i>		everything
هر چه	<i>har chi</i>		
هر آنچه	<i>har unchi</i>		
هر چيز	<i>har chīz</i>		
هر چيزيكه	<i>har chīzī-ki</i>		whatever
همه جا	<i>hama jā</i>	everywhere	
هر جا	<i>har jā</i>		
هر جا كه	<i>har jā-ki</i>		
هر كجا	<i>har kujā</i>		wherever
هر طرف	<i>har taraf</i>		
بهر سمت	<i>bi har samt</i>		
هر سو	<i>har sū</i>		wherever (in whatever direction)
هر ضربه	<i>har tourī-ki</i>	in which ever way	
هر وقت	<i>har vakht</i>	at any time	
هميشه	<i>hamīsha</i>	always	
هر روز	<i>har rūz</i>	every day	
هر شب	<i>har shab</i>	every night	
روز و شب	<i>shab u rūz</i>		
روزي شبانه	<i>shabāna rūz</i>		day and night
همه روز	<i>hamu rūzā</i>	all day long	
هر دو	<i>har du</i>	both	
بهر حال	<i>bi har hāl</i>	in any case, at all costs.	

5. THE VERB.

The *Persian verb* is particularly simple and easy to learn. There is only *one* conjugation. All tenses are formed from two fundamental parts, the *imperative* and the *infinitive*. The terminations added to these are the same in all verbs without any irregularities.

1. The auxiliary verb بودن *būdan* to be, is slightly irregular only in so far, as it has three radicals: هست *hast*, بود *būd* and باش *باش*.

Infinitive بودن *būdan* to be. . .

Indicative.

Present (weaker form).

ام <i>am</i> I am	ایم <i>īm</i> we are
ای <i>ī</i> thou art	اید <i>īd</i> you are
است <i>ast</i> he, she, it is	اند <i>and</i> they are.

Present (stronger form) ¹⁾

هستم <i>hastam</i> I am	هستیم <i>hastīm</i> we are
هستی <i>hasti</i> thou art	هستید <i>hastīd</i> you are
هست <i>hast</i> he, she, it is	هستند <i>hastand</i> they are.

Present negative.

نیستم <i>nīstam</i> I am not	نیستیم <i>nīstīm</i> we are not
نیستی <i>nīstī</i> thou art not	نیستید <i>nīstīd</i> you are not
نیست <i>nīst</i> is not	نیستند <i>nīstand</i> they are not.

1) The stronger form is more emphatic than the weaker form ex.
توی جنگل شکار است *tūyi jangal shakār ast?* Is there game in the forest? answer: هست *hast* there is. — وگرنه من همان خاکم که *vagarna man hamān khāk am ki hastam* otherwise I am but the dust I (really) am. (Saadi).

Similarly words ending in a long vowel are contracted with forms of the present هستم *hastam* when followed by them, ex. شماست *māst* (for شماست *shumā ast*).
 شماست *shumā ast* (for شماست *shumā ast*).

تو *tu* (thy, thine) and است *ast* form *tust* (with a short vowel)

که *ki* (who, whose) and است *ast* form کیست *kīst*, the other forms with که *ki* are: کیستم *kīstam*, کیستی *kīstī*, کیستید *kīstīd*, کیستند *kīstand*, ex. این شخص کیست *īn shakhs kīst?* who is this person? ما سگ کیستیم *mā sag-i kīstīm?* whose dogs are we? (idiom).

Very often this contraction is not expressed in writing, but exists none the less in pronunciation.

Preterite (French *je fus*)

بودم <i>būdām</i> I was	بودیم <i>būdīm</i> we were
بودی <i>būdī</i> thou wert	بودید <i>būdīd</i> you were
بود <i>būd</i> he, she, it was	بودند <i>būdand</i> they were.

Imperfect (French *j'étais*).

میبودم <i>mībūdām</i> I used to be
میبودی <i>mībūdī</i> thou used to be
میبود <i>mībūd</i> he, she, it used to be
میبودیم <i>mībūdīm</i> we used to be
میبودید <i>mībūdīd</i> you used to be
میبودند <i>mībūdand</i> they used to be.

Perfect.

بوده ام <i>būda am</i> I have been
بوده ای <i>būda ī</i> thou hast been
بوده است <i>būda ast</i> he has been

ایم *būda im* we have been
 آید *būda id* you have been
 اند *būda and* they have been

Pluperfect.

بودم *būda būdam* I had been, etc.

Future.

(formed with the auxiliary verb خواستن *khāstan* and the shortened infinitive بود *būd*)

خواهم بود *khāham būd* I shall be
 خواهی بود *khāhī būd* thou wilt be
 خواهد بود *khāhad būd* he will be
 خواهیم بود *khāhīm būd* we shall be
 خواهید بود *khāhīd būd* you will be
 خواهند بود *khāhand būd* they will be.

Infinitive.

بودن *būdan* } to be.
 هستن *hastan* }

Past participle.

بوده *būda* been.

Imperative.

باش *bāsh*! be! The other persons of the imperative are identical with the corresponding persons of the subjunctive present.

Subjunctive.

Present.

باشم *bāsham* I may be | باشیم *bāshīm* we may be
 باشی *bāshī* thou mayest be | باشید *bāshīd* you may be
 باشد *bāshad* he may be | باشند *bāshand* they may be.

Imperfect.

میباشم *mībāsham* I might be
 میباشی *mībāshī* thou mightest be
 میباشد *mībāshad* he might be
 میباشیم *mībāshīm* we might be
 میباشید *mībāshīd* you might be
 میباشند *mībāshand* they might be.

The *Pluperfect of the Subjunctive* is expressed by بودم *būdam*, میبودم *mībūdām*, or باش بود *bāsh būda* *bāsham*. See special usages of the tenses p. 43.

The *Optative* باد *bād* may he (she or it) be, is used in phrases expressing a wish e.g. عمرت دراز باد *umrat dirāz bād!* may your life be long! مبارك باد *mubārak bād!* may it be blessed!

2. The *auxiliary verb* شدن *shudan*, 'to become', is a regular verb and as such forms its indicative and subjunctive present from the imperative شو *shou*, while all the other parts are derived from the shortened infinitive شد *shud*. The و of the imperative شو is pronounced *v* when a vowel is added, e. g. شویم *shavīm*, شوند *shavand*.

Indicative.

Present.

میشم *mīsham* I become
 میشوی *mīshavī* thou becomest
 میشود *mīshavad* he becomes
 میشویم *mīshavīm* we become
 میشوید *mīshavīd* you become
 میشوند *mīshavand* they become.

Preterite (French *je devins*).

شدم <i>shudam</i> I became	شدیم <i>shudīm</i> we became
شدی <i>shudī</i> thou becamest	شدید <i>shudīd</i> you became
شد <i>shud</i> he became	شدند <i>shudand</i> they became.

Imperfect (French *je devenais*).

میشدم <i>mīshudam</i> I became
میشدی <i>mīshudī</i> thou becamest
میشد <i>mīshud</i> he became
میشدیم <i>mīshudīm</i> we became
میشدید <i>mīshudīd</i> you became
میشدند <i>mīshudand</i> they became.

Perfect.

آم <i>shuda am</i> I have become
شده <i>shuda ā</i> thou hast become
است <i>shuda ast</i> he has become
ایم <i>shuda īm</i> we have become
اید <i>shuda īd</i> you have become
اند <i>shuda and</i> they have become.

Pluperfect.

بودم <i>shuda būdam</i> I had become
بودی <i>shuda būdī</i> thou hadst become
بود <i>shuda būd</i> he had become
بودیم <i>shuda būdīm</i> we had become
بودید <i>shuda būdīd</i> you had become
بودند <i>shuda būdand</i> they had become.

Future.

خواهم شد <i>khāham shud</i> I shall become
خواهی شد <i>khāhī shud</i> you will become
خواهد شد <i>khāhad shud</i> he will become

خواهیم شد *khāhīm shud* we shall become
 خواهید شد *khāhīd shud* you will become
 خواهند شد *khāhand shud* they will become.

Infinitive.

شدن *shudan* to become.

Present participle.

شونده *shavanda* becoming (hardly ever used).

Past Participle.

شده *shuda* become.

Gerund.

شدنی *shudanī* what ought to become.

Subjunctive.

Present.

شوم *shavam*¹⁾ I may become
 شوی *shavī* thou mayest become
 شود *shavad* he may become
 شویم *shavīm* we may become
 شوید *shavīd* you may become
 شوند *shavand* they may become.

The *Imperfect* of the *Subjunctive* is identical with the *Imperfect* or the *Preterite* of the *Indicative*.

The *Pluperfect* of the *Subjunctive* and of the *Indicative* are also identical, 'بودم' *shuda būdam*

The Regular Verb.

All infinitives end either in دن *dan* or in تن *tan*.

1) or بشوم *bishavam*, see p. 44.

In order to conjugate a verb, it is necessary to know its *infinitive* and its *imperative*.

The imperatives of all verbs in *یدن* *īdan* are obtained by cutting off this ending e.g. Infin: پرسیدن *pursīdan* to ask, imperative: پرس *purs!* ask!

From the *Imperative* are derived:

1) the Present of the Indicative, by prefixing the syllable می *mī* and adding the terminations م *-am*, ی *-ī*, د *-ad*, etc. می‌پرسم *mī-purs-am*, می‌پرسی *mī-purs-ī*, etc.

2) the Present of the Subjunctive, by prefixing the syllable به *bi* and adding the same personal terminations: به‌پرسم *bi-purs-am*, به‌پرسی *bi-purs-ī*, etc.

All other forms are derived from the *shortened infinitive* i.e. the infinitive less the ending ن *an*, ex: پرسیدم *pursīd-am*, پرسیدی *pursīd-ī*, etc. — گفتن *guftan*, to speak, shortened infinitive, گفت *guft*, preterite, گفتم *guft-am*, etc.

Paradigm of the Regular Verb.

Active Voice.

Radicals	{	Infinitive: گرفتن <i>giriftan</i> to seize, to take.
		Imperative: گیر <i>gīr!</i> take! ¹⁾ .

Indicative.

Present.

می‌گیرم <i>mīgīram</i> I take	می‌گیریم <i>mīgīrīm</i> we take
می‌گیری <i>mīgīrī</i> thou takest	می‌گیرید <i>mīgīrīd</i> you take
می‌گیرد <i>mīgīrad</i> he takes	می‌گیرند <i>mīgīrand</i> they take.

1) In colloquial Persian the form بگیر *bigīr* is always used, instead of گیر *gīr*.

Preterite (French *je pris*).

گرفتم <i>giriftam</i> I took	گرفتیم <i>giriftīm</i> we took
گرفتی <i>giriftī</i> thou tookest	گرفتید <i>giriftīd</i> you took
گرفت <i>girift</i> he took	گرفتند <i>giriftand</i> they took.

Imperfect (French *je prenais*).

میگرفتم <i>mīgiriftam</i> I took or used to take
میگرفتی <i>mīgiriftī</i> thou tookest
میگرفت <i>mīgirift</i> he took
میگرفتیم <i>mīgiriftīm</i> we took
میگرفتید <i>mīgiriftīd</i> you took
میگرفتند <i>mīgiriftand</i> they took.

Perfect.

گرفته ام <i>girifta-am</i> I have taken
گرفته ای <i>girifta-ī</i> thou hast taken
گرفته است <i>girifta ast</i> he has taken
گرفته ایم <i>girifta-īm</i> we have taken
گرفته اید <i>girifta-īd</i> you have taken
گرفته اند <i>girifta and</i> they have taken.

Pluperfect.

بودم گرفته <i>girifta būdam</i> I had taken
بودی گرفته <i>girifta būdī</i> thou hadst taken
بود گرفته <i>girifta būd</i> he had taken
بودیم گرفته <i>girifta būdīm</i> we had taken
بودید گرفته <i>girifta būdīd</i> you had taken
بودند گرفته <i>girifta būdand</i> they had taken.

Future.

خواهم گرفت <i>khāham girift</i> I shall take
خواهی گرفت <i>khāhī girift</i> thou wilt take

خواهد گرفت *khāhad girift* he will take
 خواهیم گرفت *khāhīm girift* we shall take
 خواهید گرفت *khāhīd girift* you will take
 خواهند گرفت *khāhand girift* they will take.

Infinitive.

گرفتن *giriftan* to take.

Present Participle (rarely used).

گیرنده *gīranda* one who is taking.

Past Participle.

گرفته *girifta* taken.

Gerund.

گرفتنی *giriftanī* what must be taken.

Imperative.

بگیر *bigīr!* take! (obsolete: گیر *gīr*). The other persons of the Imperative are identical with the corresponding forms of the Subjunctive.

Subjunctive.

بگیرم *bigīram* I may take
 بگیری *bigīrī* thou mayest take
 بگیرد *bigīrad* he may take
 بگیریم *bigīrīm* we may take
 بگیرید *bigīrīd* you may take
 بگیرند *bigīrand* they may take.

The past tenses of the Subjunctive are identical with the past tenses of the Indicative. The Perfect of the Subjunctive is گرفته باشم *girifta bāsham*. See: Special usages of tenses p. 43.

Passive Voice.

The passive voice is formed by adding the auxiliary verb شدن *shudan* to the past participle.

Indicative.

Present.

گرفته می‌شوم *girifta mīshavam* I am taken, etc.

Preterite (French *je fus pris*).

گرفته شدم *girifta shudam* I was taken, etc.

Imperfect (French *j'étais pris*).

گرفته میشدم *girifta mīshudam* I was taken, etc.

Perfect.

گرفته شده‌ام *girifta shuda am* I have been taken.

Pluperfect.

گرفته شده بودم *girifta shuda būdam* I had been taken.

Future.

گرفته خواهم شد *girifta khāham shud* I shall be taken.

Infinitive.

گرفته شدن *girifta shudan* to be taken.

Past Participle.

گرفته شده *girifta shuda* having been taken.

Imperative.

گرفته شو *girifta shou* be taken.

Subjunctive.

Present.

گرفته شوم *girifta shavam* I may be taken.

The *past tenses* of the *Subjunctive* are identical with those of the *Indicative*.

All Persian verbs are formed in the same way as گرفتن *giriftan*, by adding the verbal terminations to the two radical forms viz. the shortened infinitive and the imperative without به *bi*.

In the so called *irregular verbs* the irregularity consists only in the infinitive and imperative being derived from different roots, as دادن *dādan* to give, imperative: ده *dih*, or دیدن *dīdan* to see, imperative: بین *bīn*. Otherwise they offer no irregularity, the tenses being formed as in the case of regular verbs.

Thus in order to form all its parts, it is necessary to know the *infinitive* and the *imperative* of a verb, e.g. the verb *to see*: shortened infinitive: دید *did*, imperative: بین *bīn*, present: میبینم *mībīnam*, preterite: دیدم *dīdam*, subjunctive present: ببینم *bibīnam*, etc.

All verbs whose imperatives end in a long vowel (*ā* or *ū*) insert a ی *y* between these radical vowels and the termination, e.g.: گفتن *guftan* to say, imperative: گو *gū*, present: میگویم *mīgūyam*. * نمودن *namūdan*, imperative: نما *namā*, present: مینمایم *mīnamāyam*.

In the same way verbs beginning with a vowel insert a ی *y* between the prefix به *bi* and the initial vowel, thus giving the sound of *ī*, e. g.: آمدن *āmadan* to come, imperative: آ *ā* and بیا *bīā*. Mark the forms

showing this inserted ی (*y* and *ī*) in the following couplet of *Saādī*:

گفته بودم چون بیایی غم دل با تو بگیریم
چه بگیریم که غم از دل برود چون تو بیایی

Gufta būdam chun biāyī gham-i dīl bā tu bigūyam;
Chi bigūyam, ki gham az dīl biravad chūn tu biāyī.

I had meant when thou shouldst come, to tell thee the sorrow of my heart. What shall I say, since sorrow flees from my heart when thou comest.

Obsolete Parts of the Verb.

Some parts of the verb are almost obsolete in modern Persian and are only occasionally used in speaking. These are:

1) The subjunctive بوم *buvam* I might be, for which باشم *bāsham* is used.

2) The negative imperative ما *ma*, ex.: مگو *magū* do not say, مگیر *magīr* do not take. (In classical Persian the distinction between the two negatives ما *ma* and نه *na* is kept up exactly as in Hindustani: مت آو *mat āo*, do not come, and نه آیا هی *na āyā hai* he did not come). In modern Persian the negative نه *na* is almost exclusively used: نگو *na-gū* do not speak, نگیر *na-gīr* do not take.

3) The present participle is almost obsolete. When it is used it mostly has the meaning of a noun or adjective, e. g.: بخشنده *bakhchanda* gracious.

4) The present participle in ان *ān* is only used in phrases like the following: صحبت کنان *suhbat kunān*

conversing, لند لند کنان *lund lund kunān* murmuring,
کشان کشان *kashān kashān* dragging.

Special usages of Tenses.

The *Preterite* is used in narrating events which follow close on one another. Whenever the narration is interrupted by a description or a simultaneous action, the *Imperfect* is used, as in the following example: بشهر رسیدیم بازار رفتیم شخصی صدا کرد *bi shahr rasīdīm, bāzār raftīm, shakhsī sadā kard*, we reached the town, we went to the market, somebody shouted. In this case the three actions follow one another. But in the following sentence: بشهر رسیدیم بازار رفتیم شخصی صدا میکرد *bi shahr rasīdīm, bāzār raftīm, shakhsī sadā mīkard* we reached the town, we went to the market, someone was shouting, — the third action took place either simultaneously with or before the second one. The *preterite* corresponds with the French *passé défini* and the *imperfect* with the French *imparfait*.

Secondly the *Imperfect* is used to denote the duration or frequency of an action, ex. شخصی طوطی را میپرورید *shakhsī tūtīrā mīparvarīd* a man was bringing up a parrot (duration) وقت صبح قرآن میخواند *vakat-i subh qur'ān mīkhānd* in the morning he used to read the Koran (frequency).

Thirdly the *Imperfect* is used to denote actions which are not real, but only supposed (Subjunctive), ex. شما میامدید *shumā mīāmādīd?* would you have come? اگر باران میامد خیلی بد میگذاشت *agar bārān mīāmad, kheitī bad mīguzasht*, if it had rained it would have been very disagreeable.

In the language of the common people the *imperfect* is sometimes used instead of the present tense, both in the indicative and in the subjunctive mood, ex.: چه میخواستید *chi mīkhāstīd?* or چی میخواستید *chi chī¹⁾ mīkhāstīd?* what do you want? — تا میشنیدند *tā mīshanīdand* for تا میشنوند *tā mīshanavand*, that they may hear.

Irregularities in the use of می *mī* and به *bi* are not unfrequent, but ought not to be imitated.

بودم *būdam* and باشم *bāsham* do not take the prefix می *mī*, e. g.: اگر بودم *agar būdam* if I was. اگر باشم *agar bāsham* if I were. اگر بوده باشم *agar būda bāsham* if I had been. Both forms شوم *shavam* and بشوم *bishavam* are in use.

داشتن *dāshtan* when it means *to have* never takes the prefix می *mī*, but only when it means *to keep*, to hold, ex.: پول دارم *pūl dāram* I have money; but پول را نگاه میدارم *pūl-rā nigāh mīdāram*, I keep the money.

As داشتن *dāshtan*, *to have* takes neither می *mī* nor به *bi*, there is no difference between the Indicative and Subjunctive present. In order to avoid this identity, the *perfect* of the subjunctive is used instead of the present, ex.: داشته باشم *dashta bāsham* I may have.

When خواستن *khāstan* means *to wish*, *to want*, the prefix می *mī* may not be omitted. The present خواهم *khāham* (without *mī*) has the meaning of *I shall* and is used to form the future, ex. خواهم گفت *khāham guft* I shall say, میخواهم بگویم *mīkhāham biguyam* I want to say.

1) The common people often use *chi* for *chī* چیز thing.

برخاستن *barkhūstan* to rise, برداشتن *bardūshdan* to lift and برگشتن *bargashtan* to return, take the prefix *mī* after *بر* *bar*, ex. برمیخیزم *barmīkhīzam* I rise, برمیگردیم *barmīgardīm* we return. The prefix *به* *bi* in these verbs is omitted altogether, ex.: برخیز *barkhīz!* rise! اگر برگردم *agar bargardam*, if I return. In the same way the verbs composed with *در* *dar* have the *mī* and *bi* after the preposition. These verbs are: در کردن *dar kardan* to empty, در آمدن *dar āmadan* to get out, در آوردن *dar āvurdan* to bring out and در رفتن *dar raftan* to escape, ex.: چوب پنبه در بیار *chūb-i pamba dar bīār* pull out the cork, توپ در میکنند *tūp dar mīkunand* they are emptying (firing) a cannon¹).

The shortened infinitive (without *an*) is used:

1) with خواهم *khāham* (Future).

2) after the 'impersonal' verbs:

میتوان *mītavān* it is possible

میشود *mīshavad* it is possible

میشد *mīshud* it was possible

باید *bāyad* it is necessary

بایست *bāyist* it was necessary

and their negatives, ex.: کمان رستم نمیتوان کشید *ka-mūn-i Rustam na-mītavān kashīd*, it is impossible to draw Rustam's bow.

The Subjunctive is always used after میخواهم *mīkhāham* I want and میتوانم *mītavānam* I can, ex.: میخواهم

1) Verbs composed with *و* *vā* follow the same analogy ex. ایستادن *vā īstādan* to stop, stand still, imperat. *vā īst!* stop! — *vā* گذاشتن *vā guzāshdan* to leave to, *vā* کردن *vā kardan* to open.

نان بخورم *mīkhāham nun bikhuram* I want to eat bread,
 نمیتوانم پا شوم *namitavānam pā shavam* I cannot rise.

The Subjunctive mood is generally employed when an *intention*, a *desire*, a *condition* or a *doubt* is to be expressed. It is immaterial in such cases, whether the conjunctions تا *tā*, تا که *tā ki*, so that, اگر *agar*, if, کاش *kāsh*, would that! are added or not. These conjunctions are 'naturally often omitted in a language remarkable for its extreme terseness of expression.

Examples of the use of the Subjunctive.

ببینم *bibīnam* let me see
 تا ببینم *tā bibīnam* that I may see
 کاش ببینم *kāsh bibīnam!* would I might see!
 بگو بیاید *bigū bīāyad* tell him to come
 باشد *bāshad* let it be.
 برد بیوشد *burd bipūshad* he took it away to put
 it on
 هر کتابی را بگویند *har kitābīrā bigūyand* whatever book
 they might name
 بده بخورم *bidih bikhuram* give (me something) that
 I may eat
 بکیرم *dadam durust kunand, pas bigīram* I gave it them to repair that
 I might then take it back.

Causal Form.

The *causal verb* is formed by adding اندن *āndan* or اندن *ānidan* to the imperative root, ex. ترس *tars* fear ترساندن *tarsāndan* ترسانیدن *tarsānidan* to frighten
 رو *rou go*, رواندن *ravāndan* or روانیدن *ravānidan* to cause to go.

دو *dou*, run. دوانیدن *davāndan* or دوانیدن *davānīdan* to put to a gallop (a horse). The causal form نشانیدن *nishāndan* to cause to sit down, to seat, from نشستن *nishastan* to sit, is irregular.

Compound Verbs.

In modern Persian the use of simple verbs is very limited. The original simple verbs have mostly been replaced by an auxiliary verb joined to a noun or adjective. These latter are not unfrequently arabic, especially the abstract nouns.

The verbs mostly used as auxiliaries are the following:

- کردن *kardan* (imperat کن *kun*) to do
 نمودن *namūdan* (نما *namā*) to show, to do
 شدن *shudan* (شو *shou*) to become
 بودن *būdan* (باش *bāsh*) to be
 زدن *zadan* (زن *zan*) to strike
 خوردن *khurdan* (خور *khur*) to eat, to be struck ¹⁾
 دادن *dādan* (ده *dih*) to give
 گرفتن *giriftan* (گیر *gīr*) to take, to seize, to begin
 آوردن *āvurdan* (آر *ār*) to bring
 بردن *burdān* (بر *bar*) to take off, to carry
 رسیدن *rasīdan* (رس *ras*) to arrive
 رساندن *rasāndan* (رسان *rasān*) to make arrive, to cause

1) The passive voice of all verbs meaning: to hit, to knock, to strike, to throw, can be expressed by خوردن *khurdan*, ex.: زخم زدن *zakhm zadan* to strike a wound, passive زخم خوردن *zakhm khurdan* to be wounded. In a similar way the following expressions are used تکان خوردن *takān khurdan* to receive a push, زمین خوردن *zamīn khurdan* to fall on the ground, etc.

- بستن *bastan* (بند *band*) to tie
 افتادن *uftādan* (افت *uft*) to fall
 انداختن *andākhtan* (انداز *andāz*) to throw
 نهادن *nihādan* (نه *nih*) to place, to put
 داشتن *dāshdan* (دار *dār*) to have, to hold
 خواستن *khūstan* (خواه *khāh*) to wish, to want
 کشیدن *kashīdan* (کش *kash*) to draw, to pull, to suffer
 • آمدن *āmadan* (آ *ā*) to come
 رفتن *raftan* (رو *rou*) to go
 ساختن *sākhtan* (ساز *sāz*) to make
 دیدن *dīdan* (بین *bīn*) to see
 • فرمودن *farmūdan* (*farmū*) to order (used in speaking
 of anything done by superiors)
 یافتن *yāftan* (یاب *yāb*) to find.

6. PREPOSITIONS.

The *Prepositions* form the only difficult chapter in Persian Grammar. The difficulty is caused by the fact that in cases where the classical language demands their use, modern Persian frequently discards them or else replaces them by various idiomatic expressions. The student would do well to commit the following examples to memory and to carefully observe the way in which the prepositions are used in the dialogues and Persian text given in this book.

The *original* and partly obsolete *prepositions* will be marked by brackets []. They are *not* followed by the *izāfa*.

The words which, in the language as spoken at the present day, replace the original prepositions, are mostly

concrete nouns like رو *rū* face, سر *sar* head, پهلو *pahlū* side, etc.

The secondary prepositions, which are really nouns, require the *izāfa* to connect them with the word they govern ex: روی میز *rū-yi mīz* on the table (surface of the table) پشت پرده *pusht-i parda* behind the curtain (back of the curtain).

Very frequently however the preposition is left out altogether:

1) [	در <i>dar</i>	}	in, into, (at, on)
	تو <i>tū</i>		
	میان <i>mīān</i> (middle)		
	در میان <i>dar mīān</i>		
	داخل <i>dākhil</i> (entering)		
	اندرون <i>andarūn</i> (inside)	}	
	رو <i>rū</i> (face)		
	به <i>bi</i>		

Of the above equivalents of the English prepositions *in, into, etc.* تو *tū* and the leaving out of the preposition are the most common.

در *dar* is mostly used with names of towns and countries, with dates or in connection with other prepositions conveying the same meaning.

Examples:

- توی شیشه *tū-yi shīsha*, in (into) the bottle.
 در طهران *dar Tahrān*, at Teheran.
 در شهر *dar shahr*, in town.
 در زمان خاقان مغفور *dar zamān-i Khāqān-i maḡhfūr*, in the days of the deceased monarch.

در روز عید *dar rûz-i ید*, on the day of the festival.

تفنگ دست او بود *tufang dast-i ū būd*, the gun was in his hand.

تبرزین در دست داشت *tabarzîn dar dast dāsht*, he had an axe in his hand.

در هوا *dar havā*, in the air.

روی هوا *rû-yi havā* in the air.

میان دریا *mîân-i daryâ* in the sea:

در میانی کاغذ *dar mîân-i kâghaz* in paper (wrapt).

روی رخت خواب *rû-yi rakht-i khâb* in bed.

اندرون اوطاق *andarûn-i utâq* in (side) the room.

سوار کالسکه *savâr-i kâlaska* in a carriage.

بغل او *baghal-i ū* in his arms.

خانهء حکیم *khâna-yi hakîm* in the house of the doctor.

در نزدیکی سراپرده *dar nazdîkî-yi sarâparda* in the neighbourhood of the Royal tents.

رکاب شاه *rikâb-i shâh* } in the King's

در رکاب شاه *dar rikâb-i shâh* } retinue.

بقایق نشسته *bi qâiq nishasta* sitting in a boat.

بزمین فرود میروند *bi zamîn' furūd mîravad* it penetrates into the earth.

اموالی که داخل ایران میشود *amvâlî-ki dâkhil-i Irân mîshavad* goods which are imported into Persia.

2) [	بر <i>bar</i>	} (riding)	} on, upon, over, across.
	رو <i>rū</i> (face)		
	سر <i>sar</i> (head)		
	سوار <i>savār</i>		
	سوار به <i>savār bi</i>		
	بین <i>bein</i> between	} (riding)	} on, upon, over, across.
	در بین <i>dar bein</i> between		
	بالا <i>bālā</i> above		
	در بالا <i>dar bālā</i> above		

[*bar*] is hardly ever used alone in modern conversation.

Examples.

پلی بر روی رودخانه ساخته بودند *pulī bar rū-yi rūdkhāna sākhta būdand* They had built a bridge across the river.

پلی سر رودخانه ساخته بودند *pulī sar-i rūdkhāna sākhta būdand* They had built a bridge across the river.

پادشاه روی تخت نشست *padishāh rū-yi takht nishast* The King sat down on the throne.

روی صندلی *rū-yi sandalī* on a chair.

روی دریا *rū-yi daryā* on the sea.

سر میز *sar-i mīz* on the table.

زینی که سر اسب بود *zīnī-ki sar-i asp būd* the saddle that was on the horse.

سر تاخته اسب *sar-i tākhta asp* on a galloping horse.

خاکستر سر آتش بود *khākistar sar-i ātash būd* there were ashes on the fire.

صاحب منصب سوار *sāhib mansab savār-i asp būd an*
 اسپ بود officer was riding on a horse.
 سوار شتر *savār-i shutur* on a camel.
 سوار کشتی *savār-i kashtī* on board ship.

بین راه , در بین راه *bein-i rāh, dar bein-i rāh* on the way.
 برف زمین مانده بود *barf zamīn mānda būd* snow had
 remained on the ground.
 از رودخانه گذشتیم *az rūdkhāna guzashtīm* we went
 across the river.
 از تمام ایران گذشتیم *az tamām-i Irān guzashtīm* we went
 across all Persia.

3) [به *bi*]
 طرف *taraf*
 سمت *samt*
 بسمت *bi samt*
 سو *sū*
 رو به *rū bi*

} to, towards. *

به bi is often left out when it is the equivalent of English *to*, before names of places. ex منزل رفت he went to the house. In the language of the common people it is omitted also when it stands for the dative, ex: بده *bidih* من *bidih man* give me, instead of: بمن *bidih bi man*.

The various ways in which *به bi* and its equivalents are employed, may be seen in the following examples:

کتابرا بمن بده *kitābrā bi man bidih*
 کتابرا بده من *kitābrā bidih man* } give me the book.
 بکالسکه *bi kālaska* by carriage.

بار دو رسیدیم *bi urdū rasīdīm* we came to the camp.
 بشیراز *bi Shīrāz* to Shiraz.

بقدريك انگشت *bi qadr-i yak angusht* one finger's
breadth.

باب *bi āb* with water.

با احتیاط *bi ihtiyāt* with care.

پنج تومان میفروشم *bi panj tūmān mīfurūsham* I sell it
for 5 tumans.

پنج تومان میفروشم *panj tūmān mīfurūsham* I sell it
for 5 tumans.

بصرف جیب خود مان *bi sarf-i jīb-i khūd-i mun* from our
own pocket.

طرف کوهستان *taraf-i kūhistān* towards the moun-
tains.

بسمت اردو *bi samt-i urdū* towards the camp.

سوی منزل *sū-yi manzil* towards the station.

رو به بالا *rū bi bālā* upwards.

برو منزل *birou manzil*, go home.

طهران رفت *Tahrān raft*, he went to Tehran.

کنار دریای خزر رسیدیم *kanār-i Daryā-yi Khazir rasīdīm* we
came to the shore of the Caspian Sea.

بازار میروی *bāzār mīravī?* are you going to
the bazaar?

4) [با *bā*]

همراه *hamrah* (same way) | with, by.

Examples.

اهل ایران بادست *ahl-i Irān bā dast mīkhurand* The people
of Persia eat with their hands.

فرنگی ها با کارد و *Farangihā bā kārdu changāl mīkhurand*
چنگال میخورند the Europeans eat with knife and fork.

حکیمرا همراه بیاور *hakīmrā hamrah bāvar* bring the doctor
with you.

چند نفر همراه شاه *chand nafar hamrāh-i Shāh Farangistān*
 فرنگستان رفتند *raftand?* how many persons went with
 the Shah to Europe?

برادرم همراهم بود *barādar-am hamrāh-am būd*, my brother
 was with me.

همراه قافله رفتم *hamrāh-i qāfila raftam* I went with the
 caravan.

باقافله رفتم *bā qāfila raftam* I went by caravan.

با جان و دل *bā jān u dil* with heart and soul.

هرچه میشود بشود *har chi mīshavad bishavad*, *bā Khudā-st.*
 با خداست come what may, it is "with God".

با این همه علم باز *bā īn hama ʿilm bāz khar ast* not with-
 خراست standing all this knowledge, he is an ass.

5) بی *bī* } without.
 بدون *bidūn*

بی دوربین *bī dūrbīn* without a telescope.

بی زحمت *bī zahmat* without trouble.

بدون اطلاع من *bidūn-i ittīlāʿ-i man* *bīrūn na-rou* with-
 بیرون نرو out my knowledge do not go out.

bā and *bī* are much used to form compound
 adjectives, and *bī* also to form nouns and adverbs ex:

با صفا *bā safā* fine, lovely

با اطلاع *bā ittīlāʿ* endowed with knowledge.

بامصرف *bā māsraf* useful,

بی صفا *bī safā* ugly.

بی اطلاع *bī ittīlāʿ* ignorant.

بی مصرف *bī masraf* useless.

بی ادبی *bī adabī* incivility.

بی ادبانه *bī adabāna* impolitely.

- 6) [جز] *juz*
 الا *illā*
 بجز *bi juz*
 غیر از *gheir az*
 باستثنا *bi istisnā* } except, besides.

Examples.

غیر از من کسی *gheir az man kasī namīdānad bi*
 نمیداند بجز دو نفر *juz du nafar az dūsthā-yi man*
 از دوستهای من *besides myself nobody knows it,*
except two of my friends.

نیست خدا الا خدا *nīst khudā illā khudā* there is no
 God but God.

همه کس از این کار *hama kas az īn kār rāzī and, bi*
 راضی اند باستثنای *istisnā-yi banda* Everybody is
 بنده *pleased with this affair, except*
myself (lit. the slave).

- 7) [از] *az*
 از راه *az rāh* by way of
 از رو *az rū* from, according to, } from, out of,
 (French *selon*) } by, of, (for)

از اصفهان آمدم *az Isfahān āmadam* I came from
 Isfahan.

این اسب از دست میرود *īn asp az dast mīravād* this horse
 gets out of hand.

این کتاب از سعدی *īn kitāb az Sa'ādī-st* this book is by
 است *Saadi.*

از راه التفات *az rāh-i iltifāt* by way of kindness.

از روی کتاب خوشخط *az rū-yi kitāb-i khush-khatt mashq*
 مشق میکنم *mīkunam* I am doing exercises from
 a well written book.

و زن *jam'iat-i zīād az mard u zan a*
 جمعیت زیاد از مرد *large crowd of men and women.*
 از جان خودت نمیترسی *az jān-i khud-at na-mītarsī?* do you
 not fear for your life?

8) [تا *tā*]
 [الی *ilā*] (arabic) } to, up to, until.
 تا به *tā bi*

Examples.

از طهران تا اصفهان *az Tahrān tā Isfahān chand farsakh*
 چند فرسخ راه *rāh ast?* How many farsakhs is it
 است from Tehran to Isfahan?

بین تفاوت راه از *bibin tafāvut-i rāh az kujā-st tā bi*
 کجاست تا بکجا *kujā* see the difference (distance) of
 the way from where to where (Hafiz).

معظم تا پول برسد *muattal-am tā pūl birasad* I am wait-
 ing till the money comes in.

تا ببینیم *ta bibīnīm* until we may see.

از طهران الی قزوین *az Tahrān ilā Qazvīn bist u panj*
 بیست و پنج فرسخ *farsakh rāh ast* from Tehran to
 راه است Kazvin the distance is 25 farsakhs.

از صبح تا شام *az subh tā shām* from morning till
 night.

9) زیر *zīr*
 نیز *bi zīr*
 در زیر *dar zīr*
 پا *pā* (foot).
 پایین *pāīn* (at the foot)
 دامن *dāman* (skirt)

} under, below, down,
 at the bottom of.

Examples.

زیرِ درخت *zīr-i dirakht* under a tree.

زیر لب حرف نزن *zīr-i lab harf na-zan* do not speak under your lip (indistinctly).

در زیر ده *dar zīr-i dih* below the village.

دامنِ کوه *daman-i kūh* on the skirts of the mountain.

پایِ منار *pā-yi manār* at the foot of the minaret (below the minaret).

پایینِ کچه *pā'in-i kūcha* at the bottom of the street.

سرِ خودش را زیر انداخت *sar-i khudash-rā bi zīr andākht* he let his head sink.

10) از لای *az lā'* through, across.

Examples.

چادرِ شما را از لای درختها دیدم *chādur-i shumā-rā az lā-yi dirakhtihā دیدم* I saw your tent across the trees.

گلوله از لای نیها بشکار خورد *gulūla az lā-yi neihā bi shikār khurd* The bullet hit the game through the reeds.

11) بیرون *bīrūn* } outside.
خارج *khārij*

Examples.

بیرونِ شهر *bīrūn-i shahr* } outside the town.
خارجِ شهر *khārij-i shahr*

- 12) نزد *nazd* (almost obsolete
except in writing)

نزدیک <i>nazdik</i>	}	by, close by, near, next to.
نزدیکی <i>nazdikī</i>		
پهلوی <i>pahlū</i> (side)		
دم <i>dam</i> (breath)		
لب <i>lab</i> (lip)		
بیخ <i>bīkh</i> (root)		

نزدیک شهر <i>nazdik-i shahr</i>	}	near the town.
نزدیک بشهر <i>nazdik bi shahr</i>		
نزدیکی شهر <i>nazdikī-yi shahr</i>		

پهلوی من بنشین *pahlū-yi man binshīn* sit by me.

دم دروازه *dam-i darvāza* near the gate.

لب دریا *lab-i daryū* near the sea (on the sea-shore).

طهران دامن کوه *Tahrān dāman-i kūh-i Alburz vāqif ast*
البرز واقع است *Tahrān is situated at the foot of the*
Elburz mountains.

صندوق را بیخ *sandūq rā bīkh-i dīvār bugzār* place
دیوار بگذار *the box quite close to the wall.*

- 13) پیش *pīsh*

قبل از <i>qabl az</i>	}	before, in front of.
در پیش <i>dar pīsh</i>		
پیش رو <i>pīsh-i rū</i> (before the face)		
رو برو <i>rū bi rū</i> (face to face)		
جلو <i>jilou</i> (bridle)		

Examples.

بیلر پیش *bīlār pīsh* bring (him) forward.

پیش از عید <i>pīsh az ʿid</i>	}	before the festival.
قبل از عید <i>qabl az ʿid</i>		

درا پیش کن *darrā pīsh kun* shut the door.
 پیش روی قاضی *pīsh-i rūyi qāzī* }
 در پیش قاضی *dar pīsh-i qāzī* } before the judge.

رو بروی من گفت *rū bi rū-yi man guft* he said so
 before me.

پیشخدمت جلو رفت *pīshkhdmat jilou raft* the servant
 went in front.

فانوس را جلو ببر *fānūs-rā jilou bibar* carry the lan-
 tern to the front.

14) پس *pas* (back)
 پس از *pas az* }
 بعد از *ba'd az* } after
 عقب *‘aqab* (heel)
 پی *pei* (heel) } back, backwards, after.

Examples.

پس از عیدِ نوروز *pas az ‘īd-i nourūz* } after the New
 بعد از عیدِ نوروز *ba'd az ‘īd-i nourūz* } Year festival.

کتاب را پس بده *kitābrā pas bidih* give the book back.
 بقاطرچی بگو جلو *bi qātirchī bigū jilou biravad yā ‘aqab*
 برو یا عقب *bimānad* tell the muleteer to go to
 بماند the front or to keep at the back.

پشت *pusht* (the back)
 پشت سر *pusht-i sar* (the back of the head) } behind.

Examples.

پشت پرده *pusht-i parda* behind the curtain.
 پشت سرم چه *pusht-i sar-am chi kār mīkunī?* what are
 کار میکنی you doing behind my back (my head).

پشت هم *pusht-i ham* one after (behind) the other.
 رفت پی کره *raft pei-i kara* he went to fetch (lit. after)
 butter.

15) رو برو *rū bi rū* } opposite.
 مقابل *muqābil*

رو بروی مسجد *rū bi rū-yi masjid* } opposite the
 مقابل مسجد *muqābil-i masjid* } mosque.

16) دور *dour*
 دورادور *dourādour* (all round)
 اطراف *atrāf* } around.
 حوالی *havālī* } (surroundings)

فوج دورادور شهر *fouj dourādour-i shahr* *harakat mīkunad*
 حرکت میکنند the regiment is marching all round the
 town.

اطراف شهر بیابان *atrāf-i shahr biābūn ast* all round the town
 است there is desert.

از حوالی دریا *az havālī-yi daryā bi jangal rasīdīm*
 جنگل رسیدیم from the neighbourhood of the lake we
 reached the forest.

گلها را دورِ حوض *gulhārā daur-i houz bichīn* place the
 بچین flowers round the tank. •

17) برای *barāyi*
 از برای *az barāyi*
 ماحض *mahz*
 بجهت *bi jihat-i* } for, on account of, be-
 واسطه *vāsita* (middle) } cause of, out of.
 بواسطه *bi vāsita*
 خاطر *khātir* (mind)

Examples.

- برای تو آمدم *barāyi tu āmadam* I came for you.
 اسب از برای وزیر آوردند *asp az barāyi vazīr āvardand* they brought
 a horse for the minister.
 بهت تاریکی *bi jihat-i tārīkī* on account of the darkness.
 بواسطه ارتفاع کوهها *bi vāsita-yi irtifā'-i kūhhā* on account of
 the height of the mountains.
 چای واسطه خانم *chāi vāsita-yi khānum kujā-st?* where is the
 tea for the lady?
 محض احترام *mahz-i ihtirām* out of respect.
 محض خاطر خانم *mahz-i khātir-i khānum* for the lady's sake.
 خانم

7. CONJUNCTIONS.

The Conjunctions mostly used are the following:

- اگر *agar* if
 وگر *vagar* and if
 وگرنه *vagarna* and if not, otherwise
 مگر *magar* but, however
 و *va, u* and
 هم *ham* } also
 نیز *nīz* }
 که *ki* that
 چراکه *chirā-ki* } because
 زیراکه *zīrā-ki* }
 بنا بر اینکه *binā bar īn-ki* in consequence of
 اما *ammā*
 ولی *valī*
 ولیکن *va līkan*
 لیکن *līkan* or *lākin* } but

که از بس *az bas ki* since (causal)

نه — نه *na — na* neither-nor

القصه *al qissa* } well, in short
خلاصه *khulāsa* }

بلکه *balki* perhaps

با وجود اینکه *ba vujūd-i īnki* } in spite of, although
اگرچه *agarchi* }

هر چند (که) *har chand* however much

پس *pas* consequently

بعد *ba'd* afterwards

یا *yā* or

یا — یا *yā — yā* either — or

خواه — خواه *khāh — khāh* either — or

چه — چه *chi — chi* what with — and

چون *chun* when

از آنکه *az ān ki* since

از وقتی که *az vakhṭi-ki* since

طوری که *tourī-ki* thus

همین که *hamīn-ki* as soon as.

If *و* is used to connect two words which together form one notion, it is pronounced *u*, otherwise it is always pronounced *va*, ex: شب و روز *shab u rūz*, night and day, زن و مرد *zan u mard*, woman and man, گرد و خاک *gard u khāk* dust. — but: صندوقها و کتابها *kitābhā va sandūqḥā va sandalīhā* books and boxes and chairs.

If a Dependent Clause begins with *اگرچه* *agarchi* although, the Principal Clause is, contrary to the rule in most European languages, generally introduced by اما *ammā* or لیکن *likan* but, باز *bāz* yet ex: اگرچه این را ندانست: *bāz*

اما خیلی با کمال است *agarchi īn-rā na-dānist, ammā kheit̄ bā kamāl ast* although he did not know this, (yet) he is very accomplished, اگرچه خلاف کرده است باز آدم *agarchi khilāf harda ast, bāz ādam-i khūbī-st.* though he has failed, (yet) he is a good man.

8. ADVERBS.

There are no Adverbs properly so called in Persian. Nouns with or without prepositions and especially adjectives are used adverbially.

Examples of nouns with prepositions
used as adverbs.

از حد *az haḍḍ* unlimitedly
با احتیاط *bā ihtiyāt* carefully
بخیب *bi khūbī* well
بی ملاحظه *bī mulāhaza* without paying attention to

Examples of nouns without prepositions
used as adverbs.

آسودگی *āsūdagī* safely
یاواشگی *yavāshagī* gently (vulgar)
راحت آمدیم *rāhat āmadīm* we came comfortably
Adjectives used adverbially require no explanation.

The Arabic adverbs in *أ* *an*, as e. g. یقیناً *yaqīnan* certainly or مثلاً *masalan* by way of example, etc., form a special class. They will be dealt with in the chapter on the Arabic element in Persian p. 72.

9. CONSTRUCTION.

The order of the parts of a simple sentence is, generally speaking, the same as in *Latin*, i. e. subject — object — verb. ex: اسپ جو میخورد *asp jou mikhurad* (*equus hordeum edit*) the horse eats barley.

When there are two objects in a sentence, the accusative generally precedes the dative. ex: پدرم کتابرا داد *padar-am kitūbrū bi man dād*, my father gave me the book.

If however the accusative forms a part of the verb, it stands in close connection with the latter after the dative. ex: ما را شخصی بسلام گفت *shakhsī bi mā salām guft* somebody saluted us.

In cases where the object is a pronoun in English, it is mostly omitted in Persian. ex: دوست ندارد *dūst na dārad* he does not like it

نمیگذارد *na-mīguzārad* he does not let me (do it)

نداریم *na-dārīm* we have not got it or any

پاک کن *pak kun* clean it

میخواهم بفروشم *mikhāham bifurūsham* I want to sell it

دیگر نمیکنم *digar na-mikunam* I shall not do it again

ندیدیم *na-dīdīm* we did not see him.

The Verb is almost always placed at the end of the sentence.

A few verbs sometimes precede their datives. There are: دادن *dadan* to give, گفتن *guftan* to say, رفتن *raftan* to go, رسیدن *rasīdan* to arrive, سپردن *supurdan* to entrust, ex:

راستی را سپردیم *raftīm Lār, rasīdīm* Lār, rasīdīm

bi urdū, chādur zadīm. We went to Lar, we reached the camp, we pitched the tents.

پیرا داد *pūlrā dad bi faqīr* he gave the money to the poor man.

گفتم بنوکر *guftam bi noukar* I said to the servant.

برو بازار *birou bāzār* go to the market.

When the nominative of a sentence is the plural of an inanimale object, the verb is frequently used in the singular ex:

همهٔ مبل و اسباب ما در سفر شکسته شد *hama yi mahl u asbāb-i mā dar safar shikusta shud*, all our furniture and things were broken on the journey. — جنگلهای مازندران در این فصل سالم نیست *jangalhā-yi Māzandarān dar īn fasl sālīm nīst*, the forests of Mazandaran are not healthy in this season.

The oblique narration is hardly ever used in Persian. The words of another person are generally quoted in direct speech and introduced by *که* *ki* ex: میگوید که *mīgūyad ki* دیروز آمدم *dīrūz āmadam*. He says he came yesterday پرسید که آن شخص کیست *pursīd ki ān shakhs kīst?* he asked who that person was. — گفتند که میخواهیم *guftand ki mīkhūhīm* صبر بکنیم *sabr bi-kunīm*, they said they wanted to wait.

After گفتن *guftan* to say the conjunction *ki* is often omitted ex: گفت فردا میایم *guft fardā mīāyam* he said he would come tomorrow.

A construction resembling the oblique narration appears to be sometimes used when speaking of a given order; ex: بگو بیاید اینجا *bigū bīāyad īnjā* tell him to come here حکم دادم اردو را بر لب دریاچه بزنند *hukm dādam ardū rā br lab daryāche bznand*

dādam urdūrā bar lab-i daryācha bizanand. I gave orders that they should pitch the camp on the bank of the lake.

In the above examples the forms *بیاید* *bīāyad* and *بزنند* *bizanand* may be quite correctly regarded as imperatives. If this view be taken, the oblique narration may be said not to exist in Persian.

Dependent Sentences.

Dependent sentences are generally introduced by the conjunction *که* *ki*, which however may be omitted. ex: *میخواستم بیاید* *mikhāstam bī-āyad*, I wish he had come.

Interrogative Sentences.

Interrogative sentences are sometimes marked by the interrogative particles *مگر* *magar* or *آیا* *āyā* ex: *مگر تو سیدی* *magar tu Seiyid-i?* are you a Seyid? (descendant of Muhammed). *آیا دیروز آمدی* *āyā dīrūz āmadī?* did you come yesterday?

مگر *magar* may also be placed at the end. ex: *دیوانه* *magar* *مگر* *dīvāna shuda-i magar?* have you gone mad?

Another way of marking the interrogation is the adding of *یا نه* *yā na?* or *یا خیر* *yā kheir* or not. ex: *پول داری یا نه* *pūl dārī yā na?* have you got money or not? *خیر* *harf mīzanād yā kheir?* شما فارسی *shumā fārsī*

In most cases however no interrogative particle is used, the tone of the voice alone being sufficient.

All interrogative pronouns immediately precede the verb and are strongly accentuated. ex: *حضور که بود*

huzūr kī būd? who was in the (royal) presence? این
 کدام خانه است *in khāna-yi kudām shakhs ast?*
 whose house is this? این اسب کیست *in asp-i kī-st?*
 whose horse is this? تا شهر چند فرسخ راه است *tā shahr*
chānd farsakh rāh ast? how many farsakhs is it to the
 town? این راه چند فرسخ است *tūl-i in rāh chānd*
farsakh ast? How many farsakhs long is this road? دیشب
 کجا بودی *dishab kujā būdī?* where were you last night?

10. THE ARABIC ELEMENT IN PERSIAN.

Through the influence of Muhammedanism a great number of Arabic words have been introduced into Persian. As these words have preserved their own orthography and to some extent their Arabic inflexion, a certain acquaintance with Arabic grammar is clearly essential to the mastery of Persian. Students are therefore recommended to acquire some knowledge of Arabic and especially of the *Arabic verb* which is fully explained in any Arabic grammar. We shall here restrict ourselves to a few remarks on the *Arabic duals*, *plurals*, *adverbs* and *phrases* embodied in Persian.

Arabic Duals.

The *arabic dual* is used with words denoting things of which not more than two are supposed to exist. It is formed by adding *ein* to the singular ex:

Singular.	Dual.
جانِب <i>jūnib</i> side	جانِیْبِین <i>jūnibein</i> both sides
ضَرْف <i>taraf</i> side	ضَرْفِیْن <i>tarafejn</i> both sides

كون <i>koun</i> existence	کونین <i>kounein</i> both existences
عالم <i>‘ālam</i> world	عالمین <i>‘ālamein</i> both worlds
ید <i>yad</i> hand	یدین <i>yadein</i> both hands
والد <i>vālid</i> parent	والدین <i>vālidein</i> both parents
حرم <i>haram</i> sanctuary	حرمین <i>haramein</i> both sanctuaries (Mekka & Medina)
نور <i>nūr</i> light	نورین <i>nūrein</i> both lights (sun and moon).

Arabic Plurals.

Arabic plurals are very much used both in writing and in speaking. They may be divided in two classes: *regular* and *irregular* or *broken plurals*.

1) The regular plurals are formed from the singular by adding *in* for the masculine; and for the feminine gender by changing the termination ة, *at* into ات, *āt*; for the neuter by adding *āt*.

Examples of regular Arabic Plurals.

Masculine.

Singular.	Plural.
حاضر <i>hāzir</i> present.	حاضرين <i>hāzirīn</i> those present.
سائر <i>sāir</i> other	سائرين <i>sāirīn</i> the others
مکبوس <i>mahbūs</i> prisoner	مکبوسین <i>mahbūsīn</i> the prisoners
مسافر <i>musāfir</i> traveller	مسافرين <i>musāfirīn</i> the travellers
ناظر <i>nāzir</i> one who sees.	ناظرین <i>nāzirīn</i> those who see.

Feminine and Neuter.

Singular.	Plural.
حيوان <i>heivān</i> animal	حيوانات <i>heivānūt</i> animals
حضرت <i>hazrat</i> Highness	حضرات <i>hazarāt</i> gentlemen
ساعت <i>sā'at</i> hour	ساعات <i>sā'āt</i> hours.

Sometimes the ending *āt* is added to a plural, which gives it the meaning of "all sorts of" ex: جواهر *jouhar* precious stone, simple plural جواهر *javāhir* precious stones; double plural جواهرات *javāhirāt* all sorts of precious stones.

In imitation of these regular plurals of arabic feminines, Persian nouns in *ish* frequently form their plurals in *āt* ex:

Singular.	Plural.
فرمایش <i>farmāyish</i> an order	فرمایشات <i>farmāyishāt</i>
نگارش <i>nigārish</i> epistle	نگارشات <i>nigārishāt</i> .

The arabic plural of persian nouns in *a* as

Singular.	Plural.
نوشتہ <i>navishta</i> letter	نوشتجات <i>navishtajāt</i>
کارخانه <i>kārkhāna</i> factory	کارخانجات <i>kārkhānajat</i>
میوه <i>mīva</i> fruit	میوهجات <i>mīvajāt</i>

has been mentioned pp. 14 and 15.

Arabic plurals of some other persian words occasionally occur in the spoken language, though more often in writing, ex:

Singular.	Plural.
د <i>dih</i> village	دهات <i>dihāt</i>
باغ <i>bāgh</i> garden	باغات <i>bāghāt</i>

کوهستان *kūhistān* mountain-range کوهستانات *kūhistānāt*

شمران *Shimrān* a district near Teheran شمرانات *Shimrānāt*

گیلان *Gīlān* a province on the Caspian Sea. گیلانات *Gīlānāt*

2) The *broken* or *irregular* plurals are so numerous and anomalous, that it is impossible here to enter into a full explanation of them. They belong rather to the dictionary than to the grammar. In the vocabulary at the end of this work the broken plurals will be marked, and should be committed to memory as well as the corresponding singulars.

The number of broken plurals entirely depending on the whim of the writer or speaker, is unlimited.

Though an exhaustive list of broken plurals cannot be given here, yet some of those most frequently used are added as examples:

Singular.	Plural.
شجر <i>shajar</i> tree	اشجار <i>ashjār</i>
برج <i>burj</i> tower	بروج <i>burūj</i>
قنات <i>qanāt</i> subterranean watercourse	قنوات <i>qanavāt</i>
ساحل <i>sāhil</i> coast	سواحل <i>savāhil</i> ¹⁾
لوطی <i>lūtī</i> a good for nothing	الواط <i>alvāt</i>
فاكهه <i>fakiha</i> fruit	فواكه <i>favākih</i>
مسجد <i>masjid</i> mosque	مساجد <i>masājid</i>
لون <i>loun</i> colour	الوان <i>alvān</i>

1) From this plural *savāhil*, coasts, is derived the name of the language of the eastern coasts of Africa: Savāhili (Suaheli)

قسم <i>qism</i> kind	اقسام <i>aqṣām</i>
اسم <i>ism</i> name	اسامی <i>asāmī</i>
ملك <i>milk</i> landed property	املاك <i>amlak</i>
مملكت <i>mamlakat</i> province	ممالك <i>mamālik</i>
معبر <i>ma'bar</i> passage	معابر <i>ma'ābir</i>
ولد <i>valad</i> child	اولاد <i>oulād</i>
ضفل <i>tift</i> infant	اضفال <i>atfāl</i>
امر <i>amr</i> affair, an order	امور <i>umūr</i>
امير <i>amīr</i> chief	امرا <i>umara</i>
فقير <i>faqīr</i> indigent	فقر <i>fuqara</i>
وزير <i>vazīr</i> minister	وزرا <i>vuzarā</i>
حكيم <i>hakīm</i> doctor	حكما <i>hukamā</i>
طبيب <i>tabīb</i> physician	اطبا <i>atibbā</i>
قانون <i>qānūn</i> law	قوانین <i>qavānīn</i>
مكان <i>makan</i> place	اماكن <i>amākīn</i>
بهيمه <i>bahīma</i> beast	بهايم <i>bahāyim</i>
وحش <i>vahsh</i> wild beast	وحوش <i>vuhūsh</i>
طير <i>teir</i> bird	طيور <i>tuyur</i>
قوم <i>qoum</i> nation	اقوام <i>aqvām</i>
طيفه <i>tayifa</i> tribe	طوايف <i>tavāyif</i>
ملت <i>millat</i> community	ملل <i>milal</i>
دكان <i>dukkān</i> shop	دكانين <i>dakākīn</i>
سبب <i>sabab</i> thing, reason	اسباب <i>asbāb</i>
يوم <i>youn</i> day	ايام <i>ayyām</i>
بلد <i>balad</i> town	بلاد <i>balād</i>
خادم <i>khādim</i> servant	خدام <i>khuddām</i>
شخص <i>shakhs</i> person	اشخاص <i>ashkhās</i>
قلب <i>qalb</i> heart	قلوب <i>qulūb</i>
بندر <i>bandar</i> port	بنادر <i>banādir</i>

A d v e r b s.

Arabic adverbs are formed by adding the accusative ending *ā an* to the noun or adjective ex:

A d v e r b s.

تقریب <i>taqrīb</i> approach	تقریباً <i>taqrīban</i> approximately.
فرض <i>farz</i> supposition	فرضاً <i>farzan</i> supposing
ابد <i>abad</i> eternity	ابدأ <i>abadan</i> never
مثل <i>masal</i> example	مثلاً <i>masalan</i> for instance
غالب <i>ghālib</i> most	غالباً <i>ghāliban</i> mostly
مستقیم <i>mustaqīm</i> straight	مستقیماً <i>mustaqīmam</i> straight
اقل <i>aqall</i> least	اقلأ <i>aqallan</i> at least
مجدد <i>mujaddad</i> renewed	مجددأ <i>mujaddadan</i> renewedly

G e n d e r.

The *Arabic Gender* is sometimes used with Arabic adjectives, especially in writing ex:

این زن در شهر مشهوره شد *in zan dar shahr mash-hūra shud*, this woman became celebrated in the town.
چهار جهت *jihāti arba'a* the 4 points of the compass.

It is, however, never necessary to use it in speaking.

Some Arabic Locutions commonly used in Persian.

بين الاثنين *bein ul isnein* between the two
كالنقش في الحجر *ka an-naqshu fī'l' hajar* like the
carving on the stone

وقس على هذا *va qis 'alā hāzā* and conclude from
this

وغیره *va gheira* etc.

على هذا القياس *'alā hāzā 'l qīās* in the same way
(lit. by this analogy)

والله *v'Allāhi* or *v'Allāh* } by God
بالله *b'illāhi* or *b'illāh* }

والله اعلم *v'Allāhu a'lam* and God knows best

الله اكبر *Allāhu akbar* God is great

استغفر الله *istaghfir Ullāh* may God forgive,
God forbid

بارك الله *bārik Allāh* may God bless you,
bravo.

ان شاء الله *in shā Allāh* if God will

ما شاء الله *mā shā Allāh* as God will

بسم الله *b'ism Illāh* in God's name

بسم الله الرحمن الرحيم *b'ism Illāh ar Rahmān ar Rahīm*
in the name of God the Mercy-
ful, Bountiful.

الحمد لله *al hamdu l'illāh!* praise be to God!

لا حول ولا قوة الا بالله *lā houla va lā qūvata illā b'illāh*
there is no help nor strength
except in God.

يا امير المؤمنين *yā Amīr ul Mu^cminīn!* O Lord of
the Believers! (Alī)

يا سيد الشهداء *yā Seyid ash Shuhadā!* O Prince
of Martyrs! (Husein)

يا سيد المرسلين *yā Seyid ul Mursilīn!* O Prince of
Prophets'. (Muhammad)

يا علي *yā 'Alī!* o Alī!

يا علي مدد *yā 'Alī madad!* o Alī help! (der-
vishes cry)

نعوذ بالله *na^cūzu b' Illāh!* let us take refuge
to God!

بينى و بين الله *beinī va bein Ullāh* between me
and God (truly)

مع هذا *ma^c hāzā* all the same (lit. with
this)

لهذا *li hāzā* therefore

هكذا *hakizā* thus

على الاتصال *'alā 'l ittisāl* continually

لا ينقطع *lā yanqatī^c* without interruption

لم يزرع *lam yuzra^c* uncultivated (land)

بعينه *bi 'einīh* exactly alike (lit. as its eye).

CHAPTER III.

DIALOGUES.

	<i>Dād u bāzīd.</i>	<i>Visiting.</i>
دید و باز دید	Aghā tashrif dārad?	Is your master at home?
آقا تشریف دار	Dāli, aghā khāna ast.	Yes, my master is at home.
بلی آقا خانه است	savār shudand, birūn tashrif	He (they) ¹ has mounted, has
سوار شدند بیرون تشریف بردند	burdand.	gone out riding.
اندرون رفته است	andarūn rafta ast.	He is gone into the harem.
خلوت کرده اند	khalfat karda and. 1)	He has gone into his private
بسم الله یفرماید	b'ism Illah, bifarmāyīd!	apartment.
خوش آمدید صفا آوردید	khush āmadīd, safā avurdīd.	In the name of God, please
یفرماید بنشینید	bifarmāyīd binshīnd.	walk in.
		You are welcome, you have
		brought happiness.
		Pray be seated.

1) Here the plural is used instead of the singular to denote respect.

سلام علیکم علیکم السلام احوال شریف چه طور است	salāmun aleikum! aleikum assalām! ahvāl-i sharif chi tour ast?	Peace be with you! With you be peace! How are you? (lit. How is your august health?)
الحمد لله	al hamdu l'illah.	Praise be to God! (i.e. Quite well, thank you.)
انشاء الله خیلی خوب است	in shā Allāh ahvāl-i sharif-i sarkār kheilī khūb ast.	I hope (If God will) your (worship's) august health is very good.
الحمد لله از التفات سرکار	al hamdu l'illah, az iltifat-i sarkār.	Thank God, by your kindness.
از مرحمت جناب عالی بسیار خوب است	az marhamat-i janāb-i āli bis-yār khub ast.	By your Excellency's kindness, very good.
خیلی زحمت کشیدید زحمتی نیست راحت است	kheilī zahmat kashīdīd. zahmatī nīst, rāhat ast.	You have had much trouble. It was no trouble, it was a pleasure (rest).
فردا به پنده منزل تشریف خواهید آورد	fardā bi banda-manzil tashrif khāhīd āvurd?	Will you come (bring honour) to my (the slave's) house?

I hope (if God will) to have the honour.
 If I am not prevented, I will come to you (will wait upon you).
 The day before-yesterday, when your worship had come to the slave's dwelling, at that moment I had gone to your Excellency's house.
 I am sorry that I did not meet (did not obtain a meeting with) your Excellency. It was my ill-luck.
 Servants! (children) bring tea.
 Will you have a Kalia¹⁾, or shall they bring cigars?

• 1) The Persian water-pipe or hubble-bubble

in shā Allāh sharāfyāb mī-shavam
 agar mānī' peidā naahavad, khidmat-i sarkār mīrasam.
 partruz, ki sarkār bi manzili-banda tashrif āvurda budid, man hamān vakht manzili-i sarkār rafta budam. •
 afsūs mikhuram ki mulāqāt-i sarkār muyassar na shud; az badbakhshī-yi man bud.
 baahā! chāi biārīd!
 qalīān meil mīfarmāyīd, ya sigār biārānd?

انشاء الله شرفیاب میشوم
 اگر مانعی پیدا نشود خدمت سرکار میرسم •
 پارتروز که سرکار منزل بنده تشریف آوردند بودید من همان وقت منزل سرکار رفتم بودم •
 افسوس میخورم که ملاقات سرکار میسر نشد از بد بختی من بود •
 بچه ها چای بیارید
 قلیان میل میفرمائید یا سیگار بیارند

بقلیان هنوز عادت نکرده ام	bi qaliān hanuz ādat na girifta am.	I have not yet got used to a Kālian.
یک قلیان کدوی یا سلیقه چاق کن بیار صاحب ببیند	yak qaliān-i kadūi bā salīqa chaq kun, sāhib bibīnad.	Get ready a gourd Kālian with great care, so that the gentleman may try (see) it.
شریت بیار قهوه شیرین بیار	Sharbat biār, qahva-yi shirīn biār.	Bring something to drink (sherbet), bring sweet coffee.
قدری میل میفرمائید از این شیرینی	qadri meil mifarmāyīd az īn shirīnī?	Will you take some of these sweets?
مرحمت شما زیاد همه چیز خوردم	marhamat-i shumā ziād! hama chiz khurdam.	Thank you! (your kindness is great!) I have eaten of everything.
حالا دیگر رفع زحمت میکنم	hala digar raf'-i zahmat mikunam, merakbkhas mishavam.	Now I will remove the cause of trouble, I will take my leave.
مواظب میشوم		
باین زودی تشریف میبرید	bi īn zūdi tashrif mībarīd?	You wish to go so soon?
ببخشید جایی وعده دارم	bibakhshīd, jāi vāda dāram.	Excuse me, I have promised to go somewhere else.
خدایا حافظ	Khudā hafiz!	Goodbye, (God keep you)

خدای حافظ شما	Khudā hāfiz-i shumā!	Goodbye!
لطف شما زیاد	lutf-i shumā ziād!	Thank-you (your favor is great).
التفات شما زیاد	iltifat-i shumā ziād!	Thank-you (your kindness is great).
مهرمت شما زیاد	marhamat-i shumā ziād!	Thank-you (your benevolence is great).
محبت شما زیاد	mahabbat-i shumā ziād!	Thank-you (your friendship is great).
عزت شما زیاد	izzat-i shumā ziād!	Thank-you (your glory is great).
سایه شما کم نشود	sāya-yi shumā kam na shavad!	Thank-you (may your shadow never grow less.)
دست شما درد نکند	dast-i shumā dard na kunad!	Thank-you (may your hand not hurt you!)
از لطف شما	az lutf-i shumā!	Thank you (by your favor).
از التفات شما	az iltifat-i shumā!	Thank you (by your kindness).
از شفقت شما	az shafagat-i shumā!	Thank you (by your mercy).
از توجه شما	az tavajjuh-i shumā!	Thank you (by your condescension).

احوال پرسی	<i>Ahval pūrsī.</i>	<i>Asking after health.</i>
احوال شریف شما امروز چه طور است	ahvāl-i sharīf-i shumē imrūz chi tour ast?	How is your august health to day?
قدری کسلم	qadrī kasil am.	I am rather unwell.
قدری ناخوشم	qadrī nākhush am.	I am rather ill.
خدا نکند	Khudā na kunad!	God forbid! (may God not do it!)
چه کسالت دارید	chi kasālat dārid?	What indisposition have you?
چند روز است سرم درد میکند و مزاجاً کسل هستم	chand rūz ast sar-am dard mikunad va mizājan kasil hastam.	For several days I have had a headache and my health has not been good.
دیشب چه طور گذشت	dīshab chi tour guzasht?	What kind of a night did you have? (How did last night pass?)
بواسطه کیم خوابی دیشب خیلی کسل هستم و از امروز صبح درد سر شدت گرفته است	bi vāsita-yi kamkhābī-yi dī- shab kheilī kasil hastam, va az imrūz subh dard-i sar shiddat karda ast.	I am feeling very tired because I slept little last night, and since this morning my head-ache has become violent.

نقص شمار ببینم تسبی نداشته باشید	nabz-i shumārā bibīnam, tap na dāshta bāshād.	Let me feel (see) your pulse, I hope you have no fever.
در این فصل هوا بسیار بد و مورث امراض سکت است اینها در چشم م خیلی فراوان است	dar In fasl havā bisyār bad va mūris-i amrāz-i sakht ast. īnjāha dard-i chashm ham kheili farāvān ast.	In this season the air is very bad, and is the cause of se- rious illnesses. In these parts also bad eyes are very com- mon.
من م چند روز است مبتلا به تب و نوبه سکت بوم معلم است چایده باشید	man ham chand rūz ast mub- talā bi tap va nouba yi sakht būdam. ma'lūm ast chāida bāshid.	I also have been troubled with fever and strong intermittent fever for some days. You must have caught a cold.
بلی آقا بشکار رفته از گرمای عرف زیاد کرده بوم سرما خوردم زکم شدم وفتیکه عرق رسیدم سرم در گرفت و نوبه آمد و لرز کردم وقت صبح نوبه شدید	Bālī āghā, bi shikār rafta az garmā araq-i zīād karda bū- dam va sarmā khurdam, zukkām shudam. vakhti-ki bi manzil rasīdam, sar-am dard girift va nouba āmad va larz kardam. vakht-i subh bi nouba-yi shadidi va tap,	Yes, sir, I had gone out shoo- ting, and had perspired very much on account of the heat. I then took a chill and caught cold. When I got home, my head began to ache and I shivered. The next morning I had strong intermittent fe-

و تنپ که مرض این ولایت است دوچار شدیم بسیار بد و بکسالت گذشت	ki maraz-i in vilāyat ast, duchār shudam; bisyār bad va bi kasālat guzasht.
وقت صبح چه طور بودید	vakht-i subh chi tour būdid?
تنپ تا صبح طول کشید صبح با سردی شدید از خواب برخاسته حکیم را خواستم معالجه کرد	tap tā subh tūl kashīd; subh bā sardard-i shadīd az khāb barkhāsta hakīm-rā khaastam, mu'ālīja kard.
دوا بشما داد یا خیر	davā bi shumā dād yā khoir?
حبّ کنه کنه داد	habb-i gana-gana dād.
شب دیکر م باز نوبه کردم صبح بهر شدم	shab-i digār ham bāz nouba kardam, subh bihtar shudam.
الحمد لله بسیار جای شکر است دیروز بجهت درن دل خیملی	al hamdu l'illah! bisyār jā-yi shukr ast. dīrūz bijihat-i dard-i dil kheilī khasta būdam. chūn atibbā
	ver, which is the illness of this country. I felt very ill and weak.
	How were you in the morning?
	The fever lasted till the mor- ning; I woke early with a very bad head-ache, and sent for the doctor, who cured me.
	Did he give you any medi- cine?
	He gave me a quinine-pill.
	In the evening I had fever again; in the morning I felt better.
	Praise be to God!
	It is a cause of thankfulness. Yesterday I felt very tired because I had indigestion

خسته بودم چون اطبا منع از میوه و ترشی کرده اند هیچ چیز صرف نشد گردش باغ بیمه بود و مثل شاخصِ روزگار بودم	man' az miva va turshi karda and, hich chiz sarf na shud, gardish-i bāgh bi- maza būd va misl-i shakhs-i rūzadār būdam.	(lit. pain at the heart). As the doctors had forbidden me to eat fruit or anything acid, I could not eat any- thing. My walk in the gar- den gave me no pleasure, and I was like one who is fasting.
امروز احوالم الحمد لله خوب است حکیم از من خمن گرفته است گفت باید بروید استحکام آب گرم معدنی بنمائید	Imrūz 'ahvāl-am al hamdu l' Illah khūb ast. hakim az man khūn girifta ast; guft: bāyad biravīd istihmām-i āb-i garm-i ma'dani bina- māyīd.	Today, praise be to God! my health is good. The doctor bled me He said "You must go and take baths of warm mineral water".
دندان‌ساز خوبی در طهران هست بیک دندان‌ساز فرنگی هست و دلکهای ایرانی هم دندان کشی میکند	dandānsāz-i khūbī dār Tahrān hast? yak dandānsāz-i farangi hast va dallakha-yi Irāni har dan- dān-kashi mīkunand.	Is there a good dentist in Tehoran? There is a European dentist there, and the Persian bar- bers also extract teeth.

آب و هوا	<i>ab u havā.</i>	<i>The Weather.</i> (lit. Water and Air).
امروز هوا بسیار صاف و فی لبر و همه است جای شکر بسیار است	imrūz havā bisyār sāf va bi abr u mih ast, jā-yi shukr-i bisyār ast.	To-day the air is very clear, and there are neither clouds nor mist. It is a cause of much thankfulness.
هوای مازندران هر مه و تارینک است رطوبت آن ولایت مشهور است	havā-yi Māzandarān pur mih va tārīk ast; rutubat-i an vilāyat mashhūr ast.	The air of Māzandarān is very cloudy and dark; that pro- vince is known for its mois- ture.
منتظر هستم که هوا باز شود شب باران و باد شدیدی آمد	muntazir hastam ki havā bāz shavad. shab bārān va bād-i shadīdī āmad.	I am waiting for the air to become clear.
دیشب باران و رعد و برق شدیدی بود و قدری تگرگ م بارید حالا باران ایستاده است و هوا باز شد	dīshab bārān va ra'd va barq-i shadīdī bud va qadrī tagarg ham bārīd. hālā bārān īstāda ast va havā bāz shud.	In the evening it rained, and there was a strong wind. Last night it rained, thun- dered, and lightened; it also hailed a little. Now the rain has stopped and the air has become clear.

چند روز پیش از تشریف آوردن
 شما اینجاها خیلی سرد بود
 کوههای بلند اطراف را برف
 زده بود و آب یخ بسته بود
 یخ در ایران بسیار است یا کم
 اغلب جاها پیدا میشوند اهل
 ایران در یخچال انبار میکنند
 وقت تابستان توی آب خورند
 می اندازند
 دیروز حوالی صبح باد سخت
 وزید و هوای پشیده از آب شد
 بسم باران بود اما الحمد لله
 نیارید
 امروز هوا گرم و پوشیده از آب و
 خفه است

chand rūz pish az tashrif
 • āvordan-i-shumā Injāhā kheili
 sard bud. kuhā-yi buland-i
 atrāf-rā barf zādā būd va āb
 yakh bastā bud.
 yakh dar Irān bisyār ast yā
 kam?

aghlab-i jāhā peidā mishavad.
 ahl-i Irān dar yakhehāl am-
 bār mikunand, vakht-i tabis-
 tān tū-yi āb-i khurdan mī-
 andāzand.

dhrūz havāi-yi subh bad-i
 sakht vazūd va havā pūshida
 az abr shud; bīm-i bārān
 būd, ammā al hamdu l'illah
 na bārid.

imrūz havā garm va pūshida
 az abr va khafa ast.

A few days before your arri-
 val it was very cold in these
 parts. It had snowed on the
 high mountains near by, and
 the water was frozen.

Is there much ice in Persia
 or little?

It is found in most places.
 The Persians keep it in an
 ice-cellar, and in the sum-
 mer-time they put it in their
 drinking-water.

Yesterday at daybreak a strong
 wind was blowing, and the
 sky was cloudy. It looked like
 rain, but, thank God, it did
 not rain.

To day it is warm and the
 weather is cloudy and op-
 pressive.

صبح هوا بسیار بد بود پوشیده از ابر و دلتنگ و خفه باران متصل میبارید گاهی شدید گاهی خفیف	subh havā bisyār bad bud, pūshida az abr va diltang va khafa. bārān muttasil mibā- rīd, gāhi shadīd, gāhi khaffī.
منتظر ایستادن باران هستم	muntazir-i īstādan-i bārān has- tam.
باران نم نم میآید او قائم را تلخ میکند	bārān nam nam miāyad, ouqāt- am-rā talkh mikunad.
در سفر کوهستان باران مبتدل به برف شد برف زیادی بارید بواسطه ارتفاع کوه ها آفتاب هیچ بزمین نمیتابید	dar safar-i kuhistān bārān mu- baddal bi barf shud. barf-i ziādī bārīd. bi vāsita-yi ir- tifāc-i kūhā āftāb hich bi zamīn na mitābīd.
آب رودخانه از کثرت باران گل آلوده است	āb-i rūdkhāna az kasrat-i bā- rān gil-ālūda ast.
	This morning the weather was very bad, it was cloudy, dreary, and oppressive. It rained unceasingly, some- times much, sometimes little. I am waiting for the rain to stop. The rain comes down steadily. It depresses me. (lit. it ma- kes my times bitter). On our journey across the mountains, the rain turned to snow. It snowed very much. On account of the height of the mountains, the sun did not shine at all on to the ground. The water of the river is muddy on account of the excess of rain.

هو از گرد و غبار تیره و تار است	havā az gard u ghubār tīrā va tār ast.	The air is dark with the dust.
باد از جلو است	bād az jilou ast.	The wind is (blowing) from the front.
باد از عقب میوزد	bād az aqab mīvazad.	The wind is blowing from behind.
هو مثل بهار است	havā mīsl-i bahār ast.	It is like Spring weather.
هو مثل نسیم بهشت است	havā mīsl-i nasīm-i bihisht ast.	The air is like the zephyr from Paradise.
آب و هوای عراق مثل بهشت است هو خشک است باران کم میبارد شبنم هیچ نیست	āb u havā-yi Irāq mīsl-i bihisht ast: havā khushk ast, bārān kam mībārad, shabnam hich nīst.	The climate of Irāq is like Paradise: the air is dry, it rains little, and there is no dew.
آب و هوای تمام مملکت ایران همین است	āb u havā-yi tamām-i mamlakat Irān hamīn ast?	Is the climate of the whole country of Persia the same?
خیر آقا آب و هوای سوادجیل درپسای خزر یعنی کیلان و مازندران و استرآباد شبیه باب و	kheir āghā, āb u havā-yi savādajīl vāhīl-i daryā-yi Khazir, yā nī Gīlān u Māzandarān u Astārābād shabīh bi āb u havā-	No, sir, the climate on the shores of the Caspian Sea, namely of Gīlān, and Māzandarān and Astārābād is

هوای هند است هوا گرم و تر و خفه است	yi Hind ast, havâ garm va tar va khafa ast.	like the climate of India. The air is hot, damp, and oppres- sive.
وقت و ساعت	<i>vakht va sâ'at.</i>	<i>The time and the hour.</i>
چه وقت است	chi vakht ast?	What time is it?
چهار ساعت بغروب مانده است	chahâr sâ'at bi ghuruk munda ast.	It is four hours before sun- set ¹⁾ .
سه ساعت از طلوع آفتاب گذشته است	si sâ'at az tulû-i âftâb gu- zashta ast.	Three hours have passed since sunrise.
چند ساعت بظهر داریم	chand sâ'at bi zuhr dârim?	How many hours have we till noon?
دو ساعت داریم بظهر	du sâ'at dârim bi zuhr.	We have two hours till noon.
مطابق ساعت فرنگی ساعت ده است	mutâbiq-i sâ'at i frangi sâ'at-i dah ast.	By European time it is ten o'clock.
قریب بظهر است توپ هنوز	qarib bi zuhr ast, tûp hanûz	It is near noon-day, the

1) The Persians reckon their time by sunrise, noon, and sunset.

نینداخته اند و ساعت نرود است.	• nayandākhta and va sâ'at na zada ast.	gun has not yet been fired and the clock has not struck.
امروز چه ساعت از خواب برخواستید	imrūz chi sâ'at az khāb bar- khāstid?	At what time did you wake to-day?
دم صبح بیدار شدم باز خوابم برد و تکیه دو باره بیدار شدم	dam-i subh bidār shudam, bāz khāb-am burd. vakht-i ki du bāra bidār shudam yak sâ'at u nim az āftāb guzashta būd.	At day-break I awoke, then I went off to sleep again. When I again awoke, it was an hour and a half after sunrise.
یک ساعت و نیم از آفتاب گذشته بود	avval-i āftāb khābīdan khūb nist. Musalmānān pish az af- tāb barkhāsta namāz mikhā- nand.	It is not good to sleep after sunrise. The Mohammedans get up before sunrise and say their prayers.
بهتر است پیش از غذا یا بعد از غذا قدری راحت کنید	bihtar ast pish az ghazā ya ba'd az ghazā qadrī rahat kunīd.	It is better if you rest a little before or after meals.
چه وقت میخواستید بیاثید خرینه شاه را تمنا کنیم	chi vakht mikhāhid biāyād, khazīnā-yi Shāh-ra tamāsha kunīm?	At what time do you wish to come to see the Treasury of the Shah?
فردا و پس فردا فرصت ندارم	fardā va pasfardā fursat na-	To-morrow and the day after-

و چهار روز بیشتر بعید نداریم اگر میل دارید تا يك هفته ديگر خدمت شما خواهیم رسید	dāram va chahār ruz bištar bi 'id nadārim. agar meil da- rīd tā yak hafṭa-yi digar khidmat-i shumā khāham ra- sīd.	to-morrow I have no time, and we have not more than four days till the festival. If you like I will come (will wait upon you) next week.
بسیار خوب معلوم است پیش از عید غیشون رفت من هم بیشتر وقتها کار دارم بعد از چند روز دیگر انشاء الله فرصت زیاد خواهم داشت	bisyrā khub, mā'um ast pish az 'id namshavad raft. man ham bištar vakhtā kār dā- ram. ba'd az chand ruz-i di- gar in shā Allah fursat-i ziād khāham dasht.	Very well, of course we can- not go before the festival. I also am generally engaged. In a few days, please God, I shall have more time.
شما در روز عید چه کار دارید	shumā dar rūz-i 'id chi kār dārid?	What do you do on the day of the festival?
خانه دوستها عیدیه میفرستم و از هر کسی که میباید پذیرائی میکنم و تهنیت و تبریک عید	khāna-yi dūsthā 'ida mifris- tam va az har kasi-ki miyāyad pazirāi mikonam va tahnī- yat va tabrik-i 'id migūyam,	I send presents to the houses of my friends, and I receive every one who comes. I con- gratulate them, (<i>it</i> : I say con-

میگویم یعنی عید شما مبارک	ya'ni "īd-i shumā mubārak!"	gratulations and blessings for the feast) saying: "May your festival be blessed!"
امشب مهمانی دزتر مختار انگلیس نمیروید باید لباس رسمی پوشید دیر نشود	imshab bi mihmānī-yi vazīr mukhtār-i Inglīs na-mīravīd? bāyad libās-i rasmi bipūshīd, dīr nashavad.	Are you not going this evening to the English Minister's party? You must put on evening-dress before it gets late.
هنوز زود است اگر تا بعد از یک ربع دیگر تبدیلی لباس نکنم سر وقت خواهم رسید	hanūz zūd ast. agar tā b'ad az yak rub'-i digar tabdīl-i libās bikunam, sar-i vakht khāham rasīd.	As yet it is too early. If I change my clothes in a quarter of an hour, I shall get there in time.
بناهای این شهر از کی بنا شده است	bināhā-yi in shahr az kei binū shuda ast?	When have the buildings of this town been erected?
مسجد جمعه در زمان سلطنت شاه صفی اول و جمادقند سال قبل از این در زمان خاقان	masjid-i jum'ā, dar zamān-i saltanat-i Shah Safī-yi avval va hammām haftād sāl qabl az in, dar zamān-i Khāqān-i	The Friday Mosque ¹⁾ was erected in the time of the reign of Shah Safī the First, and the bath was built seventy

1) The Principal Mosque, in which the Persians assemble on a Friday.

مغفور بنا شده است	maghfūr '1) binā shuda ast.	years before this in the days of the Deceased Sovereign '1).
سال گذشته با رسال	sāl-i guzashta pārsāl.	Last year.
امسال	im-sāl.	This year.
سال آینده	sāl-i āyanda.	Next year.
سال بسال	sāl bi sāl.	Year after year.
در سنه يك هزار و سيصد و سيزده هجری مطابق يك هزار و هشتصد و نود و پنج عيسوی	dar sana-yi yak hazār u si-sad u sizdah hijrī, mutābiq-i yak hazār u hasht sad u navad u panj. Isavī.	In the year 1313 of the Mahomedan era, which corresponds to the year 1895 of the Christian Era.
پسو شما چند سال دارد	pisar-i shumā ehand sāl dā-rad?	How old is your son?
بچه پنجاه ساله است دختر چهار ساله هم دارد	bacha-yi panjsāla ast, dukhtar-i chahārsāla ham dāram.	He is five years old; I also have a daughter, who is four years old.

1) This term is used in speaking of Fāth Ali Shah, great-grandfather of the late Shāh

در خانه من هیچ اطفال خردساله نیست همه لکند لاله بزرگ شده اند	dar khāna-yi man hīch atfāl-i khurdsāla nist; kama al hamdu l'Illāh buzurg shuda and.	At home I have no very young children; thanks be to God, they have all grown up.
پس خود شما چند سال دارید	pas khud-i shumā chand sāl dārid?	Well, how old are you your- self?
قریب پنجاه سال دارم	qarīb-i panjāh sāl dāram.	I am nearly fifty years of age.
باور نمیکنم از صورتتان همچو معلم میشود که سنّتان از سی و پنج یا سی و شش سال بیشتر نیست	bāvar na-mīkunam! az sūrati- tān hamchi ma'lūm misha- vad ki sinn-i tān az si u panj yā si u shish sāl bish- tar nist.	I cannot believe it! From your looks it is plain that you are not more than 35 or 36 years old.
خیر آقا چرا دروغ بگویم تلاقی ریش من است	kheir gāhā! chirā durūgh bi- gūyam? lāyq-i rish-i man ast?	No sir! Why should I tell an untruth? Would it be worthy of me (of my beard)?
احوال والد شما خوب است	ahvāl-i valīd-i shumā khūb ast?	Is your father's health good?
لکند لاله اگرچه پیر است و ریش سفید شده است لیکن	al hamdu l'Illāh, agarchi pīr ast va rish-ash safīd shuda	Thanks be to God! Though he is old and his beard has

مرد قوی هیکل و با بنیه است واحوالش از بچگی تا پیری همین بوده است	ast, līkan mard-i qavī heikal va bā bunya-i-st va ahvāl- ash az bachagī tā pīrī ha- mīn būda ast.	become white, he is a power- ful-looking and strong man, and his health has been the same from childhood to old age.
خدا عمر والد شمار زیاد کند خدا پدر شمار بیاموزد	Khudā 'umr-i vālid-i shumārā ziād kunad! khudā padar-i shumā-ra biāmurzad!	May God augment the years of your father's life! May God forgive your father!
اسم تو چه چیز است غلام شما خلیل اسم شریف شما محمد حسین خان نوکر شما	ism-i tu chi chīz ast? ghulam-i shumā Khalīl. ism-i sharīf-i shumā? Muhammad Husein Khān, nou- kar-i shumā.	<i>Short sentences.</i> What is thy name? Your slave Khalīl. What is your honoured name? Mohammed Hussein Khan, your servant.
یکی از دوستان من مشهدی رضا نام کریم با شما آشنا است بندۀ نمیشناسم	yakī az dūstān-i man Mash- hadī Rizā nām gūyā bā shamā ashanā-st. banda na-mīshanāsam.	One of my friends named Mash- hadī Riza is perhaps an ac- quaintance of yours. I do not know him.

همسایه من است بسیار تعریف از جناب عالی میکند	hamsāya-yi man ast, bisyār ta'rif az janāb-i āli mīkard.	He is a neighbour of mine, he praised Your Excellency very much.
بمنده قابل تعریف نیستیم خیلی التفات دارند	banda qābil-i ta'rif nist, khetli iltifat dārand.	This slave is not worthy of praise, you have much kindness.
میخواهم شما را با چند نفر دیگر از دوستان خودم معرفی بکنم کمال تشکرا شما داشت	mīkhāham shumārā bā chand nafar-digar az dustān-i khudam mu'arrafi bikunam. kamāl-i tashakkurrā khāham dāshat.	I want to introduce you to some other friends of my own. I shall be most grateful.
میخواهم خدمتی بشما رجوع کنم بفرمائید آقا یا جان و دل برای انجام فرمایشات سرکار حاضریم	mīkhāham khidmat-i bi shumā rujū kunam. bifarmāyid āgha, bā jān u dil barāyi anjām-i farmāyishāt-i sarkār hāzir-am.	I would confide a certain service to you. Be pleased to command, sir. I am ready, with life and heart, to carry out your worst hip's orders.
به به آفرین بر تو خوب نفهیدم دو باره بفرمائید	bah bah! — āfarin bar tu! khūb na-fahmidam, du barā	Bravo! — Bravo! I have not understood rightly,

در خدمت جنابعالی مقصر نشوم	bifarmāyīd, dar khidmat-i janāb-i āli muqassar na-sha- vam.	please say it once more, so that I should not fail in my service to Your Excellency.
عیب ندارد	‘eib na-dārad.	It does not matter (<i>lit.</i> : there is no fault).
اگر جای دیگر دعوت نشده‌اید التفات بفرمائید به بنده منیل تشویف بیارید	agar jā-yi digar d‘avat na shuda-īd, ilcīfāt bifarmāyīd bi banda-manzil tashrif bi- ārīd,	If you are not invited else- where, have the kindness to come to the dwelling of the slave.
اگر چه دیگر هیچ بهمانی نیروم لیکن با کمال میل دعوت سرکار را قبول میکنم	agarchi digar hich bi mihmānī na-mīravam, līkan bā kamāl-i meil da‘vat-i sarkār-rā qabūl mīkunam.	Though I otherwise do not go out to parties, yet with the greatest pleasure do I accept your worship’s invita- tion.
چند روز است ملاقات برادر شما مشرف شدم جناب وزیر ما را با هم آشنا کرده بود	chand rūz ast bi mulāqāt-i barādar-i shumā musharraf na-shudam. janāb-i aāzīr mā- rā bā ham āshanā karda būd.	For some days I have not had the honor of seeing your brother. His Excellency the Minister had made us acquaint- ed with one another.

Where was this?
In the Palace of His Excellency
the Grand-Vizier, where we
both have free access.
My brother has been appointed
to receive the English Am-
basador.
Yesterday His Excellency the
Minister had gone to see the
Viziers and Ministers of State,
and to-day all the lords and
nobles came to return the new
Minister's call.
Have you had an audience with
the King?
Yes, I have had the honor.
What was it like?
We were all standing drawn

kujā būd?
dar 'imārat-i hazrat-i Sadr-
a'zam, ki mā har du āmad u
raft dārim.
barādar-am barāyi istiqbāl-i
ilchi-yi inglis mihmāndār
shuda ast.
dīrūz janāb-i vazir mukhtār bi
mulāqāt-i vuzarā va arkān-i
doulāt rafta budand, va im-
rūz hama a'fān va nujabā bi
bāzīd-i ilchi-yi jadīd āma-
dand.
shumā bi huzūr-i pādishah
rafta-īd?
balī, sharafyāb shudam.
vaz'ash chi tour bud?
mā hama saff kashīda dar tā-

کجا بود
در عبارتِ حضرتِ صدر اعظم که
ما هر دو آنجا آمد و رفت
داریم
برادرِ برای استقبالِ ایلچی
انگلیس مهماندار شده است
دیروز جنابِ وزیر مختار ملاقات
وزرا و ارکانِ دولت رفته بودند
و امروز همه اعیان و نجبا بیازید
ایلچی جدید آمدند
شما بکصور پادشاه رفته اید
بلای شرفیاب شدم
وضعش چه طور بود
ما همه صف کشیده در طلالِ تخت

مهرسر ایستاده بودیم و تنبک اعارج صبرت رسیدند ما همه تعظیم نمودیم شاه با همه کس از آشنا و غریب با کمال مهریانی صحبت فرمودند بعد از آن مرخص شدیم	lār-i takht-i marmar istāda budim. vakht-i ki a'lahazrat rasīdand mā hama ta'zīm na- mudim. Shāh bā hama kas ez āshanā va gharīb bā kamāl-i mihribānī suhbat farmūdand, ba'd az ān murakhhkas shu- dim.	up in a line in the Hall of the Marble Throne. When His Majesty entered we all bowed. The Shah condescen- ded to converse with every- one in the kindest possible way, as well with those whom he knew, as with the stran- gers. After that we were dis- missed.
چه عرض کنم	chi 'arz kunam?	What shall I say? (lit. what petition shall I make?)
دیگر چه عرض کنم خلاف عرض نمیکنم عرض دارم زحمت میدهم که	dīgar chi 'arz kunam? khilāf 'arz na-mikunam. 'arzi dāram. zahmat mīdaham ki.	What else shall I say? I am not telling an untruth. I have a petition. I beg you to ... (lit. I give you the trouble that ...)
دیگر زحمتی نیست	dīgar zahmatī nīst.	I will trouble you no more (lit. there is no more trouble).

بازار رفتن •	<i>Bāzār rajtan.</i>	<i>Going to the Bazaar.</i>
غریب راه بازار از کدام طرف است	<i>Gharīb. Rāh-i bāzār az kudām taraf ast?</i>	<i>Stranger.</i> Which is the way to the Bazaar?
بلد از همین راه که میروید تا سبز میدان باید رفت آنجا اول بازار است	<i>Balad. Az hamīn rah ki mīravīd, tā Sabz-i Meidān bayād raft. ānjā avval-i bāzār ast.</i>	<i>Native.</i> It is the same way that you are going. You must go to the "Green Square". That is the entrance to the Bazaar.
غریب دست چپ است یا دست راست	<i>Gharīb. Dast-i chap ast yā dast-i rāst?</i>	<i>Stranger.</i> Is it on the left hand side or on the right?
بلد پیش روی شماست راست	<i>Balad. Pish-i rū-yi shumā-st, rāst rāst ki mīravīd, mīrāsīd bi bāzār. kudām bāzār mī-khāstīd biravīd?</i>	<i>Native.</i> It is in front of you; if you go quite straight, you will reach the Bazaar. Which Bazaar did you wish to go to?
کدام بازار میخواستید بروید غریب میخواستم بازار فرش فروشها بروم قالی و نمد بخرم و ساعت	<i>Gharīb. Mīkhāham bāzār-i farsh furūshhā biravam, qālī u namad bikharam va sā'at-i khu-</i>	<i>Stranger.</i> I want to go to the carpet-sellers' Bazaar, and buy a carpet and a felt car-

1) derived from greek πολίτης, means a citizen, a native. Also one who knows this way about, a guide, and lastly, one who knows in the most general sense of the word. Ex: Har kas piano balad ast, bīzanad. Whoever knows how to play the piano let him play.

خودها هم بدهم درست بکنند	dam-rā ham bidaham durust bikunand.	pet. I also want to give my watch to be repaired.
بلد خیلی خوب برای شما بلد می‌کنم اولی بازار بزرگ‌هاست بعد از آن بازار زرک‌هاست دکانهای ساعت‌سازها بآن متصل است	Balad. Kheili khūb! barāyi shumā baladī mikunam. avval-i bāzār bāzār-i bazzāz-hāst, b'ad az ān bāzār-i zar-garhā-st. dukkanhā-yi sa'āt-sāzhā bi un muttasil ast.	Native. Very well, I will be your guide. The first part of the Bazaar is the linen-dra-per's bazaar; after this comes the goldsmith's bazaar. The watch-makers' shops are quite near this.
غریب خیلی خوب اولی می‌رویم دکان ساعت ساز آجیا کار خودم را انجام داده مشغول می‌کنم که دکانهای دیگر کجا است	Gharīb. Kheili khūb! avval miravīm dukkān-i sa'atsāz, anjā kār-i khudam-rā anjām dādā mushakkhhas mikunam ki dukkānha-yi digar-kujā-st.	Stranger. Very well! I shall first go to the watchmaker's shops. When I have given my work to be done there, I shall ascertain where the other shops are.
نوکر عرض می‌کنم دکان ساعت ساز رسیدیم	Noukar. 'Arz mikunam dukkān-i sa'atsāz rasidim.	Servant. I beg to state that we have arrived at the watch-maker's shop.

ساعت ساز چه چی میخواستید آقا	<i>Sā'atsāz.</i> Chi chi mākhaastid āghā?	<i>Sā'atsāz.</i> Chi chi mākhaastid āghā?	<i>Watchmaker.</i> What did you wish for, sir?
آقا ساعت هر روز بعد از ده یا دوازده دقیقه کند کار میکند و شیشه اش شکسته است میتوانید زود درستش کنید	آقا ساعت هر روز بعد از ده یا دوازده دقیقه کند کار میکند و شیشه اش شکسته است میتوانید زود درستش کنید	<i>Aghā.</i> Sā'at-am har rūz bi qadr-i dah yā yāzdah daqiqa kund kar mīkunad, va shisha-yash shikasta ast; mētavānīd zūd durust-ash kunīd?	<i>Master.</i> Every day my watch goes ten or eleven minutes too slow, and its glass is broken. Can you quickly get it right?
ساعت ساز چرا تا فردا درست میکنم	ساعت ساز چرا تا فردا درست میکنم	<i>Sā'atsāz.</i> Chirā, tā fardā durust mīkunam.	<i>Watchmaker.</i> Why (not)? By to-morrow I will have it ready.
آقا نمیشود تا امشب پس بگیرم ساعت را بسیار لازم دارم	آقا نمیشود تا امشب پس بگیرم ساعت را بسیار لازم دارم	<i>Aghā.</i> Na-mīshavad tā imshab pas bigīram sā'at-am-rā bis-yār lazim dāram.	<i>Master.</i> Can I not have it back by this evening? I want my watch very badly.
ساعت ساز خیلی خوب نوبتکاران نیم ساعت بغروب مانده قدری قبل از بستی بازار بیاید بگیرد	ساعت ساز خیلی خوب نوبتکاران نیم ساعت بغروب مانده قدری قبل از بستی بازار بیاید بگیرد	<i>Sā'atsāz.</i> Kheili khūb! noukar-i-tān nīm sā'at bi ghurūb munda qadrī qabl az bastan-i bāzār biyād, bigīrad.	<i>Watchmaker.</i> Very well! If your servant can come back half an hour before sunset, shortly before they shut the Bazaar, he can take it.
آقا (به نوکر) دهنه و رکاب اسبم را بگیر سوار شوم	آقا (به نوکر) دهنه و رکاب اسبم را بگیر سوار شوم	<i>Aghā</i> (bi noukar). Dahana varī-kāb-i aspan-rā bigīr, savāt shavam.	<i>Master</i> (to the servant). Hold the horses' bridle and the stirrup, I want to mount.

نوکر چشم آقا برو جلو و دکان قالیفروش سراغ کن نوکر (سوار شده داد میزند که) خبردار خبردار بیا	<i>Noukar.</i> Chashm! <i>Aghā.</i> Birou jilou va dukkān-i qālīfurūsh surāgh kun. <i>Noukar</i> (savār shuda dād mīzanad ki). Khabardār! khabardār! dār! bipā!	<i>Servant.</i> By my eyes! <i>Master.</i> Go on in front and find the carpet-seller's shop.
کسبه دکانی طرفی راه متصل صدا میکنند که آقا آقا چه چی میخواستید بیایید اینجا اسباب مار سیل بکنید چیزی از من بگیری نوکر دکان فروش همین است قالی میخواستید یا کلیم	<i>Kasaba-yi dūkān-i tarafē-i rāh</i> (muttasil sadā mīkunand ki). Aghā! āghā! chi chi mīkhāstid? bāyid inja asbāb-i mārā seil (1) bikunīd, chizi az man bigirīd! <i>Noukar.</i> Dukkān-i farshfurūsh hamīn ast. qālī mīkhāstid yā gilīm?	<i>Servant.</i> (having mounted, calls out) Take care, take care! look out! <i>Tradesmen in the shops on both sides of the road</i> (continually cry out) Sir! Sir! What were you wishing for? look at our things, buy something off us.
آقا قالی و نمد لازم دارم کلیم هم بگو نشانم بدهند	<i>Aghā.</i> Qālī va namad lazīm dāram, gilīm ham bigū nishānam bidahand.	<i>Servant.</i> This is the carpet-seller's shop. Did you want a knotted carpet or a woven carpet? <i>Master.</i> I need a knotted carpet and a felt carpet; tell them also to show me some woven carpets.

1) *seil*, vulg. for *seir*.

Servant. Boy, come here! Hold the horse's bridles. I will give you something as a reward.
Merchant. I beg to state, sir, that if you wish for a good carpet, I will show you something, the like of which you have never seen until this day. (to his apprentice) Bring the large Kurdistan carpet, and spread it out. (to the gentleman) Please to look at it, sir. I have got ready a wonderful thing for your worship's service. The garden of Iram is not more beautiful than this carpet. It comes from Kurdistan.
Master. Let me see its back.

Noukar. Baeha blā, ēahana-yi asphārā big'ir, yak chizi in'ām bi tu midaham.
Tajir. Arz mikunam, āghā, ki agar qālī-yi khūbi khasta bāshid, chizi nāshun-i tun midaham, ki mist-ash-rā tā im-rūz har giz na dida bāshid. (bi shāgird) qālī-yi būzurg māl-i Kurdistan-rā blār, vā kun. (bi āghā) mulāhaza bi-farmāyid, āghā, chizi ghāribi khidmat-i sarkār hāzir kardam. Bāgh-i Iram az in qālī qashangtar nist, māl-i Kurdistan ast.
Agha. Pusht-ash-rū bibinam,

نەوکار: بەھا بەڵا، ئەھانای
 بکیر بەک چیری ئەعام بۆتو میدەم
 تاجەر: عەرز میکنم آقا کە اگر قالی
 خۆی خواستە باشیید چیری
 نەشانەتان میدەم کە مثلش
 را تا امروز هەکر نەدیده باشیید
 (بەشاگرد) قالی بۆرک مەل کوردستان را
 بیاڕ واکس (بیاقتا) مەلاحەظە
 بفرمائید آقا چیری غەریبی
 خدمت سوکار حاضر کردم بۆ
 از این قالی قشنگتر نیست مەل
 کوردستان است

آقا پشتیش را ببینم جای

وصله و رفو نشده باشد	jāi vasia va ruftu na-shuda bāshad.	jāi has no join nor darn, I suppose.
تاجر خیر آقا هیچ جا یک سوراخ ندارد	Tajir. Kheir āghā, hich jā yak sūlakh ¹⁾ na-dārad.	Merchant. No, sir. It has not a hole anywhere.
خوب بهن کن معلوم شود کاجی دار یاخیر میبینم کج است کیس دار و صاف نمیشود	Agha. Hālā gūsha-yi qālī-rā zaml'n bugzār, khūb pah'n kun. ma'lūm shavad kajī dā- rad yā kheir. mlbmam kaj ast, kīs dārad va sāf na-mi- shavad.	Master. Now put down a cor- ner of the carpet on to the ground, and spread it well, so that I can see whether it is uneven or not. I see that it is uneven; it makes a fold and does not lie smoothly.
تاجر عیب ندارد همه قالیها چنین اند	Tajir. 'Eib na-dārad, hama-yi qālīhā chunin and.	Merchant. That does not mat- ter all carpets are like that.
آقا رنگش هم جوهر است	Agha. Rang-ash ham jouhar ast.	Master. It is also coloured with Aniline dyes.
تساجر نه خیر نشان بدهید رنگش ثابت است	Tajir. Na kheir, nishan bidahid, rang-ash sābit ast.	Merchant. No, look at it, its colours are fast.
آقا قیمت این قالی چه چیز است	Agha. Qimat-i in qālī chi chiz ast?	Master. What is the price of this carpet?

1) Vulg. for *sūrākh*, hole.

تاجر بنده چه عرض کنم هرچه دانشان بخواهد بمن مرحمت بقومائید پیشکش شما است ببرید	<i>Tājir.</i> Banda chi 'arz kanam? har chi dil-i tun bikhāhad bi man marhamat bifarmā- yid. pishkash-i shumā-st, bi- barid.	<i>Merchant.</i> What petition shall the slave make? Whatever your heart wishes, you can give me, by your kindness. I make you a present of it, take it.
آقا قیمت یک کله، بگوئید فرصت گفتگوی زیاد ندارم کار دارم	<i>Aghā.</i> Qimat yak kalama bigū- yid, fursat-i guftugū-yi ziād nadāram, kār dāram.	<i>Master.</i> Say the price in one word; I have not too much time for discussions. I have work to do.
تاجر قیمت این قالی پانزده تومان است آقا بسرکار دوازده تومان میدهم	<i>Tājir.</i> Qimat-i in qālī punzdah tuman ast, āmmā bi sarkār davāzdah tuman midaham.	<i>Merchant.</i> The price of this carpet is 15 tumans, but I will give it to your worship for 12 tumans.
آقا (بنوکر) ده تومان بده	<i>Aghā</i> (bi noukar). Dah tuman bidih.	<i>Master</i> (to his servant). Give (him) 10 tumans.
تاجر خیر آقا دوازده تومان عرض کرده بودم تمام بازار را بخرید باین خولی قالیچه پیدا نمیشود	<i>Tājir.</i> Kheir-āghā, davāzdah tu- man arz karda būdam, tamām i bāzār bigardid bi in khūbi qālīcha peidā namishavad.	<i>Merchant.</i> No sir, I had said 12 tumans. Go over the whole Bazar; you will not find such a good rug anywhere.

آقا بیشتر از ده تومان نمیبارزد اگر میخواهید پولش را بگیری خوب است اختیار باشما است	<i>Agha.</i> Bishtar az dah tuman namībarzad. agar mikhāhid pūl-ash-rā bigīrid, khūb ast. ikhtiār bā shumā-st.	<i>Master.</i> It is not worth more than 10 tumans. If you like to take the money for it, all right. The decision rests with you.
تاجر چه عرض کنیم از ده تومان خودم بیشتر خریدم اما نمیخواهم شما را بکنید. بروید ده تومان و نیم بدهید آقا	<i>Tājir.</i> Chi arz kunam, az dah tuman khudam bishtar kharīdam, ammā na-mikhāham shumā ranjīda biravīd. dah tuman u nim bidahīd, āghā!	<i>Merchant.</i> What shall I say? I bought it myself for more than 10 tumans, but I do not want you to go away displeased. Give (me) 10 tumans and a half!
آقا از حرف خودم بر نمیگردم (بیچاره) اسیر اینجا بیار سوار شوم	<i>Aghā.</i> Az harf-ikhudam bar namīgardam (bi bacha) asp-rā injā bātr, savār shavam!	<i>Master.</i> I never take my word back. (to the boy). Bring the horse here, so that I can mount.
تاجر بگیری آقا ده تومان بدهید اگر چه ضرر من است تا حال دشنت نگردم (نوک پول را ادا میکند) خدا برکت بدهد	<i>Tājir.</i> Bigīrid āghā, dah tuman bidahīd, agarchi zarar-i man ast; tā bi hāl dasht na-kardam. (noukar pūl-rā adā mī-kunad) khudā barakat bida-	<i>Merchant.</i> Take it sir, give me 10 tumans, although I lose by it. I have not yet struck a bargain to-day, (the servant pays the money) May God

لطیف شما زیاد دیکر چه میخواستید قالیهای مال عربستان و مال کرمان و مال خراسان و مال ایلات فارس خیلی دار کلیمهای خوب هم هست که وقت سفر خیلی بکار میخور یکی کلیم پشم اندر پشم مال شیروان دیکر پشم اندر پنبه مال شیراز و مثل کوش کپه کرم و نرم و سبک است	had! lutfi-i shumā ziyād! digar • chī mikhāstid! qālīhā-yi māl- i Arabistān va māl-i Kirmān va māl-i Khurāsān va māl-i ilāt-i Fārs kheili daram. gi- lmhā-yi khūb ham hast, ki vakht-i safar kheili bi kār mikhurad: yakti gilīm-i pashm andar pashm-i māl-i Shirvān, digar pashm andar pamba māl-i Shirāz va miel-i gūsh-i gurba garm va narm va sa- buk ast.	bless you! Thank you! What else are you wishing for? I have many Arabian, Kirmān and Khorassan carpets; also carpets made by the Nomads of Fars. There are also good woven carpets, which are very useful for travelling purposes. One of them is a woven car- pet from Shirvan, in which the warp and the woof are both of wool; the other one is a woven carpet from Shi- raz, wool and cotton mixed, and it is like the ear of a cat: warm, soft and light.
آقا من که سفر میروم کلیم سفری لازم ندارم تاجر برای خانه نمیداندی	Aghā. Man, ki safar na-mīra- vam, gilīm-i safarī lāzim na- dāram. Tājir. Barāyi khāna namad-i	*Master. I who do not travel, do not need travelling car- pets. Merchant. For the house, a

از همه فرشها بهتر است ببینید چه قدر کلفت و نرم است	Yazdī az hamā-yi farshhā bihtar ast. bibīnīd chi qadr kuluft u narm ast.	Yezd felt carpet is better - than any other carpet. Look how thick and how soft it is.
آقا امروز دیگر فرصت ندارم بعد از دو سه روز دیگر انشاء الله میآیم جنس شمارا میبینم خدا حافظ	Aghā. Imrūz digar fursat na- dāram ba'd az du sih rūz-i digar in shā Allāh miyāyam, jins-i shumārā mībinam. Khudā hāfiz!	Master. I have no more time to-day. If God will, I shall come (back again) in two or three days to see your goods. Goodbye.
تاجر خدا نکندار شما انشاء الله زودتر برمیگردید مرا سرافراز میفرمائید	Tājir. Khudā nigahdār-ishumāl in shā Allāh zūdtar bar mī- gardīd, marā sarafrāz mīfar- māyīd.	Merchant. May God be your keeper! I hope you will re- turn very soon and condes- cend to honor me.
در سفره	dar sufra.	Dinner-time.
آقا اسمعیل	Aghā. Ismā'īl!	Master. Ismail!
اسمعیل بلی صاحب	Ismā'īl. Balī sāhib! ¹⁾	Ismail. Yes, sir!
آقا عبد الله پیش خدمت بگو بیاید	Aghā. Abdullāh-i pīshkhidmat ham bigū biyāyad.	Master. Tell Abdullah the but- ler to come also.

1) آقا sāhib, Sir, is a title given to Europeans only.

Ismail. Abdullāh is ready.
Master. Now go and tell Ghulam Riza, the second servant, and Master Mehdi, the cook to get ready, and then come back.
Ismail. All are ready, sir.
Master. Very well, listen! I have seen that for you it is a great trouble to give me an elaborate dinner. For this reason, this evening I do not wish to eat anything but bread and cheese and butter. Can you get this ready at the right time and without troubling (me)? ¹⁾
All the servants. God forbid, sir! We are ready for any

Isma'īl. Abdullāh hāzīr ast.
Aghā. Hālā birou Ghulām Riza-yi farrāsh-rā bā ustād Mehdi-yi āshpaz hāzīr kun, va khudat ham biā.
Isma'īl. Hamah āzīr and, sāhib.
Aghā. Kheili khūb, gūsh kunid! didam barāyi shumā zahmat ast yak shām-i mufasssalī bi-man bidahid. Az in jihat imshab nun u panīr u kara chizī digar na-mikhāham bikhuran. Mitavānid bi vakht va bi dard-i sar hāzīr kunid?
Hama-yi noukarhā. Istaghfir Ullāh, sāhib! mā barāyi har

اسمعیل عبدالله حاضر است
 آقا حالا برو غلام رضای فروش را با استاد مهدی آشپز حاضر کن و خودت هم بیا
 اسمعیل همه حاضراند صاحب
 آقا خیلی خوب کوش کنید دیدم برای شما زحمت است یک شام مفصلی بمن بدهید
 از این جهت امشب نان و پنیر و کسره چیز دیگری نخواهم بخورم میتوانید بوقت و بی درد حاضر کنید
 همه نوکرها استغفر الله صاحب ما برای هر خدمتی حاضریم

¹⁾ litt.: without giving me a headache.

هېڅه بفرمائيد واسطه تسان پيدا ميكنيم خدمت سرکار را بزرگترين نعمتها ميدانيم	khidmatî hâzir-îm har chi bi- farmâyîd vasa-yi-tun (valg. for vâsita-yi tân) peidâ mi- kunîm. Khidmat-i sarkâr-râ buzurgtarin-i ni'mathâ ml. dânîm.	service; whatever you order, we will get for you. We consider it the greatest blessing to be in your ser- vice.
آشپز عرض ميشود صاحب بزرگي امشب يك خوراك خيلى خوب ميخواستم واسطه سرکار درست بكنم بعد از سوپ آزاد ماهي و بعد از آن فسنجان چلو و بعد از آن كباب شكار با كاهو و ناخن فرنگي و يك شيريني بسيار اعلى كه تا بحال ناخورده باشيد ميخواستم درست كنم حالا ميفرمائيد	<i>Ashpaz.</i> Arz mishavad, sâhib, barâyi imshab yak khurâk-i kheili khûbi mikhâstam va- sayi sarkâr durust bikunam: ba'd az súp ¹⁾ âzâd-mâhi va ba'd az un fasinjân chilou va ba'd az un kabâb-i shikâr bâ kâhû va nukhud-i farangi va yak shirini-yi bisyâr a'la ki tâ bi hâl' na khurda bâshid mikhâstam durust kunam. — hâlâ mifarmâyîd durust na-	<i>Cook.</i> I make the petition, sir, that for this evening I wis- hed to prepare a very good dinner for your Excellency. After the soup, salmon, then "fsinjan-chilou" (a Persian rice dish), then some roast venison with lettuce and peas, and lastly, an excellent sweet dish, the like of which you have not yet tasted. Now if you order me not to

1) taken from the English & French.

دوست نکم نیکنم اطاعت میکم	kunam, durust na-yūkunam, itā at mīkunam.	get this ready, I will not do it, I will obey you.
آقا اسباب آن همه خوراک حاضر است	Agha. Asbāb-i un hama-yi khu- rāk hāzīr ast?	Master. Are the things ready for all these dishes?
آشپز چرا همه اش توی آشپز خانه حاضر است بفروشد تماشا بکنید	Ashpaz. Chirā! hama-y-ash tū-yi āshpazkhāna hāzīr ast, bifarmāyīd, tamāshā bikunīd.	Cook. Certainly! Everything is ready in the kitchen. If you wish to see.
آقا پس نخود فربگی و ماهی را بیار ببینم	Aghā. Pas nukhud-i farangi va mahīrā biār bibīnam.	Master. Well then bring me the peas and the fish so that I may see them.
آشپز شاگردم رفته بازار. حالا میار	Ashpāz. Shāgird-am rafta bā- zār, halā miārad.	Cook. My boy has gone to the bazar, he will bring them at once.
آقا پس حاضر نیست خوراک دیگر را هر چه هست بیار اینجا	Aghā. Pas hāzīr nīst. khurāk-i digar-rā har chi hast biār injā.	Master. Then they are <i>not</i> ready. Bring whatever else there is here.
آشپز چشم (میروند بیرون)	Ashpaz. Chashm! (mīravad bi- rūn).	Cook. By my eyes! (very good Sir) (he goes out).

آقا حالا باز بشما میگویم ساعت هفت بعد از ظهر میخورم شام بخورم نان و پنیر و کره باید حاضر باشد	<i>Aghā. Hālā bāz bi shumā mī-gūyam sā'at-i haft ba'd az zuhr mīkhāham shām bikhuram. nun u panīr u kara bā-yad hāzīr bashad.</i>	<i>Master. Now once more I tell you that I want to have supper at seven hours after noon. The bread and cheese and butter must be ready.</i>
همه نوکرها چشم حاضر میکنیم (تعظیم کرده بیرون میروند)	<i>Hama-yi noukarhā. Chashm! Hazīrm mīkunīm. (ta'zīm kar-da būrun mīravand).</i>	<i>All the servants. Very well! We will get it all ready. (Having bowed, they go out).</i>
آقا (صدا میکند) آشپز را بغوستید اینجا	<i>Aghā. Sadā mīkunad) Ashpaz-ra bifristīd injā!</i>	<i>Master (calls) Send the cook here!</i>
نوکرها (از بیرون) چشم	<i>Noukarha (az būrūn). Chashm!</i>	<i>Servants. (outside). By our eyes!</i>
آشپز فرمایشی داشتید آقا	<i>Ashpaz. Farmāyishī dashtīd āghā?</i>	<i>Cook. Have you any orders, sir?</i>
آقا آن خوراکی که گفتی آشپز خانه حاضر است کجا است	<i>Aghā. Un khurākī, ki gufti āshpazkhāna hāzīr ast, kujā-st?</i>	<i>Master. Where is that food, which you said was ready in the kitchen?</i>
آشپز فرمودید نان و پنیر میخورم	<i>Ashpaz. Farmūdīd nun u panīr</i>	<i>Cook. You said you wished to</i>

بخورم خوراك ديكر پيدا نكړم	mikhāham bikhuram, khurāk-i dīgar peidā na-kardam.	eat bread and cheese, so I did not get any other food.
آقا پس انچه گفتی همه اش دروغ بود	Aghā. Pas unchi gufti hama-y-ash durūgh būd.	Master. Well then, all you said was a lie!
آشپز چه عرض کنم شما میفرمائید دروغ است یا باشد و...	Ashpaz. Chi 'arz kunam? Shuma mifarmāyid durūgh ast; durūgh bishad, vali banda hūlā dah sāl ast noukarī-yi farangī mīkunam, tā bihāt-e hich kas az man khuanati nadida ast.	Cook. What petition shall I make? If you order it to be an untruth, it probably is an untruth, but (your slave) I have been in European service for ten years, and until now no one has seen any dishonesty in me.
آقا (میخواهد چند تا شلاق بآشپز بزند) کوپا عرق خوری و مستی	Aghā. (Mikhahad chand ta shallagh bi ashpaz bizanad) gūya 'araq khurdī va mast-i.	Master. (threatening the cook with a whip) Perhaps you have had some arak and are tipsy.
آشپز بپاکشید صاحب که خوردم دروغ گفتن ديكر نميكنم	Ashpaz. Bibakshid sāhib! guh khurdam, durūgh guftam, dīgar na-mīkunam.	Cook. Forgive me, sir! I have eaten dirt, I have told a lie, I will not do it again.

آقا کم شو (بیرونش میکنند)	<i>Aghā. Gum shou! (hirūn-ash mīkunad).</i>	<i>Master. Be off! (turns him out).</i>
آقا اسمعیل ساعت هشت است و شام هنوز حاضر نیست	<i>Aghā. Isma'īl! Sā'at-i hasht ast va shām hanūz hāzīr nīst.</i>	<i>Master. Ismail! It is eight o'clock, and the supper is not yet ready.</i>
اسمعیل حاضر است صاحب.	<i>Isma'īl. Hāzīr ast, sāhib.</i>	<i>Ismail. It is ready, sir.</i>
آقا چه طور حاضر است هنوز	<i>Aghā. Chi tour hāzīr ast? hanūz sufra na-y-andākhta-īd.</i>	<i>Master. How can it be ready? you have not yet laid the cloth.</i>
اسمعیل میندازم صاحب (سفره میارد)	<i>Isma'īl. Mīandāzam, sāhib (su fra mīārad).</i>	<i>Ismail. I will lay it, sir (he brings the table-cloth).</i>
آقا خیلی طول میکشد عبد الله کجا است	<i>Aghā. Kheilī tul mīkashad. Abdallah kujā-st?</i>	<i>Master. It is taking a long time. Where is Abdallah?</i>
اسمعیل رفت حمام	<i>Isma'īl Raft hammūm.</i>	<i>Ismail. He has gone to the bath.</i>
آقا پس غلام رضا بیاید	<i>Aghā. Pas Ghulām Riza biā-yad.</i>	<i>Master. Then let Ghulam Riza come.</i>

اسمعیل غلام رضا نیستش ^{۱)}	<i>Isma'îl.</i> Ghulam Riza is not here.	<i>Isma'îl.</i> Ghulam Riza nîst-ash.
آقا کجاست	<i>Master.</i> Where is he?	<i>Aghâ.</i> Kuja-st?
اسمعیل رفت پی کوه	<i>Isma'îl.</i> He has gone for the butter.	<i>Isma'îl.</i> Raft pei-i kara.
آقا آشپز بیاید	<i>Master.</i> The cook is to come here.	<i>Aghâ.</i> Ashpaz biâyad.
اسمعیل رفت نان بکیرد	<i>Isma'îl.</i> He has gone to fetch the bread.	<i>Isma'îl.</i> Raft nun bigrad.
آقا پنیر آوردید	<i>Master.</i> Have you brought the cheese?	<i>Aghâ.</i> Panîr âvurdîd?
اسمعیل چسه پنیری میفرماتید بیام پنیر فرنگی یا پنیر ایرانی	<i>Isma'îl.</i> What kind of cheese do you wish me to bring? European cheese, or Persian cheese?	<i>Isma'îl.</i> Chi panîr mîfarmâyîd biâram? panîr-i farangî yâ panîr-i îranî?
آقا بگو آورده یا نه	<i>Master.</i> Say, have you brought it or not?	<i>Aghâ.</i> Bigû âvurda-î yâ na?

1) *nîst-ash* vulgar for *nîst*.

اسمعیل چه عرض کنم ببینم شاکرد آشپز آورده است یا خیر	<i>Isma'il. Chi 'arz kunam? Bibi- nam shāgird-i āshpaz āvurda ast yā khor.</i>	<i>Ismā'il. What petition shall I make? I will see whether the cook's boy has brought it or not.</i>
آقا شاکرد آشپز بگو ببیند تو	<i>Aghā. Shāgird-i āshpaz bigū biyad tū.</i>	<i>Master. Tell the cook's boy to come in.</i>
اسمعیل چشم	<i>Isma'il. Chashm!</i>	<i>Ismail. By my eyes!</i>
شاکرد آشپز سلام	<i>Shāgird-i āshpaz. Salām!</i>	<i>The cook's boy. Salaam!</i>
آقا استاد مهدی گو	<i>Aghā. Ustad Mehdī kū?</i>	<i>Master. Where is Master Mehdī?</i>
شاکرد از ظهوی که کم التفات فرمودید احوالش بهم خوره! ¹ تب کرده رفته منزل افتاده خوابیده	<i>Shāgird. Az zuhr, ki kam ilti- fatī farmūdīd ahvāl-ash bi ham khurda¹), tap karda, rafta manzil, uftāda, khābīda.</i>	<i>The cook's boy. From the time of noon, when you showed him a lack of kindness, his health became bad, he got fever, went home, lay down and slept.</i>
آقا برو کم شو زهرمار	<i>Aghā. Birou, gum shou, zahr-i mar!</i>	<i>Master. Be off, disappear, ser- pent's poison!</i>

1) The omitting of the copula *ast* is very frequent among the common people.

امعیل شیخ حسن آمد خدمت سوار	<i>Isma'īl.</i> Sheikh Hasan amad khidmat-i sarkar.	<i>Ismail.</i> Sheikh Hassan has come to see your Excellency.
آقا بسم الله تشریف بیار	<i>Aghā.</i> B'ism Illāh! tashrīf biā- rad.	<i>Master.</i> In the Name of God! let him come in.
شیخ حسن سلام علیکم انشاء الله کسانتی ندارید	<i>Sheikh.</i> Hasan Salamun 'alei- kum! in shā Allāh kaglatī na-darīd.	<i>Sheikh Hassan.</i> Good evening! (Peace be with you!) I hope you are not indisposed.
آقا خیر احوال از التفات شما خوب است اما اوقاتم مثل سک تلخ است	<i>Aghā.</i> Kheir, ahvāl-am az ilti- fat-i shumā khūb ast, amma ouqāt-am mīsl-i sag talkh ast.	<i>Master.</i> No, my health is good, thanks to your kindness, but my times are bitter like those of a dog.
شیخ حسن پس چه شده است	<i>Sheikh.</i> Hasan. Pas chi shuda ast?	<i>Sheikh Hassan.</i> Well, what has happened?
آقا چون نگرها هیچوقت شتم و نهار بوقت معین نمیدانند گفتم امشب یک خوراک خیلی مختصری بخورم نان و پنیر	<i>Aghā.</i> Chun noukarhā hich- vakht shām u nahar bi-vakht- i mu'eiyan na-mīdānd, guf- tam imshab yak khurāk-i kheilī mukhtasari bikhuram,	<i>Master.</i> As the servants never gave dinner and lunch at the appointed time, I said that this evening I would eat very simple food: bread, cheese,

and butter. Anything else I did not want. Even this they did not give me. What shall I do with such men?

Sheikh Hassan. Do you know, sir, you have asked for something, the accomplishment of which is impossible.

Master. How is that? Is it impossible to find bread and cheese in all Tehran?

Sheikh Hassan. Bread and cheese praise be to God! are plentiful, but honest servants are not to be found. All these servants cannot manage to live on their wages, living is also expensive nowadays. They all wish to make an

nun u panir u kara chizi digar na-khaste budam. Inre ham bi man na-dadand. ba in jur mardum chi kar bikunam?

Sheikh Hasan. Midanid, agha, chizi khaste budid, ki anjamash mahal ast.

Agha. Chi tour? nun u panir dar tamam-i Tahrān peida namishavad?

Sheikh Hasan. Nun u panir az fazl-i Khuda faravan ast, amma noukar-i durustkari yافت namishavad. In hama noukarha mavajibt-ki darand kafayat-i-shun namikunad; girani ham hast. Hama mi-khahand dar kharid u furush

و کوره چیزهای دیگر نخواسته بودم اینرا هم بمن ندادند با این جور مردم چه کار بکنم

شیخ حسن میدانید آقا چیزی خواسته بودید که انجامش محال است

آقا چه طور نان و پنیر در تمام طهران پیدا نمیشود

شیخ حسن نان و پنیر از فضل خدا فراوان است اما نوکر درست کاری یافت نمیشود این همه نوکرها مواجبی که دارند کفایتشان نمیکند گرانی هم هست همه میخواهند در خرید و فروش مداخله زیادی

enormous profit by buying and selling. For these reason they did not get the bread and the cheese.

Master. Well then, why do they not serve other dishes properly and punctually? And why do they have an excuse for anything I tell them to do?

Sheikh Hassan. That is their nature. A lazy man will give a thousand excuses instead of doing one thing. If you wish to remain in Persia, you must have much patience.

madakkhil-i ziādī bikunand.
Az in sabab ast, ki nun u panir hazir na-kardand.

Aghā. Pas khurāk-i digar-rā chirā hich vakht khūb va bi-vakht farāham nā-miārand va barāyi har kār ki bi unhā rujū mikunam yak 'uzrī dārand?

Sheikh Hasan. In tab'iat-i-shun ast. Adam-i tambal 'avaz-i yak kār hazar 'uzr miārad. Agar dar Irān mi-khahid bimanid, bayad kheili sabr u housala dashta bashid.

بکنند از این سبب است که نان و پنیر حاضر نکردند.

آقا پس خوراک دیگر را چرا هیچ وقت خوب و به وقت فراهم نمیکنند و برای هرکاری که بآنها رجوع میکنم یک عذری دارند

شیخ حسن این طبیعتشان است
اتم تنبل عیون یک کار هزار
عذر میآورد اگر در ایران
مخاطبید بمانید باید خیلی
صبر و حوصله داشته باشید

در سواری	<i>dar savārī.</i>	<i>About riding.</i>
آقا دو ساعت بعد از ظهر اسپ کهر را برای من و قیل را برای خودت زین کن	<i>Aghā</i> ¹). Du sa'at ba'd az zuhr; asp-i kahar-rā barāyi man va qizil-rā barāyi khudat zīn kun.	<i>Master.</i> At two o'clock in the afternoon you must saddle the bay horse for me and the grey horse for yourself.
جلودار چشم برای سوکار دهنه بزنم یا آبخوری	<i>Jiloudār.</i> Chashm! barāyi sar- kā dahana bizanam yā ab- khurī?	<i>1st Groom.</i> By my eyes! — Shall I put on a curb or a snaffle for your Excellency?
آقا آبخوری بزن	<i>Aghā.</i> Abkhurī bizan.	<i>Master.</i> Put on the snaffle.
جلودار آبخوری شکسته است	<i>Jiloudār.</i> Abkhurī shikasta ast.	<i>1st Groom.</i> The snaffle is bro- ken.
آقا پس همان دهنه را بزن	<i>Aghā.</i> Pas hamun [*] dahana rā bizan.	<i>Master.</i> Then just put on the curb.
جلودار دهنه زنجیرش کم شده است جلو هم پیاره است	<i>Jiloudār.</i> Dahana zanjir-ash gum shuda ast, jilou ham pāra ast.	<i>1st Groom.</i> The chin-chain of the curb is lost, the bridle is also torn.

1) *āghā* master and *ennoch* are both pronounced alike.

آقا پس چه باید کرد عجلاناً یکی امانت بگیر، تا فردا بده تعبیر کنند	<i>Aghā.</i> Pas chi bāyad kard? — ‘ijalatan yaki amanat bigir, ta farda bidih ta mir kunand.	<i>Master.</i> Well then, what is to be done? for the present bor- row one, and get ours men- ded by to-morrow.
جلودار خیلی خوب	<i>Jiloudār.</i> Kheili khūb!	1 st <i>Groom.</i> Very well!
آقا اسب سهند چه طور است	<i>Aghā.</i> Asp-i samand chi tour ast?	<i>Master.</i> How is the dun horse?
جلودار عیب ندارد قدری سینه کپر شده است	<i>Jiloudār.</i> ‘Eib na darad, qadri sina-gir shuda ast.	1 st <i>Groom.</i> There is nothing the matter with him, he has only caught cold.
آقا خانم میخواست سهند را سوار شود زین زنانه به اسب کردن بین	<i>Aghā.</i> Khanum mikhast samand- ra savar shavad, zin-i zanāna bi asp-i kurand bizan.	<i>Master.</i> Your mistress wished to ride the dun horse. Put the lady's saddle on the chestnut horse.
جلودار کرد قدری میلند	<i>Jiloudār.</i> Kurand qadri mīlan- gad.	1 st <i>Groom.</i> The chestnut is ra- ther lame.
آقا از کی میلند	<i>Aghā.</i> Az kei mīlangad?	<i>Master.</i> Since when is he lame?

جلودار از دیروز که نعلش کوبند میلنکد میخ خورده است و دستش را زمین نمیکندارد	<i>Jiloudār. Az dirūz, ki na'l-ash kardand, mīlangad, mīkh khurda ast va dast-ash-rā zamin na-mīguzarad.</i>	1 st Groom. Since yesterday, when they shod him, he limps, a nail has gone into his hoof (lit. he has eaten a nail) and he does not put his leg on the ground.
آقا پس اسب قره کهر را بیرون بکش خیلی بد تیمار شده است	<i>Aghā. Pas asp-i qara kahar-ra bīrūn bihash. — kheilī bad tīmār shuda ast.</i>	<i>Master. Then bring out the dark bay. — He has been very badly groomed.</i>
مهرتو سه شها هتر روز سه دشه تیمار میکنم شال میمالم پال و دمش را هر روز میشورم	<i>Mihtar. Sar-i shumā! har rūz si daf'a tīmār mīkunam, shāl mīmālam. yāl u dum-ash-rā har rūz mīshūram.</i>	2 ^d Groom. By your head! Every day I groom him three times, I rub him down. I wash his mane and his tail every day.
آقا پس چرا اینقدر کثیف است خیلی هم لاغر است یقیناً جوش را تمام نمیدهی	<i>Aghā. Pas chirā īnqadr kasīf ast? kheilī ham lāghir ast yaqīnan jou-ash-rā tamām na-mīdahī.</i>	<i>Master. Well then, why is he so dirty? He is also very lean. Surely you do not give him the whole of his barley.</i>
مهرتو و الله بسو شما و جان خاتم یک دانه جو خیانت	<i>Mihtar. Vallāh! bi sar-i shumā va jān-i khānum yak dūna</i>	2 ^d Groom. By God! By your head and by the soul of my

نمیکنم نمک بخوامی نکردم
اگر میخواهید این اسپ چاق
شود باید بقصیل ببندید

آقا حالا وقت قصیل نیست
علف هنوز خیلی کراں است
یک هفته دیگر سبز میدهیم

مهر این اسبها هیچکدام نه
جل دار نه نمک همه اش
تپده پاره است میفرمائید بازار
میروم تازه میخرم

آقا خیر بعد از چند روز دیگر
جل پشوا میبندیم هوا گرم

jou khānat na-mikunam na-
mak bi harāmī na-kardam.
Agar mīkhāyid īn asp chaq
shavad, bayad bi qasīl bi-
bandīd.

Aghā. Hālā vakht-i qasīl nist,
‘alaf hanūz kheili girān ast.
Yak hafta-yi digar sabz mī-
dahīm.

Mihār. In asbā hīch kudām
na jul dārad, na namad,
hama-y-ash tika para ast.
Mifarmāyīd, bazar miravam,
tāza mikharam.

Aghā. Kheir, ba‘d az chand
rūz-i digar jul-pirāhan mī-

mistress I do not steal a
single grain of barley. I
have not stolen your salt
(i. e. I am not ungrateful). If
you want to make this horse
get fat, you must give it
green fodder.

Master. Now is not the season
for green fodder. As yet
grass is very dear. In a week
we will give him green fod-
der.

Room. Not one of these hor-
ses have a cloth, nor a felt
rug, all are torn. If you al-
low it, I will go to the bazar
and buy new ones.

Master. No, in a few days we
will give the horses their

شده است	bandim, hava garm shuda ast.	bandim, hava garm shuda ast.	summer clothing (lit. shirt-co- vers) the weather has become warm.
مهرت يك پا بند و دو تا ميخ طويله و يك افسار لازم است	<i>Mihtar.</i> Yak pāband u du tā mikh-i tavīla va yak afsār ham lazim ast.	<i>Mihtar.</i> Yak pāband u du tā mikh-i tavīla va yak afsār ham lazim ast.	<i>Groom.</i> A rope and two iron pegs and a halter are also necessary.
آقا هر روز میخواهی بازار بروی مداخل برای خردت پیدا کنی آنچه هست خوب نگاهداری و تعمیر کنی برای چند روز کاه و پنجه داریم	<i>Aghā.</i> Har rūz mikhāhī bazar biravī madākhil barāyi khu- dat peidā bikunī. Unchi hast khūb nigah dar va ta'mīr kun. — Barāyi chand rūz kah u yunja darīm?	<i>Aghā.</i> Har rūz mikhāhī bazar biravī madākhil barāyi khu- dat peidā bikunī. Unchi hast khūb nigah dar va ta'mīr kun. — Barāyi chand rūz kah u yunja darīm?	<i>Master.</i> Every day you want to go to the bazar to make a profit for yourself. What- ever we have you must look after well, and have it repaired. For how many days more have we got straw and hay?
جلودار برای امشب و فردا شب داریم میفرمائید فردا بروم میدان باختر	<i>Jiludār.</i> Barāyi imshab u fardā shab darīm. Mifarmāyīd fardā biravam meidan bikha- ram?	<i>Jiludār.</i> Barāyi imshab u fardā shab darīm. Mifarmāyīd fardā biravam meidan bikha- ram?	<i>1st Groom.</i> We have (enough) for this evening and to-mor- row evening. Do you wish me to go to-morrow to the mar- ket to buy some?
آقا بسیار خوب باختر	<i>Aghā.</i> Bisyar khūb, bikhar.	<i>Aghā.</i> Bisyar khūb, bikhar.	<i>Master.</i> Very well, buy some.

جلودار پس پهل التفات کنيد کاه و جو بخرم و اسپهارم نعل بندى بکنم	<i>Jiloudar.</i> Pas pūl itiftat kunīd kāh u jou bikharām, asphā- rā ham na'ibandī bikunām.	<i>1st Groom.</i> Then please give me some money to buy straw and barley. I must also get the horses shod.
آقا تاختنه پهن خيلى کم است کوبيا پهن را همه فروختى بکسامى خيلى هم کاه قاتى کردى بهتر توجه بکنيد اگر فردا طوبله مثل امروز شلوق است شمارا پنج هزار چوبه میکنم	<i>Aghā.</i> Takhta-pahīn kheilī kam ast, gūya pahīn-rā hama fu- rūkhtī bi hamāmī. Kheilī ham kāh qatī kardī. Bihtar tavajjuh bikunīd! Agar fardā tavīla misl-i imrūz shulūq ast, shumārā panj hazār ja- rīma mīkunām.	<i>Master.</i> The dung-litters ¹⁾ are very scanty; I suppose you have sold the dung to the bath-man ²⁾ . You have also mixed it with much straw. You must take more care! If to-morrow the stable is in dis- order as it is to-day, I will fine you five qarāns. (lit. five thousand dinars).
مهر چشم اطاعت میکنم	<i>Mihtar.</i> Chashm! itā'at mīku- nam.	<i>2^d Groom.</i> By my eyes! I will obey.
آقا رکاب و دهنه خيلى زنگ	<i>Aghā.</i> Rikāb u dahana kheilī	<i>Master.</i> The stirrups and the bit

1) In Persia, dried dung is used for the horses' litter.

2) In Persia, the baths are heated with dung.

are very rusty and the saddles
are full of dust and earth.
1st Groom. We have no emery
paper, and we have never
had a polishing-chain.

Master. Do not give excuses
worse than the faults. With
brick-powder they will get
quite clean. Take great care
not to let my things get
spoilt.

Extracts from Nāsir ed-Dīn Shah's Diaries.

At an Exhibition in London.

zang zada ast va zīnhā pur
gard u khāk shuda ast
Jiloudār. Sumbāda na-dārim, va
zara ham az asl na-dāstim.

Aghā. Uzr badtar az gunah na-
y-ār! bā khāk-i ājur khub
pak mishavad. khūb mavāzi-
bat kun, asbābhā zāī na-
shavad.

The picture of a donkey was
seen and I asked the price of
it. The Director of the Ex-
hibition, a fat, white-beard ed
man, who gave information
about the prices, told me it

Sūrat-i khārī dīda shud. Pur-
sīdam: «qīmat-ash chand
ast?» — Rais-i akspūzisīyūn,
ki mard-i farbih-i rīsh
safīdī būd va qīmatāraz mī-
khund, guft: «sad līra-yi in-

زده است و زینها پر از گرد و
خاک شده است
جلودار سباده نداریم و زره
از اصل نداشتیم

اما عذر بدتر از گناه نیار با
خاک آجر خوب پاک میشود
خوب مواظبت کن اسبابها
صایع نشود .

صورت خری دیده شد پرسیدم
قیمتش چند است رئیس
اکسپوزیسیون که مرد فریبه
ریش سفیدی بود و قیمتها را

میخوانند کفست صد لیبره
 انگلیسی که معادل دوپست
 و پنجاه تومان ایران است
 کفتم قیمت خر زنده منتها
 پنج لیبره است اینکه شکل
 خراست چرا باید باین کراتی
 باشد رئیس گفت چون خرجی
 ندارم چرا و کاه نمیخورم
 کفتم اگر خرج ندارم باز هم
 نمیکشد و سواری نمیدهد
 بسیار خندیدیم

glān", ki mu'ādili davāst u
 panjah tuman-i Irān ast. Guftam:
 »Qimat-i khar-i zinda
 muntahā panj līra ast; in ki
 shikl-i khar ast, chira bayad
 bi in girāni bashad?" — Rais
 guft: »Chun kharjī na darad,
 jou va kah na mikhurad." —
 Guftam: »Agar kharj na
 darad, bar ham na mikashad
 va savārī na mīdahad. Bisyar
 khandidīm.

was a hundred pounds sterling, equivalent to two hundred and fifty tumans of Persia. I remarked: "The value of a live donkey is at the outside five pounds. How is it then, that this, which is but a picture of an ass, is to be paid so dearly for?" The •Director said: "Because it is not a source of expense, as it eats neither straw nor barley (the eastern substitutes for hay and oats.)" I replied: »True; it is not a source of outlay; but neither will it carry a load, or give one a ride".

We laughed heartily.

سفر ایران	<i>Safar-i Irān.</i>	<i>Journey to Persia.</i>
فرنگی میخوانم سفر بروم	<i>Farangī. Mīkhāham safar bi-ravam.</i>	<i>European. I want to go on a journey.</i>
ایرانی کجا انشاء الله خیال دارید بروید	<i>Irānī. Ku jā in shā Allāh khayāl darīd biravīd?</i>	<i>Persian. Where, if God will, do you think of going?</i>
فرنگی میخوانم بایران سفر بکنم	<i>Farangī. Mīkhāham bi Irān safar bikunam.</i>	<i>European. I want to travel to Persia.</i>
ایرانی برای کار مخصوصی میروید یا همین برای سیرو سیاحت	<i>Irānī. Barāyi kār-i makhsūsi mīravīd, yā hamīn barāyi seir u sīahat?</i>	<i>Persian. Are you going there with a special purpose, or only for the pleasure of sightseeing travelling?</i>
فرنگی خیر آقا میخوانم زبان فارسی را یاد بگیرم	<i>Farangī. Khoir āgha, mīkhāham zabān-i fārsī-rā yād bi-gīram.</i>	<i>European. No sir, I want to learn the Persian language.</i>
ایرانی خیلی خوب برای تحصیل	<i>Irānī. Kheili khūb, barāyi tah-</i>	<i>Persian. Very well, for lear-</i>

زبان هیچ چیز از سفر بهتر
نیست نزدی میروید

فرنگی انشاء الله بعد از یک
ماه دیگر وخواهش دارم که
بعضی اطلاعات از وضع ملکیت
و راه و رسم سفر ایران بُنه
بنده بدهید

ایرانی بفرمائید آقا با دل و جان
آنچه اطلاع دارم عرض میکنم
چه چیز است میخراسنید
بفهمید

فرنگی میخواستیم بدانم از کدام
راه از انگلیس به ایران میتوان
رفت

ایرانی اگر از راه دریا میل

سی-ی زبان هیچ چیز از سا-
فر بیhtar نیست، بی زودتر میرا-
ید؟

Farangī. In shā Allah ba'd az
yak mah-i digar, va khahish
daram ki ba'zittilā'at az vaz'-
i mamlikat va rāh u rasm-i
safar-i Irān bi banda bidahid.

Irānī. Bifarmayid agha! ba dil
u jan anchi ittillā' daram
'arz mīkunam, chi chiz ast
mikhastid bifahmid?

Farangī. Mikhastam bidanam
az kudam rāh az Inglis bi
Irān mitāvan raft.

Irānī. Agar az rāh-i darya

ning a language, nothing is
better than travelling. Do you
start soon?

European. If God will, in
another month. I should like
you to give me some in-
formation about the ways of
the country, and its roads
and the manner of travelling
• in Persia.

Persian. Please to command,
sir! With heart and soul I
will give you any informa-
tion I can. What were you
wishing to know?

European. I want to know by
which route one can go from
England to Persia.

Persian. If you like to go by

دارند بروید باید از لندن
سوار کشتی بشوید آن کشتی
از لندن می رود به جبل الطارق
و از آنجا به جزیرهٔ مالط که
میان دریای سفید واقع است
از نهر سویس گذشته داخل
دریای احمر میشوید بعد از آن
میرسید به بندر عدن که از
شهرهای عربستان است خلاصه
از راه باکرا الهند وارد بندر
بمبئی میشوید که آنجا چند
روز باید توقف نمود

فرنگی از هندوستان میتوان از
راه خشکی به ایران رسید باخیر

ایرانی چون میان هندوستان

meil dārd biravīd, bāyad az
Landan savar-i kasht-i bisha-
vid. an kasht-i az *Landan*
miravad bi *Jabal ut Tāriq*
va az anja bi jazira-yi *Malt*,
ki میان-i *Daryā-yi Safīd*
vāqī^c ast. az *Nahr-i Sūvis*
guzashta dākhil-i *Daryā-yi*
Ahmar mishavīd. ba'd az an
miravīd bi bandar-i 'Adan,
ki az shahr-hā-yi 'Arabistan
ast. khulāsa az rāh-i *Bahr*
ul Hind varīd-i bandar-i
Bambāi mishavīd, ki anja
chand ruz bayad tavaqquf
namūd.

Farangī. Az Hindustan mita-
van az rāh-i khushkī bi Iran
rasīd, yā khōir? *

Irānī. Chun میان-i Hindustan

sea, you must take a ship
from *London*. That ship goes
from *London* to *Gibraltar*,
and from there to the island
of *Malta*, which lies in the
middle of the *Mediterranean*
(the *White Sea*). Having pas-
sed through the *Suez Canal*,
you enter the *Red Sea*. After
that you go to the port of
'*Aden*, which is a town in Ara-
bia. At last, crossing the
Indian Ocean, you reach the
port of *Bombay*, where you
must stop for some days.

European. Can I get from In-
dia to Persia by land, or
not?

Persian. As between India and

وایران ممالک افغانستان و
بلوچستان واقع است که

آدم‌های آن طرف نمیکند
خارج از ملکشان عبور بکنند
نمیشود از راه بری بروید

فونگی پس از راه بحری باید رفت

ایرانی البته از بندر بمبئی تا

بندر ابو شهر که لب خلیج

فارس واقع است هر هفته یک

دفعه یک کشتی بخار مال

انگلیس می‌رود شما با کمال

آسایش و راحت سفر خواهید

کرد

فونگی از سفر دریا هرگز خوشم

va Iran mamalik-i Afghānis-
tān va Baluchistān vaqī' ast,
ki adamhā-yi an taraf na-
mīguzarand kharija az mulk-
i-shan 'ubur bikunad, na-
mīshavad az rāh-i barri bi-
ravid.

Farangī. Pas az rāh-i bahri
bayad raft?

Irānī. Albatta! az bandar-i
Bambāi tā bandar-i *Ahū-*
shahr, ki lab-i khalij-i Fars
vaqī' ast, har hafta yak dafa
yak kashī-yi bukhār-i mal-i
Ingilis mīravad. shuma ba
kamāl-i āsayish va rahat sa-
far khahrd kard.

Farangī. Az safar-i daryā har

Persia lie the countries of
Afghanistan and *Beluchistan*,
whose inhabitants do not al-
low strangers to pass through
their country, it is impossi-
ble to go by land.

European. Then I must go by
sea?

Persian. Of course! From the
port of *Bombay* to the port
of *Bushire*, which lies on
the coast of the Persian Gulf,
an English ship goes once
a week. You will be able to
travel in perfect ease and
comfort.

European. I never care for

نمیباید و از تکان و جنبش کشتی بیشتر وقتها حالتهم میخورم و اوقاتم مثل سگ تلخ میشود	giz khush-am na-mīyāyad vā az takān u jumbish-i kashtri bishtar-i vakthā hālat-am bi ham mikhurad va ouqāt-am misal-i sag talkh mīshavad.
ایرانی پس چرا سفر میزویید	Irānī. Pas chirā safar mītravīd?
فرنگی نمیدانستم که این قدر سفر دریا باید کرد و کز نه شاید خیال این سفر هرگز نمیکردم	Farangi. Na-mīdanistam ki in qadr safar-i daryā bayad kard va garna shayad khayāl- i in safar hargiz na-mīkar- dam.
ایرانی خیر آقا سفر از هر چه باشد برای تربیت آتم بهتر است تا شاخصی سفر نکند پخته	Irānī. Kheir āgha, safar az har chi bashad barāyi tarbiyat-i adam bihtar ast. tā shakhsī safar na-kunad pukhta na-
	a sea journey. The shaking and rocking of the ship ge- nerally upsets me and I become melancholy. (lit. my times are bitter like those of a dog).
	Persian. Then why do you go on a journey?
	European. I did not know that one had such a long journey by sea. Had I known, I should never perhaps, have conceived the thought of (going on) this journey.
	Persian. No sir, a journey is better than anything else for the education of a man. Till a person has travelled, he

نمیشود و شیخ سعدی هیکرید تا بدکان خانه در کروی	mishavad va Sheikh Sa'di migu'vad: "ta bi dukkan-i khana dar gi- rou-i, 'hargiz, ei kham, adami na- shavi. 'birou andar jahan tafarruj kun, 'pish az an ruz k'az jahan bi- ravi! —	does not become experienced (lit. ripe), and Sheikh Sadi says: "As long as you remain a for- feit in the shop of the house. "Surely, you will not, oh un- ripe one! become a man. "Go into the world and look about you. "Before the time comes when you have to leave the world.
فرنگی درست است و شعرا هم گفته اند مشکلی نیست که آسان نشود	Farangi. Durust ast, va shu'ara ham gufta and: 'mushkili nist, ki asan na- shavad, 'mard bayad ki harasan na- shavad. pas bifarmayid az bandar-i Bambai ta bandar-i Abushahr chand ruz rah ast.	European. That is true, and the poets have also said: "There is nothing difficult which may not become easy "A man must not be frighte- ned." Now then, tell me, how many days' journey is there be- tween Bombay and Bushire?
مرد باید که هراسان نشود		
پس بفرمائید از بندر بمبئی تا بندر ابو شهر چند روز راه است		

ایرانی. اگر میخواهید مسقط را
که شهر مشهور عربستان است
به بینید دوازده روز طول
میکشد

فرنگی میان بمبئی و بوشهر
چند منزل است

ایرانی کشتی اول رو بشمال
میرون تا بندر کراچی که یکی
از بنادر معظم مالک هند
است. آنجا یک شب و یک روز
توقف میشود اگر میل داشته
باشید میتوانید در مهمانخانه
شهر کراچی منزل کنید

فرنگی کراچی شهر بزرگی
است یاخیر

Irānī. Agar mikhahid Masqat-
rā, ki shahr-i meshhur-i 'Ara-
biستان است, bibinid, davazdah
ruz tul mikashad.

Farangī. Mian-i Bāmbai va
Bushahr ehand manzil ast?

Irānī. Kashti avval ru bi sha-
mal miravad ta bandar-i Ka-
rāchī, ki yaki az banadir-i
mu'azzam-i mamalik-i Hind
ast va anja yak shab u yak
ruz tavaquf mishavad. agar
meil dashta bashid mitavānd
dar mihmankhana-yi shahr-i
Karāchī manzil kunid.

Farangī. Karāchī shahr-i bu-
zurgi-st ya khoir? •

Persian. If you wish to see
Masqat, which is a celebrated
Arabian town, the journey
takes 12 days. Otherwise it
takes 10 days.

European. How many stations
are there between Bombay
and Bushire?

Persian. At first the ship goes
in a northerly direction to
the port of Karāchī, which
is one of the most important
Indian ports, there it stops
for a night and a day. If
you like you can stay at
the hotel of the town of Ka-
rāchī.

European. Is Karāchī a large
town or not?

ایرانی چرا شهر بزرگ و آباد است
از صد و چهار هزار نفر بیشتر
جمعیت دارد

فرنگی اهالی شهر همه شان
مسلمان هستند

ایرانی خیر نصفشان مسلمان
هستند و نصف دیگر هندی
(یعنی بت پرست) و پارسی
(یعنی کبر یا آتش پرست)
و عیسوی

فرنگی شنیده ام که تجارتگاه
بزرگی است

ایرانی درست است از هر طرف
دنیا کشتیهای بخار و بادبانی

Irānī. Chirā, shahr buurg va
abad ast. az sad u chahar
hazār nafar bishtar jam'iat
darad.

Farangī. Ahāl-yi shahr hama-
yi-shān Musalmān hastand?

Irānī. Kheir, nisf-i-shān Musal-
mān hastand va nisf-i digar
Hindī (yā'ni butparast) va
Parsī (yā'ni Gabr yā atash
parast) va 'Isavī.

Farangī. Shanda am ki tijarat-
gah-i buzurgī-st.

Irānī. Durust ast, az har taraf-i
dunya kashthā-yi bukhār va
badbāni miyand, māl va

Persian. Yes, the town is large
and populous. It has more
than 104,000 inhabitants.

European. Are the inhabitants
of the town all Mohamme-
dans?

Persian. No, half of them are
Musulmans and the other
half are Hindus (namely:
idol-worshippers), Parsees (na-
mely: fire-worshippers), and
Christians.

European. I have heard that it
is an important commercial
town.

Persian. That is true. From
all parts of the world stea-
mers and sailing-vessels come

میابند مال وجنس هندوستان را بار کوه به ولایت‌های دیگر میبند مرکز تجارت عمده است	jins-i Hindustan-ra bar kard- bi vilayathā-yi digar miba- rand. markaz-i tijarat-i um- dai-st.	to fetch Indian goods and wares, and take them to other countries. It is an im- portant centre of commerce.
فونکی پس از کراچی کجا باید رفت	<i>Farangī.</i> Pas az Karāchi kuja bayad raft?	<i>European.</i> Well, where do we go to after Karachi?
ایرانی اولاً بگوادر که بندر کوچک مکران است	<i>Irānī.</i> Avvalan bi Gvādar, ki bandar-i kuchik-i Makrān ast.	<i>Persian.</i> First to Gvadar, which is a small port in Makran.
فونکی مکران چه ملکیتی است	<i>Farangī.</i> Makrān chi mamli- kati-st?	<i>European.</i> What country is Makran?
ایرانی مکران اسم ساحل بلوچستان است از گوادر میروید بسقط	<i>Irānī.</i> Makrān ism-i sahil-i Ba- luchistan ast. az Gvadar mi- ravid bi Masqat.	<i>Persian.</i> Makran is the name of the coast of Beluchistan From Gvadar you go to Mas- qat.
فونکی مسقط قابل دیدن است	<i>Farangī.</i> Masqat qābil-i dīdan ast?	<i>European.</i> Is Masqat worth seeing?
ایرانی بغیر از سنک و دریا	<i>Irānī.</i> Bi ghair az sang va daryā	<i>Persian.</i> There is nothing to

be seen but rocks and sea. Four or five forts have been built on the rock. Masqat has only two fine houses; one is the house of the English resident, the other is the palace of the Seyyid.

European. Whom do they call Seyyid?

Persian. They call the Sultan of Masqat Seyyid, because he is a descendant of the Prophet. The name of the deceased Seyyid was Seyyid Turki. He was the brother of the deceased Sultan of *Zanzibar*. The present Seyyid is the eldest son of Seyyid Turki; his name is *Seyyid Feisal*.

chizi dida na-mishavad. cha-har panj ta qasr va qal'asari sang-bin karda and. du ta khana-yi ba safa bishtar nadarad, yaki khana-yi safr-i Inglis va an digar 'imarat-i Seyyid.

Farangi. Seyyid ki-ra miguyand?

Iranī. Sultan-i Masqat-ra Seyyid miguyand, chira ki az khandan-i Peighambar ast. ism-i Seyyid-i marhum *Seyyid Turki* bud. baradar-i sultan-i maghfur-i *Zangbar* bud. Seyyid-i halia pisari buzurg-i Seyyid Turki-st; ism-ash *Seyyid Feisal* ast.

چیزی دیده نمیشود چهار

پنج تا قصر و قلعه سر سنگ

بنا کرده اند دو تا خانه

باصفا بیشتر ندارد یکی خانه

سفیر انگلیس و آن دیگر عمارت

سید

ترکی سید که را میگویند

ایرانی سلطان مسقط را سید

میگویند چرا که از خاندان

پیغمبر است اسم سید مرحوم

سید ترکی بود برادر سلطان

مغفور زنگبار بود سید حالی

پسر بزرگ سید ترکی است

اسمش سید فیصل است

فرنگی تجارت مسقط زیباد	<i>Farangī tijarat-i Maskat ziād-</i> ast yā kam?	<i>European.</i> Is the commerce of Masqat great or small?
است یا کم		
ایرانی چندان زیباد نیست بازارش هم کوچک است بندر فروشی بسیار است زنگی هارا از زنگبار میآرند به مسقط و از آذجا میفرستند بایران و ببغداد آبادی حوالی شهر کم است از اطراف شهر خرما میآورند میفرشند تا جریهای بینکی دنیا خرما مسقط را بسیار کشتی میبرند بولایت خود شان قریب شهر هیدج سبزی دیده نمیشود کساو و الاغ آذجا عرض علف ماهی	<i>Irānī.</i> Chandān ziād nīst bazar- ash ham kūchik ast banda- furūshi bisyar ast. zangīhā- rā az Zangbār miārānd bi Masqat va az ānjā mīfrīstānd bi Irān va bi Baghdād. ābādī- yi havālī-yi shahr kam ast. az atrāf-i shahr khurmā mīā- varānd, mīfurūshānd. tajirhā- yi Yangī Dunyā khurmā-yi Masqat-rā ba kashī mībarānd bi vilāyat-i khud-i shān. qa- rīb-i shahr hich sabzī dīda na-mīshavad. gāv va ulāgh-i ānjā 'avaz-i 'alaf mālī-yi khushk mīkhurānd. halvā-yi Masqat mashhūr ast, tā bi	<i>Persian.</i> It is not much, and the bazaar is small. There is much slave-trading. They bring the negroes from Zan- zibar to Masqat, and from there they send them to Per- sia and to Baghdad. There is little cultivation in the vicinity of the town. From the environs of the city, dates are brought, and are sold. American merchants take the Masqat dates in their ships to their own country. Near the town nothing green is to be seen. The cows and donkeys of those parts eat

خشاک میخورند حلوائی مسقط مشهور است تا بهند و ایران حمل و نقل میشود	Hind u Irān haml 'u naql mishavad.	dried fish instead of fodder. The halvā (a sweet) of Masqat is famous and is exported to India and Persia.
فرنگی آب و هوای مسقط چه طور است	<i>Farangī.</i> Ab u havā-yi Masqat chi tour ast?	<i>European.</i> What is the climate of Masqat?
ایرانی مثل جهنم است از هند هم گرمتر است با وجود این امراض ساخت در آنجا کم است	<i>Iranī.</i> Misl-i jahannam ast, az Hind ham گرمتر ast. ba vujūd-i in amrāz-i sakht dar anjā kam ast.	<i>Persian.</i> It is like hell; it is hotter than India. Neverthe- less, serious illnesses are rare there.
فرنگی در مسقط چند ساعت توقف میشود	<i>Farangī.</i> Dar Masqat chand sa'at tavaqquf mishavad?	<i>European.</i> How many hours do we stop at Masqat?
ایرانی دوازده ساعت صبح رسیده شام از آنجا میروید صبح دیگر انشاء الله میرسید	<i>Iranī.</i> Davāzdah sa'at. subh rasīda sham az anjā miravid; subh-i digar in shā Allāh mi- rasīd bi Jaskh, ki langargāh-i	<i>Persian.</i> Twelve hours. You arrive in the morning and leave in the evening. If God will, you then reach <i>Jaskh</i> ,

به جاشك كه لنگرگاه كوچك مكران است فرنگى جاشك هم شهر عمده است	kūchik-i Makrān ast. <i>Farangī</i> . Jāshk ham shahr-i ‘umdat-st?	which is a small landing- place in Makran. <i>European</i> . Is Jāshk also an important place?
ایرانی خیر قصبه کوچکی است - صفائی ندارد تلکرافخانه انگلیس در جاشک است از جاشک تا بندر عباس یک شنبه روز راه است	<i>Irānī</i> . Khoir, qasaba-yi kū- chikī-st, safat na-darad. ta- lagraf-khāna-yi inglis dar Jāshk ast. az Jāshk tā Ban- dar ‘Abbās yak shabāna rūz rāh ast.	<i>Persian</i> . No, it is a small vil- lage. It is not pretty. There is an English telegraph-office at Jāshk. From Jāshk to Ban- dar-‘Abbās it is one night and one day’s journey.
فرنگی شنیدم که بندر عباس را شاه عباس بنا کرده و در آن زمان شهر معتبری بوده است	<i>Farangī</i> . Shanīdam ki Bandar ‘Abbās-rā Shāh ‘Abbās binā karda va dar ān zamān shahr- i muṭabari būda ast.	<i>European</i> . I have heard that Shah Abbas built Bandar Ab- bas, and that in his days, it was an important town.
ایرانی بلی احوالات بندر عباس از تاریخ ایران معلوم است حالا هم مرکز تجارت است	<i>Irānī</i> . Bal ahvalat-i Bandar ‘Abbās az tārikh-i Irān ma- lum ast. hālā ham markaz-i tijarat ast, amma Līnga az	<i>Persian</i> . Yes, the condition of Bandar Abbas is known from Persian history. It is still to- day a centre of commerce,

اما لنکه از بندر عباسی بزرگ تر و پر جمعیت تر است	bandar-i 'Abbāsī būzurgtar va pur-jam'āttar ast.	but <i>Linga</i> is larger and more densely populated than Ban- dar Abbas.
فرنگی لنکه کجا واقع است	<i>Farangī</i> . <i>Linga</i> kuja vāqi' ast?	<i>European</i> . Where does <i>Linga</i> lie?
ایرانی داخل خلیج فارس است ولنگرگاهش خوب است چرا که از باد شمال که باد ساخت تمام خلیج فارس است محفوظ است بازارهای خوب دارد قال و کلیم و تمدن مال ایران از لنکه میزند مسقط و زنجبار کشتنی خوب در لنکه میسازند	<i>Irānī</i> . Dakhil-i khalij-i Fārs ast va langargāh-ash khub ast, chirā ki az bād-i shamāl, ki bād-i sakht-i tamām-i <i>Khalij</i> - i <i>Fārs</i> ast, mahfūz ast. <i>Bazarhā</i> -yi khub dārad qālī va gilīm va namad mal-i Irān az <i>Linga</i> mībarand bi Mas- qat va Zangbār. kashiti-yi khūb ham dar <i>Linga</i> mīsā- zand.	<i>Persian</i> . It lies in the Persian Gulf, and its landing-place • is good, because it is protec- ted from the North Wind, which is very violent in the whole <i>Persian Gulf</i> . It has good bazaars. They export Persian woven and felt car- pets from <i>Linga</i> to Masqat and to Zanzibar. They also build good ships at <i>Linga</i> .
فرنگی بعد از لنکه کدام منزل است	<i>Farangī</i> . Bā'd az <i>Linga</i> kudām manzil ast?	<i>European</i> . Which is the sta- tion after <i>Linga</i> ?

ایرانی جزیره بکراین است که
 موزاید در آنجا از تپه دریا پیدا
 میکنند کویا شنیده اید که
 موزاید خلیج فارس مشهور
 است اغلبش مال بکراین
 است زمین جزایر بکراین
 آباد و سبز و پر از درخت
 خرما است اولانهای بکراین
 بسیار فوی و بزرگ و خوش
 ترکیب و تندرو و برای
 سواری از بابو بهتر اند
 از بکراین بوشهر رو بشمال
 میروید

فُتُکُی لُحُمدُ لَله کُه در بوشهر

Irānī. Jazīra-yi Bahrein ast,
ki murvārd dar unjā az tah-
i daryā peidā mīkunand. gūyā
shandā-īd ki murvārd-i kha-
līj-i Fārs mashhūr ast. agh-
lab-ash māl-i Bahrein ast. Za-
mīn-i jazāyir-i Bahrein ābād
va sabz va pur az dirakht-i
khurmā-st. ulaghghā-yi Bah-
rein bisyār qavī va buzurg
va khush tarkīb va tundrou
va barāyi savārī az yabū
bihtar and. az Bahrein bi
Bāshahr rū bishamāl miravid.

Farangī. Al hamdu l'illah ki

Persian. It is the island of *Bahrein*, where they find pearls at the bottom of the sea. Perhaps you have heard that the pearls of the Persian Gulf are famous. Most of them come from Bahrein. The soil of the Island of Bahrein is well cultivated, and covered with verdure full of date-palms. The donkeys of Bahrein, are very strong, tall, well made, and swift. For riding they are better than ponies. From Bahrein to *Bushire* you take a northerly direction.

European. Thanks be to God

از عذاب سفر دریا خلاص
خواهم شد در بوشهر مهمانخانه
خوبی یافت میشوند یاخیر

ایرانی خیر مهمانخانه ندارد
کاروان سرا دارد اما بزرگی شما
بهتر است خانه وکیل الدوله
انگلیس منزل کنید

فرنگی چه طور در خانه وکیل
الدوله انگلیس منزل کنم
نمیشناسمش

ایرانی او نمیکند جای دیگر
منزل کنید هرکس از فرنگها
ببوشهر میآید مهمان وکیل
الدوله میشود بسیار آتم

dar Bushahr az 'azāb-i safar-
i daryā khalās khāham shud.
Dar Bushahr mihmānkhāna-
yi khubr yāft mīshavad yā
kheir?

Irānī. Kheir, mihmānkhāna-yi
na-darad, karvānsarā darad,
ammā barāyi shumā bihtar
ast khāna-yi vakīl ad doulā-
yi Inglis manzil kunid.

Farangī. Chi tour dar khāna-yi
vakīl ad doulā-yi Inglis man-
zil kunam? na-mīshanasam-
ash.

Irānī. U na-mīguzārad jā-yi
digar manzil kunid. har kas
az Faranghā bi Bushahr
mīyāvad, mihmān-i vakīl ad
doulā mīshavad. bisyar adām-

that in Bushire I shall be
delivered from the sufferings
of this sea-journey. Is there
a good Hotel at Bushire?

Persian. No, there is no Ho-
tel; there is a caravansery.
But for you it is better to
stop at the house of the En-
glish Resident.

European. How can I stop at
the house of the English Re-
sident? I do not know him.

Persian. He will not allow you
to stay anywhere else. What-
ever European comes to Bus-
hire, becomes the guest of
the "Resident. He is a very

مهمانداوست مهربانی است	i mihmandust-i mihribāni-st.	hospitable and very kind man.
فزنکی دیگر از فزنکیها در بوشهر کسی هم هست	<i>Farangī</i> . Digar az Farāngīha dar Būshahr kasī ham hast?	<i>European</i> . Is there any other European at Bushire?
ایرانی بلی ده دوازده نفر تاجر دارد و چند نفر تکرافچی هم در بوشهر ساکن اند خرید شهر تجارنگاه بزرگی و پر جمعیت است خرید و فروش بسیار دارد هر سال التجاره که از طرف اصفهان و شیراز میبزند بلب دریا و هر چه از خارجه میآیند داخل ایران بنمایند از بوشهر میگردن	<i>Irānī</i> . Balī dah dāvāzdah nafar tājir dārad va chand nafar talagrāfehī ham dar Būshahr sākin and. khud-i shahr tijāratgāh-i buzurg va pur jam'iat ast. kharid u furūsh bisyār dārad. har māl at-tijāra ki az tarāf-i Isfahān va Shīrāz mibārand bi lab-i daryā va har chi az kharīja mīarand dakhil-i Irān binamayand, az Būshahr mīguzarad.	<i>Persian</i> . Yes. There are ten or twelve merchants, and several telegraph-clerks living at Bushire. The city itself is an important commercial place and densely populated. There is much trade (buying and selling). All commercial goods, exported from Isfahan and Shiraz to the sea-coast, or imported from foreign parts into Persia, pass through Bushire.
فزنکی بغیر از بازار چیری دارد	<i>Farangī</i> . Bi ghair az bazar chizi	<i>European</i> . Besides the bazaars,

که قابل دیدن باشد	darad, ki qābil-i drdan ba-shad?	is there anything worth seeing?
ایرانی چیزی ندارد بعد از توقف چهار پنج روز باید راه پیغید بروید شیراز	Irānī. Chizi na-darad. ba'd az tavaqquf-i chahār panj rūz bayad rāh brufid biravid Shirāz.	Persian. There is nothing. After a stay of four or five days, you must set out for Shiraz.
فرنگی بفرمائید چه طور میتوان سفر کرد مگر کالسکه و توختاس پیدا میشود	Farangī. Bifarmayid chi tour mitavān safar kard? magar kālaska va turumtās peida mishavad?	European. Please tell me how I can make the journey? can I get a carriage or a tarantas?
ایرانی نه کالسکه دار نه توختاس و نه راه آهن دور جور میتوان مسافرت کرد یکی با قافله میتوان رفت دیگری جاپاری	Irānī. Na kālaska darad, na turumtās va na rāh-i āhan. du jur mitavān masāfirat kard, yaki bā qafilā mitavān raft va digarī chapārī.	Persian. There is no carriage, nor tarantas, nor railway. There are two modes of travelling; you can either go by caravan or with post-horses.
فرنگی بمن تعلیم بفرمائید بدانم چه نور باید رفت	Farangī. Bi man ta'lim bi'armayid bidanam chi tour bayad raft.	European. Please to tell me all about it, so that I know which route to take.

ایرانی چشم بشما حالی میکنم
 میان بوشهر و شیراز چسپار
 نیست پس با قافله بایید
 رفت یعنی دو سه راس قاطر
 برای بنده و تبار و یک بابو برای
 سواری خردتان کرایه کرده
 روزی یک منزل یعنی مسافت
 پشیم شش فرسوخ را طی
 میکنید

فرنگی همین را قافله میکوبند
 بنده خیال کرده بودم که قافله
 جمعیت بزرگی است از مرد و
 شتر و اسب و قاطر و غیره که
 بام مسافرت میکنند

Irānī. Chashm! bi shumā hālī
 mīkunam: mīn-i Būshahr va
 Shirāz chapar nīst, pas, bā
 qāfila bāyad raft, yaⁿⁱ du
 si rās qāṭir barāyi buna va
 bār va yak yābū barāyi sa-
 varī-yi khud-i tān kirāya
 karda, rūzī yak manzil,
 yaⁿⁱ masāfat-i panj shish
 farsakh-rā tei mīkunid.

Farangī. Hamīn-rā qāfila mī-
 kūyand? banda kheyāl karda
 būdam, ki qāfila jam'at-i
 buzurgī-st az mard u shutur
 u asp u qāṭir va gheira, ki
 bā ham musāfirat mīkunand.

Persian. With pleasure! (lit.:
 by my eyes!) I will explain
 all to you. As between Bus-
 hire and Shiraz there are
 no posthorses, you must go
 by caravan; that is to say:
 you must hire two or three
 mules for the baggage and
 loads, and one pony for your-
 self to ride. Every day you
 can do one station, which is
 a distance of five or six
 leagues.

European. I this what they
 call a caravan? I had thought
 that a caravan consisted of
 many men, camels, horses,
 and mules etc. that travel
 together.

ایرانی فغانه عبارت است از
این که با هر ملا که از محل
حرکت سوار شدید تا محل
مقصود تمام مسافت سفر را
طی کنید و معنی چایار این
است که در هر منزل اسب
عرض بکنید شما که بلاد
راه نیستید باید که یک
نوکری که بلد باشند همراه
بگیرید بنده بی نوکر رفته ام
و شکرد چایار بقدر لزوم
خدمت میگرد

فرنگی عرض میکنم که حالیم
بفرمایید سفر شما از بوشهر
تا به شیراز چه طور گذشت

Irānī. Qafilā 'ibarat ast az in.
ki bā har malī ki az mahall-i
harakat savār shudr tā ma-
hall-i maqsūd tamām-i ma-
sāfat-i safar rā tei kunid; va
ma'ni-yi chapār in ast, ki
dar har manzil asp āvaz bi-
kunid. shumā ki balad-i rāh
nistid, bayad ki yak noukar
ki balad bāshad hamrūh bi-
gīrid. banda bī noukar rafta
am va shagird chapār bi
qadr-i luzūm khidmat mi-
kard.

Farangī. 'Arz mīkunam ki hal-
am bifarmayid safar-i shumā
az Bushahr ta bi Shirāz chi
tour guzasht.

Persian. The meaning of ca-
ravan is this: that you should
ride the whole way to your
destination on the same ani-
mals which you started with.
The meaning of travelling by
post is this: that in each sta-
tion you should change hor-
ses. You, who do not know
the way, must take a servant
with you who knows it. I
(the slave) went without a
servant, and the post-boy did
the necessary service.

European. I beg that you will
tell me how you travelled
from Bushire to Shiraz.

Irānī. Chashm! tafsīl-i safar i khudam-rā khidmat-i sarkār mukhtasaran 'arz mīkun: m; bā du nafar raftiq shuda az Bushahr harakat namūdam, ki dar 'arabī mīguyand: "ar-rafiq thumm at-tariq" ya'nī avval raftiq peidā kun va ba'd az un safar birou. khulāsa rūzī avval-i subh savār-i ka-raji shuda tā *Shīf* raftīm, ki dar taraf-i digar-i murdāb-i Bushahr vaqī' ast. ānjā chār-vādar bā mal muntazir-i mā būd. asbāb i safar-rā bār karda savār shudīm, bi rāh uftādīm.

Persian. With pleasure! I will relate for your benefit all the particulars of my own journey. Together with two companions, I started from Boshire, for in Arabic they say "A companion, then the road", which means: find a companion before going on a journey.

Well, one day at day-break we took a boat and went to *Shīf*, which lies at the other end of the lagoon of Bushire. There the mule-driver was waiting for us with the mules. After having put up the loads, we mounted and started on our way. Till the foot of the mountain, there

ایرانی چشم تفصیل سفر
خودمرا خدمت سرکار
مختصراً عرض میکنم با دو نفر
رفیق شده از بوشهر حرکت
نمودم که در عربی میگویند
الرّقیف ثم الطّريق یعنی اول
رفیق پیدا کن و بعد از آن
سفر برو خلاصه روزی اول
صبح سوار گرجی شده تا
شیف رفیقیم که در طرف
دیگر مرداب بوشهر واقع است
آنجا چارواکار با مال منتظر
ما بود اسباب سفر را بار کرده
سوار شدیم براه افتادیم تا

بدامنه کوه ریکستان است
خیلی کرم بون جادجا آب
پیدا میشد و لیکن اغلبش
شور است درخت خرما در
آن صحرای که مشهور به
کرمسیر است بیشمار است
ییک ساعت بغروب مانده
رسیدیم به برازجون ده کوچکی
است اما کاروانسرای عظیمی
دارن بنده در تکرانخانه مهمان
شدیم و از تکرانچی که ارمی
است مسافت راه را پرسیدیم
گفت که هفت فرسخ راه طی
کرده اید

صبح سوار شده رفتیم به کنار
تخته شش فرسخ راه است

tā bi dāmana-yi kuh rīgistan
ast. kheili garm bud. jā bi
jā āb peidā mishud va likan
aghlāb-ash shur ast. dirakht-i
khumā dar ān sahrā ki
mashhūr bi *Garm-sir* ast,
bishumār ast.

yak sā'at bi ghurūb munda
rasīdim bi *Burāzjun*. dih-i
kuchiki st, amma kārvasarā-
yi 'azīmī dārad. banda dar
talagrāfkhāna mihman shu-
dam va az talagrāfchi, ki
Armanī-st masafat-i rāh-rā
pursīdam. guft ki haft far-
sakh rāh toi kardā-īd.

subh savār shuda raftīm. bi
Kunār Takhta. shish farsakh

is a sandy soil. It was very
hot. Here and there we found
some water, but it was mostly
brackish. The date-palms in
that plain, which is known
as *Garmsir*, are innumerable.

At one hour before sunset we
arrived at *Burazjun*. It is a
small village, but it has a
large caravansery. I was a
guest in the telegraph-office,
and we asked the telegraph-
clerk, who is an *Armenian*,
about the distance of our
way. He said: "You have
travelled seven farsakhs".

In the morning, having moun-
ted, we went to *Kunār*

تمامش سنگلاخ و کوه و بد
 است دست راست کوه بود
 دست چپ دشت از دامنه
 کوه آب گرم گوگرد میریزد
 بوی بدی میدهد چند تا
 چشمه نفت در آنجا است
 بجهت کثرت خرمگس مردم
 و مالها خیلی بد گذشت دو
 ساعت بظهر مانده بغریه دانکی
 رسیدیم نهار دم کاروانسرای
 دانکی صرف شد از آنجا راه
 به دامنه کوه افتاد تنگه‌های
 مخوف و بغله‌های مهیب
 دارد از رود خانه خشک
 گذشتیم که آبش شور است

rah ast. tamām-ash sanglakh
 va kuh va bad ast, dast-
 rast kuh va dast-i chap dasht
 az damana-yi kuh āb-i garm-
 i gugird mirizad, bū-yi badi
 midahad. chand tā chashma-
 yi naft ham dar ānjā-st. bi
 jihat-i kasrat-i kharmagas bi
 mardum va bi mālha kheili
 bad guzasht. du-sā'at bi zuhr
 munda bi qartā-yi Dālākī
 rasādim. nahār dam-i kar-
 vānsarā-yi Dālākī sarf shud
 az ānjā rah bi damana-yi
 kuh uftād: tangahā-yi ma-
 khuf va baghalahā-yi muhib
 darad. az ruckhanā-yi Khisht
 guzashtim, ki āb ash shur
 ast.

Takhta. It is a distance of six farsakhs. It is all stony, mountainous and bad. On the right was the mountain, and on the left the plain. At the foot of the hill, warm sulphur water springs forth; there are also several petroleum-springs there. In consequence of the quantity of horse-flies, it was very bad for man and beast. Two hours before noon we reached the village of *Dalaki*. We had luncheon near the caravansery of *Dalaki*. From there the road went along the foot of the hills. There are dangerous defiles and dreadful precipices here.

پیل سنگی بر روی رودخانه
 بسته اند بعد از آن رسیدیم
 بکوئل ملو که بسیار پست
 و بلند است راه ساخته
 هست اما سنک فرش بطوری
 است که اسب نمیتواند راه
 بروی بالا که رسیدیم میدانی
 پیدا بود صاف و هند مانند
 سطح آب معلوم است آنجا
 قدیمًا دریاچه بوده است
 بپشته کنار و درخت خرم
 فراوان است

در تالکرافخانه که
 اتفاقاً خالی بود منزل کردیم

pul-i sangī bar rū-yi rūd-
 khāna basta and. ba'd az
 ān rasidim bi kūtal-i Mallū,
 ki bisyar past u buland ast,
 rāh-i sakhta ham hast, ammā
 sangfarsh-ash bi tourī-st, ki
 asp na-mitavāna'd rāh bira-
 vad. bālā ki rasidim meidanī
 peida būd, sāf va humand
 mānand-i sath-i āb. ma'lūm
 ast unja qadiman daryāchāi
 būda ast. buta-yi kunār va
 dirakht-i kharmā farāvān ast.

dar talagrāfkhāna, ki ittifaq-
 qan khālī būd, manzil kar-
 dīm. ghulam-i talagrāfkhānā

We passed the river *Khisht*,
 whose waters were brackish.
 A stone bridge has been built
 across the river. After that
 we reached the *Pass of*
Mallū, which is exceedingly
 steep and elevated. There is
 also a built road there but
 its pavement is such that a
 horse cannot walk on it.
 When we got to the top,
 a plain was to be seen; it
 was flat and smooth, like an
 expanse of water. Evidently a
 small lake was there in olden
 times. Jujube-bushes and date-
 palms are there in plenty.

We stayed in the telegraph-
 office which happened to be
 empty. The servant at the

غلام تلکرافخانه هینم و آب
 و برنج و پیاز و روغن و نان
 تازه حاضر کرد میان باغ آتش
 روشن کرده طعام پختیم.
 خوریم فرش ویلا پیش آنچه
 داشتیم روی بوریبا انداخته
 راحت شدیم
 صبح زود برخاستیم سوار شدیم
 معلم شد که امروز تا کازرون
 باید رفت هشت فوسخ سنگین
 راه است از رودخانه و از
 گوتل کمارج گذشتیم این
 گردنه هم خیلی پست و
 بلند و خطرناک است گاهی
 قاطرها پرت شده تا ته دره
 میغلطند میبیزند پیاده

hizum va ab va birinj va
 plaz va roughan va nun-i
 teza hâzir kard. mîân-i bâg-i
 atash roushan karda tu'âm.
 pukhtim, khurdim. farsh va
 balâpush unchi dâshtim ru-yi
 burîa andakhta râhat shudim.

subh zud barkhastim, sayar
 shudim. ma'lum shud ki im-
 ruz ta Kâzarûn bayad raft.
 hasht farsakh-i sangin rah
 ast. az rudkhana va az kutâl-
 i Kamârij guzashtim. in gar-
 dana ham kheir past u bu-
 land va khatarak ast. gâh
 qâtirha part shuda ta tah-i
 dâira mîghaltand, mîmirand.
 piada shuda bala raftim. az

telegraph-office brought wood,
 water, rice, onions, melted
 butter, and fresh bread Ha-
 ving lit a fire in the middle
 of the garden, we cooked the
 food and ate it. Having spread
 all the rugs and over-coats,
 which we possessed on to the
 matting, we rested.

We rose very early, and moun-
 ted our horses. We knew we
 had to reach Kâzarun that
 day.

It is 8 farsakhs and a hard
 road. We passed the river
 and the Pass of Kamarij.
 This pass is also very steep,
 high, and dangerous. Some-
 times the mules fall and roll
 down to the bottom of the

شده بالا رستم از آبادی ده
 کمارج و گردنه کوچکی گذشته
 بجایگاه کارزون رسیدیم تماش
 باصفا و سبز و آباد است زمینش
 خاک نرم خوبی است و یک
 وجب زمین در تمام آن جلگه
 خشک و لم بیرج نیست جایجا
 آب از کوه های دست چپ
 بقدر یکه سنگ و دو سنگ
 میبیزد باغها را مشروب میکند
 اقسام و انواع میوهجات و
 فواکه ممتاز عمل میآید

abad-i dih-i *Kamārij* va
 gardana-yi kuchiki guzashta
 bi julga-yi *Kāzarūn* rastdim.
 tamam-ash ba safā va sabz va
 abad ast. zamin-ash khak-i
 narm-i khub-i-st va yak vajab-i
 zamin dar tamām-i ān julga
 khushk va lam yazra¹⁾ nist.
 jā bi jā āb az kuhā-yi
 dast-i chap bi qadr-i yak
 sang²⁾ u du sang mirizad,
 baghha rā mashrub mikunad.
 aqsam u anvā³⁾ mivajāt va
 favākih-i⁴⁾ mumtāz ‘amal
 miyad.

pass and perish. We walked to the top. After we had passed by the fields of the village of *Kamarij*, and by a small pass, we reached the valley of *Kazarun*. It is all beautiful, green, and cultivated. Its soil is a soft, good earth, and not one span in the whole of that valley is dry or uncultivated. Here and there to the left, flows water from the mountains, enough for one or two stones¹⁾, and waters the gardens. (All) kinds and sorts of fruit are grown there.

1) arabic for "not cultivated".

2) The Persians measure water by the number of mill-stones it can drive.

3) arabic plurals of قسم qism and نوع nou', both meaning "kinds".

4) arabic plural of فاكهه fakiha, fruit

کارزون سه ساعت بغروب مانده بشهر کارزون رسیدیم در تکرانخانه پساتین آمدیم بعد از صرف عصرانه کوش نمودیم میزبان ما بلدی میکرد بازار و کچههارا تماشا کردیم بعد رفتیم به باغ مستی به باغ نظر باغیست مثل بهشت و قیصر از گلستان ارم	<i>Kazarūn.</i> si sa'at bi ghurub munda bi shahr-i <i>Kāzarūn</i> rasidim. dar talagrākhāna pain ama- dim. ba'd az sarf-i 'asrāna 'gardish namudim. mizban-i mā baladī mikard. bazar va kuchahā-rā tamāsha kardim, ba'd raftim bi bagh musammā bi <i>bāgh-i Nazar</i>. bagh-i-st misal-i bihisht va tazatar az gulistan-i <i>Iram</i>.	• <i>Kazarun.</i> At three hours before sunset we reached the town of <i>Ka- zarun</i>. We stopped at the telegraph-office. After parta- king of an afternoon meal, we had a walk. Our host was our guide. We saw the lu- zaars and the streets, then we went into a garden, cal- led "The garden of <i>Nazar</i>." It is a garden like Paradise and fresher than the rose- garden of <i>Iram</i>.
نظم گلستانی چو گلزار جوانی	<i>Nazm.</i> "gulistanī chi gulzar-i javānī, of roses of youth,	<i>Verse.</i> "A flower-garden like the bed of roses of youth,

گلش سیلاب زاب زنددانی	"gul-ash sirab 'z ab-i zinda- geni, "navā-yi 'andalib-ash 'ishrat angiz, "naalm-i 'itrā-yash rahatamiz.	"Its roses watered by the Wa- ter of Life, "The Song of its Nightingales causing delight, "Its perfumed Zephyr bringing peace".
میان چهار باغ حوضی است گد آیش بسیار صاف و خوش کوار و خنک است جمیع درختهای چهار باغ مرکبات است یعنی نارنج و نارنگی ولیمو و پرتقال اول شکوفه نارنج بود از بوی شکوفهها و از آواز بلبلها مست شدم میگفتند هر درخت پرتقال زیاده از هزار دانه باز میدهد	mian-i chaharbagh'houz-ist, ki ab-ash bisyar saf va khush- gavar va khunak ast. jam'i-i dirakhtha-yi chaharbagh mu- rakkabat ast, ya'ni naranj va narangi va limu va pur- tuqal. avval-i shikufa-yi na- ranj bud. az bu-yi shikufaha va az avazi-i bulbulha mast shudam. miguftand har di- rakht-i pirtuqal ziyada az hazar dana bar midahad.	In the middle of a cross-alley is a well, whose waters are very clear, agreeable to the taste, and cool. All the trees of this cross-alley bear gol- den fruits, such as bitter oranges, tangerines, lemons and sweet oranges. It was the beginning of the orange- blossom season. I was into- xicated by the smell of the blossoms and the singing of the Nightingales. We were told that each orange-tree

bears more than a thousand fruits. There are also many date-palms. Going north from *Kazarun*, we saw no more date palms at all.

Early next morning we found it impossible to continue our journey without delay. The mule-driver wished to give his animals some barley. However much he tried, he could nowhere get barley. It was the season for giving green-fodder. Yet it was wonderful, that in all *Kazarun*, not one single "man" of barley was to be found.

dirakht-i khurma ham bisyar
ast. az *Kāzarūn* ru bi shamāl
ki raftim digar hich dirakht-i
i khurma dida na-shud.

subh-i zud mumkin na-shud
ki bidun-i mu'attalī rāh
bruftim. qatirchi mikhast bi
māl jou bidabad. har chi
gasht jou gir nay-avurd,
fasl-i 'alaf dadan bud, amma
ajab-inki dar hama-yi *Ka-
zarūn* yak man jou peida
na-shud.

درخت خرما هم بسیار است
از کازرون رو بشمال که رفتیم
دیگر هیچ درخت خرما ندیده
نشد

صبح زود ممکن نشد که بدون
معطلی راه بیفتیم قاطری
مخواست مال جو بدهد هر
چه گشت جو گیر نیارود
فصل علف دادن بود اما عجیب
اینکه در همه کازرون یک من
جو پیدا نشد

From Kazarun to Shiraz.

At two hours and a half before noon we mounted our horses. It rained incessantly. On account of the quantity of rain, the road was full of mud and mire, and on the road our clothes were covered with mud right up to our hats. As we approached the mountain, to the left, we saw a lake, called the *Parishan-Lake*. There are many reeds and much swamp round the lake. It is full of snipe, duck and water-fowl. A wooden bridge had been erected across

Az Kāzarūn tā Shīrāz.

du sa'at u nīm bi zuhr munda savār shudim. barān muttasil mibārīd. rāh az shiddat-i bārāndagī pur gil' va bālaq shuda bud va līshā-yi mā dar rāh tā kulāh gīlt mīshud. nazdīk-i kuh-i dast-i chap ki rasīdim, daryāchaī peida shud mousūm bi *Daryā-yi Parishān*. neizar va lajanzar atrāf-i daryācha bisyār ast va pur az nukdirāz¹⁾ va urdak va murgābī-st. pul-i chubrī rū-yi yak gusha-yi Daryā-yi Parishān basta būdand, ki az ū ūbur shuc.

از کازرون تا شیراز
دو ساعت و نیم بظهر مانده
سوار شدیم باران متصل
مبارید راه از شدت بارندگی
پر گل و باطلاق شده بود و
لباسهای ما در راه تا کلاه کلی
میشد نزدیک کوه دست چپ
که رسیدیم دریاچه پیدا شد
موسوم بدریای parishan نیز
و لکن زار اطراف دریاچه بسیار
است و پر از نوکدار و اردک
و مرغابی است پیل چوبی
روی یک کوشه دریا پریشان
بسته بودند که از او عبور

1) lit. long beak.

شد اکثر تخت‌های آن چسب
شکسته و خراب شده بود
امید است که تا امروز مرمت
کرده باشند

از آنجا راه بدره کوه می‌افتد
جمعیت از ایلات در راه و
طوفانی راه حرکت میکرد راه
از عبور و مرور مرسوم و بنه
بطوری باطلاقی شده بود که
پیاده نمیتوانستم راه برویم

خلاصه به کوتل دختر رسیدیم
کوه سنگی مرتفع و بسیار
مهیّب و سرشاریب است اما
سنگ‌چینی کرده و سنگفرش و

aksar-i takhtahā-yi an jīs
shikasta va kharāb shuda
bud, umīd ast, ki tā imrōz
marammat karda bashand.

az anjā rāh bi darra-yi kuh
miuftad. jam'iat az ilat dar
rāh va tarafein-i rāh harakat
mikard. rāh az 'ubūr u mu-
rūr-i mardum va buna bi
tourī batlaq shuda bud, ki
piāda namitāvanistīm rāh bi-
ravīm.

khulasa bi Kutāl-i Dukhtar
rasidīm. kuh-i sangī-yi mur-
tafī va bisyar muhib va
sarshīb ast amma sang-
chīnī karda va sangfarsh va

a corner of the Parishan
Lake. Over this we went. Many
of the planks of that bridge
were broken and rotten. Let
us hope that they have now
been repaired.

From there the road goes into
a mountain-valley. A quan-
tity of Nomads moved along
the way, and on both sides
of the way. The road had
got so muddy, on account of
the traffic of man and beast,
that we could not go on foot.

At last we reached the *Daugh-
ter's Pass*. The mountain is
rocky, high, very imposing
and precipitous, but they
have removed all stones,
and made a pavement and

درجها ساخته بودند بطوری
که شتر با بار خوب و راحت
میکرد
سیر کردند که رسیدیم باران
ایستاده و هوا صاف شد و
دریای پریشان خوب پیدا بود
قدری راحت کردم باز یه
اقتادیم جنگلی مشهور بدشت
بسم فاصله دو میدان اسب
بود جنگل بلوط است و آنجا
هم احتمال میرود قدیم دریاچه
بوده است

در کوههای اطراف دشت بزم
شیر دار چند سال قبل یک
شتر نر بسیار بزرگ بمردم

darajaha sakhta būdand, bi-
touri ki shutur bā bar khub
va bi rahat miguzarad.

sar-i gardana ki rasīdim barān
istāda va havā saf shud va
Daryā-yi Parīshān khub
peida bud. qadri rahat kar-
dim, bāz bi rāh uftādim. jan-
gali mashhur bi *Dasht-i*
Barm bi fasila-yi du maidān-
i asp bud. jangal-i ballut ast
va anja ham ihtimal mirā-
vad qadim daryāchar būda
ast.

dar kuhā-yi atrāf-i *Dasht-i*
Barm shir dārad. chand sāl
qabl yak shir-i nar-i bisyar
buzurg hi mardum-i qaffa

steps, so that riders and ca-
mels with loads can pass
quite well and easily.

When we reached the top of
the Pass, the rain had stop-
ped. The air had become
clear and the *Parishan-Lake*
was clearly to be seen. We
rested a little, then conti-
nued our way. There was a
forest called *Dasht-i Barm*,
at the distance of the length
of two gallops of a horse. It
is a forest of oak-trees, and
there was most probably a
lake there formerly.

In the mountains near *Dasht-
i Barm* there are lions. Some
years ago a male lion,
very big, used to attack men

قافله حمله میآورد يك صاحب
 منصب انگليس را هم نزد يك
 بسوق بیدرد خمير زده چنگال
 بكفل اسب او زده بود صاحب
 منصب زمين خورده كړيخت
 نمیدانست اسپش چه شد
 آخر الامر اسب را بمنزل آوردند
 زخم زيباك خورده بود همين
 شیر نر را كه كفتم يك نفر از
 ايلات كشت ظل السلطان كه
 حاكم اصفهان و فارس بود
 خلعش و هزار تومان به آن
 شخص دلاور انعام فرمودند

hamla miyavrd. yak sahib-
 mansab-i Ingliš-rā ham na-
 dirk bud bidadrad. khīr zada
 chāngāl bi kafal-i asp-i u
 zada bud. sahib-mansab za-
 mīn khurda gurkht, na-mī-
 daništ asp-ash chi shud.
 ākhīr-ul-amr asprā bi manzil
 avurdand zakhm-i zīd khurda
 bud. hamīn shīr-i nar-rā ki
 guftam yak nafar az īlāt
 kušt. *Zill as Sultān*'), ki
 hākīm-i *Isfahān* va *Fārs* bud,
 khal'at va hazār tuman bi
 ān shakhs-i dilāvar in'ām
 farmudand.

and caravans. He once nearly killed an English officer. Jumping, he thrust his claws into the horse's quarters. The officer fell to the ground, then fled, not knowing what had become of his horse. At last the horse was brought into the station very badly wounded. This same male lion that I have just mentioned, was killed by a Nomad. *Zill as Sultan*, who was Governor of *Isfahan* and *Fars*, gave this plucky man a cloak of honor and one thousand tumans reward.

1) "Shadow of the Sultan", the eldest son of the late Shah.

فرنگی حالا هم در آن سمتا شیر دیدم میشون	<i>Farangi.</i> Hala ham dar ān سمت- hā shir drda mishavad?	<i>European.</i> Does one still find lions in those parts?
ایرانی در سر جاده خیر اما در بیراهه کوهها تک تک پیدا میشون	<i>Irānī.</i> Dar sar-i jadda kheir, ammā dar bīrāha-yi kūhā tak tak peidā mishavad.	<i>Persian.</i> Not on the road it- self, but in the mountain wildernesses one occasion- nally finds them.
بعد از گذشتن از دشت بیم راه باز سر بالا میروم کوه تماش بمی راه و سنگلاخ است اسم آنجا کوتیل پیمیر زن است میگویند پیمیر زنی این معبر کوهسار است و کرده و سنگچی نموده است و قبر پیمیر زن در سر گورنه نمایان است	Bād az guzashitan az <i>Dasht-i</i> <i>Darm</i> rah bāz sarbālā mīra- vad. kūh tamām-ash bi rah va sanglakh ast. ism-i ān jā <i>Kūtal-i Pīr-i Zan</i> ast. mī- guyand pīr-i zanī in mā'bar-i kūhā-rā ihdas karda va sangchinī namūda ast va qabr-i pīrā zan dar sar-i gardana namāyan ast.	After passing through (the fo- rest) Dasht-i Barm, we again went up-hill. There are no roads on the mountain, which is covered with rolling stones. The name of this place is the <i>Old Woman's Pass</i> . They relate that an old woman dis- covered this passage over the Mountains and removed the stones from there; the tomb of the old woman is to be seen at the top of the Pass.

Bi vāsita-yi irtifa'-i kuh va
 badi-yi rah na-myshud ha-
 man rūz tā bi sar-i kūtal bira-
 sīm. dar karvansarai mash-
 hūr bi *Miān Kūtal* utraq
 namūdm, ki 'imārat-i vasi-i
 khubī-st va dar tū-yi taqcha-
 yi ātash afrūkhta shām khur-
 dīm. chun hīch hasīr va
 farsh na-būd rū-yi sang khā-
 bidīm. in-qadr sard shud,
 ki bād az nisf-i shab az
 zūr-i sarmā bīdār shuda, pū
 shudīm.

In consequence of the height
 of the mountain and the
 badness of the road, it was
 not possible to get that same
 day to the top of the Pass.
 We stopped at a caravansary
 known as "*Miān Kūtal*. It
 is a fine spacious, building.
 Having made fire in a niche,
 we supped. As there were
 no mats nor carpets, we lay
 down on the stones. It got
 so cold, that after midnight
 we were awakened by the
 intensity of the cold, and so
 we rose.

Aftāb na-zada rāh uftādm.
 'ubūr az *Kūtal-i Pīri Zan*
 bi qadrī mushkil ast, ki

Before sunrise we started on
 our way. The passing over
 the *Old Woman's Pass* is so

بواسطه ارتفاع کوه و بدی راه
 نمیشد همان روز تا بسر کوتل
 برسیم در کاروانسرای مشهور
 بمیان کوتل اطاق نمودیم که
 عمارت وسیع خوبیست و در
 تنوی طاقچه آتش افروخته
 شام خوردیم چون هیچ حصیر
 و فرش نبود روی سنگ
 خوابیدیم اینقدر سرد شد که
 بعد از نصف شب از زور سرما
 بیدار شده پا شدیم

آفتاب نروده راه افتادیم عبور
 از کوتل پیر زن بقدری مشکل
 است که هزارها قاطر سر راه

میبینند تا چشم کار میکند
 لاشه و استخوان فاطمه ریخته
 شده بود باین جهت لاشخور
 در آنجا فراوان است
 طرف شمال این کونل دیشنی
 است موسوم بدشت ارچن
 دوزادوروش کوههای بلند برفدار
 است دشت راست دریاچه
 و لاجن زار و نیزار است و
 دشت چپ چشمه عطیمی
 است که آبش بقدر چهار
 سنه از شکاف کوه سنگی
 میریزد جمعیت بزرگی از

hazarha qatir sar-i rah mi-
 mirand. ta chashm kar mi-
 kard lasha va ustukhan-i
 qatir rikhta shuda bud. bi
 in jihat lashkhur dar anja
 faravan ast.

Taraf-i shamal-i in kotal dashti-
 st mousum bi *Dasht-i Arjan*.
 douradour-ash kuhha-yi bu-
 land-i barfdar ast. dast-i rast
 daryacha va lajan-zar va
 neizar ast, va dast-i chap
 chashma-yi 'azim-st ki ab-
 ash bi qadr-i chahar sang
 az shigaf-i kuh-i sangi mi-
 rizad. jam'at-i buzurgi az

difficult, that thousands of
 mules die on the road. As
 far as one's eyes could see,
 the place was strewn with
 carcasses and bones of mu-
 les. For this reason, vultures
 are plentiful in those parts.
 On the Northern side of this
 Pass there is a plain named
Dasht-i Arjan. All round it
 are high mountains, covered
 with snow. To the right is a
 lake with reeds and swamps,
 and to the left is an excel-
 lent spring whose water is
 strong enough to drive four
 mill-stones, and which flows
 from a cleft in the moun-
 tain-rock. A great many No-
 mads were passing through

ایلات از آن آب عبور مینمود خیلی تماشا داشت بچها و بتره ها تروی خرچین بسته روی کاو و اولاغ گذاشته بودند و مرغهارا سه بار بسته بودند زنهارا سوار اسب نیمه کار مشغول بودند یکی کره درست میکرد دیگری پشم میبرشت و غیره	Ilāt az ān āb 'ubūr minna- mūd, kheili tamasha dasht: bachaha va barraha tū-yi kharjīn basta rū-yi gāv va ulagh guzāšta būdand, va murghā-rā sar-i bār basta būdand. zanhā savār-i asp bi hama kār mashghul bū- dand: yaki kara durust mī- kard, digari pashm mīrisht va gheira.
تلگرافخانه دشت ارچن قریب همان چشمه واقع است قدری استراحت نموده بسالای کوه کوچکی رفتیم راه خوب و بی سنگ و بی گل بود نیم ساعت بغروب ماندیم به کاروانسرای خانه زنیون	Talagrāfkāna-yi Dasht-i Ar- jan qarīb-i hamun chashma vāqi ^c ast. qadrī istirāhat na- mūda balā-yi kūh-i kuchiki raftīm. rāh khub va bī sang va bī gil būd. Nīm sa'at bi ghurub munda bi kārvānsarā-yi Khāna Zan-

this water. It was a curious sight: children and lambs were tied up in the saddle-bags, which were placed on the backs of cows and donkeys. Fowls were tied on top of the loads. The women, on horseback, were occupying themselves in various ways: one was making butter, another was spinning wool, etc.

The telegraph-office of *Dasht-i Arjan* lies near this spring. Having rested a little, we ascended a small hill. The road was good, and free from stones and mud.

Half an hour before sunset we reached the caravansary of

رسیدیم هوا بقدری سرد بود
 ده آب یخ میکرد شب خیلی
 بد بما گذشت صبح تا دو
 ساعت از آفتاب گذشته زاله
 روی زمین میماند
 از خانه زنیهون تا شیراز هشت
 فرسخ سنگین راه است با وجود
 سرمای شب گذشته قریب
 ظهر هوا بسیار گرم شد قاطرها
 خیلی خسته شده بودند که
 نتوانستیم هیچ سوار بشویم تمام
 راه را پیاده طی کردیم
 دو ساعت از ظهر گذشته وارد
 دارالعلم شیراز شدیم

yūn rasīdm. havā bi qadri
 sard būd, ki āb yakh mikard.
 shab kheir bad bi mā gu-
 zasht. subh tā du sā'at az
 āftāb guzashta jala rū-yi
 zamīn mimand.
 Az Khāna Zanyūn tā Shirāz
 hasht farsakh-i sangīn rah
 ast. bā vujūd-i sarmā-yi
 shab-i guzashta qarīb-i zuhr
 havā bisyar garm shud. qā-
 tirhā kheir khasta shuda
 būdand, ki na-tavānistim
 hich savār bishavīm. tamām-
 i rah-rā piāda toi kardm.
 Dū sā'at az zuhr guzashta vā-
 rid-i Dār ul 'ilm-i Shirāz
 shudm.

Khana Zanyun. The air was
 so cold, that the water was
 frozen. We spent a very bad
 night. In the morning, un-
 til two hours after sunrise,
 the ground remained frozen.
 Between *Khāna Zanyun* to *Shi-
 raz* there are eight farsakhs
 of hard road. Notwithstan-
 ding the cold of the previous
 night, near midday it be-
 came very warm. The mules
 were so tired that we could
 not ride them. We did the
 whole distance on foot.
 Two hours after mid-day, we
 arrived at the "*House of
 Science* ") *Shirāz*".

1) The principal Persian towns have titles. Tehran is called "House of the Caliphate" (Dār al Khilāfa) Isfahan is called House of the Sultanate (Dār as Saltana).

فرنگی در شیراز شاید خانه دوست تان پیاده شدید	<i>Farangī. Dar shayad Shiraz khāna-yi dūst-i khud-i tān pīāda shudid?</i>	<i>European. Did you stop at the house of your friend at Shiraz?</i>
ایرانی بلی، دوستم قریب دروازه شهر باغ و انگورستان و خانه دار آنجا منزل کردیم	<i>Irānī. Balī dūst-am qarīb-i darvāza-yi shahr bāgh va angūristān va khāna darād. unjā manzil kardīm.</i>	<i>Persian. Yes, my friend has, near the gate of the town, a garden, a vineyard and a house. There we stayed.</i>
فرنگی شما یقین از رحمت سفر بسیار خسته شده بودید	<i>Farangī. Shumā yaqīn az zahmat-i safar bisyār khasta shuda būdid?</i>	<i>European. I suppose you were much fatigued with the hardships of the journey.</i>
ایرانی خیر آقا من که بار نکشیده بودم خسته نم نشدم ولی مالها نیم مرده بودند	<i>Irānī. Kheir āgha, man ki bār na-kashīda būdam khasta ham na-shudam valī mālha nīm murda būdand.</i>	<i>Persian. No sir, I who had not borne a load, was not tired, but the mules were half dead.</i>
شیراز	<i>Shīrāz.</i>	<i>Shiraz.</i>
فرنگی شیراز میدانم که شهر بزرگ و مشهور و معروف دنیا	<i>Farangī. Shīrāz mīdānam ki shahr-i buzurg va mashhūr va ma'rūf-i dunyā-st, amma</i>	<i>European. I know that Shiraz is a large town, famous and celebrated all over the world.</i>

اسبت آما شما بفهمائيد که چه چيز در شيراز بايد تماشا يکنم	shumâ bifarmâyed ki chi chîz dar Shîrûz bayad tamasha bikunam.	But please tell me what I ought to see at Shiraz.
ايرانى بکي حافظيه و سعيديه يعني قبر خواجه حافظ و شيخ سعدى هرکسيکه شيراز ميآيد زيارت مزار اين دو شاعر نامدار را مينمايد هر دو در خارج شهر واقع اند و باغات خوب هم در اطراف شهر دارن بايد گردش کنيد	Irânî, Yaki Hâfizîya va Sa'âdiyâ, ya'nî qabr-i Khâja Hafîz va Sheikh Sa'âdî. har kasi ki Shî- râz miyâd, ziârat-i mazâr-i in du shâ'ir-i nâmdârâ mî- namâyad. har du dar khârij-i shahr vâqî' and va baghat-i khûb ham dar atrâf-i shahr darad, bayad gardish kunid.	Persian. Firstly the "<i>Hafîzya</i> and <i>Sâdiyya</i>, namely, the tombs of <i>Khaja Hafiz</i> and of <i>Sheikh</i> <i>Sadi</i>. Everyone who comes to <i>Shiraz</i> makes a pilgrimage to the tombs of these two celebrated poets. Both lie out- side the town; there are also pretty gardens round about the town, in which you should take a walk.
فرنگي خود شهر بناهاي خوب قديم دارن	Farangî. Khud-i shahr banâha- yi khûb-i qadim darad?	European. Are there any fine old buildings in the town itself?
ايرانى عمارات شهر اکثرا شان	Irânî. 'Imârat-i shahr aksar-i shan az zamân-i Karâm Khân-i	Persian. Most of the buildings have remained from the time

از زمان کریم خان وکیل
 باقی مانده است که در سنه
 ۱۱۹۳ هجری مطابق ۱۷۹۱ عیسوی
 فوت شده است همین است که
 بیوتات و باغات و مساجد و
 حمامات و قلعه و حصار و
 خندق و دروازه ها و برکه ها
 و بازارها بنا کرده است شما
 که فزنگی هستنید اجازه دیدن
 مسجدها و حمامها بشما
 نخواهند داد اما باغها و بازارها
 و خصوصاً بازار وکیل را خوب
 تماشا باید بکنید

Vakāl baḡi munda ast, ki
 dar sana-yi hazār u yak sād
 u navad u si hijri mutabiq-i
 hazār u haft sad u haftad
 u nuh 'isavi fout shuda ast.
 hamin ast, ki buyūtāt¹⁾ va
 baḡhāt¹⁾ va masājīd¹⁾ va
 hammāmāt¹⁾ va qal'ā va
 hisār va khandaq va darvā-
 zahā va birkahā va bāzārha
 bina karda ast. shumā, ki
Farangi hastid, ijāza-yi di-
 dan-i masjīdha va hammāmha
 bi shumā na-khahand dad,
 amma baḡhha va bazarha va
 khūsūsan *bāzār-i Vakāl-rā*
 khub tamasha bayad bi-
 kunid.

of *Karīm Khan-i Vakīl*, who
 died in the year 1193 of the
 Mohammedan era, which cor-
 responds to the year 1779 of
 the Christian Era. It is he
 who built the houses, gar-
 dens, mosques, baths, forts,
 citadels, moats, gates, tanks,
 and bazaars. You, who are
 an European, will not be al-
 lowed to see the mosques
 and the baths; but the gar-
 dens and the bazaars, espe-
 cially the *Vakīl's Bazaar*, you
 must make a point of seeing
 properly.

1) Arabic plurals of بیت (house), باغ (garden), مسجد (mosque), حمام (bath).

فرنگی بسیار خوب من هرچای که ممکن باشد انشاء الله خورام رفت	<i>Farangī. Bisyar khub; man har jai ki mumkin bashad in sha Allah khaham raft.</i>	<i>European. Very well, I will go wherever it is possible to go, if God will.</i>
اهراقی انشاء الله بعد از سیر شیراز باصفهان میروید	<i>Irānī. In sha Allah! bād az seir-i Shīrāz bi Isfāhan mi- ravīd.</i>	<i>Persian. May it be God's will! After having seen Shirāz, you will go to Isfahan.</i>
فرنگی آن راه را هم با قافله طی باید کرد	<i>Farangī. An rāh-rā ham bā qāfila tei bayad kard?</i>	<i>European. Must I make this journey also by a caravan?</i>
شرح سفر چلباری از شیراز و اصفهان و طهران و قزوین و رشت تا لب دریای خزر	<i>Sharh-i safar-i chāpārī az Shīrāz va Isfahān va Tahrūn va Qazvīn va Rasht tā lab-i Daryā-yi Khazir.</i>	<i>Description of a post-journey from Shiraz to Isfahan, Tahrūn, Qazvin and Resht, to the coast of the Caspian Sea.</i>
ایرانی از شیراز رو بشمال چلبار خانه دارد اگر میخواهید تند راه بروید چلباری بروید	<i>Irānī. Az Shīrāz ru bi shamāl chāpārkhana dārad. agar mi- khāhid tund rāh biravīd, chapart biravīd.</i>	<i>Persian. From Shirāz, going north, you will find post- houses. If you wish to travel quickly, go with post-horses.</i>

فرنگی سفر چاباری چه طور

میشود مرحمت فرموده بیان
کنید

ایرانی چشم از چابارخانه

شیراز یک تذکره برای دو رأس
اسب بگیرد

فرنگی اگر تنها بروم یک اسب
کفایت نمیکند

ایرانی خیر شما سوار یک اسب

میشوید و شاگرد چابار سوار

اسب دیگر و او هم خرچین

تاسرا باخودش حمل مینماید

بعد از دور مقصد شاگرد

چابار مالها را پس مینماید

Farangī. Safar-i chapari chi
tour mishavad? marhamat
farmuda beyān kunīd.

Irānī. Chashm! az chaparkhā-
na-yi *Shīrāz* yak tazkira ba-
rāyi du ra's¹) asp bigīrd.

Farangī. Agar tanha biravam
yak asp kafāyat na-mikunad?

Irānī. Kheir, shumā savār-i
yak asp mishavīd va shāgird
chapar savār-i asp-i digar,
va ū ham khurjīn-i tun-rā bā
khudash haml mīnamāyad
ba'd az vurūd-i maqsad shā-
gird chapar mālha-rā pas
mībarad manzil-i khudash

European. How does one tra-
vel with post-horses? Please
have the kindness to explain.

Persian. With pleasure! you
must take, from the post-
house at Shiraz, a pass for
two horses.

European. If I travel alone,
is not one horse sufficient?

Persian. No, you must ride
one horse and the post boy
the other. He will also carry
your saddle-bags. After ar-
riving at your destination,
the post-boy takes the horses
back to their station.

1) see p.

حدوش شما در هر منزل اسب عوض میکنید	shuma dar har manzil. asp 'avaz mikonid.	You, change horses, in each station.
فرونگی از منزل تا منزل دیکم چه قدر مسافت است	Farangi. Az manzil ta manzil-i digar chi qadr masafat ast?	European. What is the distance between the stations?
ایرانی سه فرسخ الی هفت فرسخ و هشت فرسخ راه است	Iranī. Si farsakh ila haft farsakh va hasht farsakh rah ast.	Persian. From three to seven or eight farsakhs.
فرونگی و کرایه اسبهای چارچند میشود	Farangi. Va kiraya-yi asphā-yi chapari chand mishavad?	European. And as to the hire of post-horses, what does it come to?
ایرانی برای هر اسبی. فرسخی یک قران	Iranī. Barāyi har asp farsakhi yak qaran.	Persian. For each horse one qaran a farsakh.
فرونگی روزی چند فرسخ میتوان طی نمود	Farangi. Ruzi chand farsakh mitavan tei namud?	European. How many farsakhs can I do in one day?
ایرانی اگر آموخته باشید در یک روز بیست و پنج الی سی فرسخ راه میتوانید بروید	Iranī. Agar amukhta bashid dar yak ruz bist u panj ila si farsakh rah mitavand biravid.	Persian. If you are used to it, you can do 20 or 30 farsakhs in one day.

European. How wonderful! That is not much slower than a train. Then must I trot or gallop the whole day?

Persian. No sir, if you trot or gallop the length of a horse's canter, you must walk a bit afterwards, so that your horse may recover his breath.

European. Are the posthorses good or bad?

Persian. There are good ones and bad ones. Most of them are so weak, bad, tired and lean, that everyone who rides them thinks: this beast will not go one farsakhs' distance. Notwithstanding this leanness,

Farangī. Ajab! In az tundi-yi kalaska-yi bukhār chandān kamtar nist. pas tamām-i ruz-rā yurtma ya chahārna'ī bayad raft?

Irānī. Kheir āgha, yak meidan-asp yūrtma ya chahārna'ī ki raftid, yak meidan qadam bi-ravīd tā māl nafas bigīrad.

Farangī. Asphā-yi chaparī chī tour and, khub ya bad?

Irānī. Khub u bad darad. aksar-i shān inqadr za'if va bad va sust va laghir and, ki har kas savār mishavad, kheyāl mikunad ki in māl bi qadr-i yak farsakh rah nakhahad raft. ba vujud-i in

فَرنگی عجب این از تندى
کالاسکه بخار چندان کمتر
نیست پس تمام روز را یورتمه
یابهار نعل باید رفت

ایرانی خیر آقا یک میدان اسپ
یورتمه یا چهار نعل که رفتید
یک میدان قدم بروید تا مال
نفس بگیرد

فَرنگی اسپهای چاباری چه
طوراند خوب یا بد

ایرانی خوب و بد دارد اکثر
شان این قدر ضعیف و بد و
سست و لاغراند که هر کس
سوار میشود خیال میکند که
این مال بقدر یک فرسخ راه
نخواهد رفت باوجود این لاغری

بعضی این اسبها که مثل چار
چوبه میمانند سوار را با بار
بمنزل میرسانند گاهی اسب
چاپاری دیدم که نهایت خوب
و تندرو بود و مثل آهو
میدوید قریب اصفهان سوار
یک اسبی شدم که اسبهای
شاه هم از او بهتر نیستند اسب
عربی بود صاحبش یعنی نایب
چاپار معیار از عربها پانزده
تومان خریده بود برای چاپار
اسبهای بزرگ ترکمنی از
بابوهای کوچک بهتراند

فرنگی زینس و دهنه خسرو
همراه بزم یا از نایب چاپار

laghirī bā'zī m asphā, ki
misal-i chahārchūba mīmā-
nand, savar-rā bā bar bi
manzil mīrāsānand. gāhī asp-
i chaparī دیدam, ki nihāyat
khub va tandrou bud va misal-
i āhu midavid. qarīb-i Isfā-
hān savār-i yak aspi shudam,
ki asphā-yi Shāh ham az u
bihtar nistand. asp-i 'arabi
bud. sāhib-ash, yā'nī nāyib
chapar-i Mā'yār az Arabhā
punzdah tuman kharīda bud.
barā-yi chapar asphā-yi bu-
zurg-i turkmanī az yābūhā-
yi kūchik bihtar and.

Farangī. Zīn va dahāna khu-
dam hamrah bibaram, • yā

some of these horses, which
look like frames, can carry
a rider with a load to the
station. Sometimes I have
seen post-horses, that were
very good and swift, and they
ran like gazelles.

Near Isfahan I rode a horse,
that was as good as the Shah's
horses. It was an Arab. Its
master, namely the Post-
master of Mā'yār, had bought
it from Arabs for fifteen tu-
mans. As posthorses, tall Tur-
koman horses are better than
small ponies.

European. Must I take my own
saddle and bridle, or cannot

امانت بگیرم	az nāyib-chapar amanat bi-giram?	I borrow that from the Post-master.
ایرانی دهنه و زین و عرقیر و خرچین و دو تا تنک برای بستنی بار باید از خود قان باشد	Irānī. Dahana va zīn va 'araq-gīr va khurjīn va du tā tang barāyi bastan-i bār bayad az khud-i tun bashad.	Persian. You must have your own bridle, saddle, saddle-cloth, saddle bags, and two girths for fastening the loads.
فرنگی نزدیک چاپار خانه‌ها کاروانسرا یا مهمانخانه یا جاق دیگری پیدا میشود که شبرا بگذرانم	Farangī. Nazdik-i chaparkhā-nahā kārūvānsarā yā mihmān-khāna yā jā-yi digarī peidā mishavad, ki shab-rī bugza-rānam?	European. Near the post-houses are there caravanseries, inns, or such places, where one can spend the night?
ایرانی تنوی خود چاپار خانه. باید ماند برای سباجهای معتبر در بمالا خانه خوابگاه موجود است رخت خواب هم در بیشتر جاهای پیدا میشود	Irānī. Tuvi khud-i chaparkhāna bayad mund. barāyi seiyanhā-yi mū'tabar dar bā-lakhāna khābghāh मौجود است. rakht-i khāb ham dar bishtar-i jāhā peidā mishavad.	Persian. You must stay in the post-house itself. For distinguished travellers there is, in the upper storey, a sleeping-room. Bed-covers too are to be found in most places.
فرنگی پس خوراک هم شاید	Farangī. Pas khurāk ham shā-	European. Perhaps food is also

در چاپارخانه‌ها حاضر میشود

ایرانی بلی جزوی نان و ماست
و تخم مرغ و چای و قلیان

همه جا پیدا میشود اگر چیزی
دیگر خواسته باشید از ده یا بازار

میارند اما هر کسبکه نزدیکی
میخواهد حرکت کند بغیر از
نان و ماست و تخم چیزی
نمخورد که اسباب معطلی نشود
در چاپارخانه‌های شهرها و
قصه ها هر چیزی که میل
داشته باشید موجود است

فزکی التفات بفرمائید طبل و

اسم منزلها را بیان کنید بدانم
منزل بمنزل چه قدر راه است

yad dar chaparkhanah hazir
mi-shavad?

Iranī. Bālī, juzvī. nān u māst
u tukhm-i murg u chāi u
qalyān hama jā peida mi-
shavad. agar chiz-i digar
khāsta bāshīd, az dih yā bā-
zar miārānd, amma har kas-
ki bi zūdi mikhahad harakat
kunad, bi gheir az nān u
māst u tukhm chizi na-mi-
khrad, ki asbāb-i mu'attālī
na-shavad. dar chaparkha-
nahā-yi shahrā va qasaba-hā
har chizi ki meil dashta bā-
shīd मौجود است.

Farangī. Ilfāt bifarmāyīd tul
va ism-i manzilharā beian
kunīd, bidanam manzil bi
manzil chi qadr rāh ast va

to be found at the post-
houses?

Persian. Yes, but it is scanty.
Bread, sour milk, eggs, tea,
and galyans are to be found
everywhere. If you order
anything else from the vil-
lage or the bazaar, they
bring it; but those who wish
to move on quickly, do not
eat anything except bread,
sour milk, or eggs, so as
not to be kept waiting. In
the post-houses of towns and
villages, there is everything
that you can wish for.

European. Have the kindness
to make me acquainted with
the distances and names of
the stations, so that I know

how far each station is, and how much I must give for horses' hire.

Persian. Very well. I will name the stations on the road from Shiraz to Tehran, and from there to the coast of the Caspian Sea.

From Shiraz to Zarghan 5 fars.

Pūza 5 "
Qavamabad 6 "
Mashhad-i Murghab 7 "
Dahbūd 7 "
Khan-i Khura 5 "
Surmak 7 "
Abada 6 "
Shulgistan 5 "
Yazdikhast 6 "
Maqsud Begi 6 "

kirāya-yi aspha chand bayad bidaham.

Irānī. Kheil khub, manazil-i rāh-rā az Shirāz guzashta tā bi Tahrān va az unjā tā lab-i Daryā-yi Khazir 'arz khāham namūd.

az Shirāz tā Zarghān panj fars.

Pūza panj "
Qavamābād shish "
Mashhad-i Murghab haft "
Dahbūd haft "
Khān-i Khura panj "
Surmak haft "
Abāda shish "
Shulgistān panj "
Yazdikhāst shish "
Maqsūd Begī shish "

و کرایه اسپها چند باید بدم

ایرانی، خیلی خوب منازل راه را

از شیراز گذشته تا طهران و از

آنجا تا لب دریای خزر عرض

خواهم نمود

از شیراز تا زرغان ۵ فرسخ

پوزه ۵

قوام آباد ۶

مشهد مرغاب ۷

داهبید ۷

خان خوره ۵

سورمک ۷

آباد ۴

شلکستان ۵

یزدخاست ۶

۶

مقصودبگی

از شیراز تا قمشه ۵ فرسخ	از <i>Shirāz</i> ta <i>Qumishah</i> panj fars.	From <i>Shirāz</i> to <i>Qumishah</i> 5 fars.
معيار ۵	<i>Mā'gār</i> panj "	<i>Mayar</i> 5
مرغ ۵	<i>Marḡh</i> panj "	<i>Margh</i> 5
اصفهان (جلفا) ۳	<i>Isfahan</i> (Julfā) si "	<i>Isfahan</i> (Julfā) 3
میان زرقان و پیروزه قبرهای شاهان ایام قدیم و خرابه های بیوتات و عمارت عظیم و آتشکده های بزرگ است که اسم آنجا تخت جمشید است از راه چپاری طرف مشرق بفاصله یک فرسخ واقع است باید بروید خوب تماشا کنید نزدیک پیروزه آثار زمان قدیم موجود است و آنجا نقش	<i>Miān-i Zarghūn</i> va <i>Pūza</i> qabr- ha-yi <i>Shāhan-i</i> ayyām-i qadīm va <i>kharābahāi</i> -yi buyūtāt va ‘imārāt-i ‘azīm va ātashka- dahā-yi buzurg ast, ki ism-i ān jā <i>Takht-i Jamshid</i> ast. az rāh-i ehpari tarāfi mash- riq bi fasila-yi yak farsakh vāqī‘ ast. bayad biravid khub tamāshā bikunīd. nazdik-i <i>Pūza</i> ham āsar-i zaman-i qa- dīm मौجود ast va unjara <i>Naqsh-i Rostam</i> migūyand. surat-i padishāhan va pahlā-	Between <i>Zarghūn</i> and <i>Pūza</i> are tombs of kings of olden times, and ruins of buildings, fine palaces, and great fire-tem- ples. The name of this place is <i>Takht-i Jamshid</i> ¹⁾ . It lies east of the road at a dis- tance of one farsakh. You must go there and see it all. Near <i>Pūza</i> there are also re- mains from olden times; these they call: <i>The Picture of Rus- tam</i> . Portraits of kings and heroes, and very old inscrip-

1) The throne of [the Persian King] Jamshid is the name which the Persians have given to the ruins of *Persepolis*.

رستم میگویند صورت پادشاهان و پهلوانان و خطوط بسیار قدیم میخس و نام پهلوی نیز کموش کوه بلند سنگی نمایان است خیلی جای دلچسپ قابل دیدن است	vānhā va khutūt-i bisyār qa- dim, ham mikht va ham pah- lavī bar kamarkash-i kuh-i buland-i sangī namāyān ast. kheilt jā-yi dilehasp-i qābil-i didan ast.	tions, cuneiform and pahlavi ¹⁾ are visible on the side of the high mountain. It is a very interesting spot, and well worth seeing.
از چاپارخانه پیوز تا نقش رستم يك فرسخ راه است	Az chaparkhāna-yi Pūza tā Naqsh-i Rostam yak farsakh rah ast.	From the post-house of <i>Pūza</i> to <i>Naqsh-i Rostam</i> is a dis- tance of one farsakh.
اینطرف قروم آباد میرسید بقصبة سیوند تلگرافخانه دارد که تلگرافچی انگلیس آجا ساکن است جای با صفائی است و انکوستان زیاد دارد در صحرای مشهد مرغاب ستونها	Intaraf-i Qavamābad mirasid bi qasaba-yi <i>Sivand</i> , talagraf- khānāy darad, ki talagrafchi- yi inglīs unjā sakin ast. jā- yi bā-safā-yi-st va angūristān- i ziād darad. dar sahrā-yi <i>Mashhad-i Murghab</i> sūtūnhā dida mishavad, ki unha ham	On this side of <i>Qavamabad</i> , you reach the village of <i>Sivand</i> . It has a telegraph-office, and an English telegraph-clerk lives there. It is a pretty place and has many vineyards. In the plain of <i>Mashhad-i</i> <i>Murghab</i> columns are to be

1) The Persian language² at the period which preceded the muhammedan conquest.

دیده میشوند که آنها هم از آثار زمان قدیم است و عبارت سنگی سبزه راه است که اهل اسلام میکنند قبر مادر سلیمان است و فرنگیها میکنند قبر کرجسرو است	az asar-i zamān-i qadīm ast, va 'imārat-i sangī sar-i rūh ast ki ahl-i islām migūyand qabr-i Mādar-i Suleiman ast va Farangīhā migūyand qabr-i Kei Khusrou ast.	seen; they also are remains of former days. A stone building lies near the road. The Mohammedans say that it is the Tomb of Solomon's Mother, and the Europeans say that it is the Tomb of Cyrus.
در دهبید تلگرافچی انگلیس سکنا دارد	dar Dihbid talagrāfchī-yi inglis sukna dārad.	An English telegraph-clerk lives at Dihbid.
آبادیه قصبه بزرگی است قلعه و بازار و تلگرافخانه دارد قاشوق و کشکول مال آبادیه که از چوب کلای بسیار خوب و با سلیقه درست میکنند مشهور است	Abāda qasaba-yi buzurgī-st qal'a va bazar va talagrāf-khāna dārad. qāshuq va kashkul mal-i Abāda, ki az chub-i gulabi bisyar khub va bā salāqa durust mikunand, mashhūr ast.	Abada is a large village. It has a fort, a bazar, and a telegraph-office. The spoons and beggars' bowls of Abada, which are beautifully and tastefully carved in pear-wood, are celebrated.
بزرگداشت هم قصبه معتبر است روی کوه سنگی پست و بلندی	Yazdikhast ham qasaba-yi mu'tabarī-st. ru-yi kuh-i	Yazdikhast is also an important village. It has been built

که در وسط دره ایستاده است	sangī-yi past u buland, ki	on a steep and high rocky
بنا شده است يك طرف قصبه	dar vasat-i darra-yi istāda	bill which stands in the cen-
پلی است که از او عبور	ast, binā shuda ast, yak taraf-	tre of a valley. On one side
میشود غیر از آن هیچ جا	i qasaba pulī-st, ki az ū 'ubūr	of the village is a bridge,
دروازه ندارد کاروانسرا و چهار	mishavad. gheir az ān hich	over which one can pass.
خانه در خارج قصبه است	jā darvāzayī na-dārad. kār-	Except at this place, there
	vansarā va chapar-khāna dar	is no other gate. The cara-
	khārij-i qasaba ast.	vansery and the post-house
		are outside the village.
قصبه شهر کوچکی است که	Qumishah shahr-i kūchikī-st,	Qumishah is a small town, the
اطرافش زراعت بسیار است	ki atrāf-ash zarā'at-i bisyar	environs of which are very
	ast.	well cultivated.
اصفهان چنانچه معروف است	Isfahān, chunānchi ma'rūf ast	Isfahan, as every one knows, was
در زمان سابق پای تخت	dar zamān-i sābiq payitakt-i	formerly the capital of Persia.
ایران بوده است اگرچه شهر	Irān buda ast. agarchi shahr	Although the town is not as
	hālā bi buzurgī-yi zamān-i	large now as it used to be,

حلا بیزر کی زمان گذشته نیست
و جمعیتش پیشتر از دیوستان
هزار نفر نباشد باز از شهرهای
درجه اول محسوب و مدار السلطنه
معروف است بازارهای بارونف
و میدانهای وسیع و چهار
باغ جنت طراز و پلهای ممتاز
رون خانه زنبیه رون و عبارات
و مساجد و مدارس عظیم
دارد که باقی مانده ایلم دولت
سلاطین صفویه است

قصبة جلفا پهلوی شهر اصفهان
واقع است اهل جلفا همه شان
ارمنی اند چاپارخانه و خانهای

guzashtanist va jam'yyat-ash
bishtar az davīst hazār nafar
na-bāshad, bāz az shahrhā-
yi daraja-yi avval mahsub
va bi *Dar as Saltana* ma'rūf
ast. bāzār-hā-yi bā rounaq
va meidān-hā-yi vasi' va cha-
hārbāgh-i jannat tarāz va
pulhā-yi muntāz-i rūdkhāna-
yi *Zandarūd* va 'imārāt va
masājīd va madāris-i 'azīm
dārad, ki baqi munda-yi
ayyām-i doulāt-i salātin-i
Safaviyya ast.

qasaba-yi *Julfa* pahlū-yi shahr-
i *Isfahan* vāqī' ast. ahl-i
Julfā hama-yi shān *Armanī*
and, chaparkhāna va khā-

and although it has a popu-
lation of not more than
200,000 people, yet it is con-
sidered one of the towns of
first degree, and is known as
Dar as Saltana (House of the
Kingdom). It has splendid
bazaars, large squares, hea-
venly avenues, magnificent
bridges over the river *Zan-*
darūd, buildings, mosques,
and excellent schools, which
have remained from the days
of the *Safavi* kings.

The village of *Julfa* is situa-
ted near the town of *Isfahan*.
The inhabitants of *Julfa* are
all *Armenians*. The post-house

فرنگیها در جلفا است	nahā-yi Farangihā ham dar Julfā-st.	and the houses of Europeans are also at Julfa.
منزلهای راه طهران از این قرار است	manzilhā-yi rāh-i Tahrān az in qarār ast:	The stations on the way to Tehran are the following:
از اصفهان (جلفا) تا گر ۳ فرسخ	az Isfahān tā Gaz si farsakh	From Isfahan to Gaz 3 fars.
مورچه خوار ۱	Murchakhar shish "	Murchakhar 6 "
بیداشک ۱	Bidashk shish "	Bidashk 6 "
قهرود ۱	Quhrūd shish "	Quhrūd 6 "
کاشان ۷	Kāshān haft "	Kāshan 7 "
سین ۱	Sinsin shish "	Sinsin 6 "
پاسنگان ۷	Parsangān haft "	Pāisangan 7 "
قم ۴	Qum chahār "	Qum 4 "
منظریه ۴	Manzarīa "	Marzarīa 4 "
کوشک نصرت ۴	Kūshk-i Nusrat "	Kushk-i Nusrat 4 "
قلعه محمد علی خان ۴	Qal'ā-yi Muham-mad "	Qal'ā-yi Muhammad "
حسن آباد ۴	mad Ali Khān "	Ali Khān 4 "
کهریزک ۴	Hasanābād "	Hasanābad "
طهران ۴	Kahrīzak "	Kahrīzak 4 "
	Tahrān "	Tahrān 4 "

The pass of *Quhrūd* is so elevated, that the snow lies there till mid-summer ¹). The village of *guhrūd* itself is like Paradise. It has much water. Beneath the cultivated land of the village is an ancient dyke. You will be astounded at the view, which you have from the top of the Pass. The whole northern horizon is bound in by the line of the *Alburz* mountains. When I passed there in the spring, all these mountains had snow, and the highest and tallest of them, the mountain *Damāvand* was visible. *Kashan* is a large town. It has important bazaars and

Kutl-i *Quhrūd* bi qadr mur-taffi^c ast, ki tā vasat-i tabis-tān barf dar anjā baqi mīmānad. khud-i dihi-i *Quhrūd* misl-i bihišt ast ab-i bisyar dārād. dar zir-i ābādi-yi qarya band-i qadīmī-st az chashmandazi ki az sar-i gardana khāhīd dasht heirān khāhīd shud. tamām-i ufuq-i shamālī-rā rishta-yi kuhistan-i *Alburz* girifta ast. dar bāhari ki guzashtam hama-yi in kuhā barf dashtand va az hama balātar va bulandtar kuh-i *Damāvand* namāyan bud. *Kāshān* shahr-i buzurgī-st bazarā-rhā va kārvānsarāhā-yi mu^c-

کوتل قهروء بقدری مرتفع است که تا وسط تابستان برف در آنجا باقی میماند خود ده قهروء مثل بهشت است آب بسیار دارد در زیر آبادی قریه بند قدیمی است از چشم اندازی که از سرگردننه خواهید داشت حیران خواهید شد تمام افق شالی را رشته کوهستان البرز گرفته است در بهاری که گذشتم همه این کوهها برف داشتند و از همه بالاتر و بلندتر کوه دماوند نمایان بود کاشان شهر بزرگی است بازارها و کاروانسراهای معتبر دارد و

1) This pass is about 9000 feet high.

تلگرافخانه در دار در کاشان عقرب و پشه بقدری فراوانست که مثلش را هیچ جای دیگر ندیده ام وقت خوابیدن خوب نگاه باید کرد توی رخت خوابتان عقربى نباشد	tabar darad va talagraf kha- nayi ham darad. dar <i>Kāshān</i> ‘aqrab va pasha bi qadri fa- ravan ast, ki misl-ash-rā hich jā digar na dida am. vakht-i khabidan khub nigah bayad kard tuyi rakht-i khab-i tun aqrabī na-bāshad.
قم در مثل کاشان شهری است که جمعیت اش بقدر پنجاه هزار نفر است کاشی کاری مساجد قم نهایت خوش ونک و قشنگ است	<i>Qum</i> ham misl-i <i>Kāshān</i> shah- rist, ki jam‘iyyat-ash bi qadr- i panjah hazar nafar ast. kashikari-yi masajid-i <i>Qum</i> nihayat khushrang va qa- shang ast.
میان قم و حوض سلطان دشت کویر است که آب آن همه اش	mian-i <i>Qum</i> va <i>Hauz-i Sultān</i> <i>Dasht-i Kavir</i> ast, ki āb-i un hama-yash shur ast. bayad

caravanseries, and it also has a telegraph-office. In *Kashan* scorpions and mosquitoes are so plentiful, that I have never seen the like in any other place. At the time of going to rest, you must search your bed-clothes to see that no scorpion is in them.

Qum is also a town like *Kashan*, having a population of 50,000 people. The tiles on the mosques of *Qum* are exceedingly fine in colour and very beautiful.

Between *Qum* and *Hauz-i Sultān* is a *Salt-Desert*, the water of which is brackish.

شور است باید مطاره بلغاری پیر از آب خورون همراه داشته باشید و حال در این نقطه ده سال است که دریاچه تشکیل یافته است	matara-yi bulghari pur az āb- i khurdan hamrah dashta bāshid. va hāl dar in nuqta dah sāl ast ki daryāchayi tashkil yafā ast.	You must have a leather bottle full of drinking-water with you. It is now 10 years ago that a lake formed it- self at this place.
از قم تا طهران راه ساخته است که از روی آن کالسکه میتوانند کار بکنند	Az Qum tā Tahrūn rāh-i sākhta ast, ki az rūyi un kalaska mitavānad kar bikunad.	From Qum to Tehran there is a made road, on which ear- riages can go.
در طهران خانه کئی میخواهید میرل بکنید	Dar Tahrūn khana-yi ki mi- khāhid manzil bikunid?	At whose house do you mean to stay at Tehran?
فونکی میدادم با هیچ کس آشنا نیستم	Farangi. Na-midānam, bā hich kas āshnā nistam.	European. I do not know, I am not acquainted with any one.
ایرانی بنده میدانم که شما حکماً جائگی مهمان خواهید شد و کزنه مهمانخانه خوبی دارد	Irānī. Banda midānam ki shumā hukman jāy mihmān khāhid shud, vagarna mih- mānkhāna-yi khubi dārad.	Persian. I know for certain that you will be some one's guest, but if not, there is a good hotel.

Taʿrif-i payitakht-i mamālik-i mahrūsa-rū¹) na-khāham kard, ahvālat-i Dār ul Kikī-lūfa-yi Tahrān dar safarnā-majāt-i seiyaḥba-yi Farangī bi qadr-i kafayat navishta shuda ast, bi gheir az sharh-i khud-i safar digar hich zahmat-i na-midaham, az Tahrān tā Qazvin rāh-i sākhtay-i khubī-st, kālaska va turumtās kūr mīkunad, agar meil dāshta bāshīd, bā kālaska mītavānīd biravīd va manāzil-i rāh tā bi Qazvin az in qarār ast:	I will not describe the capital of the "Protected Provinces". The "House of the Chahīfate, Tēhran", has been often enough described in the European Books of Travel. I will not trouble you with anything but an account of the journey itself. From Tēhran to Qazvin there is a good, made road, over which carriages and tarantas can go. If you like, you can drive in a carriage. The stations on the way to Qazvin are the following:
---	---

تعریف پاییتخت ممالک محروسه
را نخواهیم کرد احوال آن دار
الخلافه طهران در سفر ناایجات
سیاحهای فرنگی بقدر کفایت
نوشته شده است بغیر از شرح
خود سفر دیگر هیچ زحمتی
نمیدم از طهران تا قزوین راه
ساخته خوب است که کالسکه و
ترمتاس کار میکنید اگر میل
داشتید باشیید با کالسکه
میتوانید بروید و منازل راه
تا قزوین از این قرار است

1) mamālik-i mahrūsa i. e. the "protected provinces" is the official title of the Persian Empire.

از طهران تا شاه اند چهار فرسخ	از <i>Tahrān</i> تا <i>Shāhābād</i> chah. f.	From <i>Tehran</i> to <i>Shahabad</i> 4 fars.
حصار چهار	<i>Hisārak</i> chahār farsakh	<i>Hisarak</i> 4 "
بینکی امام چهار	<i>Yangī Imām</i> " "	<i>Yangi Imam</i> 4 "
کونده چهار	<i>Kavanda</i> " "	<i>Kavanda</i> 4 "
قزوین چهار	<i>Qazvīn</i> " "	<i>Qazvin</i> 4 "
در قزوین مهمانخانه خوبی بزرگی است بامبل و اسباب و خوراکی چه چیز در آنجا پیدا میشود و خورد قزوین از بلاد معظمه ایران است و سابقاً هم پای تخت بوده است میگویند اهل قزوین بسیار بد ذات و نادرسند اند و این بیت مشهور است	Dar <i>Qazvīn</i> mihmānkhāna-yi khūbī buzurgī-st, bā mubl ¹⁾ u asbāb, va khurākī hama chiz dar unjā peidā mishavad. Va khud-i <i>Qazvīn</i> az balād-i mu'zama-yi Irān ast va sā- biqan <i>pāyitakht</i> būda ast. migūyand ahl-i <i>Qazvīn</i> bis- yār bad zāt va nā-durust and va in beit mashhur ast: «Mār u <i>Qazvīn</i> chu binr mard-i hush,	In <i>Qazvīn</i> there is a good, big Hotel, with furniture and other things, and you can get any kind of food there. <i>Qazvīn</i> itself is an important Persian town, and was for- merly the capital of Persia. They say that the inhabitants of <i>Qazvīn</i> are great ruffians and rascals, and the following verse is well known: «If you see a serpent and an inha- bitant of <i>Qazvīn</i> , oh wise man!
مار و قزوینی چو بینی مرن هوش		

1) مار mabl furniture is the French word meubles.

مار را بکندار و قزوینی بکش	» Mār-rā bugzār u Qazvīni bi kush. »	» Leave the serpent alone, but kill the inhabitant of Qazvin. »
از قزوین تاراشت بجهت ارتفاع کوهها عبور و مرور ترمتاس نقداً غیر ممکن است خصوصاً میان مزرعه و پای چنار کوتل بلندی است موسوم به خزان که عبور از آن بمال و مردم خیلی صدمه میزند	Az Qazvīn tā Rasht bi jihat-i irtifāʿ-i kuhā ʿubūr u murūr-i turmtās naqdan gheir mumkin ast, khūsusan mīān-i Mazraʿa va Pūchīnār kutāl-i bulandī-st moustum bi Kharzān ki ʿubūr az ān bi māl va mardum kheilī sadama mīzanad.	From Qazvin to Rasht, on account of the height of the mountains, the going to and fro of carriages and tarantasses is at present impossible; especially between Mazraʿa and Paichinar, where there is a high pass called Kharzan, the crossing of which causes great discomfort to man and beast.
منزلهای راه رشت از این قرار است	Manzilhā-yi rāh-i Rasht az īn qarār ast.	The stations on the Rasht road are the following:
از قزوین تا مزرعه پنج فرسخ	az Qazvīn tā Mazraʿa panj fars.	From Qazvin to Mazraʿa 5 fars.
پاچنار پنج "	Pūchīnar " "	Pachiniar 5 "
منجیل چهار "	Manjīl chahār "	Manjil 4 "
رستم آباد پنج "	Rustamābād panj "	Rustamabad 5 "

کھلم پنج فرسخ رشت شش فرسخ در منزل مزرعه يك جانورق پيدا ميشود مشهور به مله ياكته از جنس ساس است و هم اواز غريب گر ميگويند چجهت اينكه يك نوع سمى دارد كه اگر بومى ها را بگزد اصلا اثر نميكند اما اگر غويار كنيد اثر ساختن مينمايد و گاهى منجر بهلاك ميشود بهيج وجه آنجا نكوتابيد	<i>Kuhdum panj fars.</i> <i>Rasht shish "</i> Dar manzil-i Mazra'a yak jan- var-i peida mishavad, mash- hur bi <i>malla</i> ya <i>gana</i>. az jins-i <i>sās</i> ast va ham āwā <i>gharīb</i> az mīgūyand, bi jihat- i inki yak nouc sammi darad, ki agar būmīhā-rā bigazad, aslā asar na-mikunad, ammā agar ghurabā-rā gazid, asar-i sakht mīnanāyad va gahrī munjar bi halakat mīshavad. bi hich vajh unjā na-khābid!	<i>Kuhdum 5 fars.</i> <i>Rasht 6 "</i> In the station of <i>Mazraa</i> an insect is found, known as "malla" or "gana". It is a kind of bug, which is also called "<i>gharīb gaz</i>", (biter of strangers), because it has a kind of poison, which never harms the natives, if they got bitten. But if this insect bites a stranger, it does much harm, and is some- times the cause of death. Do not on any account stay the night there!
قريب بقرية منجبل بكنار سفيد رود ميرسيد رود خانه خيلى عريس عبقى است پلى سنى	<i>Qarib bi qarya-yi Manjil bi</i> <i>kanār-i Safidrud mīrasid rūd- khāna-yi kheilī 'ariz-i amī-</i>	Near the village of <i>Manjil</i> you reach the banks of the <i>Sa- fidrud</i> river. The river is

very broad and deep. The stone bridge, which had been built across the water several years before, had been completely destroyed by the violence of a flood. Now it has been re-built. I (the slave) at that time crossed in a boat. On account of the quantity of water, and the strength of the wind, we were in danger of being drowned.

Concerning the wind which blows at *Manjil*, His Majesty *Nasir ad dîn Shah*, in the description of his first journey to Europe, has written: Among the marvels and wonders of this place, is this: that at whatever season it may be,

qī-st, pul-i sangī, ki dar unjā
ru-yi āb basta būdand, chand
sāl qabl az shiddat-i seilāb
tamāman kharāb shuda bud.
hālā durust karda and. banda
dar ān safar bā karajī ūbūr
karda būdam. bi vāsita-yi
kasrat-i āb va shiddat-i bād
bīm-i gharq shudan būd.

Dar hāb-i bād ki dar *Manjil*
mivazad, A'lahazrat-i *Nāsir*
ad dîn Shāh dar musāfarat
nāma-yi avval-i *Farangistān*
chunīn tahrīr farmūda and,
ki az 'ajāyib va badāyī' īnki
dar īn manzīl, dar har fāsil
ki bashad, nazdīk bi 'asr

که در آنجا روی آب بسته
بودند چند سال قبل از شدت
سیلاب تماماً خراب شده بود.
حالا درست کرده‌اند بنده در
آن سفر با کرجی عبور کرده
بودم بواسطه کثرت آب و شدت
باد بیم غرق شدن بود

دریاب باد که در منجیل میوز
اعلیحضرت ناصر الدین شاه
در مسافرت نامه اول فرنگستان
چنین تحریر فرموده اند که
از عجایب و بدایع اینکه در
این منزل در هر فصل که
باشد نزدیک بعضی باد شدیدی

میوز بطوری سخت و شدید
است که درختهای زیتون که
در اینجا رسته است یک سر
بطرفی که به باد میوز کج و
متنبیل گشته است

از منجیل که اول خاک کیلان
است همه جا رو بشمال میروید
تا قریب کهدم دست چپ
کوه و دست راست رو خانه
است کوههای سنگی و خاکی
مرتفع بسیار مهیب و سرکشید
طرفین راه است

بعد از گذشتن از قصبه رودبار

bād-i shadidr mīvazad, bi
tourf sakht va shadrd ast,
ki dirakhthā-yi zeitun, ki dar
injā rusta ast, yak sar bi
tarafī ki bād mīvazad, kaj
va mutamāyil gashta ast.

Az *Manjil*, ki aval-i khāk-i
Gilan ast hama jā rū bi sha-
māl mīravīd. tā qarb-i *Kuh-*
dum dast-i chap kuh va dast-i
rast rudkhāna ast. kūhhā-yi
sangī va khākī-yi murtafi-i
bisyar muhib va sarāshib
tarafein-i rāh ast.

Bād az guzashtan as qasaba-

a strong wind blows every
afternoon; it is so strong and
violent that the olive-trees
which grow there, are all of
them crooked and bent over
towards the direction in which
the wind blows."

From *Manjil*, which is the
beginning of the province of
Gilan, you go all the way
in a northerly direction. Till
you approach *Kuhdum* you
have the mountains on your
left, and the river on your
right. Rocky, sandy, high,
imposing and steep over-han-
ging hills are on both sides
of the way.

After passing through the vil-

که مثل باغ ارم سبز و خرم
و آباد و پیر درخت و پیر کل
است راه جنگل میبافتند و
طرفین راه م کوهها پوشیده از
جنگل است زغالسازها اغلب
اشجار جنگل را بریده زغال
کرده اند از چند سال قبل
الی حاصل که این راهرا دیده
بودم اشجار زیباد انداخته
جنگل را خالی کرده اند اگرچه
بعضی جاهها باطلای سختی
است بساز خیلی جاسای با
صفائی است درختهای مو

yi *Rādbar*, ki misl-i bāgh-i
Iram ¹⁾ sabz u khurram va
ābad va pur dirakht va pur
gul ast, rāh bi jangal muf-
tad, va tarafin-i rāh ham
kūhā pūshida az jangal ast.
zughālsāzhā aghlab-i ashjār-i
jangal-ra burrida zughāl
karda and. az chand sal qabl
ilā hal, ki in rāh-rā dīda
būdam, ashjār-i zīād andakhta
jangal-ra khālī karda and.
agarehi bā'z jāhā būtlāq-i
sakhti-st, bāz kheilī jā-yi bā
safāyī-st. dirakhtā-yi *mou-i*

lage of *Rādbar*, which, like
the garden of *Iram*, is green,
cheerful, cultivated, and full
of trees and flowers, the road
leads into the wood. On both
sides of the way there are
hills covered with forests.
Coal-burners have cut down
the forest-trees in many pla-
ces, and have made char-
coal out of them. It is
several years ago now since
I saw this road; they must
have cut down more trees
by now and have made the
forest bare. Although in
many places there is deep
morass, yet it is a lovely spot.

1) A fabulous garden much praised by Arabic and Persian poets

جنگلی طبیعتاً روی درختهای
نارون و غیره کشیده شده
است از همه جا جنبها و آب
شارهای بسیار صاف از بالای
کوه میرویزند همه آنها بسفید
رود ریخته منصب دریای خزر
میشوند

از جایی که کوهستان تمام
میشود که اسم آن نقطه امل
زاده هاشم است خیابان
دولتی خیلی خوبی است اما
بعضی جاهای تعمیر لازم دارند
اهل آن ولایت اکثر محنت

*jangalī tabīʿātān ru-yi di-
rakhtā-yi nārvān va gheira.
kashīda shuda ast. az hama
jā jūbha va ābshārha-yi bis-
yār sūf az bālā-yi kuh mī-
rizand. hama-yi ābhā bi Sa-
fidrūd rikhta munsabb-i Da-
ryā-yi Khazir mishavad.*

Az jā-yi ki kuhistan tamam
mishavad, ki ism-i ān nuqta
Imamzāda Hashim ast, khā-
bān-i doulātī-yi kheilī khūbī-
st, ammā ba zī jāha ta'mīr
lazim dārad. ahl-i un vilāyat
aksar takht-i ravān nishasta

Wild vines have sprung up
and covered the *elms* and
other trees. Everywhere there
are brooks, and very clear
water-falls, which flow from
the summit of the hills. All
these waters flow into the
Safīrud and then into the
Caspian Sea.

Just where the mountains end,
the spot being named *Imam
zada Hashim*, there is a very
good state-road, but in some
places it wants repairing. The
inhabitants of this province
mostly travel in a litter¹).

1) The "*takht-i ravān*" (travelling-throne), is generally carried between two mules.

I do not at all like this mode of travelling. The shaking of the litter causes me much discomfort.

The climate (water and air) of *Gilan*, like the Indian climate, is warm, damp and oppressive, and is the cause of many severe illnesses. Several friends of mine became ill at *Resht* and had fever.

European. Is the town of *Resht* itself situated on the shores of the *Caspian Sea*?

Persian. No, from *Resht* to *Pira Bazaar* it is more than one farsakh. From there you go by boat to *Anzeli*.

safar mīkunand. banda har giz az in jūr musāfirat khush-am na-māyad. takan-i takhti-i ravān bi man kheil sadama mīzanad.

Ab u havā-yi *Gīlān* mīsl-i Hind garm u tar u khafa ast, va mūris-i amrāz-i sakht ast. chand nafar az dūstā-yi man dar *Rasht* nākhush shuda tap karda and.

Farangi. Magar khud-i shahr-i *Rasht* lab-i *Daryū-yi Tabaristan* vāqī ast?

Irānī. Kheir, az *Rasht* tā *Pira Bazar* yak farsakh bishtar rāh ast. az unjā savār-i karājī shuda mīravād tā *Anzeli*.

روان نشسته سفر میکنند بنده
هرگز از این جور مسافرت
خوش نمیآید تکان تخت
روان بمن خیلی صدمه میند
آب وهوای گیلان مثل هند کم
و تر و خفه است و مورت امراض
ساخته است چندی نفر از
دوستان من در رشت ناخوش
شده تب کرده اند

فرنگی مگر خود شهر رشت
لب دریا طبرستان واقع
است

ایرانی خیر از رشت تا پیرا بازار
یک فرسخ بیشتر راه است از آنجا
سوار کرجی شده میروند تا انزلی

شهر انزلی سر زمین جزیره در دهنة مرداب افتاده است که يك طرف دريای بزرگ و طرف ديگرش دريای كوچك است گشتی های جـار مـال روسيه نزديك انزلی لنكر مياندازند و به استرا كه سرحـد ايران و روس است رفته از آنجا به لنكران و به بلدكويه ميروند	Shahr-i Anzālī sar-i nīm jazīra- yī, dar dahana-yi Mardāb aftāda ast, ki yak taraf daryā-yi buzurg va taraf-i digar-ash daryā-yi kūchik ast. Kashūtā-yi bukhār māl- i Rūsia nazdik-i Anzālī lan- gar mī-andāzand va bi Astarā, ki sarhadd-i Irān va Rūs ast rafta az unjā bi Lankurān va bi Bādkūba mīravād.	The town of <i>Anzeli</i> is situa- ted on a peninsula at the mouth of the <i>Lagoon</i> . On one side is the open sea, on the other the lagoon. Steamers belonging to <i>Russia</i> anchor in <i>Anzeli</i> , then go to <i>Astara</i> , which is the Russo- Persian frontier. From there they go to <i>Lankuran</i> and to <i>Baku</i> .
از بادكويه ميتوانيد سـور كالسكة جـار شده به تفليس و بباطوم برويد از باطوم تا اوديسه يا اسلامبول گشتی جـار كار ميكنند و از اوديسه و اسلامبول راه اهن است تا ولايت شما	Az Bādkūba mītavānd savār-i kālaska-yi bukhār shuda bi Tiflīs va bi Bātūm biravid. Az Bātūn tā Udīsa yā Is- lambūl kashūtī-yi bukhār kār mīkunad va az Udīsa va Is- lambūl rah-i āhan ast tā vi- layat-i shumā.	From <i>Baku</i> you can take the train and go to <i>Tiflis</i> and to <i>Batum</i> . Ships sail from <i>Batum</i> to <i>Odessa</i> or to <i>Constanti- nople</i> . From <i>Odessa</i> or <i>Con- stantinople</i> there are trains to your country.

از تفیس هم سار.ی کالاسکا- ی! اسپ تا <i>Vladī qafāz</i> می- توانید بیراید و از انجا بی هاما جا تا <i>Farangistān</i> .	From <i>Tifis</i> you can also go by carriage to <i>Vladikavkas</i> , and from there to any place in <i>Europe</i> .
راه دیگر هم از <i>Bādkūba</i> هست. سار.ی هامن کاشت، کی از <i>Anzālī</i> آمدید بی شهر- ی <i>Hājī Tarkhān</i> ، داهانا-ی رودخانه-ی <i>Volgā</i> میراید. کاشت-ی دیگر شوم-را بی <i>Tsaritsin</i> کی استایون-ی راه-ی هان است، میرساند. راه-ی هان مال-ی <i>Rūsā</i> از راه-ی <i>Muskū</i> و <i>Pitr</i> تا هاما جا- ی <i>Farangistān</i> میراید.	There is yet another way from <i>Baku</i> . With the same ship, with which you sailed from <i>Anzali</i> , you can reach the town of <i>Astrakhan</i> , at the mouth of the <i>Volga</i> . Another ship brings you to <i>Tsaritsin</i> , which is a railway-station. The <i>Russian</i> railway takes you via <i>Moscow</i> and <i>St. Petersburg</i> to any place in <i>Europe</i> .
از تفیس ۳ سار کالاسکه اسپ تا ولای قفقاز میتوانید بروید و از آنجا به جا تا فرنگستان راه دیگری ۳ از بادکوبه هست سوار همان کشتی که از انزلی آمدید بشهر حاجی ترخان دهنه رودخانه ولگا میرسید کشتی دیگر شمارا به تساریتسین که استاسیون راه آهن است میرساند راه آهن مال روسیه لتر راه مسکو و پتر تا همه جای فرنگستان میرود .	

حکایت ۱

روزی کسی ده تا کوسفند با
 یک کاغذ بتوسط نوکر برای
 دوست خودش تعارف فرستاد
 آن نوکر یکی از آن کوسفندها را
 در بیهوش راه درزیبید و نه
 تسای آن را با کاغذ پیش
 دوست آقاییش آورد و قتی که
 آن پاکت را باز کرده خواند
 دید که ده کوسفند نوشته
 شده است کوسفندها را که
 بشود دید نه تا است از حامل
 کوسفند پرسید اینها نه کوسفند
 است حامل جواب داد چه

Hikāyat 1.

Ruzi kasī dah tā gusfand bā
 yak kaghaz bi tavassut-i
 noukar barāyi dust-i khud-
 ash ta'aruf faristād. An nou-
 kar yakī az ān gūsfandhāra
 dar bein-i rah duzdīd va nuh
 tā-yi un-rā bā kaghaz pish-i
 dust-i agha-y-ash āvurd.
 Vakhtrī-ki ān pakat-rā vāz
 kardā khund, dīd ki dah gus-
 fand navishta shuda ast. Gus-
 fandhāra ki shumurd, dīd
 nuh tā-st. Az hamil-i gusfand
 pūrsīd: «nha nuh gusfand
 ast?» hamil javāb dād: «chi
 'arz kunam? nuh tā bashad'.
 Guft: 'dar kaghaz dah tā tā

Anecdote No. 1.

Once somebody sent ten sheep
 with a note by a servant as
 a present to his friend. This
 servant stole one of those
 sheep on the way and brought
 nine of them with the note
 to his master's friend. When
 that (friend) opened the en-
 velope and read it, he saw
 that ten sheep had been writ-
 ten. When he counted the
 sheep he saw there were nine.
 He asked the man who brought
 the sheep: "Are these (only)
 nine sheep?" The bearer
 answered: "What can I say?
 there may be (only) nine".

(The other) said: "In the letter is written *ten* sheep". Again the bearer answered. "What can I say? There may be *ten*". That man thought to himself: "This servant is perhaps an idiot (lit: ass-man) and does not distinguish between *nine* and *ten*. Therefore, in order to make the servant well understand that *nine* is different from *ten*, he called ten of his people and said to that man: "Count these". The servant counted them. He then asked: "How many are they"? He answered; "ten". He said: "Very well! now let every one of these singly go and lay hold of one sheep, so that

navishta shuda ast". Bāz hāmil javab dad: "chi 'arz kunam? dah tā bashad". Un shakhs pish-i khud kheyāl kard, ki in noukar shāyad ādam-i khari-st mīan-i nuh tā va dah tā farq na-mīdahad. Pas, barāyi inki khūb bi noukar hālī kunad, ki nuh tā gheir az dah tā-st, dah nafar az ādamhā-yi khudash-rā sada karda bi un mardaka guft: "īnhara bishumar"! noukar shumurd. Pursid chand nafar hastand"? guft: "dah tā" guft: "bis-yar khūb! hala īnhā har kudām yak yak biravand, yak gūsfand bigirand, bi-bīnī chand tā az gūsfandhā kam ast". pas

عرض کنم نعتاً باشد گفت در کاغذ ده تا نوشته شده است باز حامل جواب داد چه عرض کنم ده تا باشد آن شخص پیش خود خیال کرد که این نوکر شاید آدم خری است میان نه و ده تا فرق میدهد پس برای اینکه خوب نوکر حالی کند که نه تا غیر از ده است ده نفر از آدمهای خودش را صدا کرده بان مردم که گفت اینها را بشمار نوکر شمرد پرسید چند نفر هستند گفت ده تا گفت بسیار خوب حالا اینها هر کدام يك يك بروند يك كوسفند بگیرند ببینی چند تا از كوسفندها كم است

you may see how many sheep are missing". So these ten men went and each one caught hold of a sheep, (only) the tenth had no sheep. That man said to the servant: "Look here, there are ten men, as you have counted them yourself. If there were ten sheep, each one of the men ought to have one sheep. Now, according to this there are *nine* sheep". The servant again said: "What can I say? Let them be *nine*". (The other) said: "Then why has the tenth man remained without a sheep?" He answered: "Each of those who caught a sheep was quick, the tenth

ân dah nafar yak yak rafta yak gûsfand giriftand. dahumî gûsfand na-dâst. Un shakhs bi noukar guft: «Bî-bîn adamhâ dah ta hastand, hamintour ki khudat shumurdî. Agar gûsfandhâ dah tâ bâshad, hayad har kudâm yak gûsfand dâшта bashand; pas az in qarâr gûsfandhâ nuh tâ-st". Noukar bâz guft: «chi 'arz kunam? nuh tâ bâshad". guft pas ehira' adam-i dahumî bi gusfand mund? guft: «unhâ ki har kudâm gûsfand giriftand, zarang hûdand. un dahumî tumbal

پس آن ده نفر يك يك رفته يك كوسفند گرفتند دهى كوسفند نداشت آن شخص بنوكر گفت ببين آدم‌ها ده تا هستند هيچن طور كه خورت شمردى اكثر كوسفندا ده تا باشد بايد هر کدام يك كوسفند داشته باشند پس از اين قرار كوسفندا نه تا است نوكر باز گفت چه عرض كنم نه تا باشد گفت پس چرا كنم دهى بى كوسفند مانند گفت آنها كه هر کدام كوسفند گرفتند زرك بودند آن دهى

تبیل بود اگر تبیل نبود او هم يك كوسقند كيوش می آمد این تقصیر بنده نیست تقصیر تبیلی خودش است	bud; agar tambal na-buñ, u ham yak gūsand gtr-ash miāmad. In taqīr-i banda nist, taqīr-i tambal-yi khu- dash ast.	man* was slow; if he had not been slow, he too would have caught hold of a sheep. This is not the slave's (my) fault, it is the fault of his own la- siness.
حکایت ۲	<i>Hikāyat-i duyum.</i>	<i>Anecdote No. 2.</i>
ترکی شتر خریدار سوار شده بشوی رفت و در آنجا قدری کندم خرید چون آن کندم بقدر يك بار نبود کندم هزار در يك لنکه رخت و در لنکه دیسگر هم وزن کندم سنگ کذاشت و هر دو لنکه را بار شتر کرده مهار شتر را گرفته پسیده از شهر بیرون آمد	Turki shutur-i khudashrā sa- vār shuda bi shahrī raft va dar unjā qadrī gandum kha- rid. Chun ān gandum bi qadr-i yak bār na-bud, gan- dumharā dar yak linga rikht va dar linga-yi dīgar, ham- vazn-i gandum, sang guzasht va har du linga-rā bār-i shu- tur karda mahār shutur rā girifta piāda az shāhr bīrūn	A Turk, having mounted his own camel, went to town and there bought some wheat. As the wheat was not enough to make up one load, he put all the wheat in one saddle- bag, and in the other he put stones of the same weight as the wheat. Having placed both loads on the camel's back, he took the

اماد. Qadri rāh ki tēi kard, yak nafar piāda-yi digar bi ū rastid.	camel's rope and walked out of the town.
Az ū pūrsid, ki: "bār-i shu- tur-at chi chīz ast"?	Having gone a little way, he met a man on foot.
Turk javāb dād ki "yak linga- yi bār-i shutur gandum ast va linga-yi digar sang".	This man asked him: "What is your camel's load"?
An shakhs-i piāda bi un shu- turdār guft: "Shutur-rā bi- khāban! yak kari bā īn bār-i shutur bikunam, ki ham bār- i shutur-at sabuk bishavad, va ham khud-at savar bishavi va piāda rāh na-ravi". Shu- turbān-i Turk shutur-rā khā- band. An piāda tamām-i	The Turk answered "On one side is wheat and on the other side are stones". The man on foot said to the owner of the camel: "Make your camel lie down! Let me arrange this load in such a way, that not only your ca- mels' burden should become light, but that at the same time you should be able to ride and not go on foot". The turkish camel-driver made the camel lie down. The tra-

فدري راه كه طتى كرد يك
نفر پياده ديگر باو رسيد از
او پرسيد كه بار شترت چه
چيز است ترك جواب داد كه
يك لنكه بار شتر كندم است
و لنكه ديگر سنك آن شخص
پياده به آن شتردار گفت
شترت را بخوابان يك كاري با
اين بار شتر كنم كه هم بار
شترت سبك بشود و هم خودت
سوار بشوى و پياده راه نبرى
شترت را ترك شترا خوابانيد
آن پياده تمام آن سنك ها

را بیرون ریخت نصف آن
 کدم را در لنگه دیگر ریخت
 و قانیاً بار شتر کرده بشتیان
 گفت حالا خودت هم سوار شو
 شتریان باخوشحالی سوار شد و
 از هوش و عفل آن پیاده
 متحیر بود بعد از اینکه
 فدری را ریخت از پیاده
 پرسید شما با ایس هوش و
 کمال چقدر شتر دارید جواب
 داد هیچ شتریان خیاله کرد
 که شاید کوفند زیاده دارد
 پرسید چه قدر کوفند داری
 باز جواب داد هیچ پس
 پرسید چه قدر پول و دولت

an sang-hā-rā birūn rīkht,
 nisf-i an gandum-rā dar linga-
 yi digar rīkht va sanīan bār-i
 shutur karda bi shuturbān
 guft: «Hāla khudat ham sa-
 vār shou». Shuturbān bā
 khushhālī savār shud va az
 hūsh u 'aql-i ān piāda mu-
 tahey-yir būd. Bā'ḍ az inki
 qadrī rāh raft, az piāda pur-
 sid: «Shumā bā in hūsh u
 kamāl chi qadr-shutur dārd?»
 javāb dād: «hich». Shuturbān
 kheyāl kard ki shāyad gūf-
 and-i ziyād dārad; pūrsid:
 «chi qadr gūfand dārī?» bāz
 javāb dād: «hich». Pas pur-
 sid: «Chi qadr pūl u دولت

veller threw out all the sto-
 nes, and put half of the
 wheat into the other saddle-
 bag. Secondly having put up
 the loads, he said to the ca-
 mel-driver: «Now you can
 also ride».

The camel-driver joyfully moun-
 ted and was astounded at the
 cleverness and intelligence of
 the traveller. After having
 gone a short way, he asked
 him: «You who are so clever
 and wise, how many camels
 have you»?

He answered: «None». The ca-
 mel-driver thought that he
 must have many sheep, and
 asked: «How many sheep have
 you?» Again he answered:

داری جواب داد هیچ ندارم
و مرد فقیری هستم شتریان
بشنیدن این حرف زود از
شتر پیاده شده شتر را
خوابانید و کندم را در یک
لنگه ریخت باز لنگه دیگر را
از سنک بر کرده خودش پیاده
با شتر میرفت پیاده گفت چرا
اینطور کردی جواب داد که
علم و دانستمی مشغول هستم
و سبب بد ختی است اگر
مشغول نبود تو باید با این
هوش خیلی شتر و رعم داشتم
باشی و بار شتر را بصورت اول

•
dārī"? Javāb dād: "Heh na-
dāram va mard-i faqrī has-
tam". Shutrban bi shanīdan-
i īn harf zud az shutr piāda
shuda shutr-rā khabānid va
gandum-rā dar yak linga
rikt; bāz linga-yi digar-rā
az sang pur karda, khudash
piāda bā shutr mirāft. Piāda
guft: "chirā īntour kardī"?
Javāb dād ki: "īm u dīmāi
mash'ūm ast" va sabab-i bad-
bakhti-st. Agar mash'ūm na-
bud, tu bayad bā īn hush
kheilī shutr va rama dāshta
bāshī, va bār-i shutr-am rā

•
"None". Then the other as-
ked. "How much money and
wealth do you possess"? The
wanderer answered "I have
nothing, I am a poor man".
The camel-driver, having heard
these words, quickly got off
the camel, and made him lie
down. He then put back all
the wheat into one saddle-
bag, filled the other bag
with stones and went on
walking by his camel's side.
The other traveller said: "Why
did you do this"? He answer-
ed: Science and wisdom
are of bad omen and bring
ill-luck. If they did not
cause ill-luck, you would,
with your cleverness, possess

many camels and flocks. So I have replaced my camel-load as it was, for I fear that through the misfortune of your cleverness an adversity or calamity will befall me and my camel.

Anecdote N°. 3.

A man from *Shirāz* had come to *Isfahān* and had heard that there were many pickpockets there. He made some broken china into something resembling money, put it into his pocket and walked about every day in the bazaars of *Isfahan*; waiting for a pickpocket to pick his pocket and be deceived.

bi surat-i avval kardam, tarsidam ki mabada az nikbat-i 'ilm-i tu yak badbakhtri va balai bi man va shutur-i man birasad.

Hikāyat 3.

Yak Shirezī bi Isfahan amada shanida bud ki dar unja jib-burr bisyar hastand. Qadrī chinī-yi shikasta bi surat-i pul durust karda dar jib-i khudash rikht va har ruz dar bazar-i Isfahan rah miraft; muntazir bud, ki yak jibburr jib-i urā biburrad, ta gul bikhurat. Likan jib-i urā

کردم ترسیدم که مبادا از نکتت علم تو یک بد بختی و بلائی من و شتر من بوسد

حکایت ۳

یک شیرازی باصفهان آمده شنیده بود که در آنجا جیب بر بسیار هستند قدری چینی شکسته بصورت پول درست کرده در جیب خودش ریخت و هر روز در بازار اصفهان راه میرفت منتظر بود که یک جیب بر جیب او را ببرد تا پول بخورد لیکن جیب

لورا هیچ نمیدیدند روزی در
جائی با چند نفر اصفهانی
نشسته بود گفت من شنیده
بولم که در اصفهان جیب‌بر
فراوان است و حالا مدتی است
که پول زیاد در جیب دارم و
همه جا مگردش کرده ام هنوز
نتوانسته اند جیب مرا ببرند
یکمی از آن اصفهانیها گفت
ای بیب‌چپاره ده دفعه آنچه
در جیب تو بود در آوردم
دیدم که همه چپتی شکسته
است باز توبیش گذاشتم و
تو نفهمیدی

hich na-burridand. • Ruzi dar
jai ba chand nafar Isfahani
nishasta bud. Guft: "Man
shanida budam, ki dar Isfa-
han jibburr faravan ast va
hala muddati-st ki pul-i ziyad
dar jib daram va hama ja
ham gardish karda am; ha-
nuz na tavaništa and, jib-i
mara biburrand. Yaki az an
Isfahaniha guft: "ei birchāra!
dah dafa unchi dar jib-i tu
bud dar avurdam; drdam ki
hama chini-yi shikasta ast,
baz tu-yash guzashtam va tu
na-fahmid.

But his pocket was not picked.
One day he was sitting with
some people of Isfahan and
said: "I have heard that there
are a great many pickpockets
at Isfahan and now for some
time past I have had much
money in my pocket and have
also walked about everywhere;
as yet they have not been able
to pick my pocket. One of
those Isfahanis said: "My
good fellow! ten times have
I taken out what you had
in your pocket; I saw it was
only broken china and put
it in again and you did not
notice it".

Extracts from Nāsir ed-Dīn Shāh's Diaries.

بیان راه آهن	<i>Be-yān e rah e āhan.</i>	<i>Description of a train.</i>
کالسکه های راه آهن از کالسکه های مخصوص امپراطور بود بسیار خوب و وسیع و مزین و اتاقهای متعدد از سفرهخانه و خرابگاه و اتاق پذیرائی هم مزین به چراغ و میز و صندلی و تخت و نیم تخت کالسکه ها هم با هم وصل بود بطوری که به جمیع کالسکه ها میشد رفت و آمد اشخاصی که در کشتی قسطنطنین با ما بودند در کالسکه ما نشسته و شاهزاده گان و سایرین با یکدسته	Kalaskahā-yi rah-i āhan az kalaska-hā-yi maksūs-i Im-parātūr būd, bisyar khub va vasi' va muzeiyan; va utāq-hā-yi muta'addad az sufra-khāna va khābghāh va utāq-i pazirāi hama muzeiyan bi churagh va miz va sandali va takht va nim-takht. Kalaskahā hama bi ham vasl būd, touri-ki bi jam'i kalaskahā mibud raft u amad. Ashkhasi-ki dar kashtri-i "Qustantin" bā mā budand, dar kalaska-yi mā nishasta, va shahzādagan va	The railway carriages were a special train of saloons for the use of the Emperor, very handsome, spacious, and beautifully fitted up. They contained many different apartments, dining-saloons, sleeping-carriages, reception-saloons, all furnished with lamps, tables, chairs, sofas, and couches. They all communicated with one another, so that one could pass from end to end of the train. Those of our suite who accompanied

us on board the "Constantine" were placed in the same saloon with ourselves; our princes and the rest following in a separate train. This is the first time we travel on a railway, and very nice and comfortable it is; it goes five leagues in an hour.

The river Neva.

The river *Neva* flows from the north of St Petersburg in a south easterly direction; and is a very large river. Large steamers navigate it. Every day many pieces of ice like mountains are brought down by it from the north,

stürin bā yak dasta-yi kālas-ka-yi digar aẓ 'aqab miānādand. Avval martaba-i-st ki bi kālaska-i bukhār minishunin. Bisyar khub va rahat ast. Sa'ati panj farsang rah miravad.

Rudkhāna-yi Nava.

Rudkhāna-yi *Nava* az samt-i shamāl-i *Pitr* bi tarāf-i ma-bein-i junub va mashriq jari va kheilt rudkhāna-yi 'azami-st. Kashf-i bukhār-i buzurg dar un kor mikunand. Har ruz parehāha-yi yakh-i zāh, mānand-i kūh az shamāl miā-

کالسکه دیگر از عقب میآمدند
اول مرتبه است که بکالسکه
بخار می نشینیم بسیار خوب
و راحت است ساعتی پنج
فرسنگ راه میرود

رون خانه، نو

رون خانه نو از سمت شمال
بطرف مابین جنوب و
مشرق جاری و خیلی رون
خانه عظیمی است کشتی
بخار بزرگ در آن کار میکند
هر روز پارچههای بخی زیاد
مانند کوه از شمال میآرد که

بسیار صاف و خوب مثل یخ
 توجیهالالبز است میگویند
 آب نوا سالم نیست امپراطور
 هم سرا از آشامیدن آن منع
 میکرد بگنرف رود خانه عباتی
 است نه منزل ما است و طرف
 معابل قلعه کهنه است که در
 انعام پطر کبیر ساخته اند
 کلیسائی در وسط قلعه است
 مناره و میل بلندی از طلا دارد
 مقبره سلاطین روس در آنجا است
 ضرابخانه دینتی هم در قلعه
 است کوچهای پتر پورغ با
 گاز روشن میشوند

rad, ki biyār sūf u khūb
 misl-i yakh-i Tūchāl-i Alburz
 ast. Miguyand ab-i Navā sā-
 lim nīst. Imparātūr ham mārā
 az khurdan-i un man' mikard.
 Yak taraf-i rūdkhāna 'imā-
 ratī-st ki manzil-i māst, va
 taraf-i muqābil qal'a-i kuhna-
 st ki dar ayyām-i *Patar Ka-*
hār sākhā and. Kultsāyī dar
 vasat-i qal'a ast; manāra va
 mil-i bulandī az tilā dārad,
 va maqbara-yi salātin-i *Rūs*
 dar un jā-st. Zarrāb-khāna yi
 doulatī ham dar qal'a ast. —
Kuchahā-yi Patarburgh hā
 gaz roushan mīshavad.

which are extremely pure and beautiful, like the ice on the mountain Tūchal in the Elburz. It is said that the water of the Neva is not wholesome, and the Emperor cautioned us against drinking it. On one side of the stream is the palace in which we have our quarters, and on the other side is the old fort built in the time of Peter the Great, within which there is a church with a high tower and spire of gold. The tombs of the sovereigns of Russia are in that church. The mint of the Government is also within the fort. — The streets of St. Petersburg are lighted with gas.

The Russian and German frontier.

In these regions everything became changed, — the men, the country, the carriages, the food, etc. The populousness and cultivation in the land of the Prussian are greater than in Russia. Whenever I looked out there were villages, houses, men, horses, oxen, mares, sheep, meadows, sown fields, water, and flowers of all colours. We crossed many rivers. Human improvements of charming aspect came in sight, near and afar. And so we came to a station. The train stopped; the Grand-

Sarhadd-i Rūs u Almān.

Dar in sarhadd vaz-i hama chiz az adam va zamin va kālaska va khurākī va gheira taghyr kard: Abādī-yi khāk-i Prūs az Rūsā brishtar ast. Har chi nigah mikardim dih, khana, adam, asp, mādan, gāv, gūsfand, chaman, zarāʿat, āb, gulhā-yi alvan bud. Az rudkhana-yi ziyādi guzashtim. Abādthā-yi bisyar pakiza az dūr u nazdik peida bud ta rasidim bi yak istāsyūn, istadīm. Sadr a zam bi kālaska-yi mā

سرحد روس و آلمان

در این سرحد وضع همه چیز از آدم و زمین و کالسکه و خوراکی و غیره تغییر کرد آبادی خاک پیروس از روسیه بیشتر است هرچه نگاه میکردیم ده خانه آدم اسپ مادیان گاو کوسفند چمن زراعت آب کلهای الوان بود از رودخانه زیادی کشتیم آبادیهای بسیار پاکیزه از دور نزدیک پیدا بود تا رسیدیم بیک استاسیون ایستادیم صدر اعظم بکالسکه ما آمد تلگرافچی پیروس

تلفاف زبانی از طهران دد خوانده شد الحمد لله اخبار خوب داشت باز براه افتادیم	amād; talagrafāt-yi Prda talagraf-i ziādī az Tahrān dad. Khunda shud; alhamdu lillah akhbar-i khub dasht. Baz bi rāh uftādm.	Vāzr came to our carriage. The Prussian Telegraph-Office handed in a number of telegrams from Tēhrān, and these were perused. Thanks be to God, they the conveyed good tidings. Again we started.
چون کالسکه بخار بسیار تند میرفت از سر حقیق روس دو ساعت و نیم کشید تا رسیدیم بشهر کنیکس برك كه يکى از شهرهای پروس و دیربای پاتنک بسیار نزدیک است رود خانه عظیمی از وسط این شهر میگذرد که امش پوزل است کشتی بخار تجارتنی از دریا تا وسط شهر میآید و میروند شهر	Chun kalaska-yi bukhār bisyār tund miraft, az sarhadd-i Rus du sāʿat u nīm kashīd, tā rasīdm bi shahr-i Kūnigsburg, ki yakī az shahrha-yi Prūs, va bi Daryā-yi Bāltik bisyār nazdik ast. Rudkhāna-yi ʿazīmī az vasat-i in shahr miguzarad, ki ismash Prajal ast. Kashi-yi bukhār-i tijarati az daryā tā vasat-i shahr mīāyad va mīravad. Shahr i	As the Prussian train travelled very fast, within two hours and a half of our leaving the Russian frontier we arrived at Königsberg, a city of Prussia, and very near to the Baltic Sea. A large river passes through this city, which is named the <i>Prigel</i> . Merchant-steamers come up from the sea to the interior of the city, and return

in like manner. It is a small city, but pretty; its population is 95,000 souls.

We have to-day seen in the Prussian territory the cultivation of rape-seed, which has a yellow flower of a very charming tint. It is sown for its oil (colza oil), which is much used for the lubrication of locomotives, and the like. It was very extensively cultivated, and it gave a peculiar charm to the landscape. Naturally, the country is all meadowland interspersed with forests of fir and yews, though these latter are far less common than in Russia.

In ۱۸۹۰, we reached the station,

kuchiki-st amma* qashang.
Jam'iat-ash navad u panj
hazar nafar ast.

Yak nou'-i zar'ati ki iam-ash
"rûp" ast, dar sahrâhâ-yi
khak-i Prus imruz dâda stud,
ki gul-i zard-i bisyar khush-
rangî dasht. Barâyi roughan-
ash mikarand, ki bi jihat-i
charb-kardan-i niat-i mashin-
i rah-i ahan va gheira kheili
bi kar miravad. Bisyar kashta
budand, va safâ-yi ziadî bi
sahrâha dâda bud. Tab'atan
tamam-i sahrâ chaman ast
va jangalâ-yi sarv u kaj,
amma dar khak-i Prus bis-
yar kamtar az khak-i Rus ast.

Khulâsa varid-i gâr shridim.

کلچیکی است اما قشنگ
جمعیتش نود و پنج هزار نفر
است

یکنوع زراعتی که اسبش راپ
است در صحرای خاک پیوس
امروز دیده شد که کل زرد
بسیار خوش رنگی داشت برای
روغنش میکارند که جهت
چرب کردن آلات ماشین راه
آهن و غیره خیلی بکار میروند
بسیار کاشته بودند و صفای
زیادی بصحرایا داده بود طبیعتاً
تمام صحرای چمن است و
جنگلهای سرود و کاج اما در
خاک پیوس بسیار کمتر از خاک
روس است

خلاصه وارد کار شدیم صاحب

منصب و سرباز زیادی بودند
همه جوانهای بسیار خوب
کلاه خود بر سر لباسهای خوب
در تن خیلی قشرون خوبی
بودند مملکت پروس همه
قشون است موزیکدانچیان
اینجا مثل افواج طهران همه
بالابن و نی دارند اما در روس
این قسم نی نبود

مرد و زن الی غیر النهاية همه
جدا در دو طرف راه صف
کشیده بودند من سوار
کالسکه رو بازی شده راندم
اطفال زیادی دور کالسکه
میدویدند یک هنگامه

Sahilmansab va surbāz-izādī
būdand. Hama javānhā-yibis-
yār khub, kulah-i khud bar
sar, libāshā-yi khub dar tan,
kheili qushun-i khub bū-
dand. — Mamlakat-i Pūs
hama qushun ast. — Muztkan-
chian-i injā, mist-i afvāj-i
Tahrān, hama bālābān va nei
dārand, ammā dar Rūs in
qism-i nei na būd.

Mard u zan ilā gheir annihā-
yat hama jā dar du taraf-i
rah saff kashida būdand. Man
savar i kalaska-yi rubāzi
shuda rādam. Aṭfāl-i ziyādi
dour-i kalaska mīdavidand;
yak hangama-yi gharbi bud.
Kucha-yi tulani, toi shud.

where there was a large body
of troops and officers, all
very handsome young men,
with helmets on their heads,
and beautiful clothing on their
bodies. They were a very
pretty soldiery. The Prussian
Kingdom is all soldiery. The
bands here, like those in Teh-
rān, have all drums and fifes,
whereas in Russia they have
not this kind of fife.

Infinite numbers of men and
women lined both sides of
the streets everywhere. I
mounted an open carriage and
drove off. Crowds of children
ran by its side. It was a cu-
rious hubbub. We passed
down a long street. The hou-

غریبیبی بود لوجه
طوفانی شد خانها هم سه
چهار طبقه و کوچک و تنگست
بجارت دولتی قدیم که پانصد
سال است بنا شده رسیده در
عبارت پیاده شده از پله
زیادی بالا رفتیم عبارت کهنه
است همگی همراهان هم از
شاهزادگان و عمله خلوت و غیره
آمدند

چون اهل این شهر هرگز ایرانی
ندیده بودند از ملاقات ما
خیلی متعجب بودند

اسم حاکم شهر و یوکر است
کالسکه های این شهر
واسپهای کالسکه ها بزیادی
و خوبی کالسکه های روس
و اسپهای آدجا نیست

Khānah hama sih, ehahar
tabaqa va kūchik u tang ast.
Bi 'imarat-i doulat-i yī qadīm,
ki punsad sal ast binā shuda,
rasda, dar 'imarat prāda
shuda, az palla-yi ziādī bala
raftim. 'Imarat-i kuhna ast.
Hamaght-yi hamrūhān ham az
shāhzādagān va 'amala-yi
khalvat va gheira āmadand.
Chun ahl-i in shahr har giz
frān na drda būdand, az mu-
laqāt-i mā kheil mutā' ajjib
būdand.

Ism-i hākīm-i shahr *vioektar*
ast. — Kālaskahā-yi in shahr
va asphā-yi kālaskahā bi
ziādī va khubi-yi kālaskahā-
yi Rus va asphā-yi unjā nist.

ses are all of three or four
stories, small, and narrow.
We arrived at an ancient pa-
lace, built five hundred years
ago, dismounted at its gate,
and went up many stairs. It
is an old structure. The whole
of our suite, princes, house-
hold-officials, etc., all came
there.

As the people of this city had
never seen a Persian, they
were much surprised at the
sight of us.

The name of the Governor of
the city is Vivekler. The car-
riages of this place, and the
horses in the carriages, are
not so numerous nor so beau-
tiful as those in Russia.

کمتر بازی کن دم سیاه و غیره
 ابابیل سپاه لقیق و کلاغ ابلق
 در اینولایت زیاد دیده شد
 آسیای بادی هم بسیار است
 خلاصه شمیرا چند دسته
 موزیکانچی زتر عمارت ایستاده
 بسیار زند یعنی طبل شمیرا
 میزدند آهنگ شبنورهای
 موزیکان و وضع آنها خیلی خوب
 بود طبل بزرگ سربازی را
 بیک سک بزرگی بسته بودند
 زتر طبل عراده بود که سک
 میکشید

Kabutar-i bazkun-i dumsāh
 va gheira, abābil-i siāh,
 laqlaq va kalagh-i ablaq dar
 in vilāyat ziād dida shud.
 Asyā-yi bādī ham bisyār ast.
 Khulasa shabrā chand dasta
 muzikānehī, zir-i 'imārat
 istāda, bisyār zadand, ya nī
 tabl-i shabrā mīzadand.
 Ahang-i sheipūrā-yi mūzi-
 kār va vāz-i unhā kheil
 khub būd. Tabl-i buzurg-i
 sarbāzārā ham bi yak sag-i
 buzurgī basta budand. Zir i
 tabl 'arrāda būd, ki sag mī-
 kashīd.

• Black-tailed tumbler pigeons,
 and others, swifts, storks, and
 magpies, appeared very nu-
 merous in this country; wind-
 mills are in great plenty.

In the night several military-
 outside bands stood in front the
 palace and played a long time,
 i. e., they beat the night-roll
 on the drums. The harmony
 of the fifes of these bands, and
 the tenue of the men, were
 excellent. A great military
 drum, too, was fastened to
 a large dog, with a truck
 beneath it, which the dog
 drew.

Arrival at Berlin

We reached the outskirts of the town. Our train was taken sometimes over a bridge, sometimes up and sometimes down, and then again turned back, like a horse, whose bit is in a man's hand. This was to us a source of wonder. Many lines of railway are laid down in every direction. Carriages and engines without number were seen on the lines, and many trains passed us on the road to-day. At last we reached the station and alighted.

Vurūd-i Berlin.

Bi ābādī-atraf-i shahr rastidim. Kāśka-yi rāh-i āhanrā gāhī ru-yi pul, gāhī bala, gāhī pain miburdand, gāhī bar migardand and misl-i aspi, ki dahana-yi un dast-i ādam bāshad. Kheili jā-yi ta'ajjub bud; va rāh-i āhan bisyar dar har taraf kashida ast; vāgūn va lukumutiv zīnda az hadd dar rāh dīda shud. Kāśka-yi bukhār-i ziādī im-rūz bā mā talāqī kard. Khulasa varid-i gūr shuda, pīāda shudim.

ورود برلن

قبادی اطراف شهر رسیدیم
کالسکه راه آهن را کاهی روی
پل کاف بالا کاف پائین میبردند
و کاف بر میگرداندند مثل
اسبی که دهنه آن دست
آدم باشد خیلی جای تعجب
بود و راه بسیار در هر
طرف کشیده است و اکنون و
لوموتیو زیاد از حد در راه
دیدم شد کالسکه بخار زیادی
امروز با ما تلاق کرد خلاصه
وارد کار شده پیاده رسیدیم

His Most Exalted Majesty, the Emperor of Germany, William, the Nawwāb the Heir-Apparent, his son, the Nawwāb Prince Charles, his brother, Frederick Charles, son of a brother of the Emperor and captor of Metz, together with other princes of the royal family, such as Prince Hohenzollern, a mere boy, and the very prince respecting whom the war between Germany and France occurred, as the French were not willing that he should become king of Spain; also Prince Bismarck, — the

*Al'āhazrat-i Imparātūr-i Āl-mām Gīyūm*¹⁾ va *Navwāb Vahād*, pīsar-i Ishān, va *Navvab Prins Shārl*, birādar-i Ishān, va *Fraderīk Shārl*, pīsar-i barādar-i Imparātūr, ki fatih-i Metz ast, va Shāh-zādahā-yi digar az *khanvādā-yi saltanat*, misl-i *Prins Hū-kanzūlarn*, ki javānak-st, va jang-i *Almān* u *Farānsa*, dar sar-i *hamnshahzādashud*, ki *Farānsavān* rāzi na būdand pādīshah-i *Ispānyāl* shavad, *Prins Bismārk*, va-zir-i mashūr-i *ma'rūf-i dou-*

اعلیحضرت امپراطور آلمان کیوم
و نواب ولیعهد پسر ایشان
و نواب پرنس شارل برادر
ایشان و فردریک شارل پسر
برادر امپراطور که فاتح متر
است و شاهزادہای دیگر از
خانوادہ سلطنت مثل پرنس
ہونزولرن کہ جوانکی است و
جنگ آلمان و فرانسه در سر
ہین شاہزادہ شد کہ فرانسویان
راضی نبودند پادشاہ اسپانیل
شد پرنس بیزمارک وزیر مشہور
معروف دولت آلمان و مارشال

1) Guillaume. Most European names are adopted by the Persians in their French form.

lat-i Alṁān, va Mārshāl Rūn, vazir-i jang va sadr aʿzam-i Prūs, va janarāl Mārck, ki halā marshal va sipahsālār va bisyar maʿruf u mashhūr ast, ba saʿir-i janarālha va sahib-mansabān va fauj-i khassa, muzikānchi, savāra yi nizām va gheira va jamʿat ziāda az hadd hama sar-i rah-i aban budand, pazirai-bisyar khubi kardand. Dast-i aʿlābazarat Imparaturrā girifta, savar-i kalaska-yi rūbāzi shuda, az kucha-yi vasiʿi, ki tarafein-i un hama az dirakhthā-yi kuhan va gulsafid khusha

famous Chancellor of Germany, *Marshal Roon*, the Minister of War and Premier of Prussia, and *General Moltke*, now Marshal and Generalissimo, very celebrated, and much spoken of, and other generals and officials, with a battalion of the Guards, a band, a cavalry regiment, and the like, a vast course of people moreover there was at the station who gave us a hearty reception. Taking the hand of His Most Exalted Majesty, we mounted an open carriage; and drove along a wide street, bordered on either side with ancient trees and

لادن وزیر جنگ و صدر اعظم
پروس و جنرال مورک که حالا
مارشال و سپهسالار و بسیار
معروف و مشهور است با سایر
جنرالها و صاحبمنصبان و فوج
خاصه موزیکانچی سواره نظام
و غیره و جمعیت زیاده از حد
به سر راه آقن بودند بیزیراتی
بسیار خوبی کردند دست
اعلیحضرت امپراطور را گرفته سوار
کالاسکه و بازی شده از کوچه
وسیع که طرفین آن همه
از درختهای کهن و گلرشفید
خوشه بسته و به جا سنک

شرش و وسیع و اطراف همه خانه بود گذشتیم	basta, va hama jā sangfarsh va vasi ^c va atraf hama khāna būd, guzashitim.	white cluster roses in flower, everywhere paved with sto- nes, and spacious, with hou- ses the whole way.
جمعیت زیادی بود هورا میکشیدند من هم بهمه تعارف میکردم با امپراطور بزرگان فرانسه حرف میزدم تا جایی رسیدیم دروازه مانند درختها تمام شد کوجه و سیمی بود طرفین عمارت عالی چند مرتبه یک ستونی دیدم شد که تازه بیدار فتم فرانسه میسازند و هنوز تأمام است	Jam'iat-i ziādi būd, hūrā mi- kashidand. Man ham bi hama ta'aruf mikardam. Bā Imparātūr bi zabān-i Fa- rānsa harf mizadām, tā bi jā-yi rasūdim darvāzamanand. Dirakhtā tamām shud; kū- cha-yi vasi ^c būd, tarafein 'imarat-i 'ālī-yi chand mar- taba. Yak sutūnī dīda shud, ki tāza bi yādgār-i fath-i Fa- rānsa misazand, va hanuz nātamām ast.	The crowds were great. They all shouted hurrahs while I saluted them. I conversed with the Emperor in French, until we reached a place like a gateway, where the trees ended. It was a wide street, with sumptuous palaces on either side, of several stories. We noticed a column recently erected in commemoration of the victory over France, and not yet completed.
یک صورت فردریش آگل یعنی فردریش بزرگ که با سفر	Yak surāt-i Fradarik-i Aḡal, ya'nī Fradarik-i Buzurg, ki	A statue of Frederick I., i. e. of Frederick the Great, east

درختخانه اند سر راه بسو از اونیوسیتنه گذشتیم مدرسه بسیار عالیست دو هزار نفر شاگرد در آنجا تحصیل میکنند فر ارسال که طرف چپ بود و دست راست از عمارت مخصوص امپراطور که از زمان ولیعهدی تاکال هان جا می نشینند و بعد از خانه و لیعهد گذشتیم رسیدیم عیدانیکه دو حوض داشت و از هر یک فواره بلندی میجست	bā mufarrigh rikhta and, sar-i rāh būd. Az Univarsita guzashtim. Ma- drasa-yi bisyar 'ālī-st, du ha- zar nafar shāgird dar unjā tahsil mīkunad. Az <i>Arsanāl</i> , ki taraf-i chap būd, va dast-i rast az 'imarat- i makhsus-i Imparātūr, ki az zamān-i valī'ahdi tā bi hāl hamun jā mīnīshīnad, va ba'd az khāna-i <i>Valī'ahd</i> guzashta rastdīm bi meidānī, ki du houz dasht, va az har yak favvāra-yi bulandī mījast.	in metal, lay on our road. We passed the University, a great place of instruction where two thousand students study; we passed the Arsenal, on our left hand; while on our right was the Emperor's own palace, in which he has resided from the days when he was Heir-Presump- tive until now. Next we pas- sed the palace of the Heir- Apparent, and so reached a square with two basins of water, from which sprang lofty jets d'eau.
دست راست قصر سلطنتی است که برای ما معین کرده بودند تا دم قصر جمعیت بروند	Dast-i rast <i>qasr-i saltanata</i> ast, ki barāyi mā mu'eyyan kardā būdand. Tā dam-i qasr jam'iat būd.	On our right was a royal re- sidence, that was assigned to us. The crowd extended right up to this building.

پیماده شدیم سواران قدیمی
 بالباسهای خوب که قزاق عارت
 بودند تنوی اطافها قزاقان از
 سواره که جوانهای بسیار خوب
 خوشگل خوش لباس بودند
 دم درها با پیشخدمستان
 و غیره همه ایستاده بودند

از پله ها بالا رفتیم وسط
 میدان جلو عارت باغچههای
 بسیار قشنگ است که اقسام
 کلها از یاس شیروانی و غیره
 کاشته اند دو مجسمه آسب
 هم که دهنه هر یک دست
 آدمی است از چوبن ریخته
 اند امپراطور همه اطافها بما
 نشان دادند پردها و اشکال

Prada shudim. Sarbāzān-i qa-
 dīmī ba libāshā-yi khub, ki
 qarāvul-i 'imārat budand,
 tuyī utāghā; qarāvulan, az
 savara, ki javānhā-yi bisyar
 khub-i khushgil-i khushlibas
 budand, dam-i darhā, ba
 pishkhidmetān va gheira
 hama istāda budand.

Az pallahā balā raftim. Vasat-
 i meidan-i jilou-i 'imarat
 baghchahā-yi bisyar qashang
 ast, ki aqsām-i gulhā az yās-
 i Shirvānī va gheira kashta
 and. Du mujassama-yi asp
 ham, ki dahana-yi har yak
 dast-i ādamī ast, az chudan
 rikhta and. Imparātūr hama
 utāgharā bi mā nishān dā-

We alighted. Veteran troops
 in beautiful uniforms, who
 are the guards of the palace,
 were in the rooms; patrols
 of cavalry, all handsome young
 men, with good figures, and
 fine uniforms, were at the
 gate, with officers of the
 household, etc., all stationed.
 We went upstairs. The middle
 of the square in front of the
 palace was laid out in beau-
 tiful beds of flowers and
 shrubs, lilacs, and the like.
 There were also two cast-
 metal statues of horses, each
 held by the bridle by a man.
 The Emperor showed me all
 the apartments. There are

some beautiful paintings and portraits in this palace.

I presented the Grand Vazir, the princes, and others; the Emperor also at the station had presented his princes and servants.

Next we went to a private apartment with him, and had some conversation, at which the Grand-Vazir was present. When the Emperor left, I waited a short time, then entered my carriage, and drove to his residence. He came to the foot of the stairs to meet me; we went in; we sat down; a conversation ensued; and after a few minutes I returned.

dand. Pardah va gashkal-i khub dar in 'imarat bud.

Man sadr a'zam va shahzadahan va gheirah mu'arrafi kardam, va Imparatür ham sar-i rah-i ahan shahzadagan va noukarhan-yi khud-i-shanra mu'arrafi karda budand.

Ba'd ba ishan bi utaq-i khalvat rafta, qadri suhbat kardim; sadr a'zam bud. Imparatür ki raftand, ba'd az daqqa yi ma baz savar-i kalaaka shude, raftim khana-yi ishan. Ta pa-yi palla istiqbal kardand. Raftim, nishastim, suhbat shud. Ba'd az chand daqqa muraja'at kardim.

! خب در بن عمارت بود

من صدر اعظم و شاهزادهها

و غیرا معرفی کردم و امپراطور

هم سر راه آهن شاهزادگان و

نوکهای خودشانرا معرفی کرده

بودند بعد با ایشان باطنی

خلوت رفته قدری صحبت

کردیم صدر اعظم بود امپراطور

که رفتند بعد از دقیقه ما

باز سوار کالسکه شده رفتیم

خانه ایشان تا پای پله

استقبال کردند رفتیم نشستیم

صحبت شد بعد از چند دقیقه

مراجعت کردیم امپراطور هفتاد

و شش سال دارند پسر ایشان هفتاد و سه سال اما هر دو در کمال بنیه و قوت هستند پرنس بیمارک پنجاه و هشت سال مارشال ملک هفتاد و پنج سال تروپ وایعهد چهل و دو سال دارند خلاصه شب را جاتی ترفیتم شهر برلن با چراغ گاز روشن است چراغ اینجا بیش از پطر است مقابل عمارت ما آن طرف میدان عمارت مسوّه برلن است یک شرف هم کلیسا و طرف دیگر عمارت جبهه خانه است	<i>Imparātār</i> haftad u shish sāl dārand, <i>barādar-i īshān</i> haf- tad u sih sāl, ammā har du dar kamāl-i bunya va quvvat hastand. <i>Prins Bīmār-k</i> pan- jah u hasht sāl, <i>Mārshāl</i> <i>Mulk</i> haftad u panj sāl, <i>Nas-</i> <i>vāb-i Valī</i> ‘ahd chihil u du sāl dārand. <i>Khulāsa</i> shabrā jāi na raftim. <i>Shahr-i Barlīn</i> bā chiragh-i gaz roushan ast <i>Chiragh-i</i> <i>Inja</i> bish az <i>Pitr</i> ast. <i>Muqābil-i</i> ‘imārat-i mā, un- taraf-i meidān, ‘imārat-i <i>Māza-yi Barlīn</i> ast; yak tarāf ham kalīsā, va taraf-i digar ‘imārat-i jubbakhāna	The <i>Emperor</i> is seventy-six years of age; his brother se- venty-three. Both of them, however, are in perfect bodily health and strength. <i>Prince</i> <i>Bismarck</i> is fifty-eight, <i>Mars-</i> <i>hal Moltke</i> seventy five. The <i>Nawwāb the Heir-Apparent</i> is forty-two. This evening I went nowhere. The city of <i>Berlin</i> is lighted with gas; the lamps being more numerous here than in <i>St Petersburg</i> . Opposite our palace, on the other side of the square, is the building of the <i>Berlin</i> Museum. On one side is a church, and opposite it the Armoury. In the centre
---	--	---

وسط میدان سنگونی است از اطراف پله دار و مجسمه قدریک کبیر را سواره از چمن و پخته اند بر روی عبارت برلن رنگ خاکستری مالیده اند قدری شهر را از جلوه انداخته است بر خلاف پطر که عبارت بانواع رنگها ملون است و دخانه که از کنار شهر برلن میگذرد و آتش اسپره است شعبه از آن هم از وسط شهر میگذرد اما کم عوض و آتش هم بسیار بد است	ast. Vasat-i meidān šakrī-st az atrāf pallādār va mujas- sama-yi <i>Frādarīk Kabār-rā</i> savāra az chūdan rikhta and. Bar rū-yi 'imārāt-i Barlin rang- i khakistari māhda and. Qadri shahrā az jilva an- dākhta ast, bar khilāf-i Pitr ki 'imārāt bi anvā-yi ranghā mulavvan ast. Rudkhāna-yi ki az kanār-i shahr-i Barlin miguzarad, va ismash <i>Aspara</i> ast, shā'ba az un ham az vasat-i shahr miguzarad, ammā kam 'arz, va āb-ash ham bisyār bad ast.	of the square is a raised platform, with steps all round, on which is a cast- metal equestrian statue of <i>Frederick the Great</i>. The exterior of the buildings of Berlin are coloured ash- colour, which takes away somewhat from the appea- rance of the city; on the con- trary, at St Petersburg, the edifices are of all colours. The river that flows by Berlin is named the <i>Spre</i>: a branch of it runs through the middle of the town; but it is narrow, and its water is also very bad.
--	--	---

Imrūz hashtad farsang-i rahrah
dar yazdah sa'at tei kardim.

To-day^o we travelled eighty
leagues distance in eleven
hours.

Raftan bi Potsdām.

Visit to Potsdam.

Rūz-i panjshamba panjum-i
shahr-i Rabi' assānī.

Thursday the 5th of the month
of Rabi' assānī.

Imrūz raftim Potsdam ki kharj-
i Berlin ast, savār-i kaleska
shuda, az hamun darvāza va
kucha ki rūz-i qabl vārid
shudim kharābānā-yi zinād,
dirakhthā-yi qavi-yi jangali,
khanahā-yi khub, jilou-i khā-
nahā baghehahā-yi gulkarī-
yi bisyar khub-i qashang,
houzhā-yi favvāradar gar-

Today we went to the town
of Potsdam, which is out-
side Berlin. Entering our
carriage, we drove along the
same track, and through
the very gateway that we
traversed yesterday, passed
by many avenues, noble fo-
rest trees, beautiful houses
with exquisitely pretty flower-
gardens in front of them, and
basins of water with fountains

امروز ۸۰ فرسنگ راه را در یازده
ساعت طی کردیم

رفتن به پوتسدام

روز پنجشنبه پنجم شهر ربیع
الثانی امروز رفتیم پوتسدام
که خارج برلین است سوار
کالسکه شده از همان دروازه
و کوچه که روز قبل وارد شدیم
خیابانهای زیبای درختهای
قوی جنگلی خانهای خوب
جلو آنها باغچههای گلکاری
بسیار خوب قشنگ حوضهای

فروگذار کوشش زیاد نمودیم و رفتیم بکار	dish-i zīad namūdīm ya raf-tīm bi gār.	and jets-d'eau, so arriving at the station.
بکالاسکه بخار نشسته اندیم نیم ساعت راه طی شده رسیدیم باین شهر	Bi kalaska-yi bukhār nishasta rāndīm. Nīm sa'at-i rāh tei shuda, rasidīm bi in shahr.	We took our seats in the train, started, and after a journey of half an hour, arrived at this town.
شهر کوچکی است چهل و دو هزار نفر جمعیت دارد اغلب نظامی هستند حاکم شهر وغیره آمدند پیاده نشدیم رودخانه عظیمی هم دارد که اسبش هایل است	Shahr-i kūchiki-st; chihil u du hazār nafar jam'iat dā-rad, aghlab nizāmi hastand. Hakīm-i shahr va gheira āma-dand. Pirāda shudīm. Rud-khāna-i 'azīmi ham darad, ki ism-ash <i>Hūval</i> ast.	It is a small place, with forty-two thousand inhabitants, for the most part regular troops. The Governor of the town came out to receive us. We alighted. There is also a large river here, named the <i>Havel</i> .
سوار کالاسکه اسپی شده از خانهای شهری و غیره گذشته داخل خیابانها شدیم وضع خیابانها و باغها و غیره شبیه بیابان روسیه	Savar-i kalaska-yi aspi shuda, az khānahā-yi shahri va gheira guzashta, dākhil-i khābānhā shudīm. Vaz-i khābānhā va baghā va gheira shabih bi baghāt-i	We entered a carriage (drawn by horses), and having passed houses and other buildings of the town, we entered an avenue. The parks, avenues, etc. in this place are similar to those in

بود عماراتی که دارد یکی پتسدام
و دیگر سانسوسی است هر
دو از بناهای فردریک کبیر
است منزل و بیعه در پتسدام
است با کالسکه رفتیم دم
عمارت منزل نمودند

راندیم برای گردش از خیابانهای
خوب و باهجهای مرغوب
گذشتیم باغات ایذا جنک
بزرگست مثل مازندران

امروز چون روز یکشنبه است
کل مردم در گردش و جمعیت
زیادی در خیابانها بودند
رسیدیم بقاره بزرگی که سی

Rūsia bud. 'Imārāt ki dā-
rad, yaki *Putsdām* va dīgar
Sānsūsī-st. Har du az bi-
nāhā-yi *Fraderik Kabūr* ast.
Manzil-i Valī'ahd dar *Puts-*
dām ast. Bā kalaska raftim
dam-i 'īmarat. Manzil na
būdand.

Rāndīm barāyi gardish. Az
khrābānā-yi khūb va bagh-
chāhā-yi marghūb guzāshdīm.
Baghāt-i injā jangal-i bu-
zurgī-st misl-i *Māzandarān*.

Imrūz chun rūz-i *yakshamba*
ast, kull-i mardum dar gar-
dish, va jam'at-i zādī dar
khrābānā budand. Rasidīm

Russia. Of the two palaces,
one is called *Potsdam* and the
other *Sans-Souci*; both built
by *Frederick the Great*. The
residence of the Heir-Apparent
is in *Potsdam*. We drove in
our carriage to that palace;
he was not at home.

We then took a drive and
passed through magnificent
avenues in beautiful parks.
The parks here are great
forests, like those of *Māzan-*
darān.

To-day being Sunday, (Whit-
sunday), all the walking
world was out, and the
avenues were thronged. We
came to a large fountain,
the water of which shot

درع آب آن میجست مجسمهای مرم بسیار خوب کار قدیم دور باغچهها و حوضها زیاد بود خلاصه این فواره از عجایب دنیا است منبعش را با اسباب بخار تعبیه کرده اند که بنزیر بخار آب بالا میبرد از حمام مردم قدری مساع از تماشا بود کل یاس شیروانی زیاد بود بلبل و هزار دستان در درختان میخواندند خوش عالی داشت بعد رفتیم به خیابان مقابل این فواره انتهای این حوض	bi favvāra-yi buzurgī, ki si zar^c ab-i un mījast. Mujassamahā-yi marmar-i bis- yār khub-i kār-i qadīm dour- i baghchahā va houzha ziād bud. Khulāsa in favvāra az ‘ajāib-i dunyā-st. Mamba‘ash- rā bā asbāb-i bukhār ta‘bīa karda and, ki bi zur-j bukhār āb bālā miravad. Izdihām-i mardum qadr-i manī^r az tamāshā bud. — Gul-i yās-i Shīrvānī ziād bud. Bul- bul va hazārdastān dar di- rakhtān mīkhundand. Khush ‘ālamī dāsht. Ba‘d raftīm bi khābān-i mu- qābil-i in favvāra. Intihā-yi in houz-i dīgar bud. Fav-	thirty ells (105 feet) into the air. Statues of marble, very beauti- ful and antique, were to be seen around the gardens and the basins. In short, this foun- tain is one of the wonders of the world. Its head is due to steam power, by the force of which the water is raised. Through the thronging of the people, we were somewhat impeded in going about. Lilies abounded. Nightingales and other singing birds sang in the trees. It was delight ful. We next went into an avenue opposite that fountain, at the end of which was another
---	---	--

basin, the jet-d'eau of which was very lofty, but not equal to that of the first.

We then got into our carriage, and went to the palace of *Sans-Souci* to visit the Queen-Dowager, wife of the former Sovereign of Prussia, who was a brother of the reigning Emperor. The first Lord-in-Waiting and the Chief Usher of the Queen (Dowager) and others received us. We went to the apartment of the Queen (Dowager); she rose and came to the entrance of the apartment. She is a woman seventy years of age, or even more of her life may have elapsed. We sat down on chairs, and con-

vāra-yi un ham buland mī-jast, ammā na bi in irtifāc.

Ba'd savār-i kākaska shuda raftīm bi 'imārat-i *Sānsūsē*, dīdan-i Malika-yi qadīm, ya'nī zan-i pādishah-i sābiq-i Prūs, ki barādar-i Imparātūr-i hā-liyya būda ast. Pishkhidmat-bāshī va Ishikaghāstbāshī-yi Malika va gheira jilou amādand. Raftīm bi utāq-i Malika; barkhāsta tā dam-i utāq amād. zan-i-st musinn; haftād sāl bishtar az 'umr-ash mīrvad. Ru-yi sandalī nishastīm,

دیکر یوں فوارہ آئینہ بلند
میجست اما نہ باین ارتفع

بعد سور کالسکہ شدہ رفتیم بہ

عبارت سانسوسی دیدن ملکہ

قدیم یعنی زن پادشاہ سابق

پروس کہ برادر امپراطور حالیہ

بودہ است پیشخدمت باشی

و ایشیک آفاسی باشی ملکہ

و غیرہ جلو آمدند رفتیم بہ

اطلاق ملکہ پر خاستہ تا دم

اطلاق آمد زنی است مسن

ہفتاد سال بیشتر از عرش

میروں روی صندلی نشستیم

versation ensued. We then arose and walked about.

This is the special palace of *Frederick the Great*. We saw the very room in which he died. The chair in which he expired, his writing-table, a time-piece, and other effects of Frederick, were all there. They had covered the chair with something as a mark of respect. And the hands of the time-piece have remained since his death in the very same position to a minute, never having been set since then. There were many beautiful paintings, left from that time.

They told me that when the

subbat shud. Bad-barkhastā gashtim.

In 'imarat-i makhsh-i *Fra-darīk-i Kabir* ast. Utāqi ki hamunja murda ast, dida shud. Sandali, ki rū-yi un fout shuda, miz-i tahrir, sā'at-i majlis, sāir-i asbāh-i *Fra-darīk* hama unja dida shud. Chizi mahz-i ihtarām rū-yi sandali andākhta budand. va 'aqrabak-i sā'at ba'd az fout dar rū-yi har dafta buda, hamun tour munda ast, ki digar tā bi hāl kūk nakarda and. Pardafta yi ashkal bis-yār khub dasht ki az hamun zamān munda ast.

Guftand vakhti ki *Nāpulyūn*

صحبت شد بعد بر خاسته
کشیم
ایس عبارت مخصوص فردریک
کبیر است اطاقی که هانجا
مرده است دیده شد صندلی
که روی آن فوت شده میز
تکریر ساعت مجلسی سایر
اسباب فردریک همه آنجا دیده
شد چیزی محض احترام روی
صندلی انداخته بودند
و تقریباً ساعت بعد از فوت
در روی هر دقیقه بودند
هائز مانه است که دیگر تا
بحال کویک نکرده اند پردهای
اشکال بسیار خوب داشت که
از همان زمان مانه است
گفتند وقتی که ناپلیون اول

first Napoleon took possession of this town, he tore the cloth on the table of Frederick, and that it has ever since been preserved in that state.

There were beautiful rooms, and many relics of antiquity. We then descended. In front of the palace there is a lofty terrace. In front of the eminence there are very beautiful gardens, with small basins of water. From the top they have arranged statues, from the months of which water flows into basins. The view from this terrace and this eminence has not its equal in the world. That lofty jet-

Avval in shahr-rā fath kardā, māhūt-i ru yi miz-i Fradark-rā pāra kardā ast; hamun tour pāra nīgūh dāshtā and.

Utāqlā-yi khūb dāsht. Az asar i qadīm ziād būd. Bā'd paun amadim. Jilon-i 'imarat mahtābi-i bulandī-st. Dar ru-yi tapa baghehālā-yi bis-yār khūb va houzā-yi kū-chik darād. Az bulandī mu-jassamahā-yi khūb qarār dāda and, ki az dahan-i unhā āb bi houz mīrīzād. Chashmandāz-i in mahtābi va bulandī dar 'alam nazir nadarād, va un favvāra-yi bu-

این شهر را فتح کرده ماهوت روی میز فریدک را پاره کرده است همان طور پساره نگاهداشته اند

اضافه‌ای خوب داشت از آثار قدیم زیاد بود بعد پائین آمدیم جلو عمارت مهتابی بلندی است که روی تپه باغچه‌های بسیار خوب و حوضچه‌های کوچک دارد از بلندی مجسمه‌های خوب قرار داده اند که از دهن آنها آب حوض می‌ریزد چشم انداز این مهتابی و بلندی در عالم نظیر ندارد و آن فواره

بزرگ محاذی این چشم انداز
است
خلاصه فرارها و باغها و
خیابانهای خوب زیاده بود
قدری کشتیم بعد سوار
کالسکه شده راندم در محلی
آسیا خرابه دیده شد از عهد
فروریس کبیر مانده است
و تاریخی دارم معلوم شد وقتی
که فروریسکه خواسته بود
آجار بسازد هرچه کرده بود
آسیار از صاحبش بخرد که
باغ ناقص نباشد راضی نشده
بود

zurg muhāzī-yi in chashm-
andāz ast.

Khulāsa favvārahā va baghha
va khirābānā-yi khub-i ziyā
būd. Qadrī gashtīm, ba'd
savār-i kalaska shuda, rān-
dīm. Dar mahallī āsyā-yi
kharāba dīda shud, az 'ahd-i
Frārīk-i Kabīr munda ast va
tārīkhī dārad. Ma'lūm shud,
vakhti ki Frārīk khasta
būd, un jāra bisāzad, har chi
karda būd, āyārā az sahib-
ash bikharad, ki bagh naqis
na bashad, rāzī na shuda būd.
Bi nishāna-yi 'adālat in ās-

d'eau is opposite to this emi-
nence.

In short, the fountains, the
parks, and the beautiful ave-
nues were numberless. After
walking about for a while,
we entered our carriage and
drove to a place where we
saw a ruined mill, which has
remained from the time of
Frederick the Great, and has
a history. We gathered
that when Frederick wished
to build this place, he
was unable, do what he
would, to induce the pro-
prietor of the mill to sell
his property, so that the park
might not remain incomplete.
He would not consent; and

yārā hamuntour nigah dāxta
and.

بینشانه عدالت این آسپار
هائظر نگاهداشته اند

Ba'd raftim bi garmkhāna va
nāranjistañ. Az ājur va shisha
va gheira sākhta and, amma
mian-ash na raftim; hama
gulhā va dirakhthāra az halā
birun avurda budand. Jilou-i
nāranjistañ bagheha va houz
va mahtābi-st. Mujaasamahā-
yi marmar-i bisyar khub va
baghechahā-yi khoilī qashang
dīrad. Az Inja palla-yi ziādi-

بعد رفتیم بگرمخانه و
نارنجستان از آجر و شیشه و
غیره ساخته اند اما میانش
نرفتم همه کلهها و درختها
از حالالیدرون آورده بودند
جلو نارنجستان باغچه و
حوض و مهتابی است مجسمه
های مرممر بسیار خوب و
باغچههای خیلی قشنگ دارد
از اینجا پله زیادی است

the mill has been preserved
in the same condition ever
since as an example of jus-
tice.

We next went to the hot-hou-
ses and orangeries (conser-
vatories), which are con-
structed with brickwork, glass,
and other appliances, but we
did not enter them, the whole
of the flowers and shrubs
having been brought out of
doors. In front of the con-
servatory there is a garden, a
basin of water, and a terrace,
with statues of marble, which
have beautiful parterres of
flowers, steps lead down from
here, and flower beds are very
nicely arranged on successive

که مرتبه عرتیه بالغ است بسیار
 خوب ساخته اند قدری
 کشته بعد سوار کالسکه شده
 رانندیم برای عمارت و بیلاق
 زلف پرنس شارل که خواهر
 ملکه پروس یعنی زن امپراطور
 و سادر فدریک شارل است
 حیاط بسیار قشنگی داشت
 از اشکال سنگی و حائجاری
 قدیم مصر و شام و نینوا و
 موصل و غیره و مجسمهای مختلف
 مثل بکیا یکسر کتف دست
 شکل حیوانات و انسان بزرگ
 و کوچک و ناقص و تمام همه
 نوعی جمع نموده بدینوار ها
 بطرز قشنگی نصب کرده اند

st, ki martaba bi martaba
 baḡh ast, bisyar khab sākhta
 and. Qadrī gashṭa, ba'd savār-
 i kalaska shuda randim burā-
 yi imarat va yeilaq-i zan-i
Prins Sharl, ki khahar-i Ma-
 lika-yi Prus, ya'ni zan-i *Im-
 paratur*, va mādar-i *Prada-
 rik Shārl* ast. Haiyat-i bisyar
 qashangī dāšt. Az ashkal-i
 sangī va hajjārī-yi qadīm-i
Misr va *Shām* va *Nīnavā* va
Mūsul va gheira, va mujas-
 samahā-yi mukhtalif, misl-i
 yak pā, yak sar, kitf, dust,
 shakl-i heivānat va insān,
 buzurg u kūchik va naqis
 u tamām-i hama nou'-i jam'
 namūda bi divarha bi tarz-i
 qashangī nash karda and.

levels. Here we walked about a
 little; and then, entering our
 carriage, we drove to the pa-
 lace and summer residence of
 the wife of *Prince Charles*, a
 sister of the Queen of Prussia,
 (i. e. the wife of the *Empe-
 ror*), and mother of *Frede-
 rick Charles*. It has a pretty
 courtyard, with statues and
 ancient stone figures and sculp-
 tures, from *Egypt*, *Syria*,
Nineveh, *Mosul*, etc., such as
 a leg, a head a shoulder, an
 arm (or hand), figures of
 animals and man large or
 small, imperfect or whole,
 collected therein of every
 kind, and fixed to the wall
 in an artistic manner. It was

معلم بود که پرنس شارل
و زنش عالم و با سلیقه هستند
خلاصه باغچه‌های خیلی خوب
و فواره و چمن و غیره داشت

بالا رفته قدری در اطراف
نشستیم زن پرنس شارل خیلی
عذر خواهی و اظهار خجالت
میکرد از اینکه مدیر خبر شده
است و می‌گفت تلگرافی کرده
بودند که شما امروز نمی‌آید
کتابی آورد اسم خود را در آنجا
نوشتیم زن مستی است

بعد برخاسته سوار کالسکه

Ma'lum bud, ki Prins Sharl
va zan-ash 'alim va ba salīqa
hastand. khulasa baġchehahā-
yi kheilī khūb va fa-
vāra va chaman va gheira
dāshat.

Balā rafta qadrī dar ulāq ni-
shastīm. Zan-i Prins Sharl
kheilī 'uzrkhāhī va iẖār-i
khajālat mikard az īn, ki dir
khabar shuda ast, va mīgūft:
«talagrāfi karda būdand, ki
shumā imrūz na miāyid».
Kitābī āvurd, ism-i khudrā
dar unja navishtīm. Zan-i
musinnī-st.

Ba'd barkhāsta savār-i kālaska

evident that Prince Charles
and his wife were persons of
learning and taste. In short,
most beautiful gardens, foun-
tains, lawns, and the like,
were there to be seen.

We went upstairs and sat down
a while in a room. The wife
of Prince Charles offered many
excuses, and expressed great
regret that notice (of our
visit) had been given to her
late, saying: "They telegra-
phed to inform me that you
would not come to-day". She
brought out a book, in which
we inscribed our name. She
is an aged woman.

On leaving this place, we

میشدیم دم منزل زن فردریک
 شارل هم رفتیم خانه نبود دم
 در خیابان فردریک شارل دو
 مجسمه مرآی نر خوابیده بالای
 معاجر بود بسیار خوب ساخته
 بودند، اندیم از جاهای خوب
 گذشته رسیدیم بیک قصر
 کوچک بسیار خوش وضعی که
 مال امپراطور است باغچه های
 قشنگ و چشم انداز خوبی
 پرودخانه عظیمی داشت

بعد رفتیم بکالسکه بخار
 نشسته اندیم برای شهر در

shudim. Dam-i manzil-i Zan-
 i *Frederick Sharl* ham raftim,
 khāna na bud. Dam-i dar-i
 khābān-i *Frederick Sharl* du
 mujassama-yi marā-i nar-i
 khābāda balā-yi ma'jar bud.
 Bisyar khub sakhta budand.
 Randim. Az jaha-yi khub gu-
 zashta, rasidim bi yak qasr-i
 kuchi-i bisyar khushvaz-i,
 ki mal-i *Imparatur* ast. Bagh-
 chaha-yi qashang va chashm-
 andaz-i khubi bi rud khana-
 yi azimi dasht.

Ba'd raftim bi kalsaka-yi bukar,
 nishasta randim barayi shahr.

drove to the residence of the
 wife of *Frederick Charles*. She
 was not at home. In front of
 the avenue leading to the
 gate of *Frederick Charles*,
 there were two statues of
 recumbent stags, on the top
 of the railings, most beauti-
 fully executed. We drove on,
 and passed some charming
 spots; among others a small
 pavilion most beautifully si-
 tuated, which belongs to
 the Emperor. It has some
 pretty gardens, and a char-
 ming prospect over a large
 river.

We then returned to the city
 by train. On the route we

remarked a singular pastime which they had devised. The top part of a round tent had been pitched, and around the tent there were pasteboard carriages and horses, on which people's children rode, while the tent revolved with speed, causing the carriages, the horses, and their riders to go round also. Finally we reached home.

The Zoological Gardens of Berlin.

The 6th of the month Rabi' assānī.

After our breakfast the foreign representatives came to an

Dar bein-i rāh mardum bāzi-yigharbi darāvurda budand: Chādurpush-i qalandari dūrust karda va dour-i chādur-rā kalaska va asp-i muqavvay sakhta, affā-i mardum savar-i un asphā va kalaskahā shuda budand va chādur mut-tasil bi sur'at charkh mī-khurd. Kalaskahā va asphā va ādamhā ham dour mīzadand. Khulāsa vārid-i manzil shudim.

Bāgh-i vahsh-i Berlin.

Rūz-i shishum-i shahr-i Rabi' assānī.

Ba'd az nahār sufarā-yi khārija amadand huzur. *Ilchī-yi Fa-*

بین راه مردم بازی غریبی در آورده بودند چادر پوش قلندری درست کرده و دور چادر را کالسکه و اسب مقوایی ساخته اطفال مردم سوار آن اسبها و کالسکه شده بودند چادر متصل بسخت چرخ مخور کالسکه ها و اسبها و آدمها دور میزدند خلاصه وارد منزل شدیم

باغ وحش برلین

روز ششم شهر ربیع الثانی

بعد از نهار سفرای خارجه آمدند حضور ایلاچی فرانسه

audience. The *French representative* had not come, because, *M. Thiers* having resigned, he had no credentials. We then went to another chamber, and spoke to each of the representatives, separately, enquiring after their health. Subsequently *Prince Bismarck* came, and conversed at some length. Next *Marshal Roon*, the War Minister came; and then *Marshal Moltke*, with whom we conversed a little.

After this, changing our (state) costume (for a private one), we entered our carriage and drove to the Zoological Gardens. Today also (Whit-Mon-

rānsa nayāmada bud; chun *Musyū Tyar* isti'fā karda, ikhtiyārāna na dashta ast. Ba'd rafūm bi utāq-i digar. Sufarārē yak yak ahval-pursi kardam. Ba'd *Prins Bismarck* āmad; kheili bā ū subbat shud. Ba'd *Mārshāl Rūn*, vazir-i jang, ba'd *Mārshāl Mulk* āmada, qadrī subbat shud.

Barkhāsta, taghyr-i libas dāda, savār-i kālaska shuda, rafūm bi *bāgh-i vaṣṣh*. Imrūz ham rūz-i 'īd-i Farangian bud. Jam'ī-yi ahl-i shahr dar ha-

نیامده بود چون مسیو طیار استعفا کرده اختیار نامه نداشتند
است بعد رقیب باطای دیگر
سفر را یک بیک احوال پرسی
کردم بعد پرنس بیسمارک آمد
خیلی با او صحبت شد بعد
مارشال رون وزیر جنگ بعد
مارشال ملک آمده قدری
صحبت شد

برخاسته تغییر لباس داده سوار
کالسکه شده رقیب باغ
وحش امروز هم روز عید
فرنگیان بود جمیع اهل شهر
در حرکت بودند جمعیت

day) was a festival of the Franks, and the whole population of the city were astir. There was an enormous crowd, and a great many carriages on the road and on both sides of the road. Bands were playing in the gardens. There were many ponds, and various species of aquatic fowl in the ponds. Next we looked, one by one, at the beautiful large cages, in which the various kinds of beasts were kept apart. Different birds of prey, such as eagles, and a pair of condors, which are a well-known bird of prey brought from the New-World (America).

rakat budand Jam'at-i ziād,
kulaska-yi bisyār dar rāh va
tarafein-i rāh bud. Muzkān
ham dar bāgh mizadand. Dar-
yāchaha-yi ziād va aqsām-i
murghā-yi ābi dar daryā-
chahā bud.

Ba'd yak yak qafasha-yi bu-
zurg-i khūb dida shud, ki
har nou' hoivānirā dar qafas-
i 'alahidda guzashta budand.
Anvā'-i murghā-yi shikārī,
az qarāgūsh va kūdūr, ki
murgh-i shikārī-yi ma'rūf-i
buzurgī-at va az Yangi Duniā
miāvarand, yak juft az un

زياد کالسکه بسيار در راه و
طرفين راه بودند موزيکان هم
در باغ ميروند درياچه‌های زياد
و اقسام مرغهای آبی در درياچه‌ها
بود

بعد يکيک قفسهای بزرگ خوب
ديده شد که هر نوع حيواني
را در قفس عليهکده گذاشته
بودند انواع مرغهای شکاری
از قراقوش و کوندور که مرغ
شکاری معروف بزرگيست و از
ينکی دنيا ميآورند يکجفت
از آن بون حيوان غريبی

است زینک سیاه تیره دارد بسیار مرغ مهربانی است اما چشمکالش مثل قرقاش تیز نیست از جنس لاش خور است	bud. Heivān-i ghāribi-st. Rang-i siāh tira darud. Bisyar murgh-i muhibi-st, ammā changāl-ash misl-i qarāqūsh tiz nīst. Az jins-i <i>lashkhar</i> ast.	It is a singular creature, of a dusky black colour, and of great ferocity; but its talons are not as sharp as those of the eagle, since it belongs to the class of <i>carioneaters</i> .
دیگر اقسام درناهای افریق و هند و یونکی دنیا و غیره بود خیلی درشت تر و خوشکل تر از دناهای متعارف ایران انواع طوطیه در عالم بهر میروند همه در آنجا موجود بود بنوشتن نمیداد آنچه اشکالی در کتابها دیده بودم در اینجا زنده دیدم	Digar aqsām-i <i>durnāhā-yi</i> <i>Afrīq</i> va <i>Hind</i> va <i>Yangi</i> <i>Dunyā</i> va gheira bud, kheili durushtiar va khushgiltar az durnāhā-yi mutaʿarif-i Irān. Anvā-i <i>tuyūri</i> , ki dar ʿālam bi ham mirasad, hama dar unjā मौجود بود. Bi navish- tan na mīyad. Unehī ashkalī dar kitābhāʾida būdam, dar injā zinda دیدم.	There were various kinds of <i>cranes</i> from <i>Africa</i> , <i>India</i> , the <i>New-World</i> , and other parts; bigger and more beau- tiful than the common cranes of Persia. All the different species of birds produced in the whole world are there collected together, so that it is impossible to mention them all. What we had formerly seen portrayed in books, we here saw living.
بعد داخل دالان قفسهای	Baʿd dākhil-i dālan-i qafasbā-	We then entered the corridor

of the *carnivorous quadrupeds*, — the beasts of prey. Here were wild beasts that cannot be imagined, *maned-lions* of Africa, — which I had not hitherto seen, save in books, — huge in bulk, terrible in appearance, with very thick black manes hanging down, their heads as large as those of elephants, or larger; with glaring eyes fearful to look on; with graceful bodies resembling velvet. The keeper held up a piece of flesh; the lion rose on his hind feet and seized the flesh. His stature was from three to four ells ($10\frac{1}{2}$ feet to 14 feet). The flesh was placed on

yi *heivānāt-i darānda* shudim. Anvā^c-i *sabā*, ki bi tavvur na miyād, būd: *shūr-i yāldār-i Afriq*, ki juz dar kitāb na dīda būdam, bisyar ^cazīm al jussa va muhūb, yāl-i *sāh-i bisyār zakhīm-i rikhta*, sar-ash bi qadr-i sar-i fil, balki buzurgtar, chasmhā-yi darīda, kheili muhūb, bandan-i *khushgil* misl-i *makhmal*. Shrbān gūshat buland kard. Buland mishud, gūshat bigirad, sih *chahār zar^c qaddash* būd. *Gūshthārā rū-yi*

حیوانات درنده شدید انواع
سباع که بتصور نمیآید بود
شیر یال دار افریق که جز
در کتاب ندیده بودم بسیار
عظیم الاجتنه و مهیب یال
سپاه بسیار ضخیم و آخته
سرش بقدر سه فیل بلکه بزرگتر
چشمهای درنده خیلی مهیب
بدن خوشگل مثل مخمل
شیربان گوشت بلند کرد
بلند میشد گوشت بگیرد
سه چهار ذرع قدش بود

کوشتها را روی عراده گذاشته میکشیدند و میدادند	‘arrāda guzāshā mīkashīdand va mīdadand.	a truck, and so conveyed from den to den and given to the beasts.
محللی که بدلان منظر دارد خانه جایی حیوانات است دری دارد از تخته صخیم که با زنجیر بلند میکنند تن طرف در ماکسل کروش حیواناتست در آن که بلند میکنند حیوان بآن سمت میروند فوراً این در را انداخته اطاف را تمیز میکنند زمین اطاف را با تخته فرش کرده اند بسیار تمیز احدی نمیتواند نزدیک این حیوانات برود کوشش را از سوراخ پنجهها میدهند خلاصه مایل بونم	Mahallī, ki bi dālān manzar dārād, khāna khāna jai heivānāt ast, darī darād az takhta-yi zakhīm, ki bā zanjīr buland mīkunand. Untarāf-i dar mahallī-i gardīsh-i heivānāt ast. Darrā ki buland mīkunand, heivān bi un samt mīravād; fouran īn darrā andākhta, utāqrā tamīz mīkunand. Zamīn-i utāqrā bā takhta farsh karda and bi-s-yār tamīz. Ādāī na mī-tavān nazdīk-i īn heivānāt bīravād. Gushtrā ham az surākhi panjarahā mīdīhand.	The compartment which looks out on this corridor, and is subdivided to hold the different beasts, has a door of stout timber that can be raised by a chain. The other side of the door is where the animals walk about. When the door is raised, the beast goes to that other side; the door is then quickly lowered, and the den is swept out. The compartment is very carefully floored with wood. No one is allowed to go near these creatures; and the flesh is given to them through the

مدتی تماشای این شیر را بکنم ولی از هجیم مرموم تماشای ممکن نبود	Khulāsa mailbudam, muddat-i tamāshā-yi in shirā biku- nam, valī az hujim-i mar- dum-i tamāshāchi mumkin na būd.	bars* of their cages. I was extremely tempted to stay and observe this lion a long while; but through the thronging of the crowds of spectators, this was impos- sible.
بعد چند ببر بسیار بزرگ دیدم از بره های هند و افریق دو پلنگ سیاه هم دیده شد از افریق که خیلی غریب و مهیّب بودند شیرماده هم بود که چند بچه شیر هاجا زائیده و بچه هایش بزرگ شده بودند	Ba'd chand babr-i bisyar bu- zurg didam, az bahrā-yi Hind va Afrīq, du palang-i siāh ham dida shud az Afrīq, ki kheilī gharīb u muhrīb būdand. Shir-i māda ham būd, ki chand bacha-shir ha- munjā zāida, va bachahā-yash buzurg shuda būdand.	I saw several enormous tigers, African and Indian; two black leopards, from Africa, very singular and terrific. There was a lioness whose cubs had been born and bred on the premises.
پلنگ زیاد یوز های مختلف کفتارهای عجیب الخافه افریق که صداهای غریب میکردند	Palang-i ziyād, yūzhā-yi mukh- talif, kaffūrā-yi 'ajīb al khilqa-yi Afrīq, ki sadāhā-yi gharīb mikardand,	There were many leopards, va- rious cheetahs, strange-looking hyaenas from Africa that made curious noises

In short, I saw numerous cages, in each of which were various animals many kinds of monkeys, and the like. There were two *elephants*; one very large, that had been brought from *India*; the other from *Africa*. The *African elephant* differs much from that of *India*, its ears being much broader and larger.

There were three *giraffes*, and a *zebra*, i. e., a *wild horse*, the body of which is in stripes, and very beautiful. Also many *bisons*, the *wild buffaloes* of *Africa* and the *New-World*; there were many, large and small; *buffaloes* (yaks?) of *Tibet*, from the sides of which so

Khulāsa qafashā-yi 'muta'adid didīm, ki dar har yak anwā-i heivānāt bud. Meimūnā-yimukhtalifvagheira. Du *fil* bud, yaki bisyār buzurg, ki az *Hind* āvurda budand, dirgari az *Afrāqā*. *Fili Afrīq* bisyār tafavut bā *fil-i Hind* dāsht, gūshhā-yash kheili buzurgtar va pahntar bud.

Sih *zarrāfa* bud. *Zabr* ham bud, ki *gūr-i-asp* ast. *Badan-ash* khatt khatt va bisyār maqbul ast. *Bizūn* bud, ki *gūr-i mīsh-i vahshī-yi Afrīq* va *Yāngi Dunyā-st*; muta'addid budand buzurg u kūchik. *Gavi mīsh-i Tibbat* bud; az atrāf-ash unqadr

خلاصه قفسهای متعدد دیدیم که در هر یک انواع حیوانات بود میمونهای مختلف و غیره دو فیل بود یکی بسیار بزرگ که از هند آورده بودند دیگری از افریقا فیل افریق بسیار تفاوت با فیل هند داشت کوشهای خیلی بزرگتر و پهن تر بود

سه طرافه بود زتر هم بود که کور اسپ است بدنش خط خط و بسیار مقبول است بیزون بود که کاومیش وحشی افریق وینکی دنیاست متعدد بودند بزرگ و کوچک کاومیش تبت بود از اطرافش آنقدر پشم آویخته بود که

که بز میبشید بسیار
مهیّب بود

لاما که حیوانی است مایلین شتر

و گاو و ارقل و بز کوهی و غیره و

بسیار قند میدوید تری

باغچههای وسیع بود دوش

معابر انواع ارقل و بز کوهی

و آهو بود از هند و افریق

مثلاً ارقلی دیدم شد بقدر

اسب باشاهاى بلند صخیم

تیمیز که هیچ شباهتی به

ارقلیهای ایران نداشت انواع

خوک و کراز حیوانات عجیب

دیگر هم آنقدر در آنجا بود

که بحساب نمی آید هر نوع

pashm avikhta bud, ki 'oi
zamin mikashid; bisyar mu-
hib bud.

Lāmā, ki heivān-st mābein-i
shutur, va gāv, va arqālī, va
buz-i kūhī, va gheira va bis-
yar tund midavid, tuyi bagh-
chahā-yi vasi^c bud, dour ash
ma^c jar. Anvā^c-i arqālī va
buz-i kūhī va āhū bud az

Hind va Afrīq, masalan
arqālī dida shud bi qadr-i
asp, bā shakhha-yi buland-i
zakhim-i tiz, ki hich shabā-
hatr bi arqālha-yi Iran na
dāst Anvā^c-i khūg u gurūz,
heivānāt-i 'ajīb-i digar ham
unqadr dar un jā bud, ki bi
hisab na mīyad. Har nou^c-i

muck wool hung as to trail
on the ground; they looked
very ferocious.

Llamas, an animal between the
camel, ox, argali, ibex, and
other species, and which runs
very fast, were kept in spa-
cious gardens enclosed with
railings. There were argalis,
ibexes, and antelopes, from
India and Africa; for in-
stance, there was one argali
as big as a horse, with long,
straight, sharp horns, having
no resemblance to the argali
of Persia. Also various kinds
of swine and wild boars;
curious animals, too, of other
species, and in such varieties,
were collected in that place

as cannot be computed. All sorts of animals, wherever they may naturally exist, have been there brought together, and are there fed with all care and cleanliness.

Various *parrots*, *peacocks*, *golden pheasants* of *Australia*, that are very pretty, were there; also many kinds of *birds* with magnificent plumage were flying about and sporting in large cages.

The name of the director of these *Zoological Gardens* is *Doctor Bodinus*, a learned and distinguished man.

heivani, ki dar har iqlimi bude, dar un ja jam namuda and, dar kamali nazafat u pakizagi khurak-i har yakra midihand.

Anva-i taitih va tatus-ha va qarraqulha-yi tilai-yi Ustrali, ki bisyar qashang bud, anva-i murghha-yi khushrang dar qafas-i bisyar buzurg mashghul-i parvaz u bazi budand.

Khulasa ism-i rais-i in bagh-i vahsh, ki mard-i fuzaili ali-mi-st, Hakim Budinus ast.

حيواني كه در هر اقليمى بوده در آنجا جمع نموده اند در كمال نظافت و پاكي خوراك هريك را ميدهند.

انواع طوطيها و طاووسها و قزاقولهاي طلائي استراليا كه بسيار قشنگ بود انواع مرغهاي خوش رنگ در قفسى بسيار بزرگ مشغول پرواز و بازي بودند.

خلاصه اسم رئيس اين باغ وحش كه مرد فاضل عالمى است حكيم بودينوس است.

دیدن کارخانه کوب	<i>Dīdan-i kārkhāna-yi Krūp.</i>	<i>A visit to Krupp's works.</i>
یکساعت بغروب مانده رسیدیم بکارخانه کوب مسو کوب خودش سر راه آهون آمد. بود. شخص پیو بلندقد لاغری است تمام این کارخانه هزار خورش ساخته است کوب دل دلو را از اینجا میدهد انواع توپها از توپ بزرگ قلعه و توپ کشتی و توپ جنگ صحرایی همه اینجا ساخته میشود	Yak sā'at bi ghurūb munda- rasīdīm bi <i>kārkhāna-yi Krūp.</i> <i>Musyū Krūp</i> khud-ash sar- i rāh-i āhan āmada būd. Shakhs-i pīr-i bulandqadd-i laghirī-st. Tamām-i in kār- khānāhā-rā khudash sākhta ast. <i>Tūp-i</i> kull-i duvalrā az Injā mīdihād. 'Anvā'-i tūphā az <i>tūp-i buzurg-i qaf'a</i> va <i>tūp-i kashī</i> va <i>tūp-i jang-i</i> <i>sahrāi</i> hama injā sākhta mī- shavad.	At an hour to sunset we ar- rived at the works of <i>M. Krupp</i> , who came himself to the railway (to meet us). He is a tall, thin old man. He has himself, in a certain space of time, created the whole of these works and from this place he supplies cannon for all governments. Guns of every description, such as large cannon for forts, can- non for ships, and cannon for field use in campaigns, are all manufactured here.
دستگاه و کارخانههای بخار مثل یک شهر عظیمی است	<i>Dastgāh va kārkhānāhā-yi bukhār</i> mīsl-i yak shahr-i	His plant and steam works resemble a mighty city. Ho

employs 15,000 workmen, for the whole of whom he has erected houses and lodgings, paying them salaries and wages. After deducting his *expēditure*, his own yearly income amounts to 600,000 *tūmans*.

We went to the *shop of the steam hammers*. They are wonderful hammers, like *moun-tains*; and worked by *steam*, are used for forging cannons. They make these of any pattern they desire. When the hammer strikes the gun, the floor of the workshop groans and trembles. It was a marvellous thing.

azimi-st. Punzadā hazār
‘amala darād, ki bi jihat-i
hama khāna va nishman
sakhta va muzd u kharj mi-
dihad. Ba’d az vaz-i ma-
khārij-i salā shish-sad hazār
tūman naghd *madākhil-i*
khud-i ūst.

Khulāsa bi kārkhāna-yi cha-
kush-i bukhār raftim. Cha-
kushā-yi gharbi-st, misl-i
kūh. Bā zūr-i bukhār bi an-
gārā-yi tūp mikhurad. Bi har
tarkīb, ki bikhāband, unra
durust mīknanad. Vakhtri ki
chakush bi tūp mikhurd, za-
min-i kārkhāna sadat mīkard
va mīlarzīd. Chizi gharbi-st.

پسانده هزار عمله دار که
بجهت همه خانه و نشیمن
ساخته و مزد و خرج میدهد
بعد از وضع مخارج ساللی
ششصد هزار تومان نقد
مداخل خود اوست

خلاصه به کارخانه چکش
بخار و تنیم چکشهای غربی
است مثل کوه بسا زور
بخار سانکاره تنوپ میخور
بهر ترکیب که بخواهند آنرا
درست میکنند و تنیده چکش
به تنوپ میخورند زمین کارخانه
صدا میکند و میارزند چیز
غربی است

قه کاهخانه را کشته بعضی توپهای بزرگ و کوچکی را انداختند بعد رفتیم باخانه که معین کرده بودند آنجا شام خوردیم شام خوبی دادند درختی در نارنجستان خانه دیده شد که برگ آن رو ذرع و نیم طول و نیم ذرع عرض داشت .	Hama-yi karkhānara gashia, ba'zi tūpā-yi buzurg va kū- chikrā andākhtand, ba'd raftim bi khāna, ki mu'eyyan karda budand. Unja shām khurdim. Shām-i khubi dadand. Di- rakhtidarnāranjistān-ikhāna dida shud, ki barg-i un du zar' u nim tūl va nim zar' 'arz dasht.	We went all over the works, and they turned out some large and some small cannon. We then went to a house which he had prepared, and there we dined. He gave us an excellent dinner. In the conservatory of this house we saw a tree, the leaves of which were two ells (seven feet) long, and half an ell (twenty-one inches) wide. The steam-hammers, in spite of their great distance from this room, made the earth shake here as though there had been an earthquake.
چکش باخار باوجود فاصله زیاد باین زمین آجاری مثل سنگام زلزله بحرکت میاورد یک توپ تعبیر شش پوند پسیار اعلی مسبو کرویپ با	Chakush-i bukhār bā vujūd-i fāsila-yi ziyad bi in utāq, zamīn-i ānjārā misl-i hangām- i zalzala bi harakat mīāvurd. Yak tūp-i tahpur-i shish-pound- i bisyar ā'ālā Musyū Krūp bā	M. Krupp made us a present of a most magnificent breech-

تنہم اسباب ہما پیشکش کرد

بیان رودخانه رن

بشہر کوہنلس رسیدیم کالسدک

ایستادہ حاکم آجیا و غیرہ

بحضور آمدند از قلعه آجیا
توپ انداختند بشہر یزرکیست

از پل رودخانه رن گذشتیم
ایجا رود رن کم عرض میشود

و طرفین آن کوه است کنار
رودخانه همه دہ و قصبہ و

زراعت انکور و درخت کیلاس
و غیرہ بود کیلاسا ہم رسیدہ

و پسر بار بسو ہرتاک را بیک
جوب قطور بستہ اند تمام

tamam-i asbāb bi mā pish-
kash kard.

Beyn-i rūdkhāna-yi Rān.

Bi shahr-i Kūhlans rastidm.
Kalaska istāda hākīm-i unjā
va gheira bi huzūr āma-
dand. az qal'a-yi unjā tūp
andakhtand. Shahr-i buzur-
gī-st.

Az pul-i rūdkhāna-yi Rān
guzashtim. Injā rūd-i Rān
kam 'arz mishavad, va ta-
rafein-i un kuh ast. Kanār-i
rūdkhāna hama diḥ va qasaba
va zarā'at-i angur va dirakht-
i gīlās va gheira bud. Gīlāshā
ham rastida va purbar bud.
Har tūkrā bi yak chūb qutūr

loading six-pounder cannon,
with all its appliances.

Description of the Rhine.

We next reached Coblentz.
The train stopped; the Go-
vernor of the place, with
others, came to an audience.
The guns of the fortress fired
a salute. It is a large place.

We crossed the Rhine river by
a bridge, the river being nar-
row, with hills on either side.
The bank of the river is all
villages, towns, vineyards
cherry-trees, and the like.
The cherries were ripe and
the trees laden with fruit.
Each vine was bound to a

کوه و زمین تاکستان است شراب مشهور رن از همین انگوری عمل میابد	basta and. Tamām-i kuh va zamīn takistān ast. <i>Sharāb-i</i> <i>mashhur-i Rān</i> az hamīn an- gūrīhā ‘amal miyād.	stout stake. The whole hill- side and the plain is one continuous vineyard, the fa- mous <i>Rhein-wein</i> being pro- duced from these very vines.
طرفین رودخانه راه آهن و متصل کالسکه بخار در حرکت است راه کالسکه عرانه و پیاده رو هم است خیلی پاکیزه و تمیز تمام زمین گلستان است و همه کوهها و صوابها انگور و درخت میوه و باغچههای کلکاری و خیاربان و بانگ مسافت شهر و قصبه است آدم حیرت میکند و از تماشا سیر نمیشود	Tarafein-i rūdkhāna rāh-i āhan va muttasil kālaska-yi bukhār dar harakat ast. Rāh- i kālaska-yi ‘arrāda va piā- darou ham ast, kheilī پاکیزه va tamīz. Tamām-i zamīn gul- listān ast, va hama kūhā va sahrāhā angūr va dirakht- i mīva va bāghchahā-yi gul- kāri va khīrābān, va bi andak masāfat shahr va qasaba ast. Adam heirāt mīkunad va az tamāshā sīr na mīshavad.	On either side of the river there is a railway, and trains run continually. There are also roads for carriages, wag- gons, and pedestrians, well made and kept. The whole region is a garden. All the mountains and plains are grape-vines, fruit-trees, flow- er-gardens, and avenues; with towns and cities at frequent intervals. One won- ders, and is never tired with admiring.
تکنتک قصرهای خوب و	Taktak qashā-yi . khūb va	Every now and then a beauti-

ful solitary pavilion, with large and small summer-houses, in the best taste and of the most graceful forms, are seen erected on the hills overlooking the stream, like a paradise. We also noticed some ruins of old castles on the mountains and on the river bank. The passing of the trains, the buildings, the verdure and flowers, both natural or artificial, put one beside one's self. For several leagues our road was (through a country) similar to that seen on first arriving in the land of Gilan and by the river Safid-rūd.

kushkha-yi buzurg u kuchik
az rū-yi saltqa bā kamāl-i
qashangi dar kanar-i rūdkha-
na va balā-yi kūhā, ki
mushrif bi rūdkhāna ast,
sākhta and, misl-i bihisht.
Ba'zī āsar-i qal'a, kharābahā-
yi qadīm dar kūhā va kanar-
i rūdkhāna dīda shud. Ta-
raddud-i kālaskahā-yi bukhār
va 'imārāt va sabzaha va
gulhā-yi tab'ī va masnū'ī
ādamrā valih mīkard; tā
chand farsang rāh shabīb bud
bi avval-i vurūd-i khāk-i
Gilan va rūdkhāna-yi Safid-
rūd.

کوشکهای بزرگ و کوچک از
روی سلیقه با کمال فشنکی
در کنار رودخانه و بالای کوهها
که مشرف بر رودخانه است
ساخته اند مثل بهشت
بعضی آثار قلعه خرابهای
قدیم در کوهها و کنار رودخانه
دیدم شد نزد کالسنده های
بخار و عمارات و سبزها
کلهای طبیعی و مصنوعی آدم
را و اله میکرد تا چند فرسنگ
راه شبیه بود بیاول ورود خاک
گیلان و رودخانه سفید رود

بعضی اوقات راه کالسکه ما از روی پشت بام خانهها و کوچههای دهات میگذشت خلاصه بتعریف نمی آید	Ba'zi ouqat rāh-i kālaska-yi mā az rū-yi pusht-i bām-i khanahā va kuchahā-yi dihat miguzasht. khulāsa bi ta'rīf na miyad.	Sometimes our trains passed over the tops of the roofs of houses in streets of villages. In short, it was indescribable.
سرحد آلمان و بلجیک	Sarhadd-i Almān u Baljīk.	The frontier of Germany and Belgium.
قدری که رفتیم برود خانه کوچی رسیدیم پل کوچکی هم داشت سر حد بلجیک و آلمان کویا همین رود خانه است اما خداوند عالم قادر طوایف و ممالک را چگونگی از هم سزا کرده که عقل حیران است در آن واحد یکبار آنم زبان مذهب وضع خاک آب کره زمین تغیر کرد که هیچ	Qadrī ki raftīm bi rūdkhāna- yi kuchikī rastidm. Pul-i ku- chikī ham dasht. Sarhadd-i Baljīk va Almān gūyā hamīn rūdkhāna ast. Amma khudā- vand-i 'Alam-i Qādir tavāf u mamālīkrah chīgūna az ham sivā karda, ki 'aql heirān ast! Dar ān-i vāhid yakbara ādām, zabān, mazhab, vaz', khāk, āb, kuh, zamīn taghyīr kard, ki hich shabāhatī bi	We went on, and shortly reached a small stream with a little bridge over it, which appears to form the frontier between Germany and Belgium. But what a difference has the All-Wise and Almighty Crea- tor placed between the two nations and the two coun- tries! Man's mind is lost in amazement thereat. In one moment a total change came

شبهاتى به آلمان نداشت
 كوهها قدرى بلند تر و پر
 جنگل هوا سردتر زبان همه
 فرانسه مردمانش فقيرتر وضع
 و لباس قشون و مخليق بلبلو
 تغيير كرد و جميع اهل بلجيك
 زبان فرانسه حرف ميزند
 زباني هم خردشان مليحه
 دارند مذهبان اغلب كاتوليک
 است

Alman na dasht. kuhhā qadrī
 bulandtar va pur-jangal, havā
 sardtar, zaban hama farānsa,
 marduman-ash faqirtar, vaʿ
 u libās-i qushun va makhluq
 bil-marra taghyīr kard; va
 jamf-i ahl-i Baljik zaban-i
 farānsa harf mizanand. Za-
 bānī ham khud-i-shān ʿalā-
 hidda dārānd. Mazhab-i-shān
 aghlab kātulik ast.

over the people, the lan-
 guage, the religion, the ap-
 pearance of the land and
 water, mountains, and plains;
 — all were different, nothing
 here resembling what is in
 Germany. The hills are some-
 what higher and more woo-
 ded, the air is colder, all
 speak French, the people are
 somewhat poorer, the style
 and costume of soldier and
 civilian utterly different. The
 whole population of Belgium
 speak French, though they
 have a special dialect of their
 own; they are chiefly of the
 Catholic religion.

<i>Dar vaṣṣ-i Almān.</i>	<i>Remarks about Germany.</i>
در آلمان زن‌ها خیلی مشغول کار و زحمت هستند بخصوص در امر زراعت و باغبانی خیلی بیشتر از مردمانشان کار میکنند	In Germany the women are very hard-working; especially at agriculture and in gardening they do much more than their husbands.
کوش اسپهای کالسکه و غیره را در آلمان با ماهوت قمر و غیره میپوشانند که از مکس محفوظ باشد	The ears of the carriage-horses, and others, are covered over with red and other coloured cloths, as a protection against the flies.
در برلین و سایر شهرها اطفال کوچک کوبار سربازی بدوش بسته قوسی کوچکی میدهند و شیپور میزنند که از طفلیت	In Berlin, and in other towns, the little boys fasten soldiers' knapsacks on to their backs, run about the streets, and play on fifes. So that they thus, from infancy

آنها را عادت باشکری میدهند
 سنک فرش کوچهار بسیار خوب
 میکنند سنکهار مربع کوچک
 تپیده کار میکنند خیلی خوب
 بهم وصل میکنند
 آجرهای فرنگستان مثل آجرهای
 ایران مزین و بزرگ نیست
 بلکه ترکیب آجر تراش طهران
 است

در وضع بلایک

مملکت بلایک بسیار آزاد و
 رفق و فتق امورات با مجلس
 پارلمنت است که وکلا آنجا

unharā 'ādat bi lashgarī mī-
 dihand.

Sangfarsh-i kūchahūrā bisyār
 khub mīkunand. Sangharā
 murabba', kuchik burīda,
 kar miguzārānd, khoilr khub
 bi ham vasl mīkunānd.

Ajurrhā-yi Firangistān mīsl-i
 ajurrhā-yi Irān murabba' va
 buzurg nīst; balki tarkīb-i
 ajurr-i tarāsh-i *Tahrān* ast.

Dar vaz'-i Baljīk.

Mamlakat-i Baljīk bisyār azād,
 va ratq u fatq-i umūrāt ba
majlis-i Pārlamān ast, ki
 vpkalā unjā jam' shuda hukm

upwards, learn to be soldiers.

They pave their streets with
 stone most artistically. They
 use stones cut into small
 squares, and join them to-
 gether very closely.

The bricks of *Firangistan* are
 not like those of Persia, large
 and square, but are of the
 shape of the cut bricks of
Tehran.

Remarks about Belgium.

The kingdom of Belgium is
 very free, the ordering of all
 matters being in the hands
 of the Parliament, where the

جمع شده حکم میکنند مجلس پارلمانته عمارتی عالی و در شهر است حال م باز بود و کلا جمع بودند	mikunand. Majlis-i Parlaman ‘imarat-i ‘alī va dar shahr ast. Hāl ham bāz bud. Vu- kala jam’ būdand.	Deputies meet together and make laws. The Parliament House is a sumptuous edifice, and is in the city. It was in active session (when we arri- ved), the members being as- sembled.
روزنامه نویسان این ولایت بسیار آزاد هستند هرچه بنویسند از هیچکس باک ندارند	Ruznāmanavīsān-i in vilāyat bisyar azād hastand. Har chi binavīsand, az hič kas bāk na dārand.	The editors of the news-pa- pers in this country are ex- tremely free. Whatever they may write, they are in fear of no one.
جمعیت بروکسل قریب یکصد و هفتاد و دو هزار نفر است جمعیت کل ده کور کسری است مالیات قریب سی و هفت	Jam‘at-i Brüksal qarīb-i yak- sad u haftād u du hazār nafar ast. Jam‘at-i kull dah kurur- kasrī-st; mālāt qarīb-i si u haft kurur; qushun dar	The population of Brussels is of about a hundred and se- venty two thousand souls; that of all Belgium, ten cro- res and a fraction (five mil- lions). Its income is about thirty-seven crores, its army

کثرت فشنون در وقت جنگ صد هزار نفر	vakht-i jang sad hazār na- far.	in time of war, one hundred thousand.
سابقاً تمام این مملکت تابع هولاند بوده است چهل و دو سال قبل از این دولتین انگلیس و فرانسه و غیره جمع شده از آن دولت موضوع کرده به لیونیولند اولی که داعی پادشاه انگلیس بوده داده او را پادشاه کردند	Subiqan tamām-i in mamlikat tabī'i Holānd būda ast. Chi- hil u du sal qabl az in, dou- latein-i Inglis va Faransa va gheira jam' shuda, az un doulāt mouzu ^c kardā, bi Lēvniūld-i Avval, ki dā'i-yi pādishāh-i Inglis būda, dada, urā padishāh kardand.	Formerly, the whole of this country was subject to Hol- land, but forty-two years ago, the kingdoms of England and France, with others, com- bined and separated it from that State, giving it to <i>Levo-</i> <i>bold I</i> , the maternal uncle of the Sovereign of England, and making him King.
سفر از بلژیک ب انگلیس	<i>Safar az Baljīk bi Inglis.</i>	<i>Journey from Belgian to England.</i>
صبح زود با کسالت بیدار شدم شب پر خاسته بتعجب رخت پوشیدم بسیار سوز بود اهل	Subh-i zūd bā kasālat-i bi- khabī-yi shab barkhāsta bi ta'jīl rakht pushdam. Bisyar sard būd. ahl-i shahr ham	In the morning we arose ear- lier than usual, thoroughly worn out with a sleepless night, and hastily dressed.

شهر م هنوز خواب بودند
 یکفوج با موزیکان آمده پای
 عبارت صف کشیدند سواره
 م بود پادشاه آمدند بکالسکه
 نشسته از کوچهها و خیابانها
 گذشته رسیدیم بکار همان
 کالسکه های پیروزی حاضر
 بود فوج سوار با موزیکاران
 وغیره پیوند با پادشاه و راج
 ندیده بکالسکه نشسته راندیم

hanūz khab būdand. Yak
 fouj bā muzīkān āmada, pā-
 yi 'īmarat saff kashīdand;
 savāra ham būd. Pādīshah
 āmadand. bi kalaska nishasta,
 az kuchahā va khābānhā
 guzashta, rasīdīm bi gar.
 Hamān kalaskahā-yi pāri-
 rūzi hāzir būd. Fouj-i sarbāz
 bā muzīkān va gheira būdand.
 bā pādīshah vīdā^c karda bi
 kalaska nishasta rāndīm.

It was very cold. The inhabitants of the city were still asleep. A battalion of infantry, with their band, arrived and were drawn up in front of the palace. There were also some cavalry. The King came. We took our seats in a carriage, drove through streets and avenues, and arrived at the railway station. The same train was there in readiness which we had used two days previously. A battalion of infantry, with band, was drawn up; others were also there. We said adieu to the King, took our seat and left.

از مملکت فلاندر عبور شد

Az mamlikat-i Flāncār 'ubūr

We traversed the Flemish pro-

همه جا جلگه آبادی سبز
چمن باغ و گل است اینجا
بیابان فامنگی که هولاند باشد
حرف میزنند خلاصه رسیدیم
به بندر استانبول تجارتگاه
معنوی است دشتبهای زیل
بیرون شهر آبادی است از
بروکسل تا اینجا سه ساعت
نیم راه بیرون کالسکه بخار
امروز خیلی تند میزد

مأمورین بزرگ مرخص شده
حاکم و کار کلانان استان
به حضور آمده نطق زیادی
کردند بعد پیاده شده از
اسکله داخل دشتی اعلیحضرت

shud. Hama jā julga, abādī,
sabza, chaman, bāgh u gul
ast. Inja bi zabān-i Flāmangī,
ki Huland bashad, harf miza-
nand. khulasa rasīdm bi
bandar-i *Ustān*. tijaratgah-i
muṭabart-st. kashṭha-yi zīād
būd, shahr-i abādī-st. Az
Brüksal ta Injā si sa'at kamtar
rah būd. kalaska-yi bukhār
imrūz kheili tund miraft.

Ma'mūrīn-i Baljīk murakhkhas
shuda, hakim va karguzaran-
i Ustān bi huzūr āmada nutq-
i ziādī kardand. Ba'd pirāda
shuda az askala dakhil-i
kashṭr-yi *alīhaazrat-i pādī-*

vines, where all was a flat
plain, populous, green, grassy,
full of gardens and flowers.
In these parts the people speak
Flemish; i. e., Dutch. We at
length arrived at the sea-port
town of *Ostend* — an impor-
tant commercial town, where
we found many ships. It is a
flourishing place. We perfor-
med the distance from *Brus-*
sels in less than three hours,
as the train travelled at great
speed today.

The Belgian officials took their
leave, and the Governor, with
the functionaries of *Ostend* had
an audience. They delivered
very long speeches. We then
alighted and passed from the

wharf on board the ship of *Her Most Exalted Majesty the Sovereign of England*, which was named the *«Vigilant»*. *Mr Kewlinson* and the Englishmen who accompanied us led the way and performed the presentations.

The distinguished *Admiral* of the English ships who is named *M'Clintock*, has several times gone on Voyages to the islands of the North Pole, and enjoys a great reputation. He had come to meet us and was in the ship. There were also a great number of naval officers besides.

We went to the cabin specially designated for our use, and

shah-i Inglis shudim, ki mousum bi «*Vigilant*» ast. *Laransum sahib* va *Inglis-ha*-ki hamrah-i ma budand, mu'arraf va rahnamayi mi-kardand.

Amiral-i mu'tabar-i kashtrah-yi Inglis, ki mousum bi «*M' Clintock*» ast, bi sahat-i jazayir-i qutb-i shamali chandim daf'a rafta va mard-i ma'rufi-st. Istiqbal amada dar kashtr bud. Sahibmansa-ban-i digar-i bahri ham ziad budand.

Rafim bi utiq-i makhsus-i khud-i-man, nishastim. Kash-

پادشاه انگلیس شدیم که
موسوم به «ویگیلانت» است
لارنس صاحب وانگلیسهائی
که همراه ما بودند معرفی و
راهنمایی میکردند

امیرال معتبر کشتی های انگلیس
که موسوم بمک کلنٹوک است
و بسیاحت جزایر قطب شمالی
چندین دفعه رفته و مرد
معروفی است استقبال آمده
در کشتی بود صاحبمصابان
دیگر بحری هم زیاد بودند

منتیم باطاق مخصوص خردمان
نشستیم کشتی بسیار تندرو

there seated ourselves. The ship is very handsome and of great speed. *The Grand-Vizir*, with our personal attendants, and a few others, were in our ship, the princes, and the remainder, were in two other vessels similar to her. We waited a considerable time for the baggage to be brought, and our travelling companions to take their places. On account of my drowsiness, I myself went below and took a little repose; after which I went up again. On the table I found some fine fruit, — excellent peaches, white and black grapes of exquisite aroma, some banana fruits, —

ti-yi bisyār tundro-i khubī-
st. *Sadr a'zam* hā 'amalajāt
va ba'zī dīgar dar kashī-yi
mā va shāh-zādān va sūrin
dar du kashī-yi dīgar, ki
misl-i hamīn kashī būd, bū-
dand. Kheil muntazir shudim
tā barharā avurdand va ham-
rāhān jā-bi-jā shudand. Man
bi vāsita-yi kasalat bi utāq-i
pān rafta, qadrī istirahāt
karda, ba'd amadam bala
Rūyi miz-i mā mivahā-yi
khub būd: hulu-yi bisyar
a'la, angūr-i safid u sirāh-i
bisyār mu'attar-i khub, miva-
yi mouz, ki chuz-i bisyar
khubī-st. Kharbuza-yi kuchik
ham būd, bisyar shirin. In
mivaharā kullān dar garm-

خوبی است صدر اعظم با
عمله جات و بعضی دیگر در
کشتی ما و شاهزادگان و
سایرین در دو کشتی دیگر که
مثل همین کشتی بود بودند
خیلی منتظر شدیم تا بارها را
آوردند و همراهان جاجا
شدند من بواسطه کسالت
بساطی بهائین رفته قدری
استراحت کرده بعد آمدن بالا
روی میز ما میوهای خوب
بود হলوی بسیار انکیر
سفید و سیاه بسیار معطر
خوب میوه موز که چیز
بسیار خوبی است خوبتر
دوچک هم بود بسیار شیرین
این میوه را کلاً در کبخانه

عمل میآورند و قیمت آنها بسیار گران است مثلاً یکخوشه انگور را بدو هزار دینار میدهند و فس علی هذا	khāna 'amal miāvarand va qīmat-i unhā bisyār girān ast, masalan: yak khusha-yi angūr rā bi du hazar dinār mīdahand, va qiss 'ala hāza.	which are very nice. There was also a small melon, — very sweet. These fruits are all raised in hothouses, and the price of them is very high. For instance, they sell a single bunch of grapes for two thou- sand (Persian mites about twenty pence English); from whence the rest may be in- ferred.
خلاصه رسیدیم نهاری خوردیم همراهان را نهاری خوبی دادیم بودند از بندر اوستاند لی دور که اول خنک انگلیس است پنج ساعت راه است و این دریای مانس به طوفان و	khulāsa rāndīm, nahārī khur- dīm. hamrahān-rā nahār-i khubi dāda būdand. Az bandar-i Ustānd ilā Dīnār, ki avval i khak-i Inglīs ast, panj sā'at rāh ast va in Daryā- yi Mānsh bi tūfān va mauj-i ziād ma'rūf ast, ammi, al	Well, we sailed on, and we had our luncheon. They gave our suite an excellent meal. From the port of <i>Ostend</i> to <i>Dover</i> , — the first place on the coast of England, — it takes five hours to cross; and the sea of the <i>British Chan-</i>

nel is much noted for its storms and roughness. But, thanks be to God Most High, — the sea was very calm like the palm of one's hand, so that no one was incommoded. It was like a trip on a river. Behind us followed three ships, while two large ironclad ships of war accompanied us, to show us honour, the one to our right, the other to our left. Occasionnally they fired guns. When we had advanced a certain distance, there appeared another ship, with two turrets, and each turret with two guns; which turrets they

hamdu l'illahi. ta'āla, daryā bisyār āram misl-i kaf-i dast būd. Ahval-i ahadī bar ham na khurd, misl-i sāhat-i rū-yi rūdkhāna būd. Az 'āqab-i sar-i mā si kashti bi radif mīāmad. Du kashti-yi buzurg-i jangi-yi zarapūsh, ham yakī dast-i rāst-i mā, digari dast-i chap barāyi ihtirām mīāmadand, gāhī tūp mīandakhtand. qadri ki raftīm, kashti-yi digari āmad, ki du burj va dar har burji du tūp dasht. Burj-rā bi har taraf ki mī-khāstand mīgardāndand. In

مسوح زياد معروف است اما
الحمد لله تعالى دريا بسيار آرام
مثل كف دست بود احوال
احدای بر من نخور مثل سیاحت
روی رودخانه بود از عقب
سر ما سه کشتی بر ديف
ميامند دو کشتی بزرگ جنگی
زیر پوش من یکی دست راست
ما دیگری دست چپ برای
احترام میآمدند گاهی توپ
میانداختند قدری که رفتیم
کشتی دیگری آمد که دو برج
و در هر برجی دو توپ
داشت بر جبراً بهر طرف که
میخواستند میکردانند این

can turn round in any direction they choose. This ship also is covered with iron, and, as they said, has a steam power of five thousand horses. The ship's sides were not high out of the water. They informed me that the projectiles from her guns would smash to pieces the other ships. They fired two or three rounds from her guns, which made much noise.

Many merchant ships came and went, as well as others. At length, as we neared the English coasts, the hills on the sea-shore became visible, and a large number of men-

kashti ham āhampūsh ast. Guftand zūr-i panj hazār asp darad. Divārā-yi kashti ham chandān az daryā bulandtar na-būd. Miḡuftānd gulula-yi tūp-hā-yi in kashti kashti-hā-yi digar rā khurd mikunad. Du si tir az tūp-hā-yi ān andakhtand, bisyār sadā mikard.

Kashti-hā-yi tijārati va gheira bisyār āmad u raft mikardand, tā nazdik shudm bi savābil-i Inglīs. Kūh-hā-yi kamār-i daryā peida shud. Kashti-yi jāngi-yi ziyādi bi

کشتی هم آهن پوش است
گفتند زور پنسج هزار اسپ
دارن دیواره کشتی هم چندان
از دریا بلند تر نبود میکنند
کلوله توپهای این کشتی
کشتیهای دیگر را خور میکند
دو سه تیر از توپهای آن
انداختند بسیار صدا میکرد

کشتیهای تجارتی و غیره بسیار
آمد و رفت میکردند تا
نزدیک شدیم بسواحل انگلیس
دوه های کنار دریا پیدا شد
کشتی جنگی زیادی باستقبال
آمد و توپ انداختند روی

دریا از کشتی وقایف
و کشتیهای بخار بزرگ که
بزرگان و نجیبای انگلیس
در آنها نشسته بتماشای آمده
بودند بر بید کوههای سواحل
چندان بلند نیست و سنگش
سفید رنگ مثل معدن کج
است

خلاصه کشتی رسید به بندر
دور سکوی سنگی طولانی ساخته
اند تا کشتی در بندر از موج
و طوفان محفوظ باشد خیلی
توی دریا آمده است بالای
آن زن و مرد و خانمها و

i istiqbal amad. Hama tūp an-
dakhtand. Rū-yi daryā az
kashī va qayiq va kashthā-
yi bukhār-i buzurg, ki bu-
zurgān va nujabā-yi Ingliš
dar unha nishasta bi tamasha
amada būdand, pur būd.
Kuhhā-yi savāhil chandan
buland nist va sang-ash sa-
fidrang misl-i ma'dan-i gach
ast.

Khulasa kashī rasid bi bandar-
i *Davar*. Sakku-yi sangī-yi
tulāni sakhta and, tā kashī
dar bandar az mōuj u tufān
mahfūz bashad, kheili tū-yi
daryā amada ast. Bālā-yi ān
zan u mard va khānumha va

of-war hove in sight, coming
to meet us. They all fired
guns. The surface of the sea
was covered with ships, and
boats, and large steamers,
in which the magnates and
nobles of the English had
seated themselves, and were
come forth to witness the
spectacle. The hills on the
coast are not very high:
their stones are white, like
quarries of lime.

Our ship now reached the port
of *Dover*, where they have
constructed a long stone pier,
so that the ships in the har-
bour may be safe from storms
and the waves. It projects a
great distance into the sea.

Upon it were women and men, ladies and nobles, infantry and cavalry, in great numbers. Here we stopped. The sons of her Majesty the *Queen of England*, with the Secretary for Foreign Affairs, *Lord Granville*, and the notables and authorities of *London*, had all arrived, — the second son of the Sovereign, the *Duke of Edinburgh*, — and the third son, *Prince Arthur*. We stood up in the ship; the Sovereign's sons, the Foreign Secretary, and the Chief Usher of the Sovereign, — a man of consideration and official in waiting, came. We went

nujabā va avfāj va savār-i bi-syar budand. Injā istādim. Pīsarhā-yi aṣṭahazrat-i pādishāh-i Inglīstān bā vazīr-i duval-i kharija *Lord Granville* va āyān va ashrāf-i *London* hama āmada budand. Pīsar-i vasatī-yi pādīshah *Duke Edinburgh* va pīsar-i siyūmī *Prince Arthur*. Dar kashtī istādim. pīsarhā-yi pādīshah, vazīr-i kharija, ishik aghāsī bashī-yi pādīshah, ki mardī mutabar va ham pīshkhidmat bāshī-st, tu-yi kashtī āmadand. Raftim tu-yi utāq, nishasta suhbat

نجیبا و افواج و سوار بسیار بودند اینجا ایستادیم پسرهای اعلیحضرت پادشاه انگلستان با وزیر دولت خارجه لورد گرانیویل و اعیان و اشراف لندن همه آمده بودند پسر وسطی پادشاه دوک ادنبورگ و پسر سیمی پرنس آرثر در کشتی ایستادیم پسرهای پادشاه خارجه ایشیک آقاسی باشی پادشاه که مردی معتبر و پیشخدمت باشی است تری کشتی آمدند رفتیم تری اطاق نشسته صحبت کردیم تا

بارها را از کشتی بردند بیرون
 پسر دومی ملکه جوان بسیار
 خوشروی با بنیبه است
 چشمهای زاغ و قدردی ریش
 دار قدش چندان بلند
 نیست ستمش باید بیست
 و هفت هشت سال باشد
 پسر سیمی که از او کوچکتر
 است قدردی رویش باریکتر
 و چندان کمتر است ایشیک
 آفاسی باشی اسمش لور
 سیدنی مرد پیری قوی بنیبه
 است

خلاصه برخاسته از اسکله بالا
 رتیم اردحام و جمعیت غریبی
 چون سوار کالسکه بخار شدیم
 من و پسرهای پادشاه و صد

kardm, tæ barharæ az kaashti
 burdand birun. Pisar-i du-
 yumi-yi malika javan-i bis-
 yar khushru-yi bā-bunyaī-st,
 chashmha-yi zagh va qadri
 rish darad. qadd-ash chandan
 buland nist. Sinn-ash bayad
 bist u haft, hasht sal bashad.
 Pisar-i siyumi, kiaz u kuchik-
 tar ast, qadri ru-y-ash barik-
 tar va jussa-y-ash kamtar
 ast. Ishik aghasi bashi, ism-
 ash *Lord Sidney*, mard-i piri,
 qavibunyaī-st.

Khulāsa barkhasta az askala
 bala raftm. Izdiham va ja-
 m'at-i gharibi bud. Saver-
 i kalaska-yi bukar shudm.

into the cabin, sat down, and
 conversed until the baggage
 was carried out of the ship.
 The Queen's second son is a
 youth with a very pleasing
 countenance, and stout. He
 has crow's eyes (bluish grey)
 and a small beard, in stature
 he is not tall; his age must
 be twenty-seven or twenty-
 eight. The third son is shorter
 than he, and his complexion
 is darker, his body slighter.
 The Chief Usher (Lord Cham-
 berlain) is named *Lord Syd-
 ney*. He is a robust old man.

At length we rose and went
 up on the jetty, where there
 was a wonderful assembly.
 We took our seat in a railway

Man u pisarhā-yi Padishāh
 va sadr a'zam va vazir-i
 khārija-yi Inglis va pishkid-
 mat bashi dar yak kālaska
 nishastim. Pisyar kālaskahā-
 yi khubr bud, hich chunin
 vāgunha dida na-shuda bud.
 Ahista chand qadami raftim
 bi 'imārati-ki ghaza hāzir
 karda budand. Prāda shudim.
 Man raftam bi utāq-i kuchiki
 Hakim al-Mamalik, ki chand
 bud injā bud, dida shud
 ba'd guftand *hākim-i shahr-i*
Davar nutqi hāzir karda ast,
 bāyad bikhānad. Raftim bi
 talari bāla-vi pilla-yi bulandī

carriage, — I, the Sovereign's sons, the Grand Vazir, the Foreign Secretary, and the Principal Official in Waiting, being together in one compartment. They were exceeding beautiful carriages; none such had hitherto been seen. We gently went forward a few feet; and, at a building where they had prepared food, we alighted. I went into a small room. The Hakim al-Mamalik, who had been here some time, was admitted. They then told me the Governor of the town of *Dover* had prepared a speech which he must recite. I went into a

اعظم و وزیر خارجه انگلیس و
 پیشخدمست باشی در يك
 كالسكه نشستيم بسيار كالسكه
 هاى خوب بود هيچ جا چنين
 واگونها ديده نشده بود آهسته
 چند قدمى رفتيم بعمارتيكه
 غذا حاضر كرده بودند پياده
 شديم من رفتم به اتاق
 كوچكى حاكم الماليك كه
 چندی بود اينجا بود ديده
 شد بعد گفتند حاكم شهر
 داور نطقى حاضر كرده است
 بايد بخواند رفته بتالارى
 بالاى پله بلندی ايستاده هم

شاهزادها و اعیان انگلیس
 شاهزادها و سایر نوکرهای ما
 بودند حاکم نطقی را مفضلًا
 خواند بسیار تعریف و تمجید
 از ما بود ما هم جواب دادیم
 لایزسون بانکلیسی بیان کرد
 مردم دست میزنند بعد
 برگشته رفتیم سر نهار هراغان
 به بودند غذای گرم پخته
 و میوه و غیره آوردند خوردیم
 بعد برخاسته باز با همان
 اشخاص در کالسکه بخار
 نشسته رفتیم به جا از بغل

istāda. Hama shahzādaha va
 ā'yan-i Inglis, shahzādaha
 va sair-i noukarha-yi mā bū-
 dand. Hākīm nutqī-rā mufas-
 salan khānd; bisyar ta'rif u
 tamjīd az mā bud. Mā ham ja-
 vāb dādīm. *Lā'izson* bi in-
 glis be'ān kard; mardum dast
 mizadand. Bā'd bargashta
 raftīm sar-i nahar. Hamrāhan
 hama būdand. Ghazā-yi garm-
 i pukhta va mīva va gheira
 āvurdand, khurdīm. Bā'd
 burkhāsta bāz bā hamān ash-
 khas dar kalaska-yi bukhar
 nishasta rāndīm. Hama jā

hall and stood at the top of
 a high flight of steps, the
 whole of the English princes
 and notables, our princes and
 others, with our servants,
 being present, and the Go-
 vernor (Mayor) recited his
 speech at great length, in
 which there was much praise
 and laudation of us. We re-
 plied, and *Rawlinson* explai-
 ned in English. The people
 clapped (their) hands. Retur-
 ning from thence, we went
 to breakfast, accompanied
 by all the princes. They ser-
 ved hot cooked food, fruit,
 and other things, of which
 we partook. Then arising, we
 returned to our train, and

took our seat in a railway-carriage with the same passenger. We started. Everywhere we passed over the bosoms of mountains and across valleys, traversing numerous tunnels, of which two were about a quarter of a league in length, very dark and suffocating.

The country in England has no resemblance to that in other territories. It has much forest, large trees, population without interval, and enormous cultivation. The wealth of the English is famous throughout the world, there is no need to describe it (here).

az baghal-i kuh va darra miraftim. az tinalha-yi muta'addid guzashtim, ki du ta-yi az ānha bi qadr-i rub-i far-sang va bisyar tārik va khafabud.

Zamīn-i Inglis hich shabāhātī bi sāir-i zamīnha nadarad. Jangal-i ziyad darad: Dirakhtā-yi qavī, ābādī-yi muttasil, zar'at-i ziyad. Tamavvul-i Inghishā ma'ruf-i dunyā-st zarūr bi navishtan nist.

کوه و دره میرفتیم از تونلهای
متعدد گذشتیم که دوتایی
از آنها بقدر ربع فرسنگ و
بسیار تاریک و خفه بود

زمین انگلیس هیچ شباهتی
بسایر زمینها ندارد چنانکه زیاد
دارد درختهای قوی آبادی
متصل زراعت زیاد و تمل انگلیسها
معروف دنیا است ضرور بنویشتن
نیست

از نزدیک قصبه و آبادی شیشلهوروست گذشتیم که مقر نایلیون سوم بوده و آنجا فوت شده است قبرش هم آنجا است کالسکه بخار بطوری تند میرفت که امکان نداشت کسی جاتی را ببیند از پس تند میرفت از عرّاشه آتش درآمد یک کالسکه سوخت کم مانده بود که همه بسوزد کالسکه ها را نگاهداشته آمدند پائین خاموش کردند درست شد دوباره تراه افتادیم تا رسیدیم بول شهر لندن	«Az nazdik-i qasaba va abadī- yi <i>Chiselhurst</i> guzashtim, ki maqarr-i Napulyun-i Siyūm būda. Ham anjā فوت shuda ast. Qabr-ash ham anjā-st. Kālasaka-yi bukhār bi tourī tund mīraft, ki imkān na- dasht kasī jā-rā bibīnad. Az bas tund mīraft, az 'arrāda- hā atash dar āmad. Yak kā- lasaka sukht. Kam munda bud ki hama bisuzad. Kālasakāhā- rā nigāh dashta āmadand pāin, khāmush kardand, du- rust shud. Du bara bi rāh uftādīm tā rastdīm bi avval- i shahr-i <i>London</i> .	We passed by the town and outlying districts of <i>Chisel- hurst</i> , the abode of Napoleon III, and where he died. His tomb is also there. The train travelled at so furious a rate that it was impossible for one to distinguish any place. From the rapidity of our motion, fire came out of the wheels, and one carriage caught fire. It wanted but little for all to be burnt. They stopped the train, got down, and extinguished the fire. All was right, and again we went on until we reached the be- ginning of the city of <i>London</i> . Again it is impossible to des-
دیگر آبادی و جمعیت و	digar ābādī va jam'iat va	

بزرگی شهر و کثرت راه آهن
که علی الاتصال کالاسکه از
هر طرف عبور و مرور میکند
و از دور کارخانها و غیره نمی
توان شرح داد ما از روی
پشت بام ها میروانندیم

خلاصه رسیدیم بکار ایستادیم
تماشاچی و جمعیتی زیاده
از حد نظام انگلیس سراره
زده پوش خلاصه نواب ولیعهد

buzurg-i shahr va kasrat
rah-i āhan, ki 'ala 'littisal
kālaska az har tarāf ubar u
murur mīkanad va az dūd-i
kārkhanahā va gheira na-
mītavān shahr dād. mā az
rū-yi pusht-i būmlā mīrūn-
dīm.

Khulāsa rasidīm bi kār, ista-
dīm. tamāshāchī va jam'īati
ziāda az hadd, nizām-i In-
glis, savāra-yi zarapūsh-i
khāssa, navvāb-i *Valī'ahd-*
i Inglās ma'rūf bi "*Prince*

cribe the prosperity, the po-
pulousness, the extent of the
city, the numbers of lines of
railway over which inces-
santly the trains come and
go in every direction, the
smoke of the manufactories,
and the like. We travelled
over the exteriors of the
roofs of the houses. Thus
we reached the station and
stopped.

There was an assemblage of
spectators, and a crowd,
beyond all limits; there were
the armour-wearing English
household cavalry; there was
the Nawwāb the *Heir-Appa-*
rent of England, known as

انکلیس معروف به پرتوس دوکل همه وزرا و اعیان و اشراق حاضر بودند پیاده شده من و ولیمعهد و صدر اعظم و نزد مورق مهماندار بکالسکه روانزی نشسته اندیم	<i>de Gales", hama-yi ezara va a'yan va ashrāf hazir bu- dand. Pāda shuda man va Vali ahd va Sadr a'zam va Lord Morley, mihmandar bi kalaska-yi ruhazi nishasta rūdim.</i>	the <i>Prince of Wales</i> ; and the whole of the <i>Ministry</i> , of the notables, and of the nobles, were present. We alighted. I, the Heir-Apparent, the Grand-Vazir, and <i>Lord Mor- ley</i> , — the Lord-in-Waiting upon us, took our seats in an open carriage, and drove off.
طرفین راه و پاهای و بالاخانها مملو از زن و مرد و بچه بود بسیار اظهار خوشحالی میکردند هورا میکردند دستمال تکان میدادند دست میزدند خلاصه معرفی غربی بود من متصل با سر و دست تعارف	<i>Tarafein-i rāh va hāma va balakhanaha mamlū az zan u mard u bacha bad. Bisyar izhār-i khushhālī mikardand, hura mikashidand, dastmal takan midadand, dast miza- dand. Khulasa ma'rika-yi gharibi bad. Man mutasil ba sar va dast ta aruf mikar-</i>	Both sides of the road, the roofs, the upper stories of the houses, were full of women, men, and children, who ex- hibited much joy and pleasure by shouting hurrahs, by wa- ving handkerchiefs, by clap- ping hands. It was a sur- prising turmoil. I saluted in- cessantly with head and hands.

dam. Jam'at-i tamāshāhī
 intihā na-dasht. Jam'at-i in
 shahr-rā mutajāviz az hasht
 kurūnafasmiguftand. Zanhā-
 yi biyār khushgīl dārad.
 Najābat va luzurgi va vaqār
 va tamkin az rū-yi zan u
 mard mirīzad; ma'lūm ast ki
 millat-i buzurgī-st va makh-
 susan Khudāvand-i 'ālam
 qudrat va tavānāi va 'aql va
 hush va tarbiyat bi anha
 dada ast. In ast, ki mamlī-
 katī mīsl-i *Hindūstān*-rā
 musakhkhar kardā va dar
Yangi Dunyā va saīr-i jāhā-
 yi 'ālam ham mutasarrifat-i
 mu'tabara dārand.

The crowd of spectators was never-ending. The population of the city is said to be over eight crores (four millions) of souls. It has most lovely women. The nobleness, the greatness, the gravity and sedateness of the women and men shine out from their countenance. One sees and comprehends that they are a great people, and that the Lord of the Universe has bestowed upon them power and might, sense and wisdom, and enlightenment. Thus it is that they have conquered a country like *India*, and hold important possessions in *America* and elsewhere.

میکردم جمعیت تماشاچی آنها
 نداشت جمعیت این شهر را
 متجاوز از هشت کرو نقس
 میکنند زهای بسیار خوشگل
 دارد نجابت و بزرگی و وقار
 و تمکین از روی زن و مرد
 میبینم معلومت که ملت
 بزرگی است و مخصوصاً
 خداوند عالم قدرت و توانائی
 و عقل و هوش و تربیت
 بآنها داده است این است
 که ملکی مثل هندوستان را
 مسخر کرده و در یکنی دنیا
 و سایر جاهای عالم
 منصرفات معتبره دارند

Visit to Windsor Castle.

24th Rabi^c as sanī. — We have to go to *Windsor Castle*, the residence of *Her Majesty Victoria*, Sovereign of England, which is one hour's journey by rail. So we dressed, and then taking our seat in the carriage with the *Grand-Vazir* and *Lord Morley*, started. Crowds beyond limit were standing at the ends and on both sides of our road. There were that number of carriages that no one could count them. Passing along the drive in *Hyde Park*, and through the town, we reached the station, and took

Raftan bi qasr-i Windsor.

Rūz-i bist u chaharum-i Rabi^c as sanī. Bāyad biravīm bi qasr-i Windsor, ki maqarr-i A'lahazrat-i Victoria, Pādishāh-i Inglis ast. Bā kālaska-ye bukhār yak sā'at masāfat ast. Khulāsa rakht pushida bā *Sadr A'zam* va *Lord Morley* savar-i kālaska shuda rafīm. Jam'iat-i ziyada az hadd sar-i rāh va tarafein-i rāh istada budand. Anqadr kālaska bud. ki hisāb nādāsh. Az khābān-i *Hydepark* va shahr guzashta rasidīm bi gar. Savar-i kālaska-ye bu-

رقتن بقصر ویندزور

روز بیست و چهارم ربیع الثانی
باید برویم به قصر ویندزور
که مقر اعلیحضرت ویکتوریا
پادشاه انگلیس است با کالاسکه
بخار یکساعت مسافت است
خلاصه رخت پوشیده باصدا
اعظم ولارد مورلی سوار کالاسکه
شده رفتیم جمعیت زیاده از
حد سوار راه و طرفین راه
ایستاده بودند آنقدر کالاسکه
بود که حساب نداشت از
خیابان هایلیپارک و شهر گذشته
رسیدیم بکار سوار کالاسکه

khar shudim. Kalaskahā-yi
 bisyar a'la va tarafin-i kâ-
 laska yak pâreha az bulûr
 bud. Az jahā-yi abad va sahrâ
 va chaman guzashtim, ta
 Qasr-i Windsor az dūr peida
 shud. Misl-i qal'a-yi chahâr
 burjî bi nazar mayad. Nazdik
 rasida, piâda shuda, savâr-i
 kalaska-yi aspi shudim. Jamî'-
 i multazimîn-i mā ham bû-
 dand. Pâ-yi pilla-yi qasr
 piâda shudim. A'lahazrat-i
 Padishah ta pâ-yi pilla isti-
 bal kardand. Patn amada
 dast-i ishanrâ giriftâ, bâzu
 dada, raftim bâlâ. Az utaqlâ
 va dalanahā-yi qashang, ki

our seat in the train. The
 carriages were most sumptu-
 nous; each side being a single
 sheet of plate glass. We tra-
 versed well cultivated places,
 fields; and green meadows;
 and at length *Windsor Castle*
 rose to view at a distance,
 appearing like a fortress
 with four turrets. Arriving
 near thereto, we alighted
 and got into a carriage. All
 our suite were of the party.
 At the foot of the steps of
 the Castle we alighted. Her
 Majesty the Sovereign ad-
 vanced to meet us at the
 foot of the staircase. We got
 down, took her hand, gave
 our arm, went up stairs,

بخار شدیم کالسکه های بسیار
 اعلی و طرفین کالسکه یکپارچه
 از بلور بود از جاهای آباد و
 صحرای و چمن گذشتیم تا قصر
 ویندزور از دور پیدا شد مثل
 قلعه چهار برجی بنظر میآید
 نزدیک رسید به پیاده شده سوار
 کالسکه اسپی شدیم جمیع
 مستنزمین ما هم بودند پای
 پلگه قصر پیاده شدیم
 اعلی حضرت پادشاه تا پای پلگه
 استقبال کردند پائین آمد
 دست ایشانرا گرفته باز
 داده رفتیم بالا از اطاقها و
 دالانهای قشنگ که پردهای

passed through pretty rooms and corridors hung with beautiful portraits, and entering a private apartment, took our seat.

The Sovereign presented her children, relations, and officers. We, too, on our part, presented our princes, the Grand-Vazir, and the others. The *Lord Chamberlain*, who is the Minister of the Court of the Sovereign, brought for us the *Insignia of the Order of the Garter* set in diamonds; i. e., the knee-tie, which is one of the most esteemed English Orders. The Sovereign rose, and with her own hand decorated us with the Order

pardah-yi ashkel-i • khub dasht, guzashta, dakhil-i utaq-i makhsus shuda, ru-yi sandal-i nishastim.

Padishah oulad va muta'alliqan va khuddam-i khud-i shan-ra mu'arraft kardand. Ma ham shahzadaha va Sadr A'zam va gheira-ra mu'arraft kardim. *Lord Shāmirlānd*, ki vazir-i darbar-i padishah-st, *nishān-i 'jarretière'* i mukallal bi almas-ra, ki bi zanuband ma'ruf ast, ra az nishanhai yi bisyar mu'tabar-i Inglis ast, barayi ma'avurd. Padishah barkhastabi dast-i khud-i shan nishan-ra bi mazadand

اشکال خوب داشت گذشته داخل اطباق مخصوص شده روی صندلی نشستیم

پادشاه اولاد و متعلقان و خدام خودشان را معرفی کردند ما هم شاهزادها و صدر اعظم و غیره را معرفی کردیم لارڈ شامیرلند که وزیر دربار پادشاهی است نشان جزائیر مکتل بالماس را که برآوردید معروف است و از نشانهای بسیار معتبر انگلیس است . برای ما آورد پادشاه برخاست بدست خردشان نشان را بـ

and cast the ribbon upon us, presenting us at the same time with a long stocking-tie.

I received the Order with the utmost respect, and sat down. I too presented to the English Sovereign the Order of the *Sun*, set in diamonds, and also the Order of my own Portrait, which she received with all honour and put them on herself.

We then rose and went to table. Three daughters of the Sovereign and one young son, who does not yet go anywhere away from her, and whose name is *Leopold*, were already seated. This son to-day had come to the sta-

va hamāyil-ash-rā andākh-tand; jurābband-i buland-rā ham dadand.

Khulāsa nishanrā bi ihtirām-i tamām girifta nishastim. Man ham nishan v hamāyil-i āftāb, mukallal bi almas rā, bā nishān-i tasvīr-i khud bi Pādishāh-i Inglis dādam. Ishān ham bā kamāl-i ihtirām qabul kardā bi khud zadand.

Ba'ā barkhastā sar-i mīz raftim. Si dukhtar-i Pādishah va yak pisar-i kuchikī, ki hanuz az pish-i ishan jay na-miravad va ism-ash *Leopold* ast, nishasta budand. In pisar imruz ilā gar bi istiqbal amada bud.

زیند و جمایش را انداختند
چو رب بند بلند را دادند

خلاصه نشان را با احترام تمام
گرفته نشستیم منهم نشان و
جمایل آفتاب مکتل به الماس
را با نشان تصویر خود
پادشاه انگلیس دادم ایشان
هم با کمال احترام قبل کرده
بخود زدند .

بعد برخاسته سر میز رفتیم سه
دختر پادشاه و یک پسر کوچکی
که هنوز از پیش ایشان
جائی نپروند و اسمش لیوپولد
است نشسته بودند این پسر
امروز الی کار باستقبال آمده

tion to meet me. He is a very good looking young man. He wore the *Scotch* costume. The peculiarity of the *Scotch* costume is this: the knees are left visible up to the thighs.

One of the Sovereign's daughters, sixteen years of age, is always at home with her, and has not a husband as yet. Her other two daughters have husbands. The princes, the *Grand-Vazir*, *Lord Granville*, and others, were present. A beautiful breakfast was eaten. There were some fine fruits at the breakfast. The Sovereign again took my hand and led me to a pri-

Biyār javān-i khushgīr-st.
Libās-i *Akūsī* pushida bud.
Vaz'-i libās-i *Akūsī* in ast,
ki zanuha ila ran makshuf
ast.

Yak dukhtar-i shānzadeh sāla-
yi padishāh ham hamisha dar
khāna-yi ishān ast, hanūz
shouhar na-darad. Du dukh-
tar-i digar-i shān shouhar
darand. Shahzadagān va *Sadr*
Azam va *Lord Granville* va
ghoira budand. Nahar-i khub
khurda shud; mivahā-yi khub
sar-i nahar bud.

Ba'ā Padishah dast-i mārā girifta, bi utaq-i rahatgah

بود بسیار جوان خوشگلی
است لباس اکوسی پوشیده
بود وضع لباس اکوسی این
است که زانوهای آن مکشوف
است

يك دختر شانزده ساله پادشاه
همیشه در خانه ایشان است
هنوز شوهر ندارد دو دختر
دیگرشان شوهر دارند
شاهزادگان و صدر اعظم و
لارډ گرانویل و غیره بودند
نهار خوبی خورد شد
میوهای خوب سر نهار بود

بعد پادشاه دست مارا گرفته

باطلاق راحتگاه بود خوششان
رفتند

امروز قبل از دیدن وزراء و
غیره تلمبه چیان انگلیس آمده
در باغ جلو عمارت مشفق
کردند نردبانها گذاشته تخیل
اینکه عمارت مرتبه بالا آتش
گرفته است بچایکی و جلدی
تمام از نردبان بالا رفته مردم
سوخته و نیم سوخته و سالم
بعضی را بدوش کشیده
پایین آوردند بعضی دیگر را
طناب بکمیشان بسته بزمین

burda, khud-i shan raftand.

vate apartment, she herself
going away.

The English Fire-Brigade.

Imrūz, qabl az دیدan-i vuzarā-
va gheira, *tulumbachān-i*
Ingliš āmada dar baġh, jilon-
i 'imārat mashq kardand.
Nardubanhe guzashta bi
kheiyāl-i in, ki 'imārat mar-
taba-yi bala atash girifta ast,
bi chābuki va jald-i-yi tamam
az narduban بالا رافتا, mar-
dum-i sukhta va nimsukhta
va salim, ba'zīrā bi dush
kashida, pan'avurdand, ba'zī-
yi digarra, tanāb bi kamar-i-

To-day, before seeing the Mi-
nisters and others, the *English*
Fire-Brigade came, and in
the garden in front of our
palace went through their
exercise. They planted lad-
ders, with the supposition
that the upper floor of the
palace was on fire; they moun-
ted these ladders with perfect
celerity and agility, and
brought down people who
were burnt, half-burnt, or
unharméd, some taken up on
their shoulders, and others

let down by ropes made fast round their waists.

They have invented a beautiful means of *saving men*. But, the wonder is in this, that on the one hand, they take such trouble and originate such appliances for the salvation of man from death, when, on the other hand, in the armouries, arsenals, and workshops of *Woolwich in England*, and of *Krupp in Germany*, they contrive fresh engines, such as cannons, muskets, projectiles, and other things, for the *general and more multitudinous slaughter of the human race*. He whose invention destroys

shan basta, bi zamīn furūd avurdand.

Barayi *istikhlas-i mardum* ikhtira^{ci}-i khubi karda and, amma ta^{ci}ajjub dar in ast, ki az yak taraf in nou^{ci}-i ikhtira^{ci}at va ihtimamut barayi *istikhlas-i insān* az *marḡ* mīkunand, az taraf-i digar dar qurkhanahā-yi *Valzech-i Inglis* va *Krupp-i Almani*, ikhtira^{ci}at-i taza az tup va tufang va gulula va gheira barayi *zudtar u bishtar kush-tan-i jins-i insān* mīkunand; va har kas ikhtira^{ci} ash bihtar va zudtar talaf mīkunad,

فروود آوردند

برای استخلاص مردم اختراع خوبی کرده اند اما تعجب در این است که از یکطرف این نوع اختراعات و اهتمامات برای استخلاص انسان از مرگ میکنند از طرف دیگر در قورخانههای ولزیچ انگلیس و کورپ آلمان اختراعات تازه از تسویج و تفنگ و کلوله و غیره برای زود تر و بیشتر کشتن جنس انسان میکنند و هر کس اختراعش بهتر و

زودتر انسان را تلف میکند افتخارها مینماید و نشانها میکند	iftilkhārā mīnamāyad va ni- shanha migrad.	man more surely and expe- ditionally prides himself the- reon, and obtains decorations of honour.
از کتاب روزنامه سفر هسانوی بماندند	Az kitāb-i rūz-nāma-yi safar-i humāyūnā bi Mazandaran.	From the diary of the royal journey to Mazandaran.
جمعه هفتم رمضان از پزل بکجور باید رشت از اردو بفاصله خیلی بقریه پزل رسیدیم امامزاده ایست در پزل موسوم بامامزاده علی بالای کوه مشرف بقریه جنگلی زیاد بود میکفتند امامزاده نظر کرده است هرکس از شاخهای آنها	Jun'a-yi haftum-i Ramazān az Pul bi Kujūr bayad raft. Az urdu bi fasila-yi qalī bi qa- riā-yi Pūl rastdim. Imāmzā- dā-st dar Pul, mousūm bi Imāmzāda yi 'Alī. Bālā-yi kūh, mushrif bi qarīa dirakht- i jangālī-yi ziyād būd. Mi- guf-stand Imāmzāda nazar kardā ast, har kas az shakhā-yi	On Friday the 7 th of the month of Ramazan we must ride from Pul to Kujūr. From the camp, after a short distance, we reached the village of Pul. There is an "Imāmzāda" ¹⁾ in Pul, named "Imāmzāda- yi Ali". At the summit of the mountain, near the village, were many forest-trees. They said that the Imāmzāda had

1) "Imamzada" means a persian Saint, or his tomb.

unha qat' kunad, yaqinan
khahad murd. Az un jihat
ast, ki ahl-i vilayat in ash-
jarra qat' na mikunand.

Az gardana-yi *Lashk* sahra-
yi *Lashk* peida shud. Az
'ajab in, ki chand sal qabl,
ki inja amada budm, sahra-
yi *Lashk* khushk bud. Du
sal ast, daryachai dar vasat-
i julga-yi *Lashk* peida shuda
va ab-i ziadi jam' shuda.
Dour-i daryacha nazdik-i
yak farsakh ast. Atraf-i un
nei-yi ziad ruda, va anvā-i
murghabi darad, va ab bi

ordained, that whosoever cut
off a branch of these trees,
would surely die. For this
reason the people in these
parts do not fell these trees.

After crossing the pass of
Lashk the plain of *Lashk* was
seen. It is a wonder that,
when we came heresome years
ago, the plain of *Lashk* was
dry. Two years ago a lake
formed itself in the middle
of the valley of *Lashk* and
a great quantity of water col-
lected there. The circum-
ference of the lake is of almost
one farsakh. All round the
lake many reeds and rushes
have sprung up, and all kinds
of water-fowl are there. The

قطع کند یقیناً خواهد مرد
از آن جهت است که اهل
ولایت این اشجار را قطع
نمیکنند

از کوه لاشک گذشته عسری
لاشک پیدا شد از عجب
اینکه چند سال قبل که اینجا
آمدیم بودیم عسری لاشک
خشک بود دو سال است
دریاچه در وسط جلگه لاشک
پیدا شده آب زیادی جمع
شده دور دریاچه نزدیک یک
فارساخ است اطراف آن نی
زیاد روئیده انواع مرغابی دارد

و آب جزئی نسیمی متوج میشود	juz'-yi nasimi mutamavvaj mishavad.	water becomes wavy at the slightest blowing of the zephyr.
حقیقهٔ خیلی عجیب است هر کس چیزی میگوید بعضی میگویند سیل آمد و اینجا دریاچه شد	Haqiqatan kheili 'ajjab ast. Har kas chizi miguyad: Ba'zi miguyand seil amad va inja daryacha shud.	Truly it is very wonderful. Every one says something: Some say that a flood came and that the lake was (thus) formed.
بعضی میگویند برف زیاد آمد و آب شد و لیس دریاچه تشکیل یافت بهر تقدیر حالا دریاچه خیلی بزرگی است و عجب تر اینکه همین زمینها که آب گرفته دریاچه شده است چندین سال بود که مایین اهالی کجور در ملکیت	Ba'zi miguyand barf-i ziyad amad va ab shud, va in dar- yacha tashkil yaft. Bi har taqdir hala daryacha-i kheili buzurgt-st, va 'ajfbtar in, ki hamin zaminuha, ki ab girifta daryacha shuda ast, chandin sal bud ki mabein-i ahali-yi Kujur dar malikiyat-	Others say that a great quan- tity of snow fell and turned to water and so the lake found its origin. In any case it is now a very big lake. It is espe- cially wonderful, that just about the possession of this same piece of ground, which the water has covered and turned into a lake, the inha- bitants of Kujur quarrelled several years ago and appea-

led to the High Court of Judgment. Now that the waiter has taken possession of this ground and has turned it into a lake, the law-suit has come to an end.

i un munāza'a bād, ki 'arz bi
divākhana-yi 'adliya karda
budand. Hala, ki m'arāzara
ab girifta, daryācha shuda
ast, qat'-i niza' gahida.

آن منازعه بیوک که عرض
پدیوانخانه عدلیه کرده بودند
حالا که این اراضی را آب
گرفته دریاچه شده است قطع
نزاع گردیده

APPENDIX.

Some of the titles most used in speaking.

1. <i>How to address the Shah.</i>		
اعلیٰ حضرت ہمایونی	adāhazrat-i lumayuni.	Your most gracious Majesty.
قبیلہ عالم	qibla-yi 'alam.	Pole of the World.
بلی قربان شوم	hālī, qurban shavam!	Yes, may I be your sacrifice! ۱)
2. <i>The Sons of the Shah.</i>		
حضرت والا	hazrat-i vālā.	Your Royal Highness.
3. <i>Other Royal Princes.</i>		
نواب والا	navvāb-i vālā.	{ Your Highness.
سرکار والا	sarkār-i vālā.	
4. <i>Princesses.</i>		
نواب عالیہ	navvāb-i 'ālā.	Royal Highness.

1) Used only by the Shah's subjects.

شاهزاده خانم	shāzda (for <i>shāhzāda</i>) khānum.	} Princess.
امیرزاده خانم	amirzāda khānum.	

5. *The Grandvizier.*

حضرت اجل	hazrat-i ajall.	Your Highness.
آقای صدر اعظم	agha-yi Sadr a'zam.	Prince Minister.

6. *All Viziers (State-Ministers) and Mullahs (Divine Ministers).*

جناب عالی	janab-i 'ālī.	Your Excellency.
-----------	---------------	------------------

7. *Seyids (descendants of the Prophet Muhammed) ¹⁾*

آقا | Aghā.

8. *Governors (unless they have a higher personal title, as that of Prince).*

خان حاکم	khan-i hakim.
آقای بیگلربیگی	agha-yi baglarbagi.

¹⁾ The Seyids are easily recognized by their green belts and green or dark blue turbans.

9. *All ladies and gentlemen whatever rank they may hold.*

سرکار	sarkar.	Madam, Sir.
-------	---------	-------------

10. *Women.*

خانم	khanum.	addressing a lady.
باجی	baji.	addressing an inferior.

Measures of Length.

انگشت	angusht.	a finger's breadth.
وَجَب	vajah.	a span.
ذراع	zirā.	a cubit.
ذراع	zar.	a yard.
میدان اسپ	meidan-i asp.	the length of a horse's gallop.
فرسنگ	farsakh or farsang.	a parasang (about 6·2 kilometres or 3 $\frac{3}{4}$ English miles).

Weights.

جو کندم	jou or gandum.	a barley-corn or a wheat-corn (0·018 g).
---------	----------------	--

ناخود	4 gandum = 1 nukhūd.	a small chick pea (0,192 g. or $\frac{1}{1\frac{1}{4}}$ of an ounce).
مئقال	24 nukhūd = 1 miskāl.	(4,6 g. or nearly $\frac{1}{4}$ ounce).
سیر	16 miskāl = 1 sir.	(73,6 g.).
چارک	10 sir = 1 chārak.	a quarter of a man.
من	4 chārak = 1 man.	(2,44 kg. or 7 $\frac{1}{4}$ lbs.).
خروار	100 man = 1 kharvār.	(donkey load, 244,40 kg. or 725 lbs.).

APPENDIX.

289

Money.

قران يك هزار	qarān or yak hazār.	a kran (silver coin) or 1000 dinars (an obsolete infinitesimal coin) has
شاهی	shāhī.	20 shāhī. (copper).
تومان	tūmān.	10 krans make one <i>tūmān</i> (at present worth about 4 sh.)
پیل سفید	pul-i safīd.	silver coin (white money).
پیل سیاه	pul-i sah.	copper coin (black money).
صد دینار	sannār (for sad dinār, see p. 6).	(a hundred dinars) a two shahī copper coin.

دو هزارى | du hazārī.

Gold coins are very rare. A tumān is generally paid in 5 two kran pieces.
The following terms are used, like the English "guinea" for values not represented by any actual coins.

عباسى	'abbāsī.	4 shahis.
پنجاهىاد	panjāhād.	10 "
چهار عباسى	chahār abbāsī.	depreciated krans worth only 16 shahis instead of 20.
ريال	riāl.	1 kran 5 shahis.

Banknotes and foreign money.

اسكناس	askinās.	banknote.
برات	barāt.	cheque.
ليبره	lira.	£
امپريال	imperial.	Russian imperial.
منات	manāt.	Rouble.

ENGLISH-PERSIAN VOCABULARY.

A.

abandon	تَرْك کردن	tark kardan
abbreviated	مختصر	mukhtasar
abbreviation	اختصار	ikhtisār
abdication	استعفا	isti'fa
abdomen	شکم	shikam
abhorrence	نفرت	nifrat
ability	قابلیت	qābiliyat
abject	خوار, زلیل	khār, zalīl
abjectness	خواری, زلالت	khārī, zalālat
able	زرنگه	zarang
ablution	وضو	vuzū
abode	منزل, مکان	manzil, makān
— (plur.)	منازل, اماکن	manāzil, amākin
abolish	موقوف کردن	mouquf kardan
about, around	دور, گرد	dour, gird
— nearly	تقریباً	taqrīban
— concerning	در خصوص	dar khusūs
above	بالا	bala
above mentioned	مذکور	mazkūr
	مذبور	mazbūr

abridged	مختصر mukhtasar
abroad	خارج khārij
abscess	دُنبَل dumbal
absence	غیبت gheibat
absent	غایب ghāib
absolute	مطلق mutlaq
abstinence	پرهیز parhiz
absurd	بی خود bī-khud
to abuse (bad language)	فحش دادن fuhsh dādan
— ill usage	بد رفتاری bad raftārī
acacia	اقاقیا aqāqīā
academy	دار الفنون dār ul funūn
accept	قبول کردن qabūl kardan
accident	اتفاق ittifaq
accidentally	اتفاقاً ittifaqā
accompany	همراه رفتن hamrah raftan
according to	موافق muvāfiq-i
accordingly	بنابر این binā bar in
accountant	محاسب muhāsib
accountbook	دفتر daftar
accounts	حساب hisāb
accredited (dipl.)	مقیم muqīm
accuracy	دقت diqqat
accurate	دقیق daqīq
accusation	اِذِّعَا iddi‘ā
accustom (oneself)	عادت گرفتن ‘adat giriftan
accustomed	آموخته amūkhta
ache	درد dard

acid	تورش tursh
acquaintance	آشنائی āshnāi
acquire	حاصل کردن hāsil kardan
acquit	رها کردن rihā kardan
acrobat	بازیگر bāzi gar
act	کار, فعل افعل plur: کار, فعل افعل plur: af'al
— (of a play)	پردا parda
to act	کردن (کن) kardan (kun)
— (in a play)	بازی در آوردن bāzi dar āvurdan
actor	مقلد muqallid
adapt	منسوب کردن mansūb kardan
add (figures)	جمع زدن jam' zadan
addition	اضافه izāfa
— (in arithmetic)	جمع jam'
address (of a letter)	عنوان 'invān
adieu	وداع vidā'
adjective	اسم صفت ism-i sifat
adjutant	آجودان ājūdān
administration	اداره idāra
admiral	امیر البحر amīr ul bahr دریا بیگی daryā bagī
admire	حظ کردن hazz kardan
admission	دخول dukhūl
adopt	تبنی کردن tabannī k.
adore	پرستیدن parastidan
adult	بالغ bāligh
adulterated	مخلوط makhhlūt
adultery	زنا zinā

advance (to)	پیش رفتن pish raftan
advancement	ترقی taraqqi
advantage	فایده faida
plur:	فواید favāyid
advantageous	مفید mufid
adventure	واقعہ vāqi'a
	plur: وقایع vaqāi'
advertise	اعلان کردن i'lan kardan
advice	نصیحت nasihat
• advocate	plur: نصایح nasāyih
affair	وکیل vakīl
afflicted	کار kār
afraid	پریشان parishan
afresh	ترسان tarsan
	از سر نو az sar-i nou
after	بعد از ba'd az
afternoon	عصر 'asr
afterwards	بعد از آن ba'd az ān
again	باز, دیگر bāz, dīgar
against	بر ضد bar zidd-i
age	عمر 'umr
agent	کماشته gumashta
agio	صرف sarf
agreement	قرار qarār
agriculture	زراعت zarā'at
ague	تپ لرز tap-i larz
aigrette	جبقه jirqa
aim (to)	قراول گرفتن qarāvul giriftan
air	هوا havā

alas !	افسار	afsūs
alchemy	کیمیا	kimīā
alcohol	الکحول	alkuhul
alcove	شاه نشین	shāh nishīn
alight (to)	پایین آمدن	pāin amadan
alike	برابر	barābar
alive	زنده	zinda
all	همه	hama
alliance	معاهده	mu'ahida
allow (to)	اذن دادن	izn dadan
almanac	تقویم	taqvīm
almighty	قادر	qādir
almond	بادام	badam
almost	قریب	qarīb
alms	خیرات	kheirat
alone	تنها	tanhā
aloud	بلند	buland
alphabet	ا ب	alif bē
also	هم	ham
alteration	تغییر	taghyir
although	اگرچه	agarchi
altogether	بالکُل	bilkull
always	همیشه	hamīsha
amazed	حیران	heirān
ambassador	سفیر، ایلدچی	safir, ilchi
	سفر: plur	sufarā
amber (straw attractor)	که ربا	kah-rubā
amble	یرغہ	yurgha
among	میان	miān

amorous	عاشق 'āshiq
amulet	تعویذ ta'viz
amusement	تفرج tafarruj
ancestors	اجداد ajdād
anchor	لنگر langar
ancient	قدیم qadīm
and	و u, va
anecdote	نقل naql
angel	فرشته firishta
anger	تغیر tagheiyur
angle	کنج kunj
animal	حیوان heivān
	plur : حیوانات heivānāt
annalist	واقعه نگار vāqifa nigār
annul (to)	باطل کردن bātil kardan
another	دیگر, غیر dīgar, gheir
answer	جواب javāb
ant	مورچه mūrcha
— (white ant)	موریانه mūrāna
antediluvion	قبل از طوفان qabl az tufān
antiquities	انتیقه antīqa
anxious	دل تنگ diltang
any	هیچ hīch
apart	جدا judā
aperient	مساحل mushil
apologize	عذر خوشتن (خواه) 'uzr khāstan (khāh)
apoplexy	سکته sakta
apothecary	دواساز davāsāz
apparent	ظاهر zāhir
appetite	اشتها ishtiha

apple	سیب	srb
appointment	ماموریت	ma'mūrfat
appreciate	غنیمت شمردن (شمار)	ghanīmat shumur- dan (shumār)
apprentice	شاگرد	shāgird
approve	پسندیدن (پسند)	pasandīdan (pasand)
apricot	زرد آلو قیسی	zard alū qeisi
apron	پیش‌بند	pīshband
apt	مناسب	munāsib
Arabia	عربستان	ʿarabistān
Arab	عرب	ʿarab
arabian	عربی	ʿarabī
arabic		
arch	طاق مکراب	tāq, mihrāb
archives	دفتر	daftar
argument	دلیل	dalīl
	دلایل: plur	dalāyil
arid	خشک	khushk
aristocracy	نخبه	nujabā
arithmetic	حساب	hisāb
arm	بازو	bāzū
arms	اسلحه	aslaha
army	قشون	qushūn
around	دور	dour
arrange	ترتیب دادن	tartīb dādan
arrest (to)	حبس کردن	habs kardan
arrive	رسیدن (رس)	rasīdan (ras)
arrival	ورود	vorūd
arriving	وارد	vārid

arrogance	غرور	ghurūr
arrogant	مغرور	maghrūr
arrow	تیر	tir
arsenal	قورخانه	qurkhāna
art	فن	fann
	plur: فنون	funūn
artificial	ساختگی	sākhtagī
artillery	توپخانه	tūpkhāna
artillery man	توپچی	tūpchī
artist	استاد	ustād
ash	زبان گنجشک	zabān-i gunjishk
ashamed (to be)	خاجالت کشیدن	khajālat kashīdan
ashes	خاکستر	khakistar
ask (to)	پرسیدن (پرس)	pursīdan (purs)
asleep	خوابیده	khābīda
asparagus	مارچوبه	mārchūba
ass	خر	khar
assassin	قاتل	qātil
assassination	قتل	qatl
assault	حمله	hamla
assembly	مجلس	majlis
	plur: مجالس	majalis
assist	کمک کردن	kumak kardan
assistant	معاون	mu'āvin
associate	شریک	sharīk
	plur: شرکا	shurakā
astray	گمراه	gumrah
astrologer	مناجیم	munajjim
astrology	علم نجوم	ilm-i nujūm
astronomy		

asylum	بست bast
athlete	پهلوان pahlavān
atom	ذره zarra
atrocitiy	ظلم zulm
attack (to)	حمله بردن hamla burdan
attempt	قصد qasd
attentive	متوجه mutavajjih
auction	هراج harraj
aunt (paternal)	عمه 'amma
— (maternal)	خاله khāla
authentic	صحيح sahih
author	مصنف musannif
• autograph	دست خط dast khatt
autumn	پاییز pā'iz
avalanche	بهمان bahman
avarice	بخل bukh'l
avaricious	بخیل bakh'il
avenue	خیابان khīābān
average (on an)	روی هم رفته rū-yi ham rafta
avoid	حذر کردن hazar kardan
• awake	بیدار bīdār
away	دور dūr
awful	مهیّب muhīb
awning	سایه بان sayabān
axe	تبر tabar
axiom	• قاعده qāida
	plur: قواعد qavā'id
axis	میل mīl
	B.
• baby	• بچه bacha
back	پشت pusht

backgammon	نرد nard
backwards	پش pas
bad	بد bad
badness	بدی badī
bag	کیسه kīsa
baggage	اسباب asbāb
bake (to)	پختن (پز) pukhtan (paz)
baker	نان‌وای nānvāī
balance (large)	قایون qāyun
(small)	ترازو tarāzu
balcony	مہتابی mahtabī
ball	کرہ kurra
— (dance)	مہمانی بال mihmānī-yi bāl
bamboo	نی ہندی nei-i hindī
band (music)	موزیکان mūzīkān
banishment	اخراج بلد ikhrāj-i balad
bank (of river)	کنار kanār
— (money)	بانک bānk
banker	صراف sarraf
banknote	اسکناس askinās
bankrupt	مفلس muflis
bankruptcy	افلاس iflās
banner	علم ʿalam
banquet	مہمانی mihmānī
baptism	تعمید taʿmīd
barbarian	وحشی vahshī
barbarous	
barber	دلّاک dallak
bare	لخت lukht

barefoot	پا برهنه	pā barahna
bareheaded	کله برهنه	kala barahna
barley	جو	jou
barn	انبار	ambār
barracks	سرباز خانه	sarbāz khāna
barrel	پیپ	pīp
— (of a gun)	لونه	lūla
barren	خشک	khushk
barriade	سنگر	sangar
base	پست	past
basil	ریحان	reihān
basin	طست لگن	tasht, lagan
basket	سبد	sabad
bastard	حرامزاده	harāmzāda
bastinado	چوب و فلکه	chūb u falaka
bastinado (to)	چوب زدن	chūb zadan
bastinadoed (to be)	چوب خوردن	chūb khurdan
bath	حمام	hammām
battle	جنگ	jang
bayonet	نیزه	neiza
bazaar	بازار	bāzār
be (to)	بودن (باش)	būdan (bāsh)
bead	مهره	muhra
beak	نک	nuk
beam (wood)	تیر	tir
bean	لوبیا	lūbia
bear	خرس	khirs
beard	ریش	rish
beast	بهیمه	bahīma
	plur: بهایم	bahāyim
beat (to)	زدن (زن)	zadan (zan)

beautiful	قشنگ qashang
beauty	حسن husn
beaver	سگ آبی sag-i abī
because	زیرا که zīrā ki
become (to)	شدن (شو) shudan (shou)
becoming	شایسته shāyasta
bed	رخت خواب rakht-i khab
bedstead	تاخت خواب takht-i khāb
bedroom	خواب گاه khābgāh
bee	زنبور zambūr
beef	گوشت کاه gūsh-t-i gāv
beer	آب جو ab-i jou
beetle	سن sin
beetroot	چقندر chuqundur
— (red)	لبو labū
before	قبل qabl
beg (to)	استدعا کردن istid‘ā kardan
— (alms)	گدای کردن gadāi kardan
beggar	گدا gadā
begin	گرفتن (گیر) giriftan (gīr)
beginner	مبتدی muḥtadī
behind	عقت ‘aqab
believe	باور کردن bāvar kardan
bell	رنگ zang
belly	شکم shikam
below	زیر zīr
belt	کمربند kamar band

bench	سکو sakū
bend (trans)	پیچاندن pichandan
— (intrans)	پیچیدن (پیچ) pichidan (pich)
bend (subst)	پیچ و خم pich u kham
besides	علاوه از 'alava az
besiege	محاصره کردن muhāsira kardan
best	بهترین bihtarīn
bet (to)	شرط بستن shart bastan
better	بهتر bihtar
between	میان mīān
beyond	آن طرف ān taraf
bible	توریت و انجیل tourāt va anjil
bier	تابوت tabūt
big	بزرگ , کلفت buzurg , kuluft
bigotry	تعصب ta'assub
bill	حساب hisāb
— (of exch.)	برات barāt
bind (to)	بستن (بند) bastan (band)
bird	مرغ murgh
birth	تولد tavallud
biscuit	نان خشک nun-i khuehk
bit	پاره para
bite (to)	گزیدن gazidan
bitter	تلخ talkh
black	سیاه siāh
blackguard	هرامزاده harāmzāda
blacksmith	آهنگر āhangar
blade (sword, knife)	تیغه tigha
blame	تقصیر , عیب taqsir, 'eib plur : عیوب 'uyūb

blanket	پتو patū
— (of a horse)	جل jul
blasphemy	کفر kufr
bleed (to)	خون گرفتن رگ khūn giriftan, rag
blessed	زاد زادن zadan
blind	مبارک mubarak
block (to)	کور kūr.
blood	مسدود ساختن masdūd sākhtan
bloodthirsty	خون khūn
blossom (to)	خون خوار khūnkhār
blottingpaper	شگفتن shiguftan
blow (to)	کاغذ آب کش kaghaz-i ābkash
— (with the breath)	وزیدن (وز) vazīdan (vaz)
blue	پف کردن puf kardan
blunt	آبی ābi
board	کند kund
boast (to)	تاخته takhta
boat (rowing)	لاف زدن laf zadan
body	کرجی karajī
— dead	تن, بدن tan, badan
boil (to)	مردہ murda
bold	جوشانیدن jushānīdan
bolster	دلیر dilr
bolt	بالش bālīsh
bomb	چفت chift
bone	خمپاره khumpāra
book	استخوان ustukhān
	کتاب kitāb
	کتاب plur: kutub

bookbinder	مخاف	sahhaf
bookbinding (the)	جلد	jild
boot	چکمه	chakma
border	حاشیه	hashia
born	زاده	zāda
borrow	امانت گرفتن	amanat giriftan
— (money)	قرض کردن	qarz kardan
botany	علم نباتاتی	'ilm-i nabatati
both	هر دو	har du
bottle	شیشه	shisha
bottom	ته	tah
bough	شاخ	shakh
bouquet	گلدسته	guldasta
bow	کمان	kamān
to bow	تعارف کردن	ta'aruf kardan
bowl	کاسه	kāsa
box (big)	صندوق	sandūq
— (small)	جعبه	ja'ba
— (on the ear)	سالی	sali
box (to)	مشت زدن	musht zadan
boxtree	شمشاد	shamshād
boy	پسر	pisar
bracelet	دست بند	dastband
braces	بند شلوار	band-i shalvār
brackish	شور	shūr
brain	مغز	maghz
brand	داغ	dāgh
brandy	کونیاک	kūnyāk
brass	برنج	birinj
bravo!	به به	bah! bah!

bread	نان nān, nun
breadth	پهنای pahnāi
break (to)	شکستن (شکن) shikastan (shikan)
breakfast	نهار nahār
breast	سینه sina
— (female)	پستان pistān
breath	نفس nafas
to breathe	نفس کشیدن nafas kashīdan
breeches	شلوار shalvār
breechloader	ته پو tah pur
breeze	نسیم nasīm
brick (unburnt)	خشت khisht
— (burnt)	آجر ājur
bride	عروس 'arūs
bridegroom	داماد dāmād
bridge	پل جسر pul, jisr
bridle	جلو jilou
brigand	دزدن rahzan
bright	روشن roushan
bring	آوردن (آر) āvurdan (ār)
broad	پهن pahn
broker	دلال سمسار dallāl, simsār
bronze	چودن chūdan
brooch	سنبجاق sanjāq
broom	جاروب jārub
broth	آب گشت ābgūst
brother	برادر barādar
brown	قهوه qahvā
brush	پاک کن pāk kun

buckle	سگک sagak
bud	غذجه ghuncha
buffalo	گاو میش gāv-i mīsh
bug	ساس sās
— (poisonous)	گنه مله gana, malla
build	بنا کردن banā kardan
builder	بنا bannā
building	عمارت imārat
bulb	پیاز pīāz
bullet	گلوله gulūla
bunch	خوشه khūsha
burden	بار bār
burial	دفن dafn
burn (trans)	سوزاندن sūzandan
— (intrans)	سختن (سوز) sūkhtan (sūz)
burst	ترکیدن (ترک) tarakīdan, (tarak)
bush	بوته buta
business	کار kār
busy	مشغول mashghūl
but	لیکن likan
butcher	قصاب qassāb
butler	پیش خدمت pīsh-khidmat
butter	کبه kara
— (clarified)	روغن roughan
butterfly	شاه پیرک shāh parak
button	دکمه dukma
buy	خریدن (خر) kharīdan (khar)
buyer	مشتري mushtarī

C.

cabbage	کلم kalam
cage	قفص qafas
cake	ذین شیرینی nān-i shirīnī
calamity	بلا balā
calf	گوساله gūsālā
calico	چیت, قلمکار chīt, qalamkār
call	صدا کردن sadā kardan
called	مسمی musammā
camel	شتر shutur
camomile	بابونه bābūna
camp	اردو urdū
camphor	کافور kāfūr
canal	نهر, جوب nahr, jūb
candle	شمع sham ^c
candlestick	شمعدان sham ^c dān
cane	نی nei
cannon	توپ tūp
canter	چارنعل chārna ^l
canvas	کریاس karbās
cap	کلاه kulāh
capable	قابل qābil
capacity	قابلیت qābila ^c t
cape	سر sar
caper	کبر kabar
capital	پای تخت pāyi takht
caprice	تلون مزاج talavvun-i mizāj
captain	سلطان sultān
captive	اسیر asir
caravan	فاطم, کاروان qaḥḥa, kāravān

caravanserai	کاروانسرا	kārvānsarā
carcass	لاش	lash
card (play)	گنجافه	ganjafa
— (visiting)	گارت	gārt
care	فکر	fikr
careful	خبردار	khābardār
careless	بی خبر	bī khabar
carnation	میخک	mīkhak
carpenter	نجار	najjār
carpet (general)	فاش	farsh
— (knotted)	قالی	qālī
— (woven)	گلیم	gilim
— (felt)	نمد	namad
carriage	کاسکه	kālaska
carrier	حمل	hamāl
carrot	هویج	havīj
carry	بردن (بر)	burdan (bar)
cartridge	فشنگ	fishang
to carve	تراشیدن (تراش)	tarāshidan (tarāsh)
carving	نقش	naqsh
cascade	آبشار	ābshār
cash	پول نقد	pūl-i naghd
to cast (in a mould)	ریختن (ریز)	rīkhtan (rīz)
castle	قصر قلعه ارک	qasr, qal'a, ark
castor oil	روغن چراغ	roughan chirāgh
to castrate	آخته کردن	ākhta kardan
cat	گربه	gurba
— (long haired Persian cat)	براق	burraq
catalogue	فهرست	fihrist

to catch	گرفتن (گیر)	giriftan (gir)
cauldron	دیگ	dig
cauterize	داغ کردن	dāgh kardan
cavalry	سواره	savāra
cavern	غار	ghār
caviar	تخم ماهی	tukhm-i māhi
to cease	تمام شدن	tamām shudan
ceiling	سقف	saqf
celebrated	مشهور معروف	mashhūr, ma'rif
celery	کلفس	kalafs
cellar	زیر زمین	zīr zamīn
centre	مرکز	markaz
ceremony	رسم	rasm
— plur.	رسوم	rusūm
certain	یقین	yaqīn
certificate	تصدیق	tasdiq
— (of a servant)	کاهذ رضامندی	kāghaz-i rizāmandi
chain	زنجیر	zanjīr
chair	صندلی	sandali
chalk	گل سفید	gil-i safid
chamberlain	پیشخدمت حضور	pīshkhidmat-i huzūr
chancery	دفتر	daftar
chandelier	چهل چراغ	chihil chirāgh
chandler	بقال	baqqāl
to change	غرض کردن	'avaz kardan
chapter	باب	bāb
character	خلاصه	khaslat
charcoal	زغال	zughāl

chargé d'affaires	شارژدفر کفیل امور	charj-dafar, kafīl-i umūr
charity	کرم	karam
charm	طلسم	talism
chastity	عصمت	‘asmat
cheap	ارزان	arzān
cheapness	ارزانی	arzānī
cheating	تقلب	taghallub
cheese	پنیر	panīr
chemist	عطار دواساز	‘attār, davāsāz
cheque	برات	barāt
cherry (sweet)	گیلاس	gīlās
• — (sour)	آلبالو	alūbālū
chess	شطرنج	shatranj
chest (human)	سینه	sīna
chestnut	شاه بلوط	shāh balūt
chicken	جوجه	jūja
chief	رئیس خان	ra‘īs, khān
child	بچه	bacha
childhood	بچه‌گی	bachagī
chimney	دودکش	dūdkaśh
chin	زنخ	zanakh
China	چین	Chīn
China, Chinese	چینی	chīnī
chintz	قلم‌کار	qalamkāṛ
choke	حفه شدن	khafa shudan
cholera	وبا	vabā
choose	اختیار کردن	ikhtīār kardan
Christ	حضرت عیسی	Hazrat-i ‘Isā
Christian	عیسوی	‘Isavī

chronicle	تاریخ تواریخ	tārīkh plur: tavā-rīkh
church	کلیسیا	kalīsyā
cinnamon	دار چینی	dār-chīnī
circle	دایره	dāira
circumcision	ختنه	khatna
cistern	آب انبار	āb-ambār
citadel	قلعه	qalʿa
city	شهر	shahr
civility	آداب	adab
claim	طلب	talab
—	ادعا	iddiʿā
claimant	مدعی	muddaʿī
class	قسم، طبقه	qism, tabaqa
claw	چندل	changāl
clay	گل	gil
clean	پاک	pāk
clear	صاف	sāf
to cleave	شکافتن شکاف	shikaftan (shikāf)
clergyman	کشیش	kashīsh
clever	با هوش	bā hūsh
climate (water and air)	آب و هوا	āb u hawā
to cling	چسپیدن چسپ	chaspidan (chasp)
cloak	عبا	ʿabā
clock	ساعت مجلسی	sāʿat-i majlisī
to close	بستن بند	bastan (band)
cloth	ماهرت	mahut
to clothe	پوشیدن پوش	pushidan (push)
— (causal)	پوشاندن پوشان	pushandan (pushan)
clothes	رخت	rakht
	لباس	libas

cloud	ابر abr
clove	میخک mikhak
clover	شیدر shabdar
coachhouse	کاشکخانه kalaskakhāna
coachman	کاشکچی kalaskachi
coal	زغال سنگ zughāl-i sang
coarse	درشت durusht
coast	کنار kanar
—	ساحل sāhil
— (plur.)	سواحل savahil
coat (persian)	سرداری sardārī
cobweb	تار عنکبوت tār-i 'ankabūt
cock	خروس khurūs
coffee	قهوه qahva
coffin	تابوت tābūt
coin	سکه sikka
to coin	ضرب کردن zarb kardan
cold (adj.)	سرد sard
to catch cold	سرما خوردن sarma khurdan
collar	یقه yakha
to collect	جمع کردن jam' kardan
collyrium	سرمه surma
colonel	سرهنگ sarhang
colour	رنگ rang
colt	گور kurra
column	ستون sutūn
comb	شانه shāna
to comb	شانه زدن shāna zadan
to come	آمدن (آ) āmadan (ā)

comet	ستاره دنباله دار	sitara-yi dumbala-dār
comic	مضحک	muzhik
command	حکم فرمان	hukm, farmān
to command	فرمودن فرمان	farmūdan (farmā)
commentary	تفسیر	tafsīr
commerce	تجارت	tijārat
companion	رفیق	rafiq
to compare	مقایله کردن	muqābila kardan
comparatively	بالتنسبه	bi'n nisba
compass	قبله نما	qibla namā
compensation	مکافات	makāfat
complaint	شکایت	shikāyat
complete	تمام	tamām
compliments	سلام	salām
composed	مرکب	murakkab
to conceal	پنهان کردن	panhān kardan
concerning	در خصوص	dar khusūs
concession	امتیاز	imtiāz
conciliation	مسأله	musālahā
condition	حل	hal
— (stipul)	احوال : plur	ahvāl
	شرط	shart
	شروط : plur	shurūt
to condole	تعزیه کردن	ta'ziā kardan
conduct	رفتار	raftār
confectioner	شیرینی ساز	shīrīnīsāz
confederacy	معااهده	mu'ahida
to confess	اقرار کردن	iqrār kardan
confidence	اعتقاد	i'tiqād
confidentially	محرمانه	mahramāna

to confirm	تصدیق کردن tasdiq kardan
to confiscate	ضبط کردن zabt kardan
conformably	موافق mavāfiq
confusion	شلوب shulūq
to congratulate	تبریک کردن tabrik kardan
conjurer	ساحر sāhir
to conquer	فتح کردن fath kardan
to consent	راضی بودن rāzi būdan
consolation	تسلی tasallī
consul	قونسل qūnsul
consulate	قونسلگری qūnsulgarī
contagion	سرایت sarāyat
contagious	مسری musrī
content	راضی rāzi
to contradict	رد کردن radd kardan
contrary	ضد عکس zidd, 'aks
contrivance	تدبیر tadbīr
convalescence	شفا shafa
convent	دیر deir
conversation	صاحبیت suhbat
cook	آشپز āshpaz
to cook	پختن پز pukhtan (paz)
cool	خنک khunuk
copper	مس mis
coppersmith	مسگر misgar
copy	سواد savād
cork	خوب پنبه chūb-i pamba
corkscrew	پیچ pīch

corn	غله ghalla
corner	كنج kunj
corporal	وكيل vaktl
corpulent	چاق chāq
to correct	تصحيح کردن tas-hih kardan
correspondence	مكاتبه mukātiba
corridor	دالان dālān
corrupt	خواب kharāb
cost	قيمت qīmat
cotton	پنبه pamba
cough	سلفه sulfa
to count	شمردن شمار shumurdan (shu-mār)
counterfeit	ساختگی sakhtagi
country	ولايت vilāyat
countryseat	يىلاق yeilāq
couplet (verse)	بيت beit
courage	دلیری diliri
courier	چاپار chapar
court	دربار darbar
courtesan	جنده jinda
cover	پوشش pūshish
to cover	پوشاندن پوشان pūshāndan (pūshān)
cow	گاو gāv
coward	ترسو tarsū
crab	خرچنگ kharchang
crack	ترک tarak
cradle	گهواره gahvāra
cravat	گردنبند gardanband
cream	خامه khāma

to create	آفریدن āfarīdan (āfarīn)
creator	خالق khālīq
creature	مخلوق makhhlūq
credentials	اختیار نامه ikhtīār nāma
creditor	طلب کار talab-kār
crime	تقصیر taqsīr
cripple	چلاغ chulāgh
crooked	خم کج kham, kaj
crop	حاصل ḥāsil
to cross	عبور کردن ʿubūr kardan
crow	کلاغ kalāgh
crowd	جمعیت jamʿiat
crown	تاج tāj
to crucify	به صلیب زدن bi salīb zadan
cruel	ظالم ṣālim
cruelty	ظلم zulm
to crush	خورد کردن khurd kardan
to cry	داد زدن dād zadan
crystal	بلور bulūr
cucumber	خیار khīār
cultivated	آباد ābād
cultivation	زراعت zarāʿat
cup	فنجان finjān
cupboard	دولابچه dūlābcha
cupola	گنبد gumbad
curb	دهنه dahana
curds and whey	ماست māst
cure	علاج ʿilāj
curiosity	کنج کاوی kunj kāvī
curl	زلف zulf

currants	سبزه sabza
currier	دبّاغ dabbāgh
currycomb	فشو qashou
curse	لعنت la'nat
curtain	پرده parda
cushion	بالش bālīsh
custom	رسم rasm
custom-house	گمرک خانه gumruk-khāna
to cut	بریدن (بر) burrīdan (burr)
cypress	سرو sarv

D.

dagger	خنجر khanjar
dam	سد sadd
damage	خرابی kharābī
"	ضرر zarar
Damascus	شام Shām
damasked (steel)	جوهر دار jouhar-dār
to dance	رقصیدن (رقص) rakhsīdan (rakhs)
danger	خطر khatar
dangerous	خطرناک khatarnāk
daring	جرات jur'at
dark	تاریک tārik
darkness	تاریکی tārikī
date (fruit)	خرما khurmā
— (time)	تاریخ tārikh
daughter	دختر dukhtar
day	روز rūz
dead	مرده murda

deaf	کَر	kar
dealing	معامله	mu'amala
dear (beloved)	عزیز	'aziz
— (expensive)	گران	girān
death	مرگ	marg
debt	قرض	qarz
debtor	بده کار	bidih kār
decanter	تنگ	tung
to decay	پوسیدن (پوس)	pūsīdan (pūs)
deceit	تقلب	taqallub
to decorate	زینت دادن	zīnat dādan
decoration (order)	نشان	nishan
to deduct	کم کردن	kam kardan
deep	گود	goud
defeat	شکست	shikast
to defend	همایت کردن	hirāyat kardan
defendant	مدعی‌الیه	mudda'a ileihi
degree	درجه	daraja
delicious	لذیذ	laziz
delight	لذت	lazzat
to deliver	تسلیم کردن	taslīm kardan
deluge	طوفان	tūfan
demon	دیو	dīv
demon of the desert	غول بیابانی	ghul-i biābunī
denial	انکار	inkār
dentist	دندان ساز	dandān-sāz
to depose (office)	معزول کردن	ma'zūl kardan
deposit	امانت	amānat
deputy	نایب	nāyib

derision	ریش خند rīsh-khand
to descend	پایین آمدن pāin amadan
to describe	تعریف کردن ta'rif kardan
description	بیان beyān
desert	بیابان biābān
deserving	سزاوار sazāvar
desire	آرزو arzu
to despair	مایوس شدن māyūs shudan
to despise	بهیچ نشمردن bi hīch na shu- murdan
destiny	بخت bakht
to destroy	خراب کردن kharāb kardan
detail	تفصیل tafsīl
devil	شیطان sheitān
dew	شبنم shabnam
dialogue	گفتگو guftugū
diamond	الماس almās
diarrhoea	اسهال is'hāl
diary	روزنامه rūznāma
— (of a journey)	سفر نامه safar-nāma
dictionary	لغت lughat
to die	مردن (میر) murdan (mīr)
difference	فرق تفاوت farq, tafāvut
different	چیز دیگر jūr-i dīgar
difficult	مشکل mushkil
to dig	کندن (کن) kandan (kan)
to digest	تحلیل کردن tablīl kardan
dignity	شان shān
diligent	کارکن kār-kun

to dine	شام خوردن	shām khurdan
dining-room	سفره خانه	sufra-khāna
dinner	شام	shām
direction	سمت	samt
directly	الآن	al ān
director	رئیس	ra'īs
dirt	کثافت	kasāfat
dirty	چرک , کثیف	chirk , kasīf
to discharge	جواب دادن	javāb dādan
discipline	انتظام	intizām
discontented	ناخوشنود	nā-khushnūd
to discover	پیدا کردن	peidā kardan
to disgrace	رسوا کردن	rusvā kardan
dish	دیس	dīs
— (food)	خوراک	khurāk
disinterested	بی غرض	bī-gharaz
to dismiss	مرخص کردن	murakhhkas kardan
disobedient	سرکش	sarkash
dispersed	متفرق	mutafarriq
displeased	کج خلق	kaj-khulq
dispute	دعوا	da'vā
to dissolve	حل کردن	hall kardan
distance	مسافت	masāfat
distant	دور	dūr
to distribute	تقسیم کردن	taqsim kardan
district	بلوک	buluk
ditch	خندق	khandaq
ditto	ایضاً	eizan
to dive	غوطه خوردن	ghūta khurdan
to divide	قسمت کردن	qismat kardan

divine	آلهی ilāhī
divorce	طلاق talāq
do	کردن (کن) kardan (kun)
doctor	حکیم hakīm
dog	سگ sag
— (sporting)	طوله tūla
— (greyhound)	تازی tāzī
doll	عروسک 'arūsak
dome	گنبد gumbad
domestic	خانگی khānagī
domicile	منزل manzil
door	در dar
— (to shut the door)	در را پیش کردن dar-rā pīsh kardan
— (to bolt the door)	در را چفت کردن dar-rā chift kardan
— (to open the door)	در را وا کردن dar-rā vā kardan
dot	نقطه nuqta
double	دو لا du lā
doubt	شک shak
dough	خمیر khamīr
dove	قمری qumrī
down	پایین pāīn
dragoman	مترجم mutarjīm
draper	بزاز bazzāz
draft	برات barāt
	حواله havāla
draughtsboard	تخته نرد takhta-yī nard
to draw	کشیدن (کش) kashīdan (kash)
drawer (furniture)	جعبه ja'ba
drawers	زیر جامه zir-jāma
dreadful	مهیّب muhīb

to dream	خواب دیدن	khāb dīdan
dress	لباس	libās
to dress	روشن کردن	rakht pūshīdan
to drill	مشق کردن	mashq kardan
to drink	خوردن (خور)	khurdan (khur)
to drip	چکیدن (چک)	chakīdan (chak)
to drive	راندن (ران)	rāndan (rān)
— (in a carriage)	سوار کالسکه رفتن	savar-i kālaska raf- tan
drop (of liquor)	قطره	qatra
	چکه	chaka
drowned	غرق	gharq
druggist	عطار	‘attār
drum	طبل	tabl
•	بالابان	balāban
drunk	مست	mast
dry	خشک	khushk
duck	لوردک	urdak
dumb	لال	lāl
dun (horse)	سمند	samand
dung	پهین	pahīn
dungeon	دستاق خانه	dustakh-khāna
durability	دوام	davām
during	ما دام	mā dam
dust	گرد و خاک	gard u khāk
to dust	گرد گرفتن	gard giriftan
duster	دست مال	dastmal
duty	تکلیف	taklīf
to dye	رنگ زدن	rang zadan
• dynasty	سلسله	silsila

E.

each	هر یکی har yaki
eagle	قَرَه قُوش qara-qush
ear	گوش gush
— (of corn)	خوشه khusha
early	زود zud
earring	گوشواره gushvāra
earth	زمین خاک zamīn, khāk
earthenware	کوزه kūzai
earthquake	زلزله zalzala
ease	راحت rahat
easy	آسان āsan
east	مشرق mashriq
The East	مشرق زمین mashriq-zamīn
to eat	خوردن (خور) khurdan (khur)
ebony	آبنوس abnūs
edifice	عمارت 'imārat
to educate	تربیت کردن tarbiat kardan
education	تربیت tarbiat
effect	اثر asar
egg	تخم tukhm
— (fried)	تخم نیم رو tukhm-i nīm-ru
— soft boiled	تخم نیم بند tukhm-i nīm band
egotism	خود پرستی khud-parasti
either-or	یا یا ya_ya
elastic	جهنده jahanda
elbow	مرفق mirfaq
— (plur :)	مرافق marāfiq

to elect	گزیدن (گزین)	guzīdan (guzīn)
elegant (in clothes)	خوش لباس	khush-libās
element	عنصر	‘unsur
— (plur)	عناصر	‘anāsir
elephant	فیل	fil
elm	نارون	nārwan
eloquence	فصاحت	fasāhat
eloquent	فصیح	fasīh
embassy	سفارت کبری	safārat-i kubrā
to embezzle	خیانت کردن	khīānat kardan
to embrace	بغل گرفتن	baghal giriftan
embroidery	گلدوزی	gulduzī
emerald	زمرود	zumurrud
emery	سنباده	sumbāda
emetic	مستفرغ	mustafrigh
emperor	امپراطور	imparātūr
empress	امپراتریس	imparātris
employed	مشغول	mashghul
empty	خالی	khālī
enamel	مینا	mīnā
enclosed (in a letter)	لقاً	laffan
end	آخر	ākhir
to end	تمام شدن	tamām shudan
enemy	دشمن	dushman
energy	شوق	shouq
engagement	وعدہ	va‘da
engine	ماشین	māshīn
engineer	مهندس	muhandis
English	انگلیس	inglis
enough	بسی	bas
	کافی	kaft

to enter	داخل شدن dākhil shudan
envelope	پاکت پاکat
envions	حسد hasud
envirous	اطراف atrāf
envy	حسد hasad
equal	برابر barābar
error	غلط ghalat
to escape	رستن (راه) rastan (rah)
especially	خصوصاً khusūsan
etc	و غیره va gheira
eternity (without beginning)	ازل azal
— (without end)	ابد abad
eunuch	خواجه آغا khaja, aghā
Europe	فرنگستان Farangistan
European	فرنگی Farangī
evening	شام sham
every	هر har
ewer	آفتابه aftaba
exact	درست durust
to exaggerate	مبالغه کردن mubalagha kardan
examination	امتحان imtiḥān
example	مثل masal
excellency	جناب عالی janāb-i ʿālī
except	بغیر bi gheir
exception	استثنا istisna
exchange (money)	صرف sarf
to exchange	عوض کردن ʿavaz kardan
excrement	گه guh

excuse	عذر 'uzr
executioner	میر غضب mīr ghazab
exercise	مشق mashg
existence	وجود vujūd
existent	موجود moujūd
to expect	منتظر بودن muntazir būdan
to expel	بیرون کردن bīrūn kardan
to expend	خرج کردن kharj kardan
experiencee	تجربه tajruba
expert	اهل خیمه ahl-i khibra
to explain	بیان کردن beian kardan
to export	بیکارچ بردن bi khārij burdan
extra ordinary	فوق العاده fouq al 'āda
eye	چشم chashm
eyebrow	ابرو abrū
eyeglass	عینک 'einak

F.

face	صورت surat
facing	رو برو ru bi ru
fact	حقیقت haqiqat
factory	کارخانه karkhāna
to fade	پژمردن (پژمیر) pajmurdan (pajmīr)
to faint	بی هوش شدن bi hūsh shudan
fairy	پری pari
faith	وفا vafa
faithful	وفادار vafadar
faithless	بی وفا bi vafa
falcon	قوش qush
to fall	افتادن (افت) uftādan (uft)

false	دروغی	durūghī
name	نام و ننگ	nām u 'nang
family	عیال و اطفال	'ayal u atfāl
famous	مشهور	mash-hūr
fan	باد بین	bād-bizan
fanatic(al)	متعصب	muta'assib
fancy	خیال	kheyāl
far	دور	dūr
farewell	وداع	vidāc
farrier	نعل بند	na'l band
fast (well fixed)	محکم	muhkam
to fast	روزه گرفتن	rūza giriftan
fat (subst.)	پی	pī
— (adj.)	چاق	chaq
father	پدر والد	padar, valid
fault	عیب تقصیر	'eib, taqsr
favour	التفات	iltifat
favourite	عزیز	'azīz
fayence	کاشی	kāshī
fear	ترس و باک	tars u bāk
to fear	ترسیدن (ترس)	tarsīdan, (tars)
feast	مهمانی	mihmānī
feastday	عید	'īd (vulg. 'eid)
feather	پر	par
fee	انعام	in'am
to feed	پرورتن (پرور)	parvardan (parvar)
feeling	حس	hiss
felt	نمد	namad
female	ماده	mada
fertile	خاسل ده	hāsīl-dih

fetters	پا بند	pā-band
fever (intermittent)	نوبه	nouba
— (trembling)	تپ لرز	tap-i larz
few	کم	kam
field	صحرأ	sahrā
— (in compositions)	زار	zār
fig	انجیر	anjīr
to fight	دو عوی کردن	da'vā kardan
figure	شکل	shakl
to fill	پر کردن	pur kardan
to filter	صاف کردن	sāf kardan
filth	کثافت	kasāfat
• filthy	کثیف	kasīf
finance	مالیات	mālīyat
to find	پیدا کردن	peida kardan
fine	نازک	nāzūk
a fine	جریمانه	jarīmāna
to fine	جریمانه کردن	jarīmāna kardan
finger	انگشت	angusht
to finish	تمام کردن	tamām kardan
fire	آتش	atash
— (to light the fire)	آتش روشن کردن	atash roushan kar- dan
— (to put out the fire)	آتش خاموش کردن	atash khāmūsh kar- dan
firewood	هیزم	hīzum
fireworks	آتش بازی	atashbāzī
• first	اول	avval

fish	ماهی māhi
fit	مشت musht
fitting	باندازه bi andāza
to fix	نصب کردن nasb kardan
flag	بیرق beiraq
— vulg:	بیدق beidaq
flame	شعله shu'la
flattery	تملق tamalluq
flea	کهک kahk
to flee	فرار کردن farār kardan
flesh	گوشت gūst
flint	سنگ چقماق sang-i chaqmāq
flock	گله رمه gala, rama
flood	سیل seil
flour	آرد ard
flowing	جاری jāri
flower	گل gul
flute	نی nei
fly	مگس magas
to fly	پریدن (پر) parīdan (par)
foal	کُرّ kurra
foam	کف kaf
fog	مه mih
to fold	تا کردن tā kardan
the following	ذیل zeil
food	خوراک khurāk
fool	خر khar (aqs.)
foot	پا pā
for	برای barāyi

to forbid	منع کردن	man ^c kardan
forehead	پیشانی	pīshānī
foreign	غریب	gharīb
Foreign Affairs	امور خارجه	umūr-i khārija
forest	جنگل	jangal
forgery	ساختگی	sākhtagī
to forget	فراموش کردن	faramūsh kardan
to forgive (بخش)	عفو کردن, بخشیدن	afv kardan, bakh-shīdan (bakhsh)
fork	چنگال	changāl
form	صورت	sūrat
former (previous)	سابق	sābiq
• fort	قلعه	qala ^c
fortunate	خوش بخت	khush-bakht
— (unfortunate)	بد بخت	bad-bakht
fortune	بخت	bakht
fountain	فواره	fayvāra
fowl	مرغ	murgh
fox	روباه	rūbah
frame	قاب چهار چوبه	qab, chahār-chūba
free	آزاد	azād
freedom	آزادی	azādī
freemason	فرامسون	fāramasūn
freeze	یخ بستن	yakh bastan
French	فرانسوی	fāransavī
fresh	تازه	tāza
Friday	جمعه	jum ^{ca}
friend	دوست	dūst
friendly	دوستانه	dūstāna

friendship	دوستی dūstī
to frighten	ترسانیدن tarsānidān (tarsān)
hook	فستان fistān
frog	قرباغه qurbāgha
from	از az
frontier	سرحد sar-hadd
frost	سرما sarmā
fruit	میوه mīva
to fry	بریان کردن birīān kardan
full	پر pur
fun	تفرج tafarruj
funny	مضحک muzhik
fur	پوستین pūstīn
furlough	مرخصی murakhasī
furnace	تنور tanūr
furniture	مبل و اسباب mubl u asbāb
future	آینده āyanda

G.

gall	زهره zahra
gallnut	مازو māzu
to gallop	دویدن davīdan (dou)
— (causal)	دواندن davāndan (davān)
— (a horse)	تاختن tākhtan (tāz)
gambling	قمار بازی qumār-bāzī
game	بازی bāzī
gaol	حبس habs
garden	باغ bāgh
gardener	باغبان bāghbān vulg:
garlic	baghbūn
	سیر sīr

garnet	لعل laʿl
garter	جرباب بند jurāb band
gate	دروازه darvāza
gate-keeper	دربان darbān
gazelle	آهو ahu
gelding	اخته akhta
general (army)	سرتیپ sartīp
general (adjective)	عمومی ʿumūmī
generation	پشت pusht
gentle	ملایم mulayim
gentleman	ناجیب najīb
genuine	صاحیح sahih
geography	جغرافیا jughrafiā
geometry	هندسه handasa
ghost	روح ruh
— (Holy Ghost)	روح القدس Ruh al quds
gift	پیشکش pīshkash
gilt	مطلا mutalla
ginger	زنجبیل zanjabil
girl	دختر dukhtar
to give	دادن (د) dadan (dih)
glass	شیشه shisha
— (wine glass)	گلاس gilās
— (tea glass)	استقام istaqām
— (looking glass)	آینه aina
glory	جلال jalāl
glue	سریشم sirīshum
to go	رفتن (رو) raftan (ron)
goat	بز buz

God	خدا Khudā
”	الله Allāh
gold	طلا tilā
”	زر zar
goldsmith	زرگر zargar
good	خوب khūb
good-bye	خدا حافظ khudā hafiz
goods	مال māl
goose	قاز qāz
gospel	انجیل anjīl
gourd	کدو kadū
gout	نقرس niqris
government	حکومت hukūmat
governor	حاکم hākīm
gradually	کم کم kam-kam
grain	دانه dāna
grammar	صرف و نحو sarf u nahv
grandfather	جد jadd
grandmother	حده jadda
grandvizier	صدر اعظم Sadr a‘zam
grape	انگور angūr
grass	علف ‘alaf
grateful	حق شناس haqq shanās
gratis	مفت muft
grave (tomb)	قبر گور qabr, gūr
gravel	ریگ rig
gray	خاکستری khākistari
— (horse)	قزل qizil
grease	چربی charbi

greasy	چرب charb
great	بزرگ buzurg
green	سبز sabz
greens	سبزی sabzi
greyhound	سگ تازی sag-i tazi
grief	غم gham
to grind	ساییدن (ساب) sābidan (sāb)
grocer	بقال baqqāl
groom	مہتر mihtar
ground	زمین zamīn
to grow (veget)	رستن (رو) rustan rū
— (persons and animals)	بزرگ شدن buzurg shudan
guarantee	ضمانت zamānat
guard	کشیك kashik
guess	قیاس qīās
guest	مہمان mihmān
guide	بلد balad
gulf (sea)	خلیج khalij
gun	نفنگ tufang
— (double barrelled)	دو لولہ du lūla
— (breach loader)	تدپہ tahpur
— (muzzle loader)	دھن پر dahan pur
gunner	توپچی tūpchī
gut	رودہ rūda
gutter	راہ آب rah-i āb
gymnasium	زور خانہ zūr-khāna
gymnastics	ورزش varzish
gypsum	گچ gaj

gipsy

کونی koulī

H.

habitation

مسکن maskan

— (plur.)

مسکین masākin

hail

تَدَرَّ tagarg

hair

مو mū

half

نیم نصف nīm, nisf

hall

ایوان civān

hammer

چکش chakush

hand

دست dast

handful

مشت musht

handkerchief

دست مال dast māl

handle

دسته dasta

to hang

آویزان کردن avīzān kardan

to happen

افتق افتادن ittifaq uftadan

happy

خوش وقت khush-vakht

harbour

نذکر گاه langar-gāh

hard

ساخت sakht

harem

اندرون andarūn

harm

ضرر zarar

harness

یراق yarāq

harvest

درو حاصل dirou, hāsīl

haste

عاجله 'ajala

hasty

دست پاچه dast-pācha

hat

کلاه kulāh

hatred

کین kīn

haughtiness

غرور ghurūr

haughty

مغرور maghrūr

hawk

قوش qush

hay	یونجه yunja
head	سر sar
headache	درد سر dard-i sar
health	صحت sihhat
»	احوال ahvāl
»	سلامتی salāmati
to hear	شنیدن (شنو) shānīdan (shanou)
heart	دل dil
heat	گرمی garmi
heathen	کافر kafir
heaven	بهشت bihisht
heavy	سنگین sangīn
hedgehog	خار پشت khār-pusht
heel	پاشنه pāshna
height	بلندی bulandī
heir	وارث varis
hell	دوزخ dūzakh
»	جهنم jahannām
helmet	خود khud
help	کمک kumak
hen	مرغ murgh
here	اینجا injā
hero	بهادر bahādur
hideous	زشت zisht
high	بلند buland
Highness	حضرت والا hazrat-i valā
hill	تپه tapa
to hinder	منع کردن man ^c kardan
hire	کرایه kirāya
history	تاریخ tarīkh

to hit	زدن (زن) zadan (zan)
hog	خوک khūk
to hold	نگاه داشتن nigāh dāshtan
hole	سوراخ sūrākh
holiday	روز تعطیل rūz-i taʿtīl
hollow	خالی khālī
holtsters	قبل qubul
holy	مقدس muqaddas
honest	درست کار durust-kār
honey	عسل ʿasal
honour	آبرو ābrū
to honour	احترام کردن ihtirām kardan
hoof	سم sum
hook	قلاب qullab
hoopoe	هدد hudhud
hope	شانه سر shāna-sar
hopeful	امید umīd
hopeless	امیدوار umīdvar
horizon	نامید nā-umīd
horn	عفق ʿufuq
horse	شاخ shākh
— (pack-horse)	اسب asp
horse-shoe	یابو yābū
horseman	نعل naʿl
hospitable	سوار savār
hospital	مهمان دوست mihmān-dūst
hot	مریض خانه marīz-khāna
hotel	داغ dāgh
hour	مهمان خانه mihmān-khāna
	ساعت sāʿat

house	خانه khāna
household	خانوار khānavār
human	انسانی insānī
humble	مظلوم mazlūm
hunger	گرسنگی gurusnagi
hungry	درسنه gurusna
— (vulg.)	دشنه gushna
hunt	شکار shikār
hunter	شکارچی shikarchī
hurry	عاجله 'ajala
to hurt	رنجانیدن (رنجان) ranjanīdan (ranjan)
husband	شوهر shouhar
hyacinth	سنبل sumbul
hyaena	کفتار kaftar
hypocrisy	ریا riā
hypothesis	فرض farz

I.

ibex	بز کوهی buz-i kūhī
ice	یخ yakh
idea	خیال kheyāl
idiom	اصطلاح istilāh
idiot	بی شعور bi shu'ur
idle	بی کار bi-kār
idol	بت but
if	اگر agar
ignorant	ندان nā dan
ill	نا خوش nā-khush
illness	ناخوشی nākhushi
illumination	چراغمان chiraghan
image	تمثيل tamsil

to imagine	تصور کردن	tasavvur kardan.
imitation (plur)	تقلید (تقلید)	taqlīd (taqālīd)
immediately	الآن	al ān
imperfect	ناقص	nāqis
imperial	شاهنشاهی	shāhinsbahī
to import (goods)	داخل کردن	dākhil kardan
importance	اهمیت	ahammīat
important	مهم	muhimm
impossible	غیر ممکن	gheir mumkin
improbable	دور	dūr
impure	نا پاک	nā pāk
incense	بخور	bukhūr
inclination	میل	meil
income	مداخل	madākhil
to increase	افزودن (افزا)	afzudan (afzā)
indeed	البته	albatta
independent	خود مختار	khud mukhtar
index	فهرست	fihrist
India	هند	Hind
»	هندوستان	Hindūstān
indigo	نیل	nīl
infancy	بچگی	bachagī
infant	بچه طفل	bacha, tīf
infantry	پیاده	piāda
infection	سرایت	sirāyat
influence	نفوذ	nufūz
influenza	زکامِ فرنگی	zukkām-i farangī
information	اطلاع	ittilāʿ
ingratitude	نمکِ باجرامی	namak bi harāmī
inhabitant	ساکن	sākin

inhabitant (plur.)	سکنه sakana
inheritance	میراث mīrās
inheritor	وارث vāris
ink	مرکب murakkab
inlaidwork	خاتم کار khatim-kār
inn	مهمان خانه mihmān-khāna
innocent	بی گناه bi-gunah
insect	جانور jānvar
— (vulg.)	junavar
inside	اندرون andarūn
to insist	اصرار کردن isrār kardan
insolent	بی ادب bi adab
instead	عوض ʿavaz
instruction	تعلیم taʿlīm
instrument	آلت alat
insult	فحش fuhsh
to insult	فحش دادن fuhsh dādan
insurance	بیمه bīma
intellect	عقل ʿaql
intention	مقصود maqsūd
interesting	دل چسپ dil-chasp
interference	مداخله mudakhila
internal	داخلی dakhilī
interpreter	مترجم mutarjim
interval	فاصله fāsila
intoxicated	مست mast
intoxicating	مسکر muskir
intrenchment	سنگر sangar
to introduce (to one another)	معرفی کردن muʿarrafi kardan
to intrust	سپردن (سپار) supurdan (sipār)
inundation	سیل seil

invention	ایجاد	ijād
»	اختراع	ikhtirāʿ
inventory	سیاهه	siāha
to invite	دعوت کردن	daʿvat kardan
iron	آهن	ahan
irregular (troops)	غیر نظامی	gheir-nizāmī.
irrigation	آبیاری	abyārī
island	جزیره	jazīra
itch	خارش	khārish
ivory	عاج	aj
— (of the walrus)	شیر ماهی	shīr-māhī
ivy	لبلب	lablab

J.

jackall	شغال	shaghāl
jade	یشم	yashm
jam	مربا	murabbā
jealousy	رشک	rashk
Jesus	حضرت عیسی	Hazrat-i ʿIsā
Jew	یهودی	Yahūdī
jockey	چابک سوار	chabuk-savār
to join	پیوستن (پیوند)	peivastan (peivand)
joint	بند	band
journal	روز نامه	rūz-nāma
journey	سفر	safar
joy	خوشی	khushī
Judas-tree	ارغوان	arghavan
judge (coranic law)	حاکم شرع	hākīm-i sharʿ
» (civil law)	حاکم عرف	hākīm-i ʿurf
judgment	حکم	hukm

jug	کوزه kūza
to jump	جستن (جه) jastan (jah)
just	عادل 'adil
justice	عدل انصاف 'adl, insāf

K.

to keep	نگاه داشتن nigāh dashtan
keeper	مستحفظ mustahfiz
keepsake	یادگار yadgār
kettle	کتری katrī
key	کلید kalīd
— (of a carriage)	آچار āchār
to kick	لگد زدن lagad zadan
— (vulg.)	laghat zadan
to kill	کشتن (کش) kushtan (kush)
kind (species)	قسم qism
— (plur.)	اقسام aqsām
kind (friendly)	مهربان mihribān
king	پادشاه pādishāh
»	شاه shāh
»	ملك malik
kiss	بوسه būsā
— (vulg.)	ماچ māch
kitchen	آشپز خانه āshpaz khāna
knee	زانو zānū
to kneel	زانو نشستن zānū nishastan
knife	کارد kārđ
— (penknife)	چاقو chāqu
to knit	بافتن (باف) baftan (bāf)
to knock	کوبیدن (کوب) kūbdan (kūb)

knot	گره	giriḥ
to knot	گره زدن	giriḥ zadan
to know	دانستن (دان)	dānistān (dān)
knowledge	دانش علم	dāniṣṭ, ilm
known	معلم	ma'lim

L.

labour	کار	kār
labourers	عمله	'amala, fa'ala
lace	توری	tūrī
ladder	نردبان	nardubān
lady	خانم	khānum
lake	دریاچه	daryācha
lamb	بیره	barra
lame	لنگ	lang
lamentation	نالہ	nāla
lamp	چراغ	chirāgh
lance	نیزه	neiza
lancet	نیشتر	nīshṭar
land	زمین	zamīn
lane	کوچه	kūcha
language	زبان	zabān
lantern	فانوس	fanūs
large	بزرگ	buzurg
lark	چکاوک	chakāvuk
last	آخر	ākhir
late	دیر	dīr
latitude	عرض	'arz,
to laugh	خندیدن (خند)	khandīdan (khand)
laughable	مضحک	muzhik
laughter	خنده	khandā

laundress	رخت‌شور	rakhtshūr
law	قانون	qānūn
coranic law	شرع	sharʿ
common law	عرف	ʿurf
lawcourt	دیوان خانه	divān-khāna
lawsuit	مرافعه	murāfaʿa
lawn	چمن	chaman
laxative	مسهل	musʿhil
to lay	گذاشتن (گذار)	guzashtan (guzār)
lazy	تنبل	tambal
lead	سرب	surb
leaf	برگ ورق	barg, varaq
lean	لاغر	lāghir
to lean	تکیه دادن	takīa dādan
to learn	یاد گرفتن	yād giriftan
learned	عالم	ʿālim
learning	علم	ʿilm
leather	چرم تیماج	charm, timāj
leave	اذن	izn
to leave	تَرَكَ کردن	tark kardan
leech	زالو	zālū
left	چپ	chap
leg	پا	pā
legation	سفارت	safārat
legible	خوانا	khānā
leisure	فرصت	fursat
lemon	لیمو	līmū
lemonade	شربت لیمو	sharbat-i līmū
to lend	امانت دادن	amānat dādan
length	طول	tul

lentils	عدس 'adas
leopard	پلنگ palang
less	کمتر kamtar
lesson	درس dars
letter (epistle)	کاغذ kaghaz
— (alphab.)	حرف harf
lettuce	کاهو kähü
lexicon	لغت lughat
liar	دروغ گو durugh-gu
liberality	سخاوت sakhavat
liberty	آزادی azadr
library	کتابخانه kutub-khāna
to lick	لیسیدن (لیس) lisidan (lis)
lid	سر پوش sar-pūsh
lie	دروغ durugh
to lie (mentir)	دروغ گفتن durugh guftan
to lie (coucher)	خوابیدن (خواب) khabidan (khab)
lieutenant	نایب nayib
life	زندگی zindagi
lifetime	عمر 'umr
to lift	بلند کردن buland kardan
light (subst.)	نور nūr
— (adj.)	سبک sabuk
to light	روشن کردن roushan kardan
lightning	برق barq
like	مثل misl
to - like	پسند کردن pasand kardan
likeness	شبهات shabahat
lily	زنبق zambaq
lime	آهک ahak

limit	حدّ hadd
line	خطّ khatt
linen	کتان kattān
lining	استر astar
linseed	بزرک bazrak
lion	شیر shīr
lip	لب lab
list	فهرست fihrist
to listen	گوش دادن gūsh dādan
lithography	چاپ chāp
litter (travelling)	تاخت روان takht-i ravān
little	خوردۀ khurda
to live	زنده بودن zinda būdan
liver	جگر jigar
load	بار bār
local	محلی mahallī
lock	قفل qufl
— (vulg.)	(qulf)
locust	ملخ malakh
logic	منطق mantiq
long	دراز dirāz
to look	نگاه کردن nigāh kardan
loose	شل shul
to lose	گم کردن gum kardan
loss	ضرر zarar
lost	گم gum
loud	بلند buland
louse	شیش shipish
love	عشق یشq
to love	دوست داشتن dūst dashtan

to be in love	عاشق بودن 'ashiq budan
lover	عاشق 'ashiq
Row	پست past
lucerne (hay)	یونجه yunja
luck	بخت bakht
luggage	اسباب asbāb
lunar	قمری qamarī
lunatic	دیوانه divāna
lunch	نهار nahār
lung	شش shush
luxury	عیش 'eish

M.

mace	گرز gurz
»	چماق chumagh
mad	دیوانه divāna
madness	دیوانگی divānagī
magic	جادوگری jadū-garī
magnet	آهن ربا āhan-rubā
magpie	زاغ zāgh
mail (armour)	زره zira
maimed	چلاق chulagh
maize	ذرت zurrat
majesty	اعلیحضرت a'lahazrat
major	یاور yāvar
to make	ساختن (ساز) sākhtan (sāz)
male	نر nar
man (kind)	آدم adam
»	انسان insān
— (plur.)	ناس nās
— (male)	مرد mard

man (plur. men)	مردھا	mardhā
— " people)	مردم	mardum
mane	یال	yal
mange	خارش	khārish
manger	آخور	akhur
manna	گر	gaz
— (biblical)	من	mann
manner	طور	tour
— (plur.)	اضوار	atvār
manceuvres	جنگ هفت لشکر	jang-i haft lashgar
manuscript (adject)	خطی	khattī
many	بسیار خیلی	bisyar, kheilr
map	نقشه	naqsha
marble	مرمر	marmar
to march	کوچ کردن	kūch kardan
mare	مادیان	mādīan
mark	نشان علامت	nishān, 'alāmat
to mark	علامت گذاشتن	'alāmat guzāshtan
market	بازار	bāzār
marriage	عروسی	'arūsī
marrow (bone)	مغز	maghz
marrow (vegetable)	کدوچه	kadūcha
to marry (a woman)	زن گرفتن	zan giriftan
» (a man)	شوهر کردن	shouhar kardan
martingale	سینه بند	sīna-band
martyr	شهید	shahīd
masculine	مذکر	muzakkar
mason	بنا	bannā
massacre	قتل	qatl
mast (of a tent)	دیرک	dīrak

master	آقا	agha
mat	حسیر	hasir
match (lucifer)	کبریت	kibrīt
— (wax match)	شمعچه	sham ^c cha
mattress	دوشک	dūshak
mausoleum	مقبره	maqbara
meadow	چمن	chaman
meal	غذا	ghaza
meaning	معنی	ma ^c ni
measles	سرخک	surkhak
measure	اندازه	andaza
meat	گوشت	gūsh
to meddle	مداخله کردن	mudakhila kardan
mediation	واسطه	vāsita
medicine	دوا	dava
medlar	ازگیل	azgil
to meet	ملاقات کردن	mulaqāt kardan
meeting	مجلس	majlis
melody	نوا آهنگ	navā, ahang
melon	گرمک	garmak
— (water melon)	خربوزه	kharbūza
— (vulg.)	هندوانه	hindavana
to melt		handūnā
memorandum	گذاختن (گداز)	gudakhtan (gudāz)
memory	یاد داشت	yād-dasht
	یاد	yād
	خاطر	khātir
to mend	تعمیر کردن	ta ^c mīr kardan
mentioned	مذکور	mazkūr
merchant	تاجر	tājir
— (plur.)	تجار	tujjār

merciful	رحیم rahīm
merciless	بی رحم bī rahm
mercury	جیوه jivā
message	پیغام peighām
metal	فلز filiz
metre (verse)	وزن vazn
middle	میان وسط mīān, vasat
mighty	توانا tavanā
mild	ملایم mulāyim
military	نظامی nizāmī
milk	شیر shīr
milkpot	شیردان shīrdān
mill	آسیا āsyā
millet	ارزن arzan
minarat	مناره manārah
mind	خاطر khātīr
mine	معدن ma'dan
minister	وزیر vazīr
ministry	وزارت vazārat
mint (for coinage)	سراب خانه zarrāb-khāna
» (plant)	نعنا na'na
minute (time)	دقیقه daqīqa
minutely	با دقت ba diqqat
miracle	معجزه mu'jizah
mirage	آب یزید āb-i Yazīd
mirror	آینه āina
mischief	شیطانی sheitānī
miser	بخیل bakhīl
miserable	پریشان parīshan
misfortune	بلا balā

to miss (the aim)	خطا کردن	khata kardan
missionary	کشیش مرسِل	kashish, mursil
mist	مه	mih
mistake	غلط	ghalat
mistrustful	بدگمان	bad-gumān
to mix	امیختن (امیز)	amikhthan (āmiz)
mixed	قَطی کردن	qāṭi kardan
moat	مخلوط قاضی	makhlūt, qāṭi
mockery	خندق	khandaq
modest	ریش خند	rish-khand
moist	شرم سار	sharm-sār
moisture	نم تر	nam, tar
	رُطوبت	rutubat
moment	آن	ān
money	پِل	pūl
money changer	صراف	sarrāf
monkey	میمون	meimūn
monopoly	انحصار	inhisār
month	ماه	māh
— (arabic)	شهر	(shahr)
moon	ماه	māh
moonlight	میتاب	mahtāb
morals	احکام	akhlāq
more	بیشتر	bishtar
morning	صبح	subh
mortar	خاونک	hāvāng
mosque	مسجد	masjid
mosquito	پشه	pasha
most	اکثر	aksar
moth	بید	bīd

mother	مادر	mādar
mother of pearl	صدف	sadaf
motion	حرکت	harakat
— (plur.)	حرکات	harakat
to mount	سوار شدن	savār shudan
mountain	کوه	kuh
mourning	تعزیه درای	ta'zīa-dārī
mouse	موش	mūsh
mouth	دهن	dahan
to move (trans.)	حرکت دادن	harakat dādan
— (intrans.)	حرکت کردن	harakat kardan
much	خیلی, بسیار	kheili, bisyar
muld	گل	gil
mulberry	توت	tut
mule	قاطر	qatir
mule-driver	قاطرچی	qatirchi
muleteer	چارو دار	charvadar
murder	قتل	qatl
mushroom	قارچ	qārch
music	ساز	sāz
musician	مطرب	mutrib
musk	مشک	mishk
musket	تفنگ	tufang
musketeer	تفنگچی	tufangchi
muslin	ململ	malmal
mustachios	سیل	sibil
mustard	خردل	khardal
mute	لال	lāl
mutineer	یاغی	yāghi
mutiny	طغیان	tughyan

mutton	گوشت گوسفند	gūsh-t-i gūsfand
muzzle-loader	دانه بر	dahan-pur
mystic	صوفی	sūfī
mysticism	تصوف	tasavvuf

N.

nail (finger)	ناخن	nākhun
— (of iron or wood)	میخ	mīkh
naked	لخت	lukht
name	اسم	ism
— (plur.)	اسامی	asāmī
named	نام	nām
namely	یعنی	ya'ni
napkin	دستمال	dast-māl
narcissus	نرگس	nargis
narrow	تنک	tang
nasty	مکروه	makrūh
nation	ملت	millat
natural	طبیعی	tabī'ī
nature	طبیعت	tab'iat
near	نزدیک, قریب	nazdīk, qarīb
nearly	تقریباً	taqriban
necessary	لازم	lazīm
neck	گردن	gardan
necktie	گردن بند	gardan-band
nectarine	شلیل	shalīl
to need	لازم داشتن	lazīm dashtan
needle	سوزن	sūzan
negation	انکار	inkar
neglect	غفلت	ghafat

negro	زنگی	zangi
vulg: { negro man slave	کاکا سیاه	kaka siāh
slave girl	داده سیاه	dada siāh
to neigh	شیهه زدن	sheiha zadan
neighbour	همسایه	ham-sāya
neighbourhood	همسایگی	ham-sāyagi
neither-nor	نه نه	na-na
nephew (brother's son)	برادر زاده	barādar zada
— (sister's son)	همشیره زاده	hamshira-zāda
nest	لونه	lūna
net	توره	tura
neutral	بی طرف	bi-taraf
neutrality	بی طرفی	bi-taraft
new	نو, تازه	nou, tāza
news	خبر	khabar
niche	مرغوب	marghub
niche	طاقچه	taqcha
niece (the same as nephew)		
night	شب	shab
nightingale	بلبل	bulbul
no	نه خیر	na-kheir
noble	شریف, ناجیب	sharif, najib
nobody	هیچ کس	hich-kas
noise	صدا	sada
nomads	ایلات	ilat
nom de plume	تخلص	takhallus
noon	ظهر	zuhr
north	شمال	shamāl
north-pole	قطب شمال	qutb-i shamāl
nose (obso.)	دماغ (بینی)	damagh (binr)

to open	وا کردن	vā kardan
operation	عمل کاری	‘amalkārī
opinion	رئی	rai
opium	ترياک	taryāk
opposite	رو برو	ru bi ru
opposition	مخالفت	mukhalifat
to oppress	ظلم کردن	zulm kardan
oppression	ظلم	zulm
oppressor	ظالم	zālīm
orange	پرتقال	purtuqāl
— (tangerine)	نارنگی	nārangi
— (bitter or.)	نارنج	nāranj
orangery	نارنجستان	nāranjistan
order	نظم	nazm
— (command)	حکم، فرمان	hukm, farmān
to order	فرمودن (فرما)	farmūdan (farmā)
ordinary	عادی	‘ādī
orient	مشرق زمین	mashriq-zamīn
oriental	مشرق زمینی	mashriq-zamīnī
origin	اصل	asl
original	اصلی	aslī
ornament	زینت	zīnat
ornamented	مزیّن	muzayyan
orphan	یتیم	yatīm
orthography	املا	imlā
ostrich	شتر مرغ .	shutur-murgh (camel bird)
other	دیگر	dīgar
otter	سگ آبی	sag-i ābī
ottoman	عثمانی	‘usmānī

outpost	قراول qarāvul
outside	بیرون birun
oval	تخم مرغی tukhm-i murghī
oven	کوره kūra
overseer	ناظر nāzir
to overwhelm	غالب شدن ghālib shudan
to owe	بده کار بودن bidih-kār būdan
owl	جغد jughd
owner	صاحب sāhib
ox	گاو gav
oyster	صدف sadaf

P.

pace	قدم qadam
to pack	بستن (بند) bastan (band)
pack-horse	یابو yabū
packing-needle	جوال دوز jāvāl-duz
packsaddle	پالان palān
padlock	قفل qufl
— (vulg.)	qulf
page	صفحه safha
— (boy)	علام بچه ghulām bacha
pail	دلو, سطل dalv, satl
pain	درد dard
pains	زحمت zahmat
paint	رنگ rang
to paint	نقاشی کردن naqqāshī kardan
painter	نقاش naqqāsh
pair	جفت juft
palace	عمارت imārat
pal	کمرنگ kamrang

palm tree	نخل	nakhl
— (date-tree)	درخت خرما	dirakht-i khurma
pan	تاوه	tāva
panther	پلنگ	palang
paper	کاغذ	kāghaz
parade	سان	sān
parade-ground	میدان مشق	meidān-i mashq
paradise	بهشت, فردوس	bihisht, firdous
paragraph	فصل	fasl
— (plur.)	فصول	fusūl
• parasang (4 miles)	فرسخ, فرسنگ	farsakh, farsang
parasol	آفتاب گیر	aftab-gir
parcel	بسته	basta
pardon	عفو	‘afv
to beg pardon	عذر خواستن	‘uzr khāstan
pardon!	ببخشید	bibakhshid!
parents	والدین	validein
parliament (members of)	وکلاى ملت	vukalā-yi millat.
parsee	گبر	gabr
parsley	جعفری	ja‘fari
part	قسمت	qismat.
partiality	طرفداری	taraf-dāri
particular	مخصوص	makhṣus
partner	شریک	sharik
partnership	شراکت	sharakat
pass (mountain)	گردنه, کوتل	gardana, kūtal
to pass	گذشتن (گذر)	guzashtan (guzar)
passenger	مسافر	musāfir
passport	تذکره, پاش پورت	tazkara, bāshpurt
past	گذشته	guzashta

pasture	چراگاه charā-gah
to pasture	چریدن (چر) charīdan (char) •
to patch	وصله کردن vasla kardan
patience	صبر sabr
patriot	وطن پرست vatan-parast
pattern	نمونه namūna
pavement	سنگ فرش sang-farsh
pavillion	کلاه فرنگی kulāh-i farangi
pawn	گرو girou
to pay	پول دادن pūl dādan
pea	نخود فرنگی nukhud-i farangi
peace	صلح sulh
peach	هلو hullu
peacock	طاوس tāus
pear	گلآبی gulābi
pearl	مروارید murvārid
peasant	دهاتی، رعیت dahatī, ra'iat
pebble	ریگ rig
peddler	خوَرده فروش khurda-furush
to peel	پوست کندن (کن) pūst kandan (kan)
peg	میخ mikh
pelican	مرغ سقا murgh-i saqqa
pen	قلم qalam
pencil	مداد midād
pendulum	لنگر langar
peninsula	نیم جزیره nim-jazīra
pension	مستمری mustamarī
people	مردم mardum
pepper	فلفل filāl

peppermint	نعنا na'nā
(5) percent	صد و (پنج) sad u (panj)
perfect	کامل kāmīl
perfume	خوسبوی, عطر khushbūi, 'atr
perhaps	شاید shāyad
to perish	هلاک شدن halāk shudan
permission	اذن izn
to permit	گذاشتن (گذار) guzāsh-tan (guzār)
perquisite	مداجل madakhil
Persia	ایران Irān
Persian	ایرانی Irānī
— (language)	فارسی fārsī
person	شخص shakhs
to perspire	عرق کردن 'araq kardan
petition	عرض 'arz
petitioner	عارض 'ariz
petroleum	نفت naft
phaeton	درشکه durushka
pheasant	قَرَه‌فَاوَل qaraqāvul
philosopher	حکیم آلهی hakīm-i Illāhī
philosophy	حکمت, فلسفه hikmat, fālsafa
photograph	عکس 'aks
photographer	عکاس 'akkās
physician	طبيب, حکیم tabīb, hakīm
to pick	چیدن (چین) chīdan (chīn)
pickles	ترشی turshī
pick-pocket	جیب بُر jīb-burr
picture	تصویر tasvīr
piebald	ابلق ablaq
piece	تکه tikka

to pierce	سفتن suftan
pig	خوک, گراز khug, gurāz
pigeon	کبوتر, کفتار kabutar kaftar
pilgrim (to Mecca)	حاجی hajī
— plur.	حجاج hajaj
— (to other shrines)	زوار zavvār
pilgrimage	حج, زیارت hajj, zīrat
pill	حب habb
pillage	چپو chapou
pillar	ستون sutūn
pillow	بالش bālīsh
pin	سنجاق sanjāq
pine-tree	کاج kāj
pink (flower)	میخک mīkhak
pink (colour)	پشت گلی pusht-i gulī
pious	دیانت دار dīanat-dār
pipe (hubble-bubble)	قلیان qalyān
— (turkish)	چپق chupukh
— (tube)	لوله lula
pipe-clay	گل سفید gil-i safid
pistachio	پسته pista
pistol	طپانچه tapāncha
pit	چاه chāh
pity (sympathy)	رحم rahm
it is a pity	افسوس است afsūs ast
place	جا jā
plague	طاعون ta'un
plain	صحرā sahrā
plaintiff	مُدعی mudda'i
to plait	بافتن (باف) baftan (bāf)

plane	رندۀ	randa
plane-tree	چنار	chinār
planet	سیارہ	seyyāra
plant	سبزی	sabzi
plaster	گچ	gaj
— (medical)	مرحم	marham
plate	بشقاب	bushqāb
platform	سکو	sakku
play	بازی	bāzi
to be pleased	پسندیدن (پسند)	pasandīdan (pasand)
if you please	التفات کردہ	iltifat karda
pleasure	عیش	‘eish
plenipotentiary	وزیر مختار	vazīr mukhtār
plenty	فراوان	farāvān
plough	خیش	khīsh
to pluck	چیدن (چین)	chīdan (chīn)
plum	آلو	ālu
plunder	چپو	chapou
pocket	جیب	jīb
poem	شعر, نظم	shi‘r, nazm
poet	شاعر	shā‘ir
poison	زهر	zahr
police	پلیس	pulīs
polite	بالدب	bā adab
politeness	ادب	adab
politics	پلیتیک	pulitrik
pomegranate	انار	anār
pomp	حشمت	hashmat
pond	حوض	houz
pony	یابو	yābu

poor	فقير faqir
poplar	تبریزی tabrizi
poppy	خشخاش khashkhash
population	جمعیت jam'at
porcupine	جوجه تیغه juja tigha
porter	دربان darban
— (carrier)	حمل hammāl
portmanteau	یخدان yakhdān
portrait	شبییه, تمثال shabih, timsāl
to possess	داشتن (دار) dashtan (dār)
possible	ممکن mumkin
post	چاپار chapar
postage-stamp	تمبر tambr (timbre)
post-office	پست خانه pūst-khāna
pot	کاسه kāsa
— (earthenwar)	کوزه kūza
potato	سیب زمینی sib-i zamīni
potter	کوزه گر kūza-gar
to pound	کوبیدن (کوب) kūbidan (kūb)
to pour	ریختن (ریز) rikhtan (riz)
poverty	فقر faqr
powder	سفوف sufuf
— (gun p.)	باروت bārūt
power	زور zūr
praise	تعریف ta'rif
to pray	نماز خواندن namāz khāndan
prayer	نماز namāz
preacher	واعظ vā'iz
preaching	وعظ va'z
precious	قیمتی qimati

precipice	پرت گاه part-gāh
preface	دیبیاحه dirbācha
to prefer	ترجیح دادن tarjih dādan
pregnant	آبستن ābastan
to prepare	حاضر کردن hāzir kardan
preparations	تدارك tadārūk
presence	حضور huzūr
present (adjective)	حاضر hāzir
— (gift)	پیشکش pishkash
to preserve	نگاه داشتن nigah dāshdan
— (fruit)	مربا کردن murabbā kardan
press (printer's)	مطبع matba'c
— (Minister of the Press)	وزیر انطباعات vazir-i intibā'at
to press	فشاردن (فشار) fishārdan (fishār)
pretext	بهانه bahāna
pretty	قشنگ qashang
to prevent	مانع شدن māni'c shudan
previous	سابق sābiq
price	قیمت qimat
pride	غرور ghurūr
priest (muhammedan)	ملا mullā
— (christian)	کشیش kashish
prince	شاهزاده shāhzāda
— (vulg.)	shāzda
princess	شاهزاده خانم shāzda khānum
to print	چاپ کردن chāp kardan
prison	حبس habs
	دستاق خانه dustakh-khāna
prisoner	محبوس mahbūs
— (of war)	اسبیر asir

privilege	امتياز imtiāz
probably	احتمال میبرد ihtimal mīravād
to procure	پیدا کردن peida kardan
produce	حاصل hasil
profession	پیشه pīsha
professor	معلم mu'allim
progress	ترقی taraqqī
promenade	گردش gardish
to promise	وعدہ کردن va'eda kardan
pronunciation	تلفظ talaffuz
»	لہجہ lahja
proof	دلیل dalīl
property	ملک milk
prophet	پیغمبر peighambar
prose	نثر na'sr
prostitute	چندہ jinda
to protect	حمایت کردن himāyat kardan
protection	حمایت himāyat
protocol	صورت مجلس sūrat-i majlis
proud	مغرور maghrūr
proverb	مثل masal
provident	دور اندیش dūr-andīsh
province	مملکت mamlikat
»	ولایت vilāyat
provisions	خوراک khurāk
prudence	هوش hūsh
prudent	هوشیار hūshyār
psalm	زبور zabūr
puberty	بلوغ bulugh

public	عام	‘amm
public-house	میخانه	mei-khāna
pudding	شیرینی	shirīni
to pull	کشیدن (کش)	kashīdan (kash)
pulpit	منبر	mambar
pulse	نبض	nabz
pumice-stone	سنگ پا	sang-i pā
pump	ظلمبه	tulumba
pumpkin	کدو	kadu
punctually	بوقت	bi vakht
to punish	تنبیه کردن	tambih kardan
punishment	تنبیه	tambih
pupil	شاگرد	shagird
pure	پاک, خالص	pāk, khālis
purgative	مسهل	mus-hil
purgatory	اعراف	i‘rāf
purple	بنفشه رنگ	binafsha-rang
purpose	مقصود	maqsūd
purse	کیسه	kīsa
to pursue	تعقیب کردن	ta‘qīb kardan
to push	تکان دادن	takān dādan
to put	گذاشتن (گذار)	guzāshṭan (guzār)
— (nearly obsolete)	نهادن (نه)	nihādan (nih)
to put on (clothes)	پوشیدن (پوش)	pushīdan (push)
to put out (a light)	خاموش کردن	khamūsh kardan
Q.		
quail	بلدرچین	baldarchīn
quality	خصلت	khaslat
quantity	مقدار	miqdār
quarantine	کرنتین	karantīn

quarrel	دعوى da'vā
quarry	معدن سنگ ma'dan-i sang
quarter	ربع , چهاریک rub ^c , chahār-yak
quatrain	رباعی rubā'ī
queen	ملکه malika
queer	غریب gharīb
question	سؤال su'al
— (affair)	مسأله mas'ala
to question	پرسیدن (پرس) pursīdan (purs.)
quick	زود zūd
quicksilver	جیوه , سیماب jīva, sīmāb
quiet	آرام arām
quietly	یavaş yavaş
quilt	لحاف lahāf
quince	به bih
quinine	گنه گنه gana-gana
quite	تماماً tamāman

R.

rabbit (tame)	خرگوش خانگی khargūsh-i khānagī
racing	اسب دوانی asp-davānī
radish	تربچه turbcha
rafter	تیر tīr
rag	کهنه kuhna
railing	دست انداز daast-andāz
railroad	راه آهن rah-i ahan
rain	باران , بارش barān, bārish
to rain	باریدن (بار) bārīdan (bār)

ram	قوچ quch
ramparts	خاکریز khakriz
rank	منصب mansab
rare	کم یاب kam-yab
rarely	ندرة nudratan
rat	موش سلطانیة mûsh-i Sultani ¹⁾
raw	خام khām
razor	تبیغ دلاکی tigh-i dallaki
to reach	رسیدن (رس) rasidan (ras)
to read	خواندن (خوان) khāndan (khān)
ready	حاضر hazir
real	صاحیح sahih
really	حقیقة haqiqatan
to reap	درو کردن dirou kardan
reason	عقل 'aql
— (cause)	سبب sabab
rebel	یاغی yaghi
rebellion	تغیان tughyan
to receive	گرفتن (گیر) giriftan (gir)
reception	پذیرائی pazirai
to reckon	حساب کردن hisāb kardan
to recognize	شناختن (شناس) shanākhtan (shanās)
recommendation	سفارش safarish
— (letter of r.)	سفارشنامه safarish-nāma
recompense	انعام in'am
recruit	جدید jadid
red	قرمز qirmiz

¹⁾ *Mouse of Sultania*, so called because *Sultania* is the only place in which the rat is to be found in the Highlands of Persia.

reed	نی nei
reflet métallique tiles	کاشی طلائی kashī-yi tillāi
reform	اصلاح islah
refuge	پناه panāh
— (asylum)	بست bast
to refuse	قبول نکردن qabul nakardan
regiment	فوج fouj
register	دفتر daftar
regret	تاسف ta'assuf
to regret	افسوس خوردن afsūs khurdan
regular (troops)	نظامی nizāmī
regularly	باقاعده bā qā'ida
reign	سلطنت saltanat
rein	دسته جلو dasta-jilou
relation (kin)	قوم و خویش qoum u khīsh
to release	ول کردن vil kardan
religion	مذهب, دین mazhab, dīn
to remain	ماندن (مان) mandan (mān)
remedy	چاره, علاج chāra, 'ilāj
I remember	یادم است yād-am ast
to remind	یادآوری کردن yādāvari kardan
to remove	بر داشتن (بر دار) bar dashtan (bar dār)
renewal	تجدید tajdīd
rent (of a house)	اجاره ijāra
repairs	تعمیر ta'mīr
repeatedly	مکرر mukarrar
repentance	پشیمانی pashīmānī
repentant	پشیمان pashīmān
repetition	تکرار takrār

reproach	ملامت malāmat
republican	جمهوری jumhūrī
reputation	آبرو abrū
request	خواهش khāhish
to request	خواستن (خواه) khāstan (khāh)
research	تفاحس tafahhus
to resign	استعفا کردن isti'fā kardan
responsible	مسئول mas'ul
responsibility	مسئولیت mas'uliat
rest (remainder)	باقی baqī
— (repose)	راحت rahat
result	نتیجه natija
resurrection	قیامت qiāmat
return	مراجعت murāja'at
to return	برگشتن bar gashtan (bar gard)
revenge	انتقام intiqām
review (military)	سار sār
revolt	فساد fisād
revolver	طپانچه شش لوله tapancha-yi-shish- lula
reward	انعام in'am
rheumatism	درد استخوان dard-i-ustukhan
rhinoceros	کرگدن kargadan
rhubarb	ریباز ribās
rhyme	ریدف radif
rib	دنده danda
ribbon	نوار navār
rice (in the field)	شلتوک shaltuk
— (cleared from the husk)	برنج birinj

rice (plain boiled)	چلو	chilou
— (cooked with meat and spices)	پلو	pilou
rich	با دولت	bā doulat
riches	دولت	doulat
to ride	سوار شدن	savar shudan
rider	سوار	savar
ridiculous	مضحک	muzhik
rifle	تفنگ گلوله زن	tufang-i gulūla-zan
right	راست	rāst
ring	حلقه	halqa
— (finger r.)	انگشتر	angushtar
ringlet	زلف	zulf
ripe	رسیده	rasīda
to ripen	رسیدن (رس)	rasīdan (ras)
to rise	بر خواستن (بر خیز)	bar khāstan (bar khīz)
risk	خطر	khatar
rival	حریف	harif
river	رودخانه	rūd-khāna
road	راه, جاده	rāh, jadda
roan (horse)	سرخون	surkhūn
roast	کباب	kabab
robber	راه زن	rāh-zan
rock	سنگ	sang
rocket	موشک	mūshak
roe	شوکا	shukā
to roll	غلطیدن (غلط)	ghaltīdan (ghalt)
roller (for the roofs)	بام غلطان	būm-ghaltūn
roof	پشت بام	pusht-i bām
	(vulg)	būm

room	اوطاق	utāq
root	ریشه	bīkh, rīsha
rope	طناب	tanāb
rosary	تسبیح	tasbīh
to rot	پوسیدن (پوس)	pūsīdan (pūs)
round	گرد	gird
rough	ناهموار	nā-hamvār
row	صف	saff
to row	پارو زدن	pāru zadan
royal	شاهی	shāhī
»	همایون	humāyūn
»	مبارک	mubārak
to rub	مالیدن (مال)	mālīdan (māl)
ruby	یاقوت	yāqūt
rude	بی ادب	bī-adab
ruffian	لوطی	lutr
— (plur)	الواط	alvāt
ruin	خرابی	kharābī
— (building)	خرابه	kharāba
to ruin	خراب کردن	kharāb kardan
rule	رسم	rasm
to run	دویدن (دو)	davīdan ' (dou)
rusk (Europ)	نان سखری	nān-i sakharī
— (Persian)	نان خشک	nān-i khushk
rust	زنگ	zang
rusty	زنگ آلوده	zang-alūda
rye	گندم سیاه	gandum-i siāh

S.

sack

جَوَال javāl

sacred	مقدس muqaddas
sacrifice	قربان, فدا qurbān, fada
sad	دل تنگ dil tang
saddle	زین zīn
saddle (lady's)	زین زنانه zīn-i zanāna
— (packsaddle)	پالان palān
to saddle	زین کردن zīn kardan
saddler	سراج sarrāj
safe	سالم sālim
safety	سلامت, امنیت salāmat, amniyat
sail	باد بان bād-bān
sailor	ملاح mallah
Saint (Persian)	امام زاده Imām-zāda
salary	مواجب mavājib
sale	فروش furtūsh
salmon	آزاد ماهی azād-māhi
salt	نمک namak
— (adjective)	شور shūr
salt-cellar	نمکدان namak-dān
salt-desert.	کوبیر kavīr
salute	سلام salām
salvation	نجات nijat
same	همین hamīn
sample	نمونه namūna
sand	ریگ rīg
sapphire	یاقوت کبود yaqut-i kabud
sash	شال shal
satiated	سیر sir

satin	اطلس atlas
satisfaction	رضامندی rizāmandī
saturday	شنبه shamba
saucepan	دیگ dig
savage	وحشی vahshī
to save	رهانیدن (رهان) rahānidan (rahān)
saw	اره arra
to say	گفتن (گو) guftan (gu)
— (respectfully)	فرمودن (فرما) farmudan (farmā)
scales	ترازو tarāzu
scarcity	قحط qaht
to scatter	پاشیدن (پاش) pāchidan (pāch)
school	مکتب maktab
— (high)	مدرسه madrasa
school-master	آخوند ākhund
science	علم 'ilm
scissors	قیچی qeichī
scorpion	عقرب 'aqrab
scout	جاسوس jāsus
to scratch	خاریدن (خار) khāridan (khār)
to scream	فریاد کردن faryād kardan
screen	پرده parda
— (tenting)	تاجیر tajir
screw	پیچ pīch
scribe	منشی, کاتب munshī, kātib
scull	کله kalla
sea	دریا daryā
seal	مهر muhr
sealing-wax	لاک lak

seam	درز darz
season	فصل fasl
seat	نشیمن nishiman
to seat	نشاندن (نشان) nishandan (nishān)
second	دویم duyum
— (arabic)	ثانی sanī
second (sixtieth part of minute)	ثانیه sanīa
secret	راز rāz
secretary	منشی munshī
— (of legation)	نایب سفارت nāyib-i safarat
sect	فرقه firqa
secure	محفوظ mahfūz
sedition	فساد fisād
seditious	مفسد mufsid
to see	دیدن (بین) dīdan (bīn)
seed	تخم fukhm
to seek	جستن (جو) justan (jū)
	پی چیزی گشتن (کرد) pei-i chizi gashtan (gard)
to seize	گرفتن (گیر) giriftan (gīr)
seldom	کم kam
to select	منتخب کردن muntakhab kardan
self	خود khud
to sell	فروختن (فروش) furūkhtan (furūsh)
to send	فرستادن (فرست) firistādan (firist)
sense (plur)	حس hiss
senseless	بی حس bi-hiss
sentence (gramm.)	جمله jumla
sentinēl	قراول qarāvul
to separate	جدا کردن judā kardan

separate	جدا judā
seraglio	اندرون andarūn
sergeant	وکیل vakīl
sermon	وعظ vaʿz
serpent	مار mār
servant	نوکر noukar
to serve	نوگری کردن noukarī kardan
service	خدمت khidmat
sesamum	کنجیت kunjit
to sew	دوختن (دوز) dukhtan (duz)
sex	جنس jins
shadow	سایه sāya
shagreen	ساغری sāghiri
to shake	تکاندن (تکان) takāndan (takān)
shame	شرم, خجالت sharm, khajālat
shape	صورت surat
sharp	تیز tiz
to shave	تراشیدن (تراش) tarāshidan (tarāsh)
sheathe	غلاف ghilaf
sheep	گوسفند gūsfand
sheet (bedding)	ملافه malāfa
shelter	پناه panāh
shepherd	چپان chupān
shield	سپر sipar
to shine	تابیدن (تاب) tābīdan (tāb)
ship	کشتی, جهاز kashti, jahāz
shoe	کفش, گیوه kafsh, gīva
— (horse-shoe)	نعل naʿl
shoemaker	کفش دوز kafsh-duz
to shoot	(تیر گلوله) انداختن (انداز) (tīr or gulūla) an-dākhtan (andāz)

shop	دكان dukkân
— (plur)*	دکاکین dakakîn
shore	کنار kanâr
short	کوتاه kûtah
small shot	ساجمه sâchma
shoulder	شانه دوش shâna, dûsh
to show	نشان دادن nishân dâdan
shrimp	میگو meigu
shrine	زیارت گاه zîarat-gâh
shroud	کفن kafan
shrub	بوته buta
to shut	بستن (بند) bastan (band)
sick (I am)	احوالم بهم خورد ahvâl-am bi ham khurd
side	پهلوی pahlû
siege	محاصره muhâsira
sieve	غلیبر ghalbîr
fine sieve	الک alak
sight	تماشا tamâsha
signature	امضا imzâ
signet	خاتم khâtîm
silence	خاموشی khamûshî
silent	خاموش khamûsh
silk	ابریشم abrîshum
silver	نقره nuqra
simple	ساده sâda
simplicity	سادگی sadagî
sin	گناه gunah
since	از آن که az ân ki
sincere	صادق sâdiq

sinew	پی pei
to sing	خواندن (خوان) khāndan (khān)
singer	آواز خواندن avāza khāndan
single	مطرب mutrib
to sink	تک tak
sinless	غرق شدن gharq shudan
sinner	بی گناه bi gunah
sister	گناه کار gunah-kār
»	خواهر khāhar
»	همشیره hamshīra
to sit	نشستن (نشین) nishastan (nishīn)
size	اندازه andāza
skating	یخ بازی yakh-bāzi
skill	عمر, استادی hunar, ustādi
skin	پوست pūst
skirt	دامن dāman
sky	آسمان asmān
slack	سست sust
slab	تخته takhta
slate	لوح louh
slaughterhouse	قصاب خانه qassāb-khāna
slave	بنده, غلام banda, ghulām
»	زر خرید zar-kharīd
sledge	کالسکه برفی kālaska-yi barfi
to sleep	خوابیدن (خواب) khābīdan (khāb)
sleeve	آستین āstīn
to slide, to slip	لغزیدن (لغز) laghzīdan (laghz)
slipper	کفش kafsh
slippery	لغزنده laghzanda

slow, slowly	کند, بياوش	kund, yavāsh
small	خورد, کم, ریزه	khurd, kam, riza
small-pox	آبله	abla
smart	زرنک	zarang
to smash	شکستن (شکن)	shikastan (shikan)
smell	بو	bu
smile	تبسم	tabassum
smith	آهنگر	ahangar
smoke	دود	dūd
to smoke (tobacco)	کشیدن (کش)	kashidan (kash)
smooth	هموار صاف	hamvār, sāf
to smother	خفه کردن	khafa kardan
smuggler	قاچاقچی	qachaqchi
snake	مار	mār
to sneeze	عطسه کردن	ātsa kardan
snipe	نوکدراز	nuk-dirāz
snow	برف	barf
to snow	برف باریدن	barf bāridan
snuff	نشوق	nushūq
so	چنین	chunīn
soap	صابون	sābūn
sock	جوراب	jurāb
sopha	نیمتخت, نیمکت	nīm-takht, nīm-kat
soft	نرم	narm
sojourn	اقامت	iqāmat
solar	شمسی	shamsī
soldier	سرباز	sarbāz
some	چند تا, چند نفر	chand tā, chand nafar

son	پسر pisar
song	تصنیف tasnif
soon	زود zūd
sorrow	غم gham
sorrowful	دل تنگ dil tang
soul	جان jān
sound	صدا sadā
soup	اش, سوپ ash, sup
— (broth)	آب گوشت ab-i gusht
sour	ترش tursh
source	اصل asl
south	جنوب junub
souvenir	یادگار yadgar
to sow	کاشتن (کار) kashtan (kār)
spade	بیل bil
span	وجب vajab
spark	اخگر akhgar
sparrow	گنجشک gunjishk
to speak	حرف زدن harf zadan
spear	نیزه neiza
special	مخصوص makhsus
speck	لکه lakka
spectacle	تماشا tamāsha
spectacles	عینک 'einak
speech	نطق nutq
to spend	خرج کردن kharj kardan
spice	ادویه adviya
spider	عنکبوت 'ankabut
to spill	ریختن (ریز) rikhtan (rīz)
to spin	ریشتن (ریش) rishtan (rīsh)

spinach	اسفناج isfināj
to spit	تف زدن tuf zadan
splint (of a horse)	قره‌قوش qaraqūsh
to spoil	ضایع کردن zāyi' kardan
sponge	ابر abr
spoon	قاشق qāshuq
spot	لکه lakka
to spread	پهن کردن pahn kardan
spring (season)	بهار bahar
» (spiral)	فانار fānār
spur	مهمیز mahmiz
spy	جاسوس jāsus
squadron	دسته dasta
square	مربع murabba'
to squeeze	چلانیدن (چلان) chalāndan (chalan)
stable (for horses)	طویله tavīla
stag	مرال marāl
stage (on journey)	منزل manzil
stain	لکه lakka
staircase	پله pilla
stale (bread)	بیات beiāt
stallion	نریان nariān
to stammer	لکنا کردن lukna kardan
stamp (postage)	تمبر tambr (timbre)
to stand	ایستادن (ایست) istādan (ist)
standard	علم 'alam
star	ستاره , اختر sitāra, akhtar
starch	نشسته nishasta
to star	روانه شدن ravāna shudan
station	منزل manzil

statue	مجسمه	mujassama
to stay	ماندن (مان)	māndan (mān)
to steal	دزدیدن (دزد)	duzdīdan (duzd)
steam	بخار	bukhār
steamer	کشتی بخار	kashti-yi bukhār
steel	فولاد	fulād
steep	سرازیر	sarazīr
step	قدم	qadam
stick	چوب دست	chub-dast
to stick	چسپیدن (چسپ)	chaspidan (chasp)
— (transitive)	چسپاندن (چسپان)	chaspandan (chas- pān)
stiff	خشک	khushk
sill	ساکت	sakit
to stink	گندیدن (گند)	gandīdan (gand)
to stir	هم زدن	ham zadan
stirrup	رکاب	rikāb
stockings	جوراب	jurāb
stomach	معدة	ma'da
stone	سنگ	sang
stony	سنگلاخ	sanglakh
stool	کرسی	kursī
to stop	وا ایستادن (وا ایست)	vā istādan (vā ist)
store	انبار	ambar
stork	لکلاک	laktak
story	حکایت, قصه, نقل	hikāyat, qissa, naql
stout	چاق	chaq
stove	بخاری	bukhari
straight	راست	rāst
strange	غریب	gharīb

stranger	غریب gharib
to strangle	خفه کردن khafa kardan
strap	قایش, تسمه qāish, tasma
straw	کاه kah
strawberry	توت فرنگی tut-i farangi
stream	راه آب rah-i ab
street	کوچه kuchia
strength	زور zur
to strike	زدن (زن) zadan (zan)
string	نخ nakh
stripe	خط khatt
strong	قوی qavi
stucco	گچ کاری gaj-kari
student	طلبة talaba
study	تحصیل tahsil
to stumble	سرِ سم رفتن sar-i sum raftan
"	ناخن بند کردن nakhun band kardan
stupid	احمق, خرد ahmaq, khar
stupidity	خری khari
sturgeon	سگ ماهی sag-mahi
style	عبارت ibarat
subject (of a state)	تابع, رعیت taba'a, ra'iat
— (of a book or letter)	مطلب matlab
sublime	عالی 'ali
substantive	اسم ism
successor	خلف khalaf
— (plur.)	خلفا khulafa
such	چنین chunin

to suck	مکیدن (مک) makidan (mak)
suddenly	ناگاه nā-gāh
stet	پی pi
suffering	درد dard
sufficient	کافی kāfi
sufficiency	کفایت kafāyat
sugar (soft s.)	شکر shakar
— (lump s.)	قند qand
sugar-cane	نی شکر nei-shakar
suit of clothes	دسته لباس dasta-yi libās
to suit	بکار خوردن bi kar-khurdan
sulphur	گوگرد gūgird
sum	مبلغ mablagh
summer	تابستان tabistan
Summer residence	ییلاق yeilaq
summit	قله qulla
to summon	احضار کردن ihzār kardan
sun	آفتاب, خورشید aṭṭab, khurshīd
supper	شام shām
supplication	استدعا istid‘a
to suppose	فرض کردن farz kardan
sure	یقین yaqīn
surface	رو ru
surgeon	جراح jarrah
surroundings	اطراف atrāf
suspicion	گمان gamān
suspicious	بد گمان bad-gamān
swallow	چلچله chilchila
to swallow	فرو آوردن furū āvurdan
swamp	لجن زار lajan-zār
swan	غوا ghau

to swear	قسم خوردن qasam khurdan
sweat	عرق 'araq
to sweep	روفتن (روپ) ruftan (rub)
'	جاروب کردن jarub kardan
sweet	شیرین shirīn
sweetheart	معشوقه ma'shūqa
sweets	شیرینی shirīni
to swell	باد کردن bād kardan
swelling	درم varam
swift	تند tund
to swim	شنا کردن shanou kardan
to swindle	گول زدن gul zadan
swine	خوک, گراز khūg, gurāz
to swoon	بی هوش شدن bi-hush shudan
sword	شمشیر shamshir
symptom	علامت 'alāmat
syntax	ناحو nahv
syringe	آب دزدک ab-duzdak

T.

table	میز mīz
table-cloth	سفوف sufra
tail	دم dum
tailor	خیاط kheiyat
to take	گرفتن (گیر) giriftan (gir)
tale (see story)	
talent	قابلیت qābilitat
to talk	حرف زدن harf zadan
'	گفتگو کردن guftugu kardan
tall	بلند قد buland-qadd
tallow	پی pi

tambourine	دایره dāira (vulg. dāria)
tank	حوض hous
tap	شیر shīr
tape	نوار navāra
tar	قیر qīr
tarantula	رتیل ruteil
taste	مزه maza
good taste	سلیقه salīqa
tax	باج, مالیات bāj, nālīat
tea	چای chai
to teach	یاد دادن yād dādan
"	درس دادن dars dādan
teacher	معلم mu'allim
tear (weeping)	اشک ashk
to tear	دریدن (در) darīdan (dar)
telegram	تلگراف talagraf
telegraph	تلگراف
telegraphist	تلدرافچی talagraf-chī
telescope	دور بین dur-bin
to tell	گفتن (گو) guftan (gu)
temper	مزاج mizāj
temporary	موقت muvaqqat
tenant	مستاجر musta'jir
tender	نازک nāzuk
tent	چادر, خیمه chādur, kheima
tepid	شیر گرم shīr-garm
terrace	سکو saku
territory	خاک khāk
terror	هراس hirās
testament	وصیت نامه vasiyat-nama

testimony	شهادت shahādat
to thank	تشکر کردن tashakkur kardan
theft	دزدی duzdī
thermometer	گرما نما garma-namā
thick	کلفت kuluft
thief	دزد duzd
thimble	انگشتانه angushtana
thin	نازک nāzūk
thing	چیز chiz
to think	خیال کردن kheyāl kardan
thirst	تشنگی tishnagī
thirsty	تشنه tishna
thistle (eatable)	کنگر kangar
thorn	خار khār
thoroughbred	اصیل , جنس asīl , jins
thought	خیال kheyāl
thrashing-floor	خرمن kharman
thread	ریسمان risman
to threaten	ترساندن (ترسان) tarsāndan (tarsān)
threshold	آستانه , درگاه āstana , dargāh
throat	گلو galu
throne	تخت takht
to throw	انداختن (انداز) andākhtan (andāz)
thumb	شست shast
thunder	رعد raʿd
Thursday	پنج شنبه panj-shanba
to tidy	جابجا کردن jā-bi jā kardan
to tie	بستن (بند) bastan (band)
tiger	ببر babr
tight	تنگ , سفت tang , sift

tile	کاشی	kāshī
time	وقت	vakht
— (leisure)	فرصت	fursat
tin	حلبی	halabī
tin-opener	حلبی بر	halabī-burr
tinker	حلبی ساز	halabī-sāz
tipsy	مست	mast
tired	خسته	khasta
title	لقب	laqab
toast	نان برشته	nān-i birishta
tobacco for water-pipes	تنباکو	tambaku
— for short pipes or cigarettes	تتن	tutun
to-day	امروز	imrūz
toe	انگشت پا	angusht-i pā
together	با هم	bā ham
toll	راه داری	rāh-dārī
tomato	بادنجان فرنگی	bādinjān-i farangī
tomb	قبر	qabr
to-morrow	فردا	fardā
tone	صدا	sadā
tongs	انبور	ambur
tongue	زبان	zabān
tool	آلت	alat
tooth	دندان	dandan
top	سر	sar
torch	مشعل	mash'al
tortoise	لاک پشت	lak-pusht
torture	شکنجه	shikanja
total	جمع	jam'

to touch	دست زدن dast zadan
touchstone	محاک mihak
towel	دستمال dast-māl
tower	برج burj
town	شهر shahr
toy	بازیچه bāzicha
track	رد پا radd-i pā
trade	تجارت tijarat
traffic	آمد و شد āmad u shud
to translate	ترجمه کردن tarjuma kardan
translation	ترجمه tarjuma
translator	مترجم mutarjim
transport	حمل و نقل haml u naql
trap	تله tala
trappings	یراق yarāq
to travel	سفر کردن safar kardan
traveller	سیاح seiyāh
tray	سینی sinī
treasure	گنج, خزانه ganj, khazāna
treaty	عهدنامه 'ahdnāma
tree	درخت dirakht
to tremble	لرزیدن (لرز) larzīdan (larz)
tribe	طایفه taifa
tribute	باج bāj
troop	دسته dasta
to trot	بیورتمه رفتن yurtma raftan
trouble	زحمت zahmat
troublesome	پر زحمت pur zahmat
trousers	شلوار shalvār
trousseau	جهاز jahāz

trout	قزل آله qizil-āla
true	صحيح sahih
truly	راستی rāsti
trumpet	شیپور sheipūr
trunk (of a tree)	ساق sāq
» (of an elephant)	خرطوم khartum
» (box)	یخدان yakhdān
truth	حقیقت haqiqat
to try	تجربه کردن tajruba kardan
tube	لوله lūla
Tuesday	سه شنبه si-shamba
tulip	لاله lāla
tumour	دنبل dumbal
tune	آواز āvāz
tunic	قبا qabā
turban	عمامة ʿamāma
Turk	ترك Turk
Turkey	خاک روم khāk-i Rum
turkey (bird)	بوقلمون buqalamūn
Turkish	ترکی turki
to turn	گردیدن (گردن) gardīdan (gard)
turner	خراط kharrat
turquoise	شلغم shalgham
turtle	فیروزه firūza
twice	سنگ پشت sang-pusht
twin	دو دفعه du dafʿa
tyranny	توأم، دو غلو touʿam, du ghulu
tyrant	ظلم zulm
	ظالم zalim

U.

ugly	زشت zisht
------	-----------

ugly	بد گل bad-gil
umbrella	چتر chatr
un-	نه, غير na-, gheir-
unanimity	اتفاق ittifaq
unbeliever	کافر kāfir
uncle (paternal)	عمو 'ammū
» (maternal)	خال khāl
unclean	نا پاک, نجس nā-pak, najis
under	زیر zir
undersigned	امضا کننده imzā-kunanda
to understand	فهمیدن (فهم) fahmīdan (fahm)
»	ملتفت شدن multafit shudan
undoubtedly	بلا شک bila shak
to undress	لباس کندن (کن) libas kandan (kan)
unfortunate	بد بخت bad-bakht
unhappy	دلتنگ dil-tang
uniform (military)	لباس نظامی libas-i nizāmī
— (civilians)	لباس رسمی libas-i rasmi
uninterrupted	لاینقطع la yanqata ^c
university	مدرسه madrasa
unjust	بی انصاف bi-insaf
unless	مگر magar
unofficial	غير رسمی gheir-rasmi
unpaid	مفت muft
unripe	خام, نارس kham, nā-ras
until	تا tā
unwell	بی دماغ bi damagh
unworthy	نالایق nā-layiq
up	بالا bala
upon	روی ru-yi

upside down	وارونه vārūna
use	فایده fāida
to use	استعمال کردن isti'māl kardan
useful	مفید mufīd
useless	بی فایده bi-fāida
usual	عادی 'adī

V.

to vaccinate	آبله کوپیدن ābla l ubīdan
vain	خود پسند khud-pasand
valet	پیش خدمت pīsh-khidmat
valid	برقرار bar qarār
valley	دره, جلگه darra, julga
valuable	قیمتی qīmatī
value	قیمت qīmat
to value	قیمت کردن qīmat kardan
vanity	خود پسندی khud-pasandī
various	مختلف mukhtalif
varnish	روغن کمان roughan-i kamān
vault	طاق tāq
vegetable	سبزی sabzī
veil	رو بند, پرده rū-band, parda
vein	رگ rag
velvet	مخمل makhmal
vengeance	انتقام intiqām
to venture	حسارت کردن jasārat kardan
Venus	زهره Zuhra
verandah	ایوان eivān
verb	فعل fi'l
verdigris	زنگار zangār

vermin	جانور jānvar
— (vulg.)	junavar
verse	بیت beit
very	خیلی, بسیار kheilī, bisyar
vestige	اثر asar
veterinary surgeon	بیطار beitar
to vex	اذیت کردن aziat kardan
viceroys	فرمان فرما farmān-farma
victor	فاتح fatih
victory	فتح fath
victuals	آذوقه āzuqa
view	منظر manzar
village	ده dih
villager	دهاتی dihati
vine	مو mou
vinegar	سرکه sirka
vineyard	انگورستان angūristān
violence	شدت shiddat
violent	شدید shadid
violet	بنفشه binafsha
violin	کمانچه kamancha
virgin	باکره bakira
virtue	هنر hunar
visible	ظاهر zahir
visit	دیدنی didani
	دید و بازدید did u bāzdid
visitor	مهمان mihmān
visiting card	گارت gart
vocabulary	لغت lughat

voice	آواز avāz
volcano	کوه آتش فشان kuh-i atash fishān
volley	شلیک shalik
volume	جلد jild
to vomit	قی کردن qei kardan
voyage	سفر دریای safar-i daryāi
vulgar	عام, پست 'amm, past
vulture	لاش خور lāsh-khur
W.	
wages	مواجب mavajib
waist	کمر kamar
waistcoat	جلکه jilaka
to wait	صبر کردن sabr kardan
to wake	بیدار شدن bīdar shudan
walk	گرددش gardish
to walk	پیماده رفتن (رو) piāda raftan (rou)
wall	دیوار dīvār
wallet	قبل qubul
walnut	گردو girdū
want	خواهش khāhish
war	جنگ jang
warehouse	مغازه maghaza
warm	گرم garm
warmth	گرمی garmi
warp and woof	تار و پود tār u pud
to wash	شستن (شور) shustan (shūr)
washer	رختشور rakhtshūr
wasp	زنبور zambūr
waste	تفریط tafrit

watch	ساعت sa'at
water	آب ab
to water	سیراب کردن sirāb kardan
wave	موج mouj
wax	موم mūm
way	راه rah
weak	ضعیف za'if
wealth	دولت doulāt
weapon	اسلحه aslaha
weather	هوا havā
to weave	بافتن (باف) bāftan (bāf)
wedding	عروسی 'arūsī
Wednesday	چهارشنبه chahār shamba
weight	وزن vāzn
welcome!	خوش آمدید khush āmadīd
well (for water)	چاه chāh
well (adverb)	بخیلی bi khubr
wellwisher	خیر خواه kheir-khāh
west	مغرب maghrib
wet	تر, خیس tar, khīs
what	چه chi
wheat	گندم gandum
wheel	چرخ charkh
when?	کی kei?
where	کجا, کو kuja, ku
while	مدت muddat
whip	شلاغ shallagh
whirlpool	گرداب girdāb
to whistle	سوت زدن sūt zadan
white	سفید safid

who ?	که ki ?
whole	تمام tamām
wholesome	سالم salim
why	چرا chira
wick	فتیله fatīla
wicked	شریر sharīr
wickedness	شرارت sharārat
wide	گشاد gushād
widow	بیوه biva
width	پهنائی pahnai
wife	زوجه, زن zouja, zan
wild	وحشی vahshī
wilderness	بیابان biāban
will	مراد murād
willow	بید bīd
to win	بردن (بر) burdan (bar)
wind	باد bād
to wind up	کوک کردن kuk kardan
window	پنجره panjara
wine	شراب sharāb
wing	بال bāl
winter	زمستان zimistān
to wipe.	پاک کردن pāk kardan
wire	مفتول maftul
wisdom	حکمت hikmat
wise	دانا dana
wish	خواهش khāshish
to wish	خواستن (خواه) khāstān (khāh)
with	با bā
witness	شاهد shahid
witty	ظریف zarīf

wolf	گرگ gurg
woman	زن zan
wonder	کرامت karamat
to wonder	تعجب کردن ta'ajjub kardan
wonderful	عاجیب 'ajib
wood	چوب chub
— (fire-wood)	هیزم hizum
woodcock	نوک‌دراز بزرگ nukdiraz-i buzurg
wool	پشم pashm
word	کلمه kalama
work	کار kar
workman	ثعله fa'ala
workshop	کارخانه karkhana
world	دنیا, عالم, جهان dunya, alam, jahān
worm	کرم kirm
worse	بدتر badtar
to worship	پرستیدن (پرست) parastidan (parast)
to be worth	ارزیدن (ارز) arzidan (arz)
worthy	لایق layiq
wound	زخم zakhm
wounded	زخم دار zakhm-dar
to wrap	پیچیدن (پیچ) pichidan (pich)
to wrestle	کشتی گرفتن kushti giriftan
to write	نوشتن (نویس) navishtan (navis)
writer	نویسنده, کاتب navisanda, kاتب
writing	خط khatt
wrong	غلط ghalat

Y.

yard (court)	حیات heyat
— (measure)	ذرع zar'

year	سال , سن , سنه	sāl, sinn, sana
yeast	مایه	māya
yellow	زرد	zard
yes	بلی (آری)	ba'li (vulg. arei)
yesterday	دیروز	dīrūz
young	جوان , جاهل	javān, jāhil
youth	جوانی	javāni
Z.		
zeal	غیرت	gheirat
zephyr	نسیم	nasīm
zinc	روح	rūh
Zoroaster	زردشت	Zardusht

